

**YEREL YÖNETİMLERDE
KADINA YÖNELİK ŞİDDETLE MÜCADELE POLİTİKALARI İÇİN
BİR MODEL ÖNERİSİ:**

**Çankaya Belediyesi
Kadın Danışma Merkezi ve Sığınmaevi
Birinci Taslak**

Hazırlayanlar

Cengiz Çiftçi

Cevahir Özgüler

Didem Gediz Gelegen

Esin Koman

Gökçe Bayrakçeken Tüzel

Nurcan Turan

Temmuz 2010

Ankara

Yayını Hazırlayanlar

Cengiz Çiftçi

1968 yılında doğdu. Lisans derecesini ODTÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü ile ODTÜ İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi bölümlerinde tamamladı. Yüksek Lisans Derecesini ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi anabilim dalında tamamladı. Siyaset sosyolojisi uzmanlığı ile çeşitli kamu kuruluşu, yerel yönetim ve sivil toplum kuruluşlarında kadın, çocuk, kalkınma, afet hazırlığı, afet sonrası rehabilitasyon, kapasite geliştirme, sonuç odaklı izleme-değerlendirme, sosyal etki, göç, toplumsal dışlanma ve toplumsal içerme, yoksulluk, kültür, alanlarında çalışmalar yaptı. 1999-2008 tarihleri arasında ulusal ve uluslararası alanda insani yardım çalışmaları gerçekleştirdi. Marmara, Düzce, Afyon, Bingöl, Hindistan Gucarat ve İran Bam depremlerinden sonra insani yardım çalışmaları yaptı. Toplum temelli ve hak temelli çalışmalar konusunda kapasite geliştirme, yoksul, yoksun ve kırılgan guruplara yönelik sosyal içerme ve sosyal politika uygulamaları, sivil alanların geliştirilmesi konularında çalışarak katılımcı yöntemler geliştirdi. Evrensel insan hakları değerlerini temsil eden yeni nesil sivil toplum anlayışını savunan Cengiz Çiftçi farklı sivil toplum kuruluşlarında gönüllü olarak çalışmaktadır. Halen Çankaya Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü'nde danışman olarak çalışmaktadır.

Cevahir Özgüler

1977 yılında doğdu. Lisans eğitimini ODTÜ İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümünde tamamladı. Yüksek lisans eğitimini ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji bölümünde tamamladı. Darmasiswa bursuyla bir yıl Endonezya Sanat Enstitüsü'nde müzik (gamelan) eğitimi aldı. Çeşitli sivil toplum örgütlerinde ve üniversitede müzik sosyolojisi, çevre, sözlü tarih, sosyal hareketler, toplumsal etki değerlendirmesi, izleme-değerlendirme, (sürdürülebilir) kalkınma, kadınların güçlenmesi alanlarında çalıştı. Feminizm ve ekoloji alanına ilgi duyuyor. Halen Çankaya Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğünde sosyal çalışmacı olarak çalışmakta.

Didem Gediz Gelegen

1966 Mersin doğumlu. 1989 Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi mezunu. Yüksek lisans derecesini 2001'de ODTÜ Kadın Çalışmaları Anabilim Dalından "Tıp Mesleğinde Toplumsal Cinsiyet İklimi: Ankara'da Kadın Hekimler Üzerine Bir Çalışma" başlıklı çalışmasıyla aldı. Ankara Tabip Odası, Pratisyen Hekimlik Derneği, Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Derneği, İnsan Hakları Derneği üyesi; Türk Tabipleri Birliğinde Etik Kurul üyeliği ile Kadın Hekimlik ve Kadın Sağlığı Kolu Yürütme Kurulu üyeliği görevlerini sürdürmektedir. Kırkörük Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Kooperatifinin kurucu üyesidir. 1995'de Türkiye İnsan Hakları Vakfında başlayan insan hakları alanındaki çalışmalarına, 1996'da cezaevlerindeki açlık grevleri sırasında Ankara Tabip Odası, yine aynı yıl İranlı mültecilerin açlık grevleri sırasında Türk Tabipleri Birliği adına izleme çalışmalarıyla devam etti. 2005'den bu yana sağlık alanında kadına yönelik şiddetle ilgili çalışmalar yürütüyor. Birinci basamak sağlık hizmetlerinde ve kadın ruh sağlığı alanında kadına yönelik şiddetle ilgili eğitim düzenleme, eğitim materyali geliştirme ve yayın hazırlama çalışmalarında yer aldı. Halen Çankaya Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğünde kadın danışma merkezi ve sığınmaevinden sorumlu yönetici olarak çalışmaktadır.

Esin Koman

Gündem Çocuk Derneği kurucu ve yönetim kurulu üyesidir. Uluslararası Çocuk Merkezi, Gündem Çocuk Derneği ve Ankara Barosu ortak projesinde "Çocuklar İçin Çocuk Hakları Savunuculuğu Rehberi" çalışmasında editörlük yapmış; Toplum Gönüllüleri Vakfı ile yürütülen projelerde gönüllü gençlere çocuk hakları eğitimleri vermiştir. Çocuk çalışmaları yapan birçok kişiye çocuk hakları eğitimi vermiş; çocuklara yönelik atölyelerde kolaylaştırıcılık yapmıştır. Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi Yönetim Kurulu Üyesi olarak çocuk ve kadın alanlarında çalışmış; "Kadına Yönelik Şiddete Son " kampanyasında yer almıştır. Mimarlar Odası Ankara Şubesi Çocuk ve Mimarlık Çalışma Grubu Üyeliği, Çocuk Dostu Belediye Projesi Danışma Kurulu Üyeliği, Çatı Çocuk Kültürü Grubu Üyeliği, Bursa Spastik Engelli Çocuklar ve Aileleri Vakfı Üyeliği vardır. Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi bölümünden mezun olmuş, halen Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı alanında çocuk ve mekân konusunda yüksek lisans eğitimine devam etmektedir. Çankaya Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğünde Eğitim Sorumlusu olarak çalışmaktadır.

Gökçe Bayrakçeken Tüzel

1972 yılında Ankara’da doğdu. Lisans ve Yüksek lisans derecelerini Hacettepe Üniversitesi Sosyoloji Bölümünden, doktora derecesini Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyoloji Bölümünde aldı. Erken Cumhuriyet Dönemi meslek kadınlarının yaşam deneyimlerinden yola çıkarak hazırladığı doktora tezinde ataerkilliğin tezahürleri üzerine çalıştı. İlgili alanları feminist metodoloji, feminist teori, sözlü tarih, emek sosyolojisi, cumhuriyet tarihi, sosyal hizmetlerdir. Özellikle kadın konusunda çok sayıda ulusal ve uluslararası toplantı, atölye çalışması ve konferansa katılarak bildiriler ve projelerde görev aldı. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksek Okulunda Kadın/Toplumsal Cinsiyet ve Sosyal Hizmetler derslerini verdi. Çankaya Belediyesi Kadın Sığınma evine danışmanlık yaptı. Bu arada uzun yıllardır birlikte çalıştığı müzik grubu Gecegece ile birlikte bir albüm çıkarttı. Evli ve bir çocuk annesidir. Halen Çankaya Belediyesi Kadın Sığınma Evinde koordinatör olarak görev yapmaktadır.

Nurcan Turan

1975 doğumlu. 1999 yılında ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü’nden mezun oldu. 2003 yılında ODTÜ Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi ve 2009 yılında da Hacettepe Üniversitesi İnsan Hakları Ana Bilim Dalı’ndan yüksek lisans dereceleri aldı. 1999 yılından bu yana, kadın, insan hakları, sağlık, kent alanlarında faaliyet gösteren çeşitli sivil toplum kuruluşlarında araştırmacı, çevirmen, tasarım ve geliştirme uzmanı, proje danışmanı olarak çalıştı. İnsan hakları, ekoloji ve kadın sorunları konularında gönüllü çalışmalar yürütmektedir. Şu an Çankaya Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü’ne bağlı Toplumsal Projeler biriminde sosyal çalışmacı olarak çalışmaktadır.

Teşekkürler...

Bu çalışma Çankaya Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğüne bağlı Kadın Danışma Merkezi ve Sığınmaevi çalışmalarından yola çıkarak hazırlanmıştır.

Bu metnin hazırlanması sürecinde birlikte çalıştığımız, sorularımıza yanıtlarla, fikirlerimize sorularla gelen ve sınırlarımızı zorlamamıza yardımcı olan, danışma merkezi ve sığınmaevinde çalışan bütün arkadaşlarımıza;

Sığınmaevi Çocuk Birimindeki özverili çalışmaları sonucu oluşturdukları ayrıntılı metinle bu kitaba doğrudan katkıda bulunan Gül Gümüşdere, Atakan Çaylak ve Şebnem Geyik'e;

Çalışma süresince yaşadığımız sıkıntılı günleri güzelleştiren ofis arkadaşlarımız Gülcan, Pınar, Bilfer, Alev, Deniz ve Seda'ya,

Çankaya Belediyesinde toplumsal cinsiyet duyarlılığı yaratma çalışmalarımızı destekleyerek sürece katkı sunan Belde A.Ş. Genel Müdürü E.Serdar Karaduman'a;

Eşitlik ve özgürlük yolunda ortak mücadele verdiğimiz herkese katkıları için teşekkür ederiz.

İÇİNDEKİLER

1. GENEL ÇERÇEVE.....	9
1.1. Giriş.....	10
1.2. Yaklaşım.....	11
1.3. Kısıtlamalar.....	13
2. DANIŞMA MERKEZİ VE SİĞİNAK.....	19
2.1. Danışma Merkezine Başvuru.....	19
2.1.1. Polis Eşliğinde Başvuru.....	19
2.1.2. Telefonla Başvuru.....	19
2.1.3. İlk Görüşme (Ön değerlendirme).....	19
2.1.4. Çocuk ile İlgili Değerlendirme.....	20
2.1.5. Sığınak Dışındaki Hizmetler.....	22
2.1.5.1. Bilgilendirmeler.....	22
2.1.5.2. Yönlendirmeler.....	22
2.1.6. Sığınağa Kabul Durumu.....	25
2.1.6.1. Danışma Merkezinden Ayrılma.....	26
2.1.7. Dosyalama.....	26
2.1.8. Raporlama ve Dokümantasyon.....	27
2.2. Sığınakta Yaşam.....	28
2.2.1. Sığınağa İlk Adım, Yerleşme ve Oryantasyon.....	28
2.2.2. Sosyal ve Psikolojik Destek Süreci.....	30
2.2.2.1. İlk Görüşme: Planlama Hazırlık Süreci.....	30
2.2.2.2. Planlama ve Destek Süreci.....	31
2.2.2.2.1. Yönlendirmeler.....	32
2.2.3. Acil Durum Planları ve Kriz Yönetimi.....	33
2.2.4. Ev Etkinlikleri.....	34
2.2.4.1. Ev Toplantıları.....	34
2.2.4.2. Bilgilenme Toplantıları.....	34
2.2.4.3. Sosyal ve Kültürel Etkinlikler.....	35
2.2.5. Sığınmaevinden Ayrılma.....	35
2.2.5.1. Kalış Süresinin Dolması Nedeniyle Ayrılma.....	35
2.2.5.2. Güvenlik Nedeniyle Ayrılma.....	36
2.2.5.3. Kendi İsteği ile Ayrılma.....	36
2.2.5.4. Kural İhlali Nedeniyle Çıkış.....	36
2.2.6. Çocuk Birimi.....	38
2.2.6.1. Çocuk Biriminin Amacı.....	39

2.2.6.2. Çocuklarla Çalışırken Temel İlke ve Değerler.....	39
2.2.6.3. İşleyiş.....	41
2.2.6.3.1. Oryantasyon.....	42
2.2.6.3.2. Destek Süreci.....	42
2.2.6.3.3. İşleyiş İçerisinde Uygulanan Programın Genel Özellikleri....	43
2.2.6.4. Çocuk Birimi Yönlendirmeleri.....	43
2.2.6.4.1. Çocuk Koruma Merkezleri.....	43
2.2.6.4.2. SHÇEK Yönlendirmeleri.....	44
2.2.6.4.3. Eğitim Yönlendirmeleri.....	45
2.2.6.4.4. Sağlık Desteği; S.G.K'dan Yararlanma.....	46
2.2.6.4.5. Hukuksal Yönlendirme; Baro Çocuk Hakları	
Merkezi-Komisyonu.....	46
2.2.6.5. Evden Ayrılma Süreci.....	47
2.2.7. Sığınak Dışı Alan ile İlişkiler.....	47
2.3. Kadınların Hakları, Çalışanların Sorumlulukları.....	47
2.4. Danışma Merkezi ve Sığınak Hizmetlerinin Kadınlar Tarafından Değerlendirilmesi...	48
2.5. Sığınak Sonrası Yaşam.....	49
2.6. Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşı Olmayan Kadınlar.....	51
3. SİĞINAK VE DANIŞMA MERKEZİ YÖNETİM VE ORGANİZASYONUN	
YAPILANDIRILMASI	54
3.1. Önerilen Organizasyon Şeması.....	54
3.2. Önerilen Organizasyon Şemasına Göre Yönetim.....	55
3.2.1. Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü.....	55
3.2.2. Yürütme Kurulu.....	55
3.2.3. Araştırma, Planlama, Destek Birimi.....	56
3.2.4. Danışma Merkezi.....	57
3.2.5. Sığınak Koordinatörlüğü.....	58
3.2.6. Sığınak Sosyal Çalışma Birimi.....	59
3.2.7. Sığınak Psikolojik Çalışma Birimi.....	60
3.2.8. Sığınak Çocuk Birimi.....	60
3.2.9. Sığınak Destek Birimi.....	61
3.3. Çalışacak Personelin Nitelikleri, Görev Tanımları, Yetki ve Sorumlulukları.....	61
3.3.1. Sığınmaevi Yöneticisi.....	61
3.3.2. Süpervizyon.....	62
3.3.3. Sığınak Koordinatörü.....	63
3.3.4. Sosyal Çalışmacı.....	64

3.3.5. Psikolog.....	66
3.3.6. Destek Personeli.....	67
3.3.7. Temizlik Görevlisi.....	68
3.3.8. Çocuk Birimi Koordinatörü.....	69
3.3.9. Çocuk Gelişimci.....	70
3.3.10. Öğretmen.....	71
4. ORTAKLIKLAR VE PAYDAŞLAR.....	73
4.1. Kamu Kurumları.....	73
4.1.1. Doğrudan Hizmet Sunan Kamu Kurumları.....	73
4.1.1.1. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK).....	74
4.1.1.2. Kolluk Kuvvetleri.....	75
4.1.1.3. Adli Kurumlar.....	76
4.1.1.4. Sağlık Kuruluşları.....	77
4.1.2. İşbirliği Yapılacak Kamu Kurumları.....	78
4.1.2.1. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları (SYDV).....	78
4.1.2.2. İş-Kur.....	79
4.2. Yerel Yönetimler.....	80
4.3. Sivil Toplum Kuruluşları.....	80
4.4. Meslek Kuruluşları.....	81
4.4.1. Barolar.....	81
4.4.2. Türk Tabipleri Birliği.....	81
5. İZLEME-DEĞERLENDİRME.....	83
6. SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK.....	92
7. SONUÇ.....	97
KAYNAKLAR.....	101
EKLER.....	104
Çankaya Belediyesinde Kullanılanlar	
Ek 2.1.1. Karakoldan Yapılan Yönlendirmelere Ait Tutanak.....	104
Ek 2.1.2. Telefon Başvuruları Çizelgesi.....	105
Ek 2.1.3. Danışma Merkezi Görüşme Formu.....	106
Ek 2.1.6. Ev Kuralları.....	116
Ek 2.1.7. Sığınmaevine Kabul Sözleşmesi.....	121
Ek 2.1.8. Sığınmaevine Kabul Tutanağı.....	122
Ek 2.2.1. Sığınmaevine Geçici Kabul Sözleşmesi.....	123
Ek 2.2.2. Emanet İşlemleri Tutanağı.....	124
Ek 2.2.3. Sosyal Destek Planı Hazırlık Görüşmesi.....	125

Ek 2.2.4. Sosyal Destek Planı Değerlendirme Formu	129
Ek 2.2.5. Haftalık Faaliyet Raporu.....	133
Ek 2.2.6. Acil Durum Planı.....	140
Ek 2.2.7. Ev Toplantısı Raporu.....	142
Ek 2.2.8. Etkinlik Raporu.....	143
Ek 2.2.9. Sığınmaevinden Ayrılma Bildirimi.....	144
Ek 2.2.10. Kalış Süresinin Uzatılmasına İlişkin Talebin Kabulüyle İlgili Yürütme Kurulu Kararı Yazısı.....	145
Ek 2.2.11. Kalış Süresinin Uzatılmasına İlişkin Talebin Reddiyle İlgili Yürütme Kurulu Kararı Yazısı.....	146
Ek 2.2.12. Örnek Güvenlik Planı.....	147
Ek 2.2.13. İzin Formu	151
Ek 2.2.14. Sığınaktan Ayrılma Dilekçesi.....	152
Ek 2.2.15. Çocuklar İçin Ev Kuralları.....	153
Ek 2.2.16. Çocuk Gelişim Bilgi Formu.....	155
Ek 2.2.17. Çocuk Müdahale Planı.....	160
Ek 2.4. Sığınmaevi Değerlendirme Formu.....	166
Eğitim Çalışmasına Açıklama	
Ek 3. Eğitim, Yaygınlaştırma ve Kampanya Çalışmaları.....	173
Genel Bilgiler	
Ek 2.1.4. Acil Telefon Numaraları.....	109
Ek 2.1.5. Özel Hukuk Tüzel Kişileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca Açılan Kadın Konukevleri Yönetmeliği.....	110
Ek 2.3. Temel Değerler ve Kılavuz İlkeler.....	164
Ek 2.5.1. Sığınak ve Danışma Hizmetleriyle İlgili Sorunlar ve İhtiyaçlar.....	168
Ek 2.5.2. Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler Konulu 2006/17 Sayılı Başbakanlık Genelgesi.....	171
Ek 2.5.3. Kadın İstihdamının Arttırılması ve Fırsat Eşitliğinin Sağlanması Konulu 2010/14 Sayılı Başbakanlık Genelgesi.....	172
Ek 4. SHÇEK'e Bağlı Kadın Konukevi Yönetmeliği.....	178

GİRİŞ

Vahşete verilen olağan tepki, onu akıldan çıkarıp atmaktır. Sosyal anlaşmanın belli ihlalleri, yüksek sesle söylemek için fazlasıyla korkunçtur; bunun kelime karşılığı, “dile getirilemez”dir¹. Şiddet, çocukluk istismarı, enstet öyküleriyle örülü bir alanda çalışmak kolay değildir. İnsan kötü olanı görmemenin, duymamanın, konuşmamanın evrensel arzusuna başvurmak ister². Ama alanda çalışanlar travmaya tek başına göğüs gerilemeyeceğini bilir. Bu nedenle iyileşme sürecinde görmezden gelinmemek, desteklenmek ve dayanışmayla sarılmak hayatidir.

Aile içi şiddet nedeniyle evinden ayrılmak zorunda kalan kadın ve çocukların yeni bir yaşama geçit yollarından biri olarak kadın sığınakları, bu destek ve dayanışmanın imkânlarını sunar. Eski ve yıkılmış olandan, yeni ve kurulmakta olana geçiş mekânlarında “bir başka hayatın mümkün” oluşunu denemek, tecrübe etmek sığınakta çalışan ve kalanlar için önemlidir. Bu tecrübe, “alışkanlık edinilmiş, şiddet içeren kimi sanıların toplumsal cinsiyetli hayatta neyin mümkün olabileceğini düşünmeyi hangi yollarla engellediklerini”³ keşfetmenin de tecrübesi olacaktır.

Bu nedenle kadın sığınakları, sadece geçici barınma merkezleri ve sosyal hizmet kurumları olarak ele alınamaz. Bundan öte bir şeydir. Burada kadınların ve çocukların baskı altına alınmış ve şiddete uğramış hayatlarının yıkıntıları analize tabi tutulur; çekilen acılar bilgiye, direniş planlarına, hayatta kalma stratejilerine dönüşür. Travmadan iyileşme yıllar alır; ama sığınakta kalma süresi sınırlıdır. Şiddetsizliğin, bağımsızlığın, özgürlüğün tadını arayan kadın ve çocukların dönüşen hayatları içinde kısa bir aydınlanma anı.

Sığınaklar, kadına yönelik şiddetle ilgili bilgiyi derlemek için de önemli kaynak noktaları. Alanın bilgisini taşımak kolay değil. Dicle Koğacıoğlu, bunu bize erken vedasıyla bir kez daha hatırlattı. Bu çalışmayı onun anısına adıyoruz.

---

¹ Judith Herman; *Travma ve İyileşme*, (İstanbul: Literatür Yayınları, 2007)

² A.g.e.

³ Judith Butler; *Cinsiyet Belası*, (İstanbul: Metis Yayınları, ikinci basım 2010)

1. GENEL ÇERÇEVE

Geçmişte ve günümüzde toplumsal yaşam, siyaset, devlet örgütlenmesi ve hukuk düzleminde hâkim olan ataerkil anlayış kadına yönelik şiddet sorununa eğilmede yetersiz kaldı. Kadın sığınakları, kadına yönelik şiddetin kabul edilemez olmasının bir hak olarak somutlaşmış halidir. Sorunun kamusal alanda görünür hale gelmesiyle birlikte aile içi şiddet meşruluğunu yitirmeye, şiddete uğrayanların konuyu evin dışına taşıması meşruiyet kazanmaya başlamıştır. Artık bu hak çerçevesinde şiddete uğrayanlar korunurken şiddet uygulayanın cezalandırılması, kamunun kadın yurttaşlara karşı sorumluluğunu yerine getirmesi olarak tanımlanmaktadır.

Hazırlanan bu el kitabı kadına yönelik şiddetle mücadele alanında kendi yollarını arayanlar için, birinci bölümde ifade ettiğimiz yaklaşım çerçevesinde, yerel bir deneyimin minik ışığını paylaştığımız mütevazı çaba niteliğindedir.

Birinci bölüm, şiddet anlatılarının nasıl bilgiye dönüştürüleceğinden, sığınmakta gündelik yaşamın örgütlenmesine kadar pek çok meseleyi nasıl bir teorik arka plandan bakarak tartıştığımızı açıklıyor. Biraz vakit kaybetme ve bir yerel yönetim rehberi için biraz fazla uzatma pahasına bunu yazmadan edemedik. Çünkü eyleminizi ve yerel siyaset bağlamında hizmetinizi şekillendiren düşünce yapısı sizin diğerlerinden farkınızdır. Avrupa Birliği uyum süreci yasaları ve fonları sayesinde, adeta bir kamusal düzenleme, yayın ve araştırma enflasyonu yaşanan kadına yönelik şiddet alanında yazarken, ışığımızın rengini belli etmek gerekiyordu.

Çalışmanın ikinci bölümünde yasal düzenlemeler zemininde kendi pratiğimizi anlatmaya başlıyoruz. Kadın Danışma Merkezi tarafından verilen sığınağa yönlendirme ve sığınak dışı danışmanlık ve destek hizmetleri; sığınağa kabul edilen kadınlar için uygulanan işlemler; ev içindeki danışmanlık ve destek mekanizmaları; evden ayrılış ve sonraki destek süreciyle ilgili uygulamalar; çocuklara yönelik hizmetlerin planlanmasında gözetilen temel ilkeler ve çalışmalara ilişkin bilgiler bulunuyor. Bu bölümde yer alan bilgiler sosyal çalışmacı ve psikologlarla yapılan grup çalışmalarında saptanan işleyişin eleştirel değerlendirmesiyle yeniden düzenlendi.

Çalışmanın üçüncü bölümü danışma merkezi ve sığınakta uygulanacak yönetim planı ve örgütlenme yapısı hakkında önerileri içeriyor. Çalışanların görev, yetki ve sorumlulukları, yasal düzenlemelerde yer alan hükümler ve yukarıda ifade edilen temel yaklaşımlar çerçevesinde sıralandı.

Dördüncü bölümde kadına yönelik şiddetle mücadele ve sığınak çalışmalarında ilişki içinde olmayı gerektiren kurum ve kuruluşlar tarif edilirken ilişki biçimleri detaylandırılmakta; beşinci bölümde sığınak çalışmasının niteliğini artıracak izleme-değerlendirme mekanizmaları ve son bölümde ise sürdürülebilirlik konu edilmektedir.

1.1. Giriş

Kadın Sığınağı nedir? Bu sorunun yanıtı kadına yönelik şiddetin kamusal alana ait bir sorun olduğu ve şiddete karşı geliştirilecek stratejilerin de kamusal stratejiler olması gerektiği görüşünde yatar. Kadınların deneyimi, modern toplumdaki özel-kamusal ikilemi içinde toplumsal cinsiyet ideolojisi tarafından özel alana ait olarak tanımlanmıştır. Bu da kadınlık deneyiminin kamusal ilişkiler içinde var olmasını; bu ilişkilerin üretilen kamusal gücün bir parçası olmasını; onu şekillendirmesini ve yönlendirmesini engeller⁴.Öte yandan özel alan, toplumsal cinsiyet eşitsizliğine dayalı tahakküm ilişkilerinin çeşitli biçimlerde ve en çok da aile içinde sürdüğü şekilde tezahür eder. Tahakkümün en göz ardı edilemez biçimi ise fiziksel, cinsel, duygusal ve ekonomik biçimlerde kendisini gösteren şiddettir.

Kadınlara yönelik şiddet, “özel” ya da “ulusal” bir sorun olarak görülmeksizin ilk kez, Viyana'da BM İnsan Hakları Konferansınca tanındı. Viyana Bildirgesine göre:

Kadınların ve kız çocuklarının insan hakları, evrensel insan haklarının devredilmez, ayrılmaz ve bölünmez bir parçasıdır [...]. Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ile cinsel saldırının ve sömürünün tüm biçimleri, kültürel önyargılardan ve uluslararası insan ticaretinden kaynaklananlar da dâhil, insan onuru ve değerleriyle bağdaşmaz ve ortadan kaldırılmalıdır⁵.

---

⁴ Kamusal alan ve kamusal güç ilişkileri ile ilgili tartışma için bkz. Diane Elson and Ruth Pearson, “Third World Manufacturing”, *Waged Work: A Reader* ed. Feminist Review (London: Virago, 1986)

⁵ World Conference on Human Rights Vienna, 14-25 June 1993 Vienna Declaration and Programme of Action [http://www.unhchr.ch/huridocda/huridoca.nsf/\(symbol\)/a.conf.157.23.en?opendocument](http://www.unhchr.ch/huridocda/huridoca.nsf/(symbol)/a.conf.157.23.en?opendocument), erişim tarihi: 01.07.2010

Bu bildirge, şiddeti sonlandırma ve kadın vatandaşlarının etkili biçimde korunmasını sağlama sorumluluğunu devlete yükler. Bu sorumluluğun yerine getirilme biçimlerinden biri kadın sığınaklarıdır. Kadın sığınakları toplumsal cinsiyet ideolojisinin tahakkümüne çeşitli biçimlerde maruz kalmış ve bununla mücadele etmek için gerekli maddi ve manevi koşulları kendisi ve çocukları için sağlayamayan kadınların geçici süre için barındıkları yaşam alanlarıdır.

Bu fikir ikinci dalga feminist hareketin kadına yönelik şiddetle mücadelesi içinde doğdu. Dolayısıyla özünde dönüştürücü bir politik duruşun inşa ettiği bir yapıdır. Birleşmiş Milletler gibi çok uluslu kuruluşlarca şiddetle mücadelenin devletin görevi sayılması, bunun ulusal ve yerel yasal düzenlemelere dönüşmesi de kadınların verdiği politik mücadele sonucunda gelişmiştir.

Bu çerçevede 5393 sayılı Belediye Yasasıyla⁶, 50.000'den fazla nüfuslu belediyeler, kadınlar ve çocukların korunmasıyla ilgili evler açmakla görevli kılınmıştır. Ancak yapılan çalışmalar bu görevin pek az yerine getirildiğine yönelik veriler içermektedir⁷. Çankaya Belediyesi Kadın Sığınmaevi bu olumsuz tabloyu bir parça dönüştürebilecek potansiyele sahip bir kurumdur.

Çankaya Belediyesi Kadın Sığınmaevi 8 Mart 2008 tarihinde kurulmuştur. Açıldığı tarihten bu yana sığınakta 209 kadın ve 135 çocuğa, danışma merkezinde 387 kadına hizmet verilmiştir. Kurumun idari ve personel yapısında istihdamla ilgili bazı düzenlemelere bağlı olarak ortaya çıkan değişiklik sırasında bir yeniden yapılanma söz konusu olmuş; bu süreç geçen bir buçuk yılın deneyimi de göz önünde tutularak mevcut yapının geliştirilmesi ve dönüştürülmesi için bir fırsat olarak değerlendirilmiştir.

Kurumda son dönemde ortaya çıkan yeniden yapılanma çalışmaları toplumsal cinsiyete duyarlı bakış açısı içinde hareket etmek; şiddetten uzak bir dayanışma alanı hazırlamak; kadına yönelik şiddetle mücadelede toplumsal dönüşüm için bir potansiyel güç oluşturmak ve bireysel ve kurumsal düzlemde sürdürülebilir bir iyileşme sağlamak şeklinde özetleyebileceğimiz temel ilkeleri gözetilen çalışmalar olmuştur.

---

⁶ <http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5393.html>, erişim tarihi:04/07/2010

⁷ Sultan Karakaş, Ülker Şener, Nur Otaran, *Kadın Sığınmaevleri Kılavuzu* (Ankara: T.C. KSGM Yayınları, 2008)

Bu çalışmalar sonunda mevcut yapıya ilişkin gözlemlerden elde edilen deneyim ve bilgi, hazırlanan yönetim planı ile paylaşılabilir, uygulanabilir, işe vuruk bir kaynak haline getirilmiştir. Bu rehber kitabın amacı yerel siyasette sürdürülebilir bir sığınak çalışması için kendi deneyimimizi paylaşmak ve başkalarınca da kullanılır kılmaktır.

1.2. Yaklaşım

Yerel yönetimlerde ya da başka çatılar altında kurulan kadın sığınaklarında yürütülen faaliyetin niteliği, sığınanın ne tür bir yaklaşım çerçevesinde örgütlendiğine bağlıdır. Bu metnin temel kabulü, kadın sığınasının bir “muhtaçlara yardım” kuruluşu değil şiddete direnme ve toplumsal cinsiyet rollerini dönüştürme yollarının arandığı bir mücadele alanı olduğudur. Kadın sığınaklarının modern devletin halkın refahını ve güvenliğini sağlamak amacıyla ortaya attığı bir sosyal hizmet biçimi değil; kadın hareketinin bir kazanımı ve dolayısıyla politik olarak kadınların inşa ettiği bir yapı olduğu unutulmamalıdır.

Elbette, aile içinde ve toplumsal yaşamın farklı dinamikleri içinde fiziksel, cinsel ve duygusal ve ekonomik şiddet biçimlerine maruz kalan kadınların yaşadıkları travmayla mücadele sığınak çalışmasının temel etkinliğidir. Ancak bir kadın sığınağı, alternatif yaşam alanları kurmaya yönelik çaba ve arzusu; toplumsal cinsiyet ilişkilerini bir baskı aracı olarak kuran ve kadınlığı tahakküm altına alan sistemin dışında yaşam biçimleri olduğuna ilişkin inancı; toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin temel bileşenlerden biri haline geldiği toplumsal sistemle ve bu sistemde varlık sürdüren kadına yönelik şiddetle mücadele etmek konusundaki kararlılığı ile anlam kazanır. Sığınak çalışması, şiddete uğrayan kadınları bir toplumsal cinsiyet kategorisi olarak göz ardı eden ataerkil ya da “yardıma muhtaç” kategorisine indirgeyen neoliberal anlayışa karşı çıkıp onu görünür kılmayı amaçlayan dönüştürücü bir rol üstlenmelidir. Kadına yönelik şiddetle mücadele için örgütlenen kurumlarda yeni iktidar alanları kurmaktan kaçınan, bunu sağlayacak ilkelere dayanan ekip çalışmaları teşvik edilmelidir.

Ülkemizde neoliberal İslamcı yaklaşımın eleştirisini yapamayan bir kadına yönelik şiddet çalışmasının ciddi engeller taşıması kaçınılmazdır. Bu tür çalışmalar “ailenin korunması” kavramının ötesine geçemeyen ve alanda “eşleri barıştırma” adı altında şiddet uygulayan failler ile travmanın özgüveni yıkan etkilerini ve bağımsız toplumsal yaşam kurmanın zorluklarını yaşayan kadınların evlerine geri dönene kadar, “namus”ları gözetilerek kaldıkları binalar ve sistemler inşa etmekle sonuçlanmaktadır.

Hem toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinden hareket eden bir eleştirel farkındalık geliştirip, hem de kurumsal hiyerarşiler ve aktif siyaset ile sıkı sıkıya örülü bir alan olan yerel yönetimler çatısı altında kadına yönelik şiddetle mücadele nasıl örgütlenebilir? Bu sorunu aşmak için, öncelikle alanda uzmanlaşmış emek gücü ile paylaşılabilir-revize edilebilir nitelikte bilgiye ihtiyacımız var.

Bunlardan birincisi için kadınların yararını önceleyen, toplumsal cinsiyet eşitsizliklerine duyarlı, sorgulayıcı, cesur ve donanımlı bir uzman kadro oluşturmak gerekiyor. Kadınların yaşam koşullarının iyileştirilmesine yönelik çalışmalar yapmak, yaşama ve geleneksel sosyal hizmet anlayışına sorgulayıcı ve *eleştirel* yaklaşmayı gerektirir. Kurumsal ve bilişsel alanda ataerkil yapılanışın sınırlarını aşmaya yönelik mücadele için gerekli *cesaret* ve kadın hareketinin hassasiyetini gözeten bir *donanım* ise tahakküm altındaki kadınların verdiği varoluş mücadelesine katkıda bulunmanın temelini oluşturur.

Sorunun çözümüne yönelik ikinci materyal ise yukarıdaki niteliklere sahip kadronun faaliyetlerini gerçekleştirebilmeleri için uygulamaları, görevleri, yetki ve sorumlulukları, örgütlenme içindeki yerleri, sınırlılıkları hakkında bilgiler içeren; bilgi ve uygulamada karşılaşılan eksikliklerin giderilmesi için ihtiyaç duyulan eğitim kanallarının kullanılması konusunda yol gösterici olabilen; hizmete ilişkin eksikliklerin geliştirilmesine yönelik izleme ve değerlendirmenin ölçütlerini belirleyen; faaliyetlerin geliştirilmesini ve kadınlara yönelik danışmanlık ve destek çalışmasını programlamayı sağlayacak işleyişi kuran; uygulamanın görünür kılınmasını sağlayan raporlama sistemini öneren bir yönetim planı hazırlamak ile mümkün olabilir.

1.3. Kısıtlamalar

Yukarıda ifade edildiği gibi, kadın sığınakları toplumsal cinsiyet eşitsizliklerine dayalı yapı içinde kadının yaşam koşullarının iyileştirilmesine yönelik çabanın bir parçasıdır. Bu anlamda toplumu temellendiren eşitsiz yapılanışın kendisinin değiştirilmesi niyetini de taşır. Sorunun ve çözümünün yaygın, çok yüzlü, çok biçimli oluşu çeşitli sınırlılıkları beraberinde getirmektedir.

Bunlardan ilki kadına yönelik hizmetin planlanmasına dâhil olan kurum ve kuruluşların kimi zaman toplumsal cinsiyete duyarlı ve eleştirel bir bakış açısına sahip olmamalarından kaynaklanır. Hem ilçe hem de il düzeyinde kadına yönelik şiddetle ilgili hizmet sunan tüm kurumlar ortak bilgi ve tavır paylaşımı içinde olmalıdır. Aksi takdirde danışma merkezi ve sığınak içinde verilen hizmetlerin planlanması ve amacına ulaşması güçleşmektedir. Bu konuda Ankara'da ilk adım 9 Mart 2010 tarihinde İl Koordinasyon Kurulunun ilk toplantısının yapılmasıyla atılmıştır. Kurulun işbirliği fırsatı ve umudu veren düzenli toplantıları sürmektedir.

İkinci önemli kısıtlama yerel yönetim politikalarının toplumsal cinsiyet duyarlılığıyla geliştirilmemiş olmasıdır. Yanlış ve önyargılı yaklaşımların önüne geçilebilmek için toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamaya yönelik yerel politikaların genel planlamanın bir parçası olması gerekir. Böylece yerel siyasetin temel bileşenlerinden biri haline gelen eşitlik çalışmaları, çalışanlar ve çalışma yaşamı düzeyinde de gözetilmesiyle desteklenir.

Toplumsal yapımızdaki aile içi ilişkilerin özel ve dokunulmaz olduğuna yönelik inanç bir başka kısıtlamadır. Bu inanç çoğu zaman aile içi şiddetin normalleşmesine ve görünmezleşmesine hizmet etmektedir. Eleştirel sosyal hizmet yaklaşımı içinde terk edilen bir düşünce olmasına rağmen, kadına yönelik şiddetle ilgili hizmet sunan kimi kurumlarda bu yaklaşım sürmektedir. Kadın bakış açısına duyarlı sosyal bilimler ve sosyal hizmet anlayışı için aile, her zaman huzura harmoniye ve dayanışmaya dönük bir yapı değildir. Aksine, erkek egemenliğine dayalı toplumsal cinsiyet ilişkilerinin dayatıldığı, içselleştirildiği, normalleştirildiği ve yeni nesillere aktarılarak yeniden üretildiği, bu ilişkiler içinde aile içi şiddetin kolayca baş gösterebildiği bir kurum halini alabilir. Ataerkil aile yapısı içinde kadınlara ve çocuklara yönelik baskı ve iktidar uygulamaları çeşitli biçimlerde kendini gösterir.

Ayrıca ailenin dokunulmaz hatta kutsal olduğu, dış etkilere kapalı olması gerektiği, ancak bu şekilde ailenin bütünlüğünün ve devamlılığının korunabileceği yönündeki yaygın toplumsal kabuller, kadınların şiddeti durdurmak konusunda yardım almasına engel olmaktadır.

Dolayısıyla aile kurumuna eleştirel gözle bakabilmek ve eşler arası ilişkinin temel belirleyeni olan toplumsal cinsiyete dayalı eşitsizliklerin ve ataerkil toplum yapısının farkında olmak sığınak çalışmalarının ve danışmanlığın esas çıkış noktaları olmalıdır⁸.

Dördüncü bir kısıtlama ise sığınak hizmeti için yapılan mekân düzenlemelerinin nitelikli bir sığınak hizmetine olanak vermemesidir. Bir kadın sığınağı için idealde, birbirinden bağımsız küçük apartman dairelerinden oluşan bir sistem gereklidir. Ortak mekân kullanımı söz konusu olacaksa her kadın için, içinde küçük bir mutfak ve banyosu olan odaların ayrılabilirdiği ya da en fazla iki-üç odaya bir ortak alan düşen mekân düzenlemeleri yapılabilir. Çünkü bu süreçte kadınların “mahremiyete saygı” gösteren alanlara ihtiyaçları vardır. Sığınak basitçe bir sosyal hizmet “hane”si olarak görülmemelidir. Oda, mutfak ve banyonun ortak kullanıldığı sistemlerde kabul edilen kadın sayısı sınırlı tutulmalı; kalabalık bir yaşam alanında yeni travmalara yol açmamak ve verilen hizmetin niteliğini yükseltmek için çaba gösterilmelidir. Ne yazık ki ülkemizde sığınak sayıları çok yetersizdir.

Bu noktada sığınaklar için ayrılan kamusal kaynakların kısıtlılığını tartışmaya açmak gerekir. Kısıtlı kamu olanaklarına sahip SHÇEK ve kendi özel bütçeleri olmayan belediye sığınaklarında, bir sığınağın ne kadar çok kadına kapılarını açarsa o kadar iyi hizmet verdiği yanılgısına kolayca düşülebilir. İl ve ülke düzeyinde sığınakların yetersiz sayıda olmasının çözümü kapasite üstü barınma hizmeti sunmak olmamalıdır. Bu yetersizlik aynı sığınak çatısı altında hizmet sunumunu engelleyecek sayıda kadının barındırılmasını haklı çıkartmaz. Aksine mevcut durum ihmal ve istismara yol açabilecek bir hak ihlalidir.

Sığınakların özerkliği sorunu bir diğer kısıtlama olarak karşımıza çıkar. Sığınakların yerel yönetim çatısı altında olması özerk olmaması anlamına gelmemelidir. Yerel yönetimlere bağlı kadın sığınağı için geliştirilecek yönetsel ilke kurumun temel amaçları, finansal kaynakları ve yasal yükümlülükleri çerçevesinde şekillenmektedir. Kurum belediye ile olan organik bağı nedeniyle ülkedeki aktif siyasetin etkilerine maruz kalma tehlikesi yaşamaktadır.

---

⁸ Konuyla ilgili olarak bkz. Leyla Gülçür, Pınar İlkaracan, Canan Arı, *Sıcak Yuva Masalı: Aile İçi Şiddet ve Cinsel Taciz* (İstanbul: Metis Yayınları, 1996); Aksu Bora, İlknur Üstün, “*Sıcak Aile Ortamı: Demokratikleşme Sürecinde Kadın ve Erkekler* (İstanbul: [TESEV - Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı Yayınları](#), 2008); Mary Langan, “The Unitary Approach: a feminist critique,” *Women, The Family And Social Work* ed. E. Brook& A. Davis (London: Tavistok Publications,, 1985); Joan Orme, “Feminist Social Work,” *Social Work: Themes, Issues and Critical Debates*, ed. Robert Adams, Lena Dominelli ve Malcolm Payne (London: Palgrave Mcmillian Pub, 1998); The Birmingham Women and Social Work Group; “Women and Social Work in Birmingham,” *Women, The Family And Social Work* ed. E. Brook& A. Davis (London: Tavistok Publications, 1985)

Bu nedenle yönetsel ve örgütsel yapı öncelikle sürdürülebilir olmalı; siyasi farklılaşmalara karşı dayanıklılık gösterebilmelidir.

Öte yandan kadın sığınaklarının finansmanı ülke düzeyinde bir kısıtlama olarak varlık göstermektedir. Kadınların şiddete karşı korunması devletin görevlerinden biridir ve bir haktır. Sığınak çalışması da bu görevi yerine getirmenin öncelikli biçimlerindedir. Ancak ne yazık ki kadın sığınakları Avrupa Birliği hibe programlarıyla varlıklarını sürdürmeye terk edilmişlerdir. Sığınakların finansmanı ve devletle ilişkisi WAVE raporunda aşağıdaki gibi ifade edilmiştir:

Devlet, hem özel, hem de kamusal alanda, şiddetin tüm biçimlerine karşı koruma sağlamakla yükümlüdür. Bu yükümlülükten hareketle, hükümetlerden ve devlet organlarından kadın sığınaklarına ve diğer kadın destek kuruluşlarına gerekli mali desteği sağlamaları talep edilir. Ancak unutulmamalıdır ki destek hizmetlerinin kalitesi, yeterli finansmanın ve diğer kaynakların varlığına bağlıdır. Kadınlara ve çocuklara yönelik şiddetin de bir “maliyeti” vardır. Kadınlara ve çocuklara yönelik şiddet -toplumsal etkisinin yanı sıra- devletin ve kamu yönetimlerinin mali kaynaklarını tüketir. Dolayısıyla, önleyici eyleme yapılan yatırım, “daha az şiddet” içeren bir gelecek sağlayarak, (ev içi) şiddetin yarattığı zararları karşılamaya yönelik kamu harcamalarını da azaltır. Bu özellikle kadın destek hizmetleri için geçerlidir⁹.

Sığınak çatısı altında cinsiyetçi kalıp yargıların hâkim olduğu, ayrımcı ve önyargılı ilişkilerin pratik edilmesi mümkündür. Bizim çalışmamızda elde edilen gözlemler toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin sonuçlarını sadece “fiziksel şiddet” olarak algılayan bazı çalışanların kendilerini “şanslı” kadınlar olarak gördüklerine ve evde kalan kadınların “mağduriyet”lerine dayalı bir hiyerarşi yaratma eğiliminde olduklarına dair örnekler içerir.¹⁰ Bu ilişkilerde ortaya çıkan iktidar biçimleri sorgulanmalı ve dönüştürülmelidir.

Travmatik yaşantılardan gelen farklı kadınlık durumlarının karşılaştığı sığınakta, kadınlar ve çocuklar arasında dayanışmacı ve şiddetsiz ilişkilerin olanakları araştırılmalıdır. Toplumsal cinsiyet ideolojisinin dayattığı sıralanışlar üzerinden değil ortaklıklar üzerinden ilişkiler kuran; farklılıklara ve karşılıklı haklara saygı duyan; farklılıkların eşitsizlik kaynağı olmadığı bir düşünce sistemi yerleşmelidir.

---

⁹ Birgit Appelt, Verena Kaselitz ve Rosa Logar (der); *Şiddetten Uzakta: Bir Sığınak Nasıl Kurulur? Nasıl Yürütülür?* Çeviri: Zeynep Korkman (İstanbul: Mor Çatı Yayınları, 2007), sayfa, 46-47

¹⁰ Gökçe Bayrakçeken Tüzel ve Didem Gediz Gelegen, “Evim Güzel Evim: Bir Sığınmaevinde Feminist Yapı Çözümü”, *Fe Dergi*, No:2, Sayı:1 (2010)

BÖLÜM 2. KADIN DANIŞMA MERKEZİ ve SİĞİNMAEVİ

2.1. Kadın Danışma Merkezine Başvuru

Danışma Merkezi, kadına yönelik şiddet, çocuk istismarı, cinsiyet ayrımcılığı, yoksulluk ve kamusal haklardan yoksunlukla ilgili pek çok sorun için kadınların şahsen, telefonla ya da başka bir kurum aracılığıyla mesai saatleri içinde başvurdukları birimdir.

Bu sorunların giderilmesi için gerekli bilgilendirme ve yönlendirme hizmetleri verilir. Karşılıklı öneriler geliştirilerek çözüm yolları aranır. Ayrıca, sığınağa kabul işlemleri, kalma süresi boyunca alacakları hizmetlerle ilgili diğer kurum ve kuruluşlarla yapılan yazışmalar ve sığınak sonrası destek hizmetleri Danışma Merkezi tarafından yürütülür.

2.1.1. Polis Eşliğinde Başvuru: Kadınlar, polis eşliğinde başvurduğunda, yasalar gereği kolluk güçlerinin uygulaması gereken diğer işlemlerin (Cumhuriyet Savcılığına başvuru, sağlık kurumlarına sevk, risk değerlendirmesi, avukat temini, T.C. vatandaşı olmayan kadınlar için tercüman sağlanması gibi) bilgileri içeren **Karakoldan Yapılan Yönlendirmelere Ait Tutanak** (Ek 2.1.1) tutulur ve kadına eşlik eden polis memuruna imzalatılır. Polis merkezinde uygulanması gereken işlemlerde bir eksiklik söz konusu ise kadın kabul edilir; durum prosedür uyumsuzluğu olarak tutanağa geçirilir. Tutanak, tek nüsha olarak düzenlenir ve kopyası üçüncü şahıslara verilmez.

2.1.2 Telefonla Başvuru: Telefonla başvuran herkes için **Telefon Başvuruları Çizelgesi** (Ek 2.1.2) doldurulur. Bu formlar, yıllara göre ayrılan dosyalarda saklanır.

2.1.3. İlk Görüşme (Ön değerlendirme): Kadınlarla yapılacak ilk görüşme öncesinde kendilerinin ve çocuklarının temel ihtiyaçları karşılanır. Yemek ihtiyacı için mesai saatleri içinde yemekhanede yemek bulundurulur ve diğer ihtiyaçlar için gerekli önlemler alınır.

Görüşme mahremiyetinin sağlanması, telefonlarla ve diğer ofis işleriyle görüşmenin bölünmemesi ve travmaya ait anlatılara çocukların tanıklık etmemesi için danışma merkezinin birbirine geçişi olan odalardan oluşması uygundur.

Görüşme sırasında ihtiyaç analizlerinin yapılması ve değerlendirilmesi için **Danışma Merkezi Görüşme Formu** (Ek 2.1.3¹¹) kullanılır. Görüşmeye başlamadan önce mahremiyet ilkesi hakkında bilgi verilir. Vereceği bilgilerin kendi izni olmadan hiçbir kişi ya da kurumla paylaşılmayacağı konusundaki hakları anlatılır. Form eksiksiz doldurulur ve görüşmeyi yapan sosyal çalışmacı ya da psikolog tarafından imzalanır.

Kadının Danışma Merkezine kimliksiz başvurduğu durumlarda formda kimlik bilgileriyle ilgili bölümler sonradan doldurulur.

Görüşme sırasında ortaya çıkan ihtiyaç doğrultusunda risk analizi¹² yapılır. Danışma merkezi çalışanı bu bilgiyi rapor haline getirerek sığınağa iletir. Yapılan risk analizinin fotokopisi, sığınakta alınması gereken acil tedbirler ve uygulanması gerekli prosedürlere ilişkin uyarıların olduğu **özel bilgi notu** eve gönderilir.

Sığınak talebi olmayan ya da reddedilen kadınlara ihtiyaçları doğrultusunda bilgilendirme/ yönlendirme hizmetleri verilir. Ayrıca, Danışma Merkezine başvuran her kadına içinde acil telefon numaraları (Ek 2.1.4), Çankaya Belediyesi Kadın Danışma Merkezi Tanıtım Broşürü, KSGM Şiddetle Mücadele El Kitabından oluşan dosya ve dosyanın içeriği konusunda bilgi verilir.

2.1.4. Çocuk ile İlgili Değerlendirme

Danışma merkezine gelen çocukların önce temel bakım ihtiyaçları karşılanır. Bu amaçla danışma merkezinde çocuk bezi, kuru yiyecekler ve süt gibi bazı temel malzemeler sığınaktan haftalık temin edilerek bulundurulur. Kadınlara görüşmeye başlamadan önce danışma merkezindeki çocuk birimi çalışanı çocuklarla tanışır; aralarında güven ilişkisi kurulursa ve çocuklar/anneleri isterse görüşme odasında ya da bahçede çocukla ilgilenir, oynar, gözlem ve değerlendirme yapar.

---

¹¹ Bu form hazırlanırken KSGM'nin Danışma Merkezi Kadın Görüşme Formu incelenmiştir. Form için bkz. Sultan Karakaş, Ülker Şener, Nur Otaran, *Kadın Sığınmaevleri Kılavuzu* (Ankara: T.C. KSGM Yayınları, 2008), sayfa 193

¹² Risk analizi danışma merkezine başvuran bir kadının ve varsa çocuklarının can güvenliğinin tehdit altında olduğu durumlarda, güvenlik planı yapılabilmesini sağlar. Kadının ne tür bir tehditle karşı karşıya kaldığının anlaşılmasına yönelik bir çalışmadır. Görüşmeyi yapan sosyal çalışmacı kadın ve çocuklarının güvenliğiyle ilgili ayrıntılı bilgi alır; içinde buldukları riskleri ortaya koyar ve bu risklerden kaçınmak için gerekli uygulamaları hayata geçirir. Danışma merkezi çalışanı bu bilgiyi bir rapor haline getirerek sığınağa iletmelidir.

Çocuklarla danışma merkezinde kurulan ilk ilişkinin iki amacı vardır: kadınla yapılan görüşme sırasında travmaya ait anlatılara tanıklık etmelerini önlemek ve onların sorunlarını, ihmal ve istismar durumunu değerlendirebilmek. Bu amaçla danışma merkezinde anneyle görüşme yapılan yerden ayrı bir bölümde çocukların oynayabileceği bir oyun köşesi ve uyuyabilecekleri ya da bakımlarının yapılabilceği kanepeler ve temiz örtüler bulundurulur. Çocuk ve kadın görüşmelerinin aynı odanın birbirine uzak ama birbirini görebilen köşelerinde gerçekleşebilmesi için oda yeterli büyüklükte olmalıdır. Birbirine geçişi olan iki odadan oluşması daha uygun olabilir.

Bu süre içinde annenin çocuğa dair anlatılarının gözlemlerle uyumlu olup olmadığına dikkat edilir. Çocuklarla ilgili değerlendirme ve gözlemler anne için doldurulan Danışma Merkezi Görüşme Formuna kaydedilir; ilgili yazışmalar ve evraklar annenin dosyasında saklanır.

Çocukların anne dışındaki kişilerce ihmal veya istismar edildiğinin saptanması durumunda, sığınağa kabulleri yapılır. Anne ve çocuğu adli bildirim sürecine hazırlayacak acil psikolojik ve hukuki destek faaliyetleri yürütülür. Adli sürecin etkilerinin en aza indirilebilmesi için en uygun yaklaşım eş zamanlı ve çok yönlü değerlendirmedir. Bu yaklaşıma sahip başvuru noktaları ise üniversitelerin Çocuk Koruma Merkezleridir.

Çocuğun şiddete uğrayan kadın tarafından ihmal ve istismar edildiğini ilk görüşmede saptamak çok mümkün olmasa da, saptanması durumunda Çocuk Koruma Kanunu hükümleri gereğince koruyucu ve destekleyici tedbirlerin alınması için adli bildirimde (Cumhuriyet Savcılığı, çocuk polisi veya SHÇEK) bulunulur. İhmal ve istismara uğradığı saptanan çocuklar derhal korumaya alınır. Çocuklara yönelik ihmal ve istismar durumunu şiddete uğrayan kadının lehine gizlemek etik açıdan gerekçelendirilebilecek bir durum değildir ve kabul edilemez¹³.

Kadının çocuklarını yanında getiremediği, ihmal ve istismarın sürdüğü bir ortamda bırakmak zorunda kaldığı durumlarda, derhal adli bildirimde bulunulur.

---

¹³ TCK Madde 278-279-280'e göre, ihmal ve istismar suçunu yetkili makamlara bildirmeyen kişi, kamu görevlisi veya sağlık çalışanı hapis cezasıyla cezalandırılır.

Bu süreçte Ankara Barosu Adli Yardım Bürosunun Çocuk Hakları Komisyonundan avukat görevlendirmesi için gerekli yazışmalar yapılır.

2.1.5. Sığınak Dışındaki Hizmetler

Yapılan ilk görüşmede, şiddet bulgularının olmaması ya da sığınakta yer olmaması nedeniyle eve yönlendirilemeyen kadınlara bilgilendirme ve yönlendirme hizmetleri verilir. Yönlendirme hizmeti alan bütün kadınlar Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü'nün imzaladığı protokollerden yararlanabilir. Sığınma talebinin neden reddedildiği ve kendisine sağlanan hizmetler Danışma Merkezi Görüşme Formunda (Ek 2.1.3.) açıkça belirtilir. Bu form, sığınak hizmeti verilemeyen kadınlar için ayrılan ve yıllık olarak hazırlanan dosyalarda saklanır.

2.1.5.1. Bilgilendirme:

Kadınlara kendileriyle ve çocuklarıyla ilgili sorunları için alabilecekleri hizmetler, güvenlik ve mevcut yasal düzenlemeler (4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun, TCK'nda ve Medeni Kanunun ilgili maddeleri) hakkında bilgi verilir.

2.1.5.2. Yönlendirmeler

- ***Diğer Sığınaklara Yönlendirme:*** Şiddete uğrayan ve sığınak ihtiyacının çeşitli nedenlerle karşılanamadığı kadınlar güvenlik ilkesi göz önünde bulundurularak Ankara içinde ya da dışındaki uygun sığınaklara gerekli araştırmalar yapıp, belgeler hazırlandıktan sonra yönlendirilir.

Kadının yönlendirilebileceği uygun bir sığınanın bulunmadığı durumlarda, 22.10.2009 tarihli SHÇEK, KSGM ve Emniyet Müdürlüğü protokolü gereği, geçici barınma hizmeti (otel, kamu misafirhaneleri vb. kurumlarda konaklama) kolluk kuvvetlerince sağlanır.

İhtiyacı tespit edildiği halde evin dolu olması ya da başka gerekçeyle talebi karşılanamayan kadınlar için diğer kurumlardaki işlemleri kolaylaştırmak amacıyla yazışma yapılır.

- ***Sağlık Kurumlarına Yönlendirme: Sağlık güvencesi olmayan*** kadınlar, Yeşil Kart için Kaymakamlıklara yönlendirilirler. Yeşil Kart alma olanağı bulunmayan yabancı uyruklu kadınlar, Ankara Valiliği Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfına yönlendirilerek ihtiyaç duydukları sağlık hizmetinin bedelini almaları sağlanır.

Ayrıca, 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanundan faydalananların mahkemeden kendisi ve çocuklarının sağlık giderlerinin karşılanması, şiddet uygulayan bireye yönelik olarak da rehabilitasyon tedbirleri alınmasını talep etme hakkı olduğu anlatılır.

- ***Sığınağa Kabulü Yasak Olan Kadınların Diğer Kurumlara Yönlendirilmesi:*** Özel Hukuk Tüzel Kişileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca Açılan Kadın Konukevleri Yönetmeliği'ne (Ek 2.1.5) göre fuhuşu meslek edinmiş, bulaşıcı hastalığı ya da ruh sağlığı sorunları olan, madde/alkol bağımlısı kadınların sığınaklara kabulü yasaktır.

Şu anda, Türkiye'de bu özellikleri taşıyan kadınlar her açıdan toplumsal dışlanma ile karşı karşıyadırlar. Sığınak öncesi barınma (ilk istasyonlar) olanağının neredeyse hiç olmadığı ülkemizde şiddete uğramış ya da can güvenliği riski olan belli kadın gruplarına yönelik özel barınma imkânları ya da diğer sosyal hizmet modelleri yoktur. Diğer yandan, ruhsal ve bedensel sağlık sorunlarının olması, madde bağımlılığı ve fuhuşu meslek edinmiş olmaları bu kadınları istismara, insan ticaretine ve şiddete daha açık hale getirmektedir. Dolayısıyla, dışlanmalarını ortadan kaldıracak ve şiddet ortamından korunmalarını sağlayacak sosyal içerme mekanizmalarının bir an önce kurulması gerekmektedir.

Danışma Merkezlerini, çoğu sağlık güvencesinden de yoksun olan bu kadınların çok yönlü destek hizmetleriyle ilk bulunduğu yerler olarak güçlendirmek gerekir. Ancak, var olan halleriyle danışma merkezlerinin çoğu bu sorumluluğu yerine getirmekten uzaktır. Dolayısıyla, sığınma ihtiyacı olan fakat mevcut sosyal hizmet şemsiyesi dışında kalan kadınların diğer kurumlara yönlendirilmeleri yapılamamaktadır. Bu kadınların sığınaklara kabulü de karmaşık sorunlara yol açmakta; alanda çalışanları zorlayan ve tüketen yaşam olaylarıyla sonuçlanmaktadır.

- **Adli Kurumlara Yönlendirme:** Karakola fiziksel ya da cinsel şiddete uğradığı şikâyetiyle başvuran kadınların kolluk kuvvetlerince adli tıp kurumundan rapor almalarının sağlanması 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun gereğince polisin yükümlülüğüdür. Karakola uğramadan danışma merkezine gelen, şiddete uğradığını burada beyan eden kadınlar suç duyurusunda bulunmaları için şiddetin gerçekleştiği yerin bağlı bulunduğu karakola ya da doğrudan savcılığa; adli rapor almaları için ise adliyedeki tıbbi muayene birimine yönlendirilir.

Kadınların yaralanma, tecavüz, ensest gibi ceza davaları ile boşanma, nafaka, korunma, velayet gibi medeni haklarla ilgili davaları konusunda bilgi ve avukatlık desteği alabilmeleri için Ankara Barosu Adli Yardım Bürosu aracılığıyla Kadın Hakları Merkezinden avukatlara yönlendirmeleri yapılır.

- **İstihdam Yönlendirmeleri:** İstihdam ihtiyacı nedeniyle Danışma Merkezine başvuran kadınlar iş başvurusu yapmaları için İŞKUR'a ve kadın istihdamıyla ilgili örgütlere yönlendirilir. Yönlendirilen kuruluşlarca istihdam edildiklerinde karşılaştıkları sorunları Danışma Merkezine bildirmeleri istenir. Meslek edindirme kursları konusunda bilgilendirme yapılır; kurs kaydı gibi konularda destek olunur.
- **Nakdi Yardımlar için Yönlendirmeler:** Nakdi yardım ihtiyacı olan kadınların Ankara Valiliği ve Çankaya Kaymakamlığı Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Vakfı yardımlarından yararlanmaları sağlanır. Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Vakfı kira, eğitim, yol ve diğer başlığı altında nakdi yardımlar da yapabilmektedir. Kaymakamlıkça verilen nakdi yardım ayda 100 TL, valilikçe verilen ise 50 TL'dir. Bu miktar ülkemiz koşullarında asgari geçim standardını yakalamaktan çok uzaktır. Okula giden çocuğu olan kadınlara çocuk başına verilen eğitim yardımı miktarı değişiklik gösterirken, çocuk yardımı olarak da 25 TL verilmektedir.

Sığınakta kalan ve ayrılacak olan kadınlara ve çocuklara Çankaya Belediyesi Toplumsal Dayanışma Merkezlerince (TODAM'lar) giyecek ve eşya yardımları yapılmaktadır. TODAM yardımlarından yararlanabilmek için Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğünden sığınakta kaldıklarını gösteren bir belge alınması gerekmektedir.

*Kadınların kimlik bilgilerinin mahremiyeti ilkesi gereğince bu konularla ilgili yazışmaların kurumların rutin evrak işleyişi dışında tutulması gereklidir.
Mahremiyeti koruyacak yazışma prosedürleri geliştirilmelidir.*

2.1.6. Sığınağa Kabul Durumu

İlk görüşme sonrasında barınma ihtiyacı saptanan kadınların kabulü için gerekli sağlık raporu Çankaya Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğünce görevlendirilen bir kadın doktor ve hemşire tarafından yapılan muayene sonucunda düzenlenebilir¹⁴. Ancak bu muayene ve raporlama sağlık personeli eksikliği nedeniyle henüz kurulamamış; bugüne kadar belediye doktor ve hemşirelerinin gönüllü çabalarıyla gerçekleştirilmiştir. Muayene sırasında acil tedavi gerektiren bir hastalığı saptanan kadınlar, belediye ambulans ve araçlarıyla uygun bir sağlık kurumuna sevk edilmelidir.

Kadının dosyasında saklanması gereken evraklar aşağıdaki gibidir:

- **Ev Kuralları (Ek 2.1.6):** Sığınağa kabul edilen kadına ev kuralları okunur/okutulur ve gizlilik, şiddetsizlik, iletişim ve birlikte yaşam kurallarının önemine ilişkin bilgi verilir. Ev kurallarının okunup/okutulup ve tartışılmasının ardından **Sözleşme (Ek 2.1.7)** imzalatılır.
- **Sığınmaevine Kabul Tutanağı (Ek 2.1.8.):** Tutanakta sığınağa kabul edilen kadınla birlikte gönderilen evrak belirtilir. Görüşmeyi yapan uzman tarafından imzalanan tutanağın bir kopyası sığınağa gönderilir.
- **Çankaya Belediyesi Sağlık Çalışanlarınca Hazırlanan Rapor:** İlk görüşme sırasında sığınak ihtiyacı saptanan kadınların ve çocuklarının muayenelerinin Çankaya Belediyesi sağlık çalışanlarınca yapılması ve raporlanması gerekmektedir. Raporla kadında ve beraberindeki çocuklarda fiziksel ve ruhsal şiddet etkilerine ve varsa ortak yaşama engel oluşturacak bulaşıcı hastalıklarıyla sığınağa girmeden önce acil tedavi gerektiren sağlık sorunlarına yer verilmelidir.
- **Diğer:** Kadının ve çocukların ilgili evraklarının (nüfus cüzdanı, pasaport, BMMYK Dosya No, darp raporu, boşanma ve diğer davalarıyla ilgili evrakları, avukatının kartı gibi) fotokopisi alınarak dosyalarına konulur.

¹⁴ Özel Hukuk Tüzel Kişileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca Açılan Kadın Konukevleri Yönetmeliği'ne (Ek 2.1.6) göre, bulaşıcı bir hastalığı olan, akıl ve ruh sağlığı yerinde olmayan, uyuşturucu madde/alkol bağımlısı olan ya da fuhuşu meslek edinmiş kadınlar sığınaklarına kabul edilememektedir. Kadınların sığınaklarına kabul edilebilmesi için sağlık raporu almaları zorunlu kılınmaktadır.

2.1.6.1 Danışma Merkezinden Ayrılma

Bir kadın sığınağa giderken yanında, içinde acil telefon numaraları, Çankaya Belediyesi Kadın Danışma Merkezi Tanıtım Broşürü, “Eve Hoş Geldin Broşürü”, KSGM Şiddetle Mücadele El Kitabından oluşan dosyayı götürür. Bu dosyanın içeriği konusunda bilgi kendisine bilgi verilir.

Kadın ve çocuklar, sığınağa veya sağlık kurumuna ve sağlık kurumundan sığınağa giderken ilk görüşmeyi yapan danışma merkezi çalışanlarından biri onlara refakat eder. Refakatçi, sığınakta nasıl bir odaya yerleşmeleri gerektiği konusunda öneride bulunur ve Danışma Merkezi Görüşme Formunun, Sığınmaevine Kabul Tutanağının, tutanakta belirtilen risk analizinin, bilgi notunun ve diğer evrakın fotokopilerini teslim eder.

2.1.7. Dosyalama

Danışma Merkezine başvuran bütün kadınların kendilerine ilişkin tutulan kayıtları ve bu kayıtların hangi koşullarda ve şekillerde diğer kişilerle ve kurumlarla paylaşılabileceğini bilmeye hakkı vardır. Danışma Merkezine başvurduğunda kadınlara kendileriyle ilgili saklanacak evrakların bilgisi verilir.

Danışma Merkezinde kadınlarla ilgili evrakları içeren dosyalar aşağıdaki şekillerde tasnif edilirler:

- **Sığınakta Kalan Kadınların Dosyaları:** Başvuru sırasında düzenlenen evrakların yanı sıra sığınakta kalış süresi boyunca yapılan yönlendirmelerle ilgili bütün yazışmalar dosyada saklanır. Kadının sığınaktan çıkışıyla eş zamanlı olarak Danışma Merkezinde de çıkışı yapılır ve çıkış evrakı kadının dosyasında saklanır. Kadının çıkışıyla birlikte dosyası sığınaktan ayrılan diğer kadınların dosyaları arasına aktarılır.

Sığınaktan yararlanmış her kadının dosyasında aşağıdaki evrakların tam olması gerekir:

- a. Karakoldan Yapılan Yönlendirmelere Ait Tutanak (Polis eşliğinde başvuru durumunda)
- b. Danışma Merkezi Görüşme Formu
- c. Sözleşme
- d. Sığınmaevine Kabul Tutanağı
- e. Kadına ve çocuklara ait bütün ilgili evrakların (nüfus cüzdanı, pasaport, BMMYK Dosya Numarası, darp raporu, boşanma ve diğer davalarıyla ilgili evrakları, avukatının kartı vs...) fotokopisi
- f. Kadın ve çocuğa yapılan yönlendirmelerle ilgili yazışmalar
- g. Sığınaktan gönderilen belgeler (değerlendirme, risk analizi),

- **Sığınaktan Ayrılmış Kadınların ve Çocukların Dosyaları:** Kadınların sığınaktan çıkışından sonra verilen hizmetler ve yapılan takiplerle ilgili tutulan evraklar dosyalarına eklenir.
- **Sığınma talebi olmayan veya talebi reddedilmiş kadınların dosyaları:** Sığınma talebi olmayan kadınlarla yapılan görüşmelerde Danışma Merkezi Başvuru Formu doldurulur. Sığınma talebi olmayan veya talebi çeşitli nedenlerle karşılanamayan kadınlara yapılan yönlendirmelerle ilgili evrak da dosyalanarak saklanır.
- **Telefon Başvuru Çizelgelerinin saklandığı dosya:** Telefonla talep edilen ve verilen hizmetlere ilişkin verilerin toplanması için Telefon Başvuru Çizelgeleri yıllık olarak dosyalanır.

2.1.8. Raporlama ve Dokümantasyon

Danışma Merkezi, aldığı başvuruların verilerini haftalık rapor halinde Araştırma, Planlama ve Destek birimine sunar. Raporunda bir haftada kaç kadının, nereden, nasıl, hangi taleplerle danışma merkezine başvurduğuna ve sunulan hizmetlere ilişkin bilgiler yer alır. Raporunda, başvuran kadınların mahremiyetini zedeleyecek ve öykülerini deşifre edecek isim ve ifadeler yer verilmez. Raporlamanın amacı çalışmaların etkisini ölçmek ve değerlendirmek, kadına yönelik her türlü şiddetin engellenmesi için sosyal politikaların geliştirilmesine yönelik bilgi üretmektir.

Yıllık raporlama Araştırma, Planlama ve Destek Birimi tarafından, aylık raporlara dayanarak yapılır.

2.2. Sığınmakta Yaşam

2.2.1. Sığınağa İlk Adım, Yerleşme ve Oryantasyon

Sığınağa belediye aracılığıyla ulaşan kadınlar ve varsa çocukları destek personeli*¹⁵ tarafından karşılanır. Kalınacak oda, refakat eden danışma merkezi çalışanı tarafından yapılan önerilere göre evin durumunun değerlendirilmesiyle tespit edilir.

Hafta sonu ve mesai saatleri dışında başvuru:

7 gün 24 saat esasıyla sığınak öncesi geçici barınma hizmeti veren ilk istasyon, kadına yönelik şiddetle ilgili hizmetlerin önemli bir parçasıdır. Kentte SHÇEK'e bağlı ve kapasitesi sınırlı sadece bir "ilk istasyon" olması nedeniyle doluluk sorunu sıkça yaşanmakta; bu durumda sığınak sorumluları arasında iletişim kurularak Çankaya Belediyesi ve Büyükşehir Belediyesine ait kadın sığınaklarına yönlendirme yapılmaktadır.

Çankaya Belediyesinde ücretsiz Alo Şiddet Hattı ve bu hatta bağlı 7/24 hizmet veren ilk istasyon açılması için gerekli girişimlerde bulunulmuş; ancak mali sorunlar nedeniyle henüz gerçekleştirilmemiştir.

Bu durumda kadın ön değerlendirme yapılamadan doğrudan sığınağa gitmektedir. Mesai saatleri dışında ve hafta sonlarında polis ya da SHÇEK tarafından Çankaya Belediyesine yönlendirilen kadın, Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğündeki nöbetçi şoförlüğe ulaşmaktadır. Bu birimde kadın personel çalışmamakta; karşılama ve sığınağa ulaştırma şoförlerce yapılmaktadır. Bu alanda çalışan şoförler hizmet içi eğitim kapsamında İçişleri Bakanlığı ve BM Nüfus Fonu tarafından gerçekleştirilen "Kadın Sığınmaevleri Projesi"nin 27-28 Nisan 2010 tarihlerinde düzenlenen Kadın Sığınak ve Danışma Merkezleri Çalışanları Eğitimine katılmışlardır.

Kadın sığınağa ulaştığında ilk görüşmeye kadar geçici olarak kalacağı "kabul odası"na yerleştirilir. Bu aşamada geçici olarak kabul edildiği, kendisiyle yapılacak uzman görüşmesinden sonra sığınağa kabul edilip edilmeyeceğine karar verileceği net olarak bildirilir. Ev kurallarını içeren geçici bir sözleşme (Ek 2.2.1) imzalatılır; gizlilik ve şiddetsizlik kuralları detaylıca anlatılır.

Kadınla ilk görüşme mesai saatleri içinde yapılır. İlk görüşme sonrasında Danışma Merkezine yeni başvuran tüm kadınlara uygulanan prosedürler uygulanır (Bkz. Bölüm 2.2.).

Refakat eden Danışma Merkezi çalışanı, kadınla ve çocukla kuracağı ilişki için gerekli olan temel bilgileri destek personeline aktarır.

* Sığınmakta 24 saat esasına göre çalışan ve gözetmen olarak adlandırılan bu çalışan grubu, gündelik yaşamın izlenmesi ve desteklenmesi, gerekli durumlarda sağlık kurumlarına giderken kadınlara ve çocuklara refakat, mesai saatleri dışındaki saatlerde evde yaşanan sorunlara müdahale gibi önemli görevler üstlenmektedir. Foucaultien "panopticon" çağrışımı yapan gözetmen kavramı yerine destek personeli demeyi uygun bulduk. Ancak hala içimize sinmiş değil. Bu kavrama ulaşana kadar yürüttüğümüz tartışma gözetmen, danışman, ev asistanı, nöbetçi kavramları arasında geçti. Sığınmakta bu işlerin nasıl adlandırılacağı tartışmasının sürmesini diliyoruz.

Sığınak yaşamında gerekli görülen durumlarda, kadının ve çocuğun durum ve ihtiyaçları, mahrem detayları paylaşmamak koşuluyla, danışmanlığı üstlenen uzman tarafından tüm destek personeliyle paylaşılabilir.

Kadının durumu gözetilerek ve talebine bağlı olarak yerleşme ve dinlenme sürecinden sonra sosyal çalışmacı ve destek personeli tarafından sığınağa ilişkin oryantasyon yapılır. Oryantasyon aşağıdaki noktaları içerir:

- Danışma Merkezinde bilgisi aktarılan ve imzalatılan Ev Kuralları metni, özellikle gizlilik ve şiddetsizlik ilkesi vurgulanarak tekrar anlatılır.
- Oryantasyon sürecinden başlayarak kadınların sığınakta kaldığı süreçte, ortak amaç ve ilkelerden (kadın dayanışması, şiddetsiz iletişim gibi) sıklıkla bahsedilir.
- Hakları konusunda bilgilendirme yapılır. Evde haklarının ihlal edildiğini düşünüyorsa ilgili birime/çalışana, Yürütme Kuruluna ve yasal mercilere başvurabileceği belirtilir.
- Evin mekânsal olarak tanıtımı yapılır.
- Ev çalışanları ve sığınakla ilişki içinde görev yapan birimlerin çalışanları hakkında bilgilendirme yapılır, tanıştırılır; evdeki görev paylaşımı, hangi konuda kime başvurabileceği anlatılır. Sığınakta kadınlarla çocukların çalışanları daha kolay tanımaları için çalışanların altında isim ve görevleri yazılı olan fotoğraflarının bulunduğu panodan yararlanılır.
- Evdeki faaliyetler konusunda bilgilendirme yapılır.
- Evde kadınlar arasındaki işbölümü anlatılır.
- Giysi ihtiyacı varsa depodan karşılanır.
- Kadının isteğine bağlı olarak ilaçları, değerli eşyaları ve kişisel belgeleri emanet tutanağı (Ek 2.2.2.) tutularak emanete alınabilir. Eşyalarını geri almak istediğinde aynı tutanak imzalatılır.
- **“Kadından Kadına, Çocuktan Çocuğa”**: Oryantasyon sürecinde kadınların ve çocukların güçlenmesine yönelik çeşitli katılımcı yöntemler izlenebilir. Örneğin, eve yeni gelen kadınları ve çocuklarını çalışanlarla birlikte, bir süredir evde kalmakta olan bir kadın ve çocuk karşılayabilir, evi onlar tanıtabilir.

2.2.2. Sosyal ve Psikolojik Destek Süreci

2.2.2.1. İlk Görüşme: Plan Hazırlama Süreci

Sosyal çalışmacı kadınla geldikten sonraki ilk 48 saat içinde görüşme yapar. İlk görüşme öncesinde danışma merkezinde doldurulan görüşme formu ve diğer evraklar incelenir. Sığınak kütük defteri¹⁶ doldurulur.

İlk görüşme üç aşamadan oluşan sosyal destek sürecinin birinci aşamasını oluşturur. Görüşme için Sosyal Destek Planı Hazırlık Formu (Ek 2.2.3.¹⁷) kullanılır. Sorunların ve ihtiyaçların saptanması, bunlar arasında öncelik sıralaması, danışanın güçlü yönlerinin ve kısıtlayıcı faktörlerin tespiti yapılır.

Görüşme sonunda, kadının güvenliği konusunda risk analizi yapılır. Kısa bir durum değerlendirmesiyle yeni bir yol çizme sürecinde kadını güçlendirici yasal, sosyal, ekonomik vb. destek sistemleri hakkında bilgi verilir. Risk analizi doğrultusunda güvenlik, adli ya da tıbbi konularda acil ihtiyaç varsa girişimlere başlanır.

Kadın ve danışmanın birlikte hazırlayacakları planlamanın takibi için ilk ayı kapsayacak randevu tarihleri belirlenir. Bir sonraki görüşmeye kadar sosyal çalışmacı kadına önerebileceği çözümlerle ilgili çalışma yapar.

Sosyal destek sürecinin birinci aşamasından itibaren yapılan her çalışma, ilgili uzman tarafından Sosyal Destek Planı Değerlendirme Formunda (Ek 2.2.4.) rapor edilir. Bu form, bilgisayarda her kadın için oluşturulan dosyada yer alır. Gerekirse bir kopyası çıktı alınarak dosyalanır.

Psikolog da ilk 48 saat içinde kadınla tanışır; ilk görüşmeyi gerçekleştirir ve görüşme yapılan gün içinde raporunu yazar. Psikolojik destek kadının talebi doğrultusunda devam eder.

---

¹⁶ SHÇEK'e Bağlı Özel Hukuk Tüzel Kişileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca Açılan Kadın Konukevleri Yönetmeliği uyarınca doldurulması zorunlu defter

¹⁷ Bu form hazırlanırken KSGM'nin Sığınmaevi'ne İlk Kabul Formu ve Sosyal İnceleme Formu incelenmiştir. Formlar için bkz. Sultan Karakaş, Ülker Şener, Nur Otaran, *Kadın Sığınmaevleri Kılavuzu* (Ankara: T.C. KSGM Yayınları, 2008), sayfa 208-211

Psikolog tarafından gerekli görülür ve kadın da onam verirse psikolojik danışmanlık ve destek programı hazırlanır. Sığınak kabul muayenesinde ve psikologun raporunda psikiyatrik tedavinin gerekli olduğu kanaati oluşursa, yine kadının onamı alınarak psikiyatrik tedavi için yönlendirilir.

2.2.2.2. Planlama ve Destek Süreci

Sosyal destek planının ikinci aşamasını planlama görüşmesi oluşturur. Bu aşamada, destek planı hazırlık görüşmesinin değerlendirmesinden yola çıkılır. Kadının kendi yaşam planıyla ilgili önerilerine öncelik verilerek hangi tür destek mekanizmalarının harekete geçirilebileceği konusunda bilgilendirme ve planlama yapılır.

Bu görüşmelerden sonra psikolog ve sosyal çalışmacı, danışmanlığını yaptığı kadınlara randevu vererek görüşmelerini ve desteklerini sürdürürler. Kadınlarla görüşme sıklığı kadınların acil, kısa ve uzun vadeli ihtiyaçlarına, yönlendirmelere bağlı olarak değişir. Ancak, bir kadınla haftada en az bir görüşme yapılarak süreç takip edilir. Görüşmeler ve nöbet rapor defteri bilgileri doğrultusunda kadınla birlikte planlanan faaliyetlerin gerçekleştirilmesi için çalışmalar sürdürülür. Kadınla her hafta tekrarlanan görüşmelerle sorunun çözümüne yönelik öneriler karşılıklı ilişki içinde geliştirilerek planın uygulaması yapılır.

Haftalık yapılan durum değerlendirme toplantılarında destek planları hakkında danışman/uzman ekipten görüş alınır. Bu görüşler doğrultusunda, uzman destek planı için yapacağı önerileri gözden geçirir ve düzenler. Destek sürecinin her aşamasının raporlandığı sosyal destek değerlendirme formları, her haftanın son iş günü sığınak koordinatörüne iletilir. Sığınak koordinatörü bu formlardan yararlanarak haftalık faaliyet raporunda (Ek 2.2.5.) ilgili bölümleri ve sığınaktaki işleyiş konusunda sorumlu olduğu diğer bölümleri doldurarak Araştırma, Planlama ve Destek Birimine iletir.

2.2.2.2.1.Yönlendirmeler

Sosyal çalışmacılar, kadınlarla yapılan görüşmeler sonrasında tespit edilen ihtiyaçlar çerçevesinde kadınların hukuk, eğitim, sağlık, istihdam vb. konulardaki ihtiyaçlarını mümkün olan en üst düzeyde karşılamak için ilgili kurum ve kuruluşlara yönlendirirler.

Psikologlar da gerekli buldukları durumlarda psikiyatrik destek almaları için hastanelerin psikiyatri bölümlerine yönlendirirler. Yönlendirmelerde tüm ilgili yazışmalar danışma merkezinde hazırlanır. Bu doğrultuda, ihtiyacı olan bütün kadınlara aşağıdaki prosedürler uygulanır:

- **Sağlık Yönlendirmeleri:** İlk üç gün içinde sağlık güvencesi olmayan her kadının Yeşil kart için başvuru yapması sağlanır. Yeşil kart çıkana değin sağlık yardımı için Valiliğe başvurulur.
- **Hukuki Yönlendirmeler:** Kadınlara yasal sorun yaşadığı konuyla ilgili bilgi verilerek hakları anlatılır. İhtiyaç duyan bütün kadınlar ücretsiz avukatlık hizmetini kadın alanında bilgili ve duyarlı kadın avukatlardan alabilmeleri için Ankara Barosunun Kadın Hakları Merkezinden görevlendirme talebini içeren resmi yazı ile birlikte Adli Yardım Bürosuna yönlendirilir.
- **İstihdam Yönlendirmeleri:** İstihdam yönlendirmeleriyle ilgili süreç Danışma Merkezindeki aynıdır (bkz. sf. 24).
- **Sosyal Yardım Yönlendirmeleri:** Valilik, kaymakamlık, belediyeler ve diğer yardım kuruluşlarınca sağlanan ayni ve nakdi yardımlara yönlendirilirler.
- **Psikiyatrik Yönlendirmeler:** Psikolojik danışmanın gerekli gördüğü durumlarda, aile içi şiddete uğramış kadın ve çocukların sağlık ve sosyal güvenlik haklarını kullanmalarını sağlayan; kadınlara ve çocuklarına randevu alma, hastane içi yönlendirme konularında katkı sunan sosyal servislere sahip hastanelerin psikiyatri bölümlerine yönlendirilirler.

Yönlendirmeler kadınların öznel durumlarına göre değişmekle birlikte, temel olarak aşağıdaki aşamalar izlenir. Aşağıdaki aşamalar dışındaki durumlarda özgün yönlendirmeler (engelli yakını olanlara evde bakım ücreti bağlanması gibi) yapılır:

1. Aşama	2. Aşama	3. Aşama
Adli sağlık raporu	Meslek edinme kursları	Ev bulma desteği
Nüfus cüzdanı	İstihdam	Kira yardımı
Adli yardım	Çocuklar için kreş, okul ve burslar	Eşya yardımı
Nakdi yardım		Gıda yardımı
Yeşil kart	İlgili kurum ve kuruluşlar	Sığınaktan ayrılacak olanların başka kurumlara geçişi sürecinde gereken koordinasyonu sağlama

2.2.3. Acil Durum Planı ve Kriz Yönetimi

Kadınları, çocukları ve çalışanları tehlikeye atacak acil bir durum meydana geldiğinde kriz ekibi Acil Durum Planını (Ek 2.2.6.) uygular. Ekip özgün koşullara göre değişiklik göstermekle birlikte sığınak koordinatörü, çocuk birimi koordinatörü, sosyal çalışmacı ve destek personelinden oluşur. Kriz ekibi sığınak diğer çalışanlarını yönlendirir. Sığınak koordinatörü Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü üst sorumlusunu bilgilendirir. Koordinatörün binada olmadığı durumlarda aynı ekip oluşturulur; koordinatör ve Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü üst sorumlusunun yönlendirmeleriyle kriz yönetilir.

Acil durumlar güvenliğe ve sağlığa ilişkin olarak iki başlık altında incelenir. Acil güvenlik sorunu yaşandığında 155 Polis İmdat Hattından, acil sağlık sorunu yaşandığında 112 Acil Sağlık ekiplerinden yardım istenir. Acil durumu izleyen ilk gün içinde durum değerlendirmesi yapılır. Hizmet içi eğitimler (sivil savunma, ilk yardım, kriz yönetimi vb.) doğrultusunda plan revize edilip geliştirilir.

2.2.4. Ev Etkinlikleri

2.2.4.1. Ev Toplantıları

Haftanın belirli gün ve saatlerinde, kadınların ve çalışanların evdeki ortak yaşamına ilişkin sorunlar, ihtiyaçlar, talepler ve kurallar hakkında konuşmak üzere ev toplantısı düzenlenir. Kadınların toplantıya hazırlık da dâhil (örn. gündem hazırlanması) tüm sürece mümkün olduğunca katılımlarının sağlanmasına dikkat edilir. Katılımın sağlanması için çeşitli yöntemler izlenebilir. Örneğin toplantının kolaylaştırıcılığına bir çalışan ve bir kadın birlikte üstlenebilir¹⁸.

Her ev toplantısından sonra toplantı raporu (Ek 2.2.7.) yazılır. Gündemi ve alınan kararları içeren rapor, kolayca görülebilecek bir yere asılır. Alınan kararlara ilişkin gelişmeler bir sonraki hafta yapılacak olan ev toplantısında yeniden değerlendirilir.

2.2.4.2. Eğitim Toplantıları

Evde kadınların güçlenme süreçlerine katkı sağlayacak eğitimler düzenlenir. Bu eğitimler, kadınların yasal hakları, toplumsal statüsü ve siyasi temsiliyeti; kadınların ekonomik durumu ve meslek edinme süreçleri; kadınların kamusal eğitimi, kamusal alan ve işgücü piyasası dışında tutulan bilgisi; toplumsal cinsiyet eşitsizliğiyle mücadele; kadın hareketi; farklı kadın gruplarının ortaklık halleri ve ayrışan yönleri; çocuk hakları, çocuk ihmali ve istismarı; kadın ve çocuk sağlığı, çocuk gelişimi, şiddetsiz iletişim ve psikodrama gibi konuları içerir. Eğitimler, kadınların 3 aylık kalış süreleri göz önünde bulundurularak periyodik olarak gerçekleştirilir. Etkinliği gerçekleştiren kişi tarafından kısa bir etkinlik raporu (Ek 2.2.8) yazılarak ev koordinatörüne iletilir.

---

¹⁸ Mor Çatı tarafından katılım ve ortak karar vermeye yönelik bir forum olarak önerilen Sığınak Meclis'lerinde kolaylaştırıcı olarak sığınakta kalan bir kadınla bir sığınak çalışanın ortak rol alması önerilir Appelt, Kaselitz ve Logar,(der); *Şiddetten Uzakta: Bir Sığınak Nasıl Kurulur? Nasıl Yürütülür?*

2.2.4.3. Sosyal ve Kültürel Etkinlikler

Araştırmalar, travmadan iyileşme sürecinde sanat çalışmalarının önemli yer tuttuğunu göstermektedir¹⁹. Sığınakta kadınların bireysel ve kolektif güçlenmelerine yönelik “sanatla iyileşme” çalışmaları yürütülür. Etkinliği gerçekleştiren kişi tarafından etkinliğe ilişkin kısa bir etkinlik raporu (Ek 2.2.8) yazılarak ev koordinatörüne iletilir.

Temmuz 2009-2010 döneminde Çankaya Belediyesi kreşleri ve etüt merkezlerinde çalışan sanat dersi öğretmenleri sığınakta da çalışmalar yürütmüşlerdir. Yapılan çalışmalar kadınlar arasında duygu paylaşımını sağlayacak, iletişimi kolaylaştıracak ve ortaklıkları öne çıkartacak bir yöntem olarak drama, müzik çalışmaları ve sinemanın önem taşıdığı düşündürmüştür.

Kadınlar ev içi etkinliklerin yanı sıra başta belediyenin etkinlikleri olmak üzere kentteki diğer ücretsiz konser, piknik, resim, seramik, dans, spor etkinliklerine yönlendirilirler.

2.2.5. Sığıntan Ayrılma

Kadınlar farklı nedenlerden ötürü sığıntan ayrılmakta veya çıkarılmaktadırlar. Kadınların ayrılma nedenlerine göre sosyal çalışmacı tarafından farklı prosedürler izlenir:

2.2.5.1. Kalış Süresinin Dolması Nedeniyle Ayrılma

Evde kalma süresi 3 aydır. Sağlık sorunları yaşanması, yakın zamanda sonuçlanacak ve önemli sonuçlar doğuracak bir davanın ya da eğitimin sürüyor olması gibi durumlarda bu süre 6 (altı) aya kadar uzatılabilir. Evde kalma süresinin bitmesine on beş gün kala kadına ayrılması gereken tarihi bildiren ayrılma bildirim (Ek 2.2.9) verilir. Kadın uzatma talebinde bulunursa, bunu gerekçelendiren dilekçesini bildirim tarihinden sonraki üç gün içinde danışmanlığını yapan sosyal çalışmacıya vermesi gerekir. Yürütme Kurulu, Durum Değerlendirme Ekibinin önerileri doğrultusunda dilekçeyi değerlendirir ve kadına yazılı cevap verilir (Ek 2.2.10 ve Ek 2.2.11).

---

¹⁹ Cathy A Malchiodi; *Breaking the Silence: Art Therapy with Children from Violent Homes* (New York: The Guilford Press, 2nd ed. 1997)
<http://www.google.com/books?hl=tr&lr=&id=liaGrew9PxcC&oi=fnd&pg=PR11&ots=rnHGyI94mN&sig=jBxf497zEYyu3c2XmZ6RGc0tHT0#v=onepage&q&f=false>, erişim tarihi: 11/07/2010

2.2.5.2. Güvenlik Nedeniyle Ayrılma

Yapılan risk analizleri doğrultusunda bir kadının ve/veya varsa çocuklarının kaldıkları sığınakta veya sığınağın bulunduğu kentte kalması güvenlikleri açısından risk oluşturduğu durumlarda diğer sığınaklara yönlendirme yapılır.

2.2.5.3. Kendi İsteğiyle Ayrılma

Sığınakta kalan bir kadın kalış süresi dolmadan, kendi isteğiyle ayrılmak isteyebilir. Yapılan risk analizi çerçevesinde eğer kadın şiddet ortamına veya yeterince güvenli olmayan bir ortama tekrar dönmek isterse, çıkış yapılmadan önce kendisiyle birlikte mutlaka güvenlik planı yapılır (örnek olarak bkz. Ek 2.2.12²⁰). Yapılan plan danışma merkezine gönderilir ve kadın sığınak sonrasında destek almak üzere danışma merkezine yönlendirilir.

2.2.5.4. Kural ihlali nedeniyle çıkış

Ev kurallarında belirtildiği üzere “evdeki huzur ve güven ortamına zarar verdiğinden, *şiddetsizlik, gizlilik ya da haberleşme* kurallarına uymamak evden çıkarılma gerekçesidir”. Söz konusu kurallar ihlal edildiğinde, yaşanan olayın nedenlerini ve sonuçlarını tartışan Durum Değerlendirme Ekibinin Yürütme Kuruluna öneride bulunur. Yürütme Kurulu gerekli gördüğü durumlarda çıkış kararı alır. Diğer kurallara uyulmaması durumunda ise üç kez sözlü uyarı yapılır. Kurallara uymama devam ettiği durumda, Durum Değerlendirme Ekibinin önerileri doğrultusunda Yürütme Kurulu yazılı uyarı verir. Bu yazılı uyarıdan sonra da durum devam ederse evden çıkarma kararı alınır.

---

²⁰ Örnek Plan, İçişler Bakanlığı ve BM Nüfus Fonu tarafından gerçekleştirilen “Kadın Sığınmaevleri Projesi” kapsamında 27-28 Nisan 2010 ve 29-30 Nisan 2010 tarihlerinde düzenlenen “Kadın Sığınak ve Danışma Merkezleri Çalışanları Eğitimi”nde eğitim veren Viyana Sığınak çalışanı Sevim Aydın tarafından eğitim materyali olarak dağıtılmıştır.

Gıyabında çıkış kararı:

Aşağıdaki durumlarda tutanak tutularak kadının gıyabında çıkışı yapılır:

- Kadın izin formunda (Ek 2.2.13) belirttiği iznin sona eriş tarihinden sonra 24 saat içinde dönmediyse
- Evden izinsiz çıkıp, haber vermeksizin giriş saatine kadar geri dönmediyse
- Ayrılma talebini telefon aracılığıyla dile getiriyorsa
- Güvenliği konusunda bir şüphe yoksa

Karara Yürütme Kurulunun onay vermesi gerekir. Danışma Merkezi tarafından sığınak sonrasında gerçekleştirilen işlemler yürütülür.

Kadınların sığınaktan ayrılma sürecinde, tüm farklı ayrılma biçimleri için izlenecek ortak prosedürler şunlardır:

- Kalış süresinin dolması, kendi isteği ile ayrılma ve kural ihlali nedeni ile evden çıkartılma konularındaki işlemler Yürütme Kurulu kararını takiben gerçekleştirilir.
- Gıyabında çıkış kararı dışında, kadınlar evden ayrılırken ayrılma dilekçesi (Ek 2.2.14) sosyal çalışmacı, kadın ve bir şahit tarafından imzalanır.
- Kadınlar başka kurumlara yönlendiriliyorsa, danışma merkezi tarafından gidecekleri sığınanın yetkililerine yazılı ve sözlü bilgi verilir. Ülkemizde sığınaklar arası resmi bir ağ yoktur. Sığınakların boş yer durumlarını ve yaşadıkları sorunları paylaşan bir ağ hayati önem taşımaktadır. Başka sığınağa devredilen kadınlar ve çocuklarla ilgili bilgi ve belgeler, ancak kadının onam vermesi durumunda (mahremiyet ilkesi gözetilerek) paylaşılabilir. İlgili belgelerin birer kopyası (sosyal inceleme raporları, son değerlendirme raporu, sağlık raporları, dava belgeleri gibi) danışma merkezine gönderilir. Danışma Merkezi bu belgelerin birer kopyasını yönlendirilen kuruma iletebilir.
- Kadınlar sığınaktan ayrılmadan önce, sığınak sonrası sosyal destek ve güvenlik planı yapılır. Bu plan danışma merkezine iletilir. Sığınak sonrasındaki sosyal destek süreci danışma merkezinde sürdürülür.
- Her kadına evden ayrıldıktan sonra da evin gizliliği kuralına uymaları gerektiği hatırlatılır.
- Çıkış sürecindeki işlemler Sosyal Destek Planı Değerlendirme Formundaki belgelerle birlikte raporlanır.

2.2.6. Çocuk Birimi

Kadın sığınakları aynı zamanda çocuk sığınaklarıdır²¹. Ancak bu tanımlama çocuğun yüksek yararını gözetmek için yeterli değildir. Sığınağa gelen her çocuğun ihmal ve istismar açısından değerlendirilmesi gerekir. Çünkü aile içi şiddet ortamında yaşayan çocuklar istismar açısından risk altındadırlar²². Toplumda kadınlar çocukların bakımının birincil sorumluları oldukları için istismarı uygulayan ya da tanık olan kişiler olarak da karşımıza çıkarlar²³. Şiddet gören annelerin çocuklarına şiddet uyguladıklarına dair bulgular içeren araştırmalar vardır²⁴. Bu nedenle kadına yönelik şiddetten yara almış anne-çocuk ilişkilerinin iyileşmesi üzerine yürütülen çalışmalar sığınağın en önemli çalışmalarından biridir.

Çocuk hakları bir bütünlük gerektirdiği için şiddete maruz kalmış ya da tanıklık etmiş çocuklar için sığınak içinde ayrı bir destek programı yürütülmelidir. Çocuklara yönelik programlar hak temelli bir bakış ve çocuğu anneden bağımsız bir birey olarak gören bütüncül bir yaklaşımla hazırlanmalıdır.

Bu nedenle Çankaya Belediyesi Kadın Sığınmaevi içinde alan uzmanları ve çocuk haklarını uygulayan gönüllü bir ekiple ayrı bir Çocuk Birimi oluşturulmuştur. Bu birim öncelikli olarak çalışma saatleri içindeki süreci tanımlasa da evin her zamanında çocuğa ve anne-çocuk ilişkisine karşı sorumludur.

Çocuk birimi, sığınağa anneleri ile beraber kabul edilen çocukların hafta içi 08:00-17:00 arasında yararlandığı ve aktif olduğu bir birimdir. Çocuklar bu birime kendileri gelebildiği gibi anneleriyle beraber bakım ve eğitim desteği de alabilirler. Sığınakta kalan çocukların asıl sorumluluğu annelerine aittir. Fakat bu sorumluluk çocuğun gelişimine katkıda bulunmak amacıyla çocuk birimi ekibinin bilgi ve yetkisi dâhilinde desteklenmelidir.

---

²¹ Appelt, Kaselitz, Logar,(der); *Şiddetten Uzakta: Bir Sığınak Nasıl Kurulur? Nasıl Yürütülür?* sayfa 26

²² Bülent Kara, Ümit Biçer, Ayşe Sevim Gökalp, “Çocuk istismarı”, *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi* 47, (2004), 140-151

²³ A.g.e.

²⁴ Işıl Vahip ve Özge Doğanavşargil; “Aile İçi Fiziksel Şiddet ve Kadın Hastalarımız”, *Türk Psikiyatri Dergisi* 17 (2), (2006),107-114

2.2.6.1. Çocuk Biriminin Amacı

Sığınağa gelen her çocuğun derecesi ve etkisi farklı olarak şiddet, ihmal ya da istismara maruz kaldığı varsayılır. Bu geçiş sürecinde, çocuğun yetişkinlere karşı sarsılmış olan güvenini ve yaşamla kurduğu bağı olumlu yönde destekleyen bir birim olması önemlidir.

Çocuk Birimi, sığınakta kalan çocukların ihmal ve istismar durumlarını araştırıp, saptanması durumunda gerekli müdahaleyi yaparak yasal işlemleri başlatır. Eğer ihmal ve istismar eden kişi anne ise durum yakından izlenerek değerlendirme hassasiyetle yapılır. İhmalin, şiddetin ağır psikolojik yükü altındaki annenin desteklenmesiyle çözümlenmesi için bir rehberlik ve danışmanlık programı yürütülür. İhmal ve istismarın derecesine göre rehberlik hizmetlerinden Çocuk Koruma Kanunu gereği çocuğun anneden ayrılması ya da anne hakkında suç duyurusunda bulunulmasına kadar bir dizi farklı adım atılarak yoğun bir izleme programı sürdürülür.

Bu birimde ayrıca, çocuklar için her türlü şiddetten arındırılmış, güvenli, kişisel gelişimlerine katkı veren bir ortam yaratarak mutlu ve eğlenceli zaman geçirmeleri sağlayan programlar uygulanır. Çocukların yeni, şiddetsiz yaşamlarını geliştirip tecrübe edecekleri etkinlikler düzenlenir. Anneyle bağlantılı olduğu kadar çocuğa ait sosyal hizmet planını da hazırlanıp uygulanmalıdır.

2.2.6.2. Çocuklarla Çalışırken Gözetilen Temel İlke ve Değerler

Çocuk biriminin temel dayanağı BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşmedir. Çocuk hakları çocukların fiziksel, zihinsel, duygusal, sosyal ve ahlaki bakımdan özgür, saygın, onurlu ve sağlıklı olarak gelişebilmesini amaçlar. Çocuk hakları:

- Evrenseldir.
- Yetişkin haklarından daha değersiz değildir.
- Bir yardım biçimi ya da “hayır işi” değildir.
- Haklar ancak hak sahiplerinin güçlenmelerine destek olarak, güçlenmelerine yönelik imkânlar sunarak tam olarak gerçekleşebilir.
- Haklar bölünmezdir.
- Çocukların en iyi biçimde yaşamaları ve kendilerini tam olarak gerçekleştirebilmeleridir.

Çocuklar, haklarına dayalı olarak kendilerine ait özel algılayışları olan ve gereksinimleri olan insanlardır. Ayrıca:

- Her çocuk farklıdır, özeldir.
- Her çocuk farklı zamanda, yönde ve hızda gelişir.
- Her çocuk kendisini özgün bir şekilde ortaya koyar.
- Etkinlikler sırasında çocuklar arasında herhangi bir nedenden dolayı ayrımcılık yapılamaz.
- Çocukların potansiyel güçlerine inanılır.

Bu tanımın şiddete tanıklık eden ya da maruz kalan çocuğu da kapsadığını kabul etmek çok önemlidir. Birimde çocuklar için düzenlenen etkinliklerde temel yaklaşım çocuk merkezlidir. Bu yaklaşım çocuğu önceliğe koyarak şunları benimser:

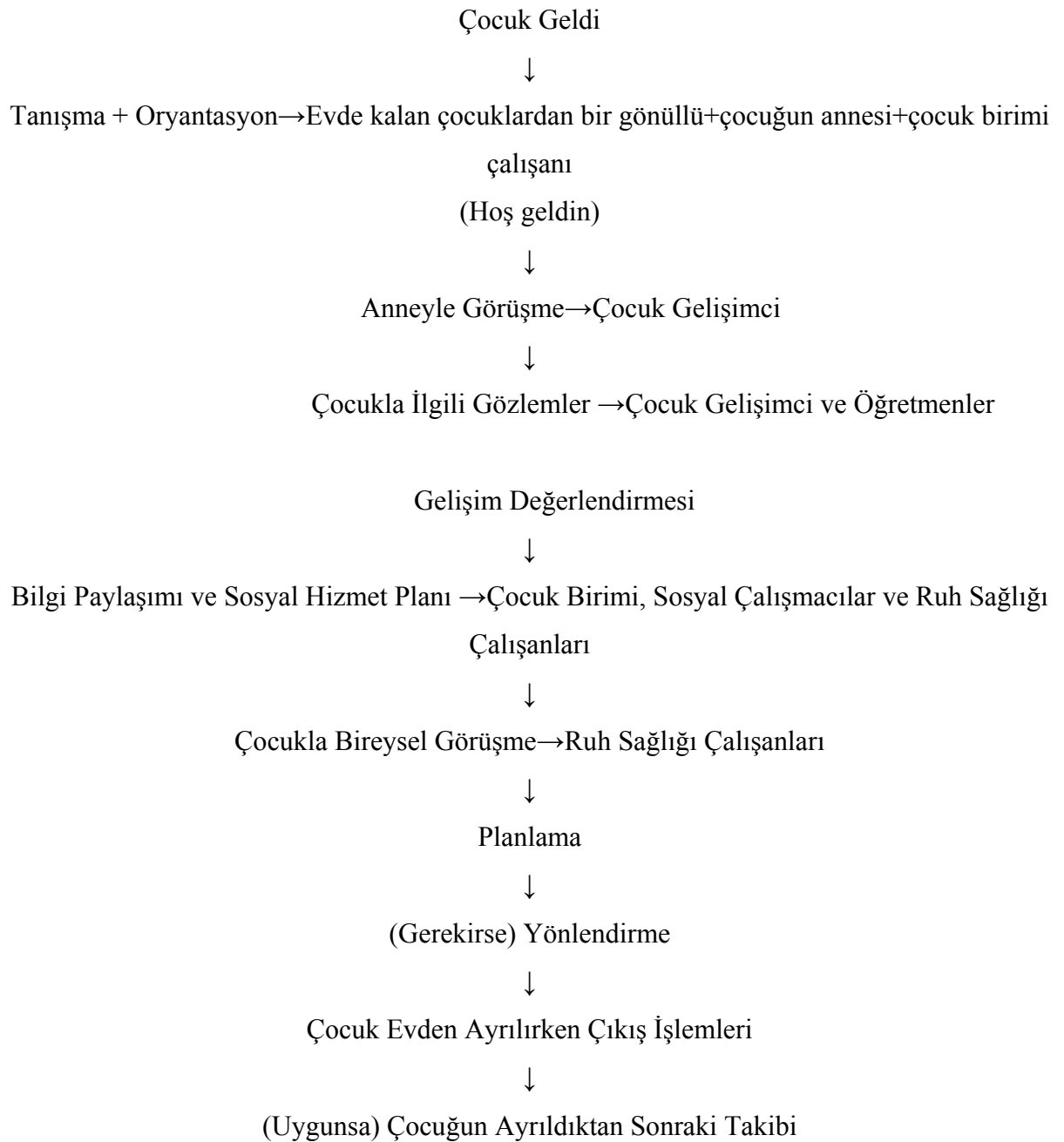
- Çocukların bireysel özellikleri dikkate alınmalıdır.
- Yaratıcı ve eleştirel düşünme becerileri desteklenmeli; “öğretmekten çok öğrenmek öğretmeli” ve çocukların bundan keyif almaları sağlanmalıdır.
- Üretken ve evrensel değerleri benimsemiş bireyler olmalarına destek olunmalıdır.
- Etkinliklerde süreç sonuçtan daha önemlidir.
- Çocukların gönüllüğü önemsenmelidir.
- Çocuğun kendini ilgilendiren konularda katılım ilkesi işletilmelidir.
- Başarabilme duygusunun içsel güdülenmeyi sağladığı unutulmamalıdır.
- Merak, yaratıcılık ve çok yönlü düşünce harekete geçirilmelidir.
- Çocukların etkinliklere katılımı artırılmalıdır.
- Çocukların eleştirel düşünme becerileri desteklenmelidir.
- Çocuğa karşı ön yargılı yaklaşımdan kaçınılmalıdır.
- Şiddet öyküsünün ayrıntılarından çok doğru yönlendirilmesiyle ilgilenilmelidir.
- Sorunun çözümüne dair bilgi aldıktan ya da ürettikten sonra çocuğun çalışmalara tekrar katılımı için ortak çözüm üretilmelidir.
- Çocuğun olumlu ve güçlü yanları ortaya çıkarılmalıdır.
- Çocuğun duygusal, toplumsal, entelektüel, fiziksel ve cinsel güvenliği sağlanmalıdır.

Çocuk Biriminde Temel Değerler:

- Saygı
- Güven
- Samimiyet
- Eşitlik/ Adil Olmak
- Sorumluluk

2.2.6.3. İşleyiş

2.2.6.3.1. Oryantasyon

Çocuk, sığınağa ilk geldiğinde kendisinden önce gelmiş bir çocuk, onun annesi ve çocuk biriminden bir kişi tarafından karşılanır. İlk görüşme çocuğun durumunu gözlemlemek açısından oldukça önemlidir. Bu yüzden koordinatör ve çocuk gelişimcinin birlikte görüşme yapması planlanmalıdır. İlk karşılaşmada çocukla tanışılır. Çocuğun ve bizlerin neden burada olduğu anlatılır. Ev gezdirilip, çocuk birimi çalışanlarıyla tanıştırılır. Çocuğa, yaşına bağlı olarak, çocuklar için hazırlanmış ev kuralları (Ek 2.2.15) anlatılır ve ev kuralları broşürü verilir. Çocuğun ve annenin durumuna ve isteğine göre tek başına ya da annesiyle çocuk biriminin faaliyetlerine katılması sağlanır.

2.2.6.3.2. Destek Süreci

Çocuk gelişimci anne ile çocuğa dair kişisel bilgileri almak, annenin çocuk hakkındaki düşüncelerini, duygularını ve genel olarak anne-çocuk ilişkisini ortaya koymak için bir görüşme (Ek 2.2.16²⁵) yapar. Bu görüşme öncesinde annenin danışmanından bilgi ve görüş alınır. Bu görüşme sonrasında sosyal çalışmacılarla beraber desteklenecek alanlar belirlenip çocuk için bir sosyal hizmet planı çıkarılır.

Her gelen çocuğun sağlık durumunu, gelişimsel özelliklerini ve ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla ilk muayene ve değerlendirme belediye sağlık çalışanları ve çocuk gelişimci ile birlikte yapılır. Bununla beraber çocukların haftalık gözlem raporları ekibin gerekli üyeleri ile paylaşılır.

Psikologlar daha ayrıntılı değerlendirme yapabilmek için çocuk gelişimcilerden aldığı bilgilerle çocuğun yaşına ve gelişimine uygun olarak bireysel görüşme yaparlar.

Çocuk için çıkarılan sosyal hizmet planı doğrultusunda gerekli yönlendirmeler yapılır. Ev sürecinde verilen destek sistematik olarak raporlanır. Gerektiği durumlarda uzman kişi ya da kurumlardan dış destek alınır. Dışarıdan verilen destek çocuk biriminin izleme sorumluluğu altındadır.

---

²⁵ Ek 2.2.16 Çocuk Gelişim Bilgi formunun oluşturulmasında Mamak Rehberlik ve Araştırma Merkezi tarafından yayınlanan Aile Görüşme formundan yararlanılmıştır. Bkz. Yaşar Kuzucu ve Sülbiye Cebeci; *Okul PDR Uygulamaları İçin 9 Form* (Ankara: Mamak Rehberlik ve Araştırma Merkezi Yayını, 2005), http://www.mamakram.gov.tr/UserFiles/file/MAMAKRAM_9_Form.pdf, erişim tarihi: 05.05.2010

2.2.6.3.3. İşleyiş İçerisinde Uygulanan Programın Genel Özellikleri

Çocuk biriminde günlük olarak bütün çocukların katılması gereken rutin bir programdan ziyade çocuk özelinde onun gelişimsel özelliklerini ve ihtiyaçlarını dikkate alan bir program uygulanır (Ek 2.2.17).

Bu işleyişte, çocukların temel ihtiyaçları olan günlük beslenme, uyku ve bakım sürekli bir gözlemlerle desteklenirken devam ettiği okul programına uygun desteği vermek üzere oyun oynama, kitap okuma, çizgi film izleme gibi etkinlikler yapılır.

Haftanın belirli günlerine dağılmış sanat etkinlikleri planlanır. Burada amaç çocuğun kendisini ifade edebileceği ve yaratıcılığını ortaya koyabileceği ortamları sağlamaktır. Şiddete tanık olan ya da maruz kalan çocuklar kendilerini ifade etme sorunları yaşayabilirler. Çankaya Belediyesi Kadın Sığınmaevinin çocuk biriminde Temmuz 2009-2010 döneminde resim, beden eğitimi, dans, el sanatları, drama ve müzik çalışmaları yapılmıştır. Özel günlerde o günün konusuna uygun etkinlikler ve geziler düzenlenebilir. Çocukların gelişimine ve korunmasına katkıda bulunabilecek kişi ve kuruluşlarla (çocuk koruma merkezleri, sivil toplum örgütleri, yerel yönetimler, merkezi yönetimlerdeki ilgili kuruluşlar) işbirliği yapılır. Mekânlar çocukların ihtiyaçlarına göre değiştirilip, yeniden yapılandırılabilir. Anne-çocuk ilişkisi takip edilerek desteklenmesi gereken konular üzerinden annelerle haftalık toplantılar, eğitim etkinlikleri ve bu konuları içeren bireysel görüşmeler düzenlenir.

2.2.6.4. Çocuk Birimi Yönlendirmeleri

2.2.6.4.1. Çocuk Koruma Merkezleri

Sığınakların çocuk birimlerinde çocuğun ihmal ya da istismara uğradığı şüphesi tespit edildiğinde şu an sadece dokuz ilde bulunan **çocuk koruma** araştırma ve uygulama merkezine yönlendirmek önemlidir. Sığınağın bulunduğu ilde **çocuk koruma** araştırma ve uygulama merkezi varsa yapılacak protokol aracılığı ile çocuk için bu merkezle işbirliği yapmak gerekmektedir. Buradaki uzman kadro ile çocuk birimindeki uzmanların görüş alışverişinde bulunarak gerekli tedavi ve sosyal hizmet planını uygulaması çocuğun iyileşme süreci için hayati önem taşır.

Örnek:

Gazi Üniversitesi Çocuk Koruma, Araştırma ve Uygulama Merkezi

Türkiye’de çocuk istismarı ve ihmalini önlemeye yönelik belirgin bir yapı henüz oluşmamıştır. Bu sorunun kalıcı çözümlerinden birisi üniversite bünyelerinde kurulacak olan Çocuk Koruma, Araştırma ve Uygulama Merkezleridir. Çocuk Koruma Merkezi uygulamasının Türkiye’de ilk olarak 2005 yılında Ankara Gazi Üniversitesi bünyesinde oluşturulmuştur. İstismara uğrayan çocukların yaşadığı en büyük sıkıntılardan birinin ise tespit ve tedavi aşamasında yaşadığı olayı defalarca anlatmasıdır. Merkezlerin amacı çocuğun yaşayacağı travmayı tekrar tekrar yaşatmadan uzman kadroyla bir tek görüşme yaparak sorunu tespit etmek, kayıt altına almak ve tedavi planını hazırlayıp uygulamaktır. Çocuk istismarı bebek ve çocuklardaki hastalanma ve ölümün en önemli nedenlerinden birini oluşturur. Olası istismar olgularını değerlendirmek, tedavi etmek ve izlemek için “çocuk Koruma Birimi” gibi multidisipliner bir yaklaşım sağlanmalıdır. Son yıllarda çocuk istismarı ve ihmal konusuna toplumda ilginin artmış olması, hastanelerde koruma birimlerinin oluşturulmaya başlanması, ülkemiz için önemli gelişmelerdir. Hekimlerin ve diğer sağlık çalışanlarının mezuniyet öncesi ve sonrası eğitimlerinde çocuk istismarı ve ihmalinin yer alması gereklidir. (Türk Ped. Arş. 2007; 42 özel Sayı: 16-8)

Bu süreç çocuk için oldukça örseleyicidir. Genellikle olay bu kadarla da kalmayıp, resmi yazı için çocuğun bir kez de adli tıp kurumunda muayene edilmesi istenmektedir. Buradaki ortamlar ise çoğu kez çocuk dostu değildir, çocuğun ikincil örselenmesine katkıda bulunur. İstismar olgularına en uygun tedavi ve izlem yaklaşımı çok merkezli bir ekip çalışması ile sağlanabilir. “Çocuk Koruma Merkezi” resmi olarak oluşturulmuş ilk merkezdir. Ankara, İstanbul, İzmir, Adana, Kayseri, Antalya, Samsun, Düzce, Aydın gibi pek çok ilimizde de üniversite bünyesinde ya da eğitim hastanelerinde bu amaçla çalışan birimler oluşturulmuştur

* *Ufuk Beyazova ve Figen Şahin; Çocuk İstismarı Ve İhmaline Yaklaşımında Hastane Çocuk Koruma Birimleri, Türk Pediatri Kurulu, http://www.tpk.turkpediatri.org.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=202:dergi&catid=59:dergi&Itemid=228, erişim tarihi: 12.07.2010*

2.2.6.4.2. SHÇEK Yönlendirmeleri

Çocuk biriminde gerekli desteği alan çocuk içinde bulunduğu duruma uygun olarak SHÇEK tarafından desteklenmektedir. Buna ilişkin çeşitli yönetmeliklerden faydalanılarak yönlendirmeler yapılabilir.

- Özel Hukuk Tüzel Kişileri İle Kamu Kurum Ve Kuruluşlarınca Açılan Kadın Konukevleri Yönetmeliği
- Sosyal Hizmetler Ve Çocuk Esirgeme Kurumu Çocuk Yuvaları Yönetmeliği
- Sosyal Hizmetler Ve Çocuk Esirgeme Kurumuna Bağlı Kadın Konukevleri Yönetmeliği
- Özel Kreş Ve Gündüz Bakımevleri Ve Özel Çocuk Kulüpleri Kuruluş Ve İşleyiş Esasları Hakkında Yönetmelik
- Korunmaya Muhtaç Çocukların Tespiti, İnceleme Korunma Kararlarının Alınması Ve Kaldırılmasına İlişkin Yönetmelik
- Sosyal Hizmetler Ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü Aile Danışma merkezleri yönetmeliği
- Çocuk Koruma Kanununa Göre Verilen Koruyucu Ve
- Destekleyicim Tedbir Kararlarının Uygulanması Hakkında Yönetmelik
- Çocuk Koruma Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik

2.2.6.4.3. Eğitim Yönlendirmeleri

Güvenlik açısından bir engel yoksa, sığınakta kalan çocuğun eğitimine ara vermemesini sağlamak gerekir. Okul nakli durumunda gerekli düzenlemelerin yapılmasını sağlamak çocuk biriminin sorumluluğundadır. Okul döneminde olan bir çocuğun durumunu, mahremiyeti gözeterek ve annesinin onamını alarak, okul yönetimiyle paylaşmak gerekir. Bu konuda okulun rehberlik hizmetlerinden destek alınabilir. Okul çağına gelmiş olan çocuğun okul kaydı bulunmuyorsa, MEB Yönetmeliğine bağlı olarak kayıt işlemleri için gerekli planlama yapılır.

Okulöncesi eğitim döneminde olan çocuğun ilk değerlendirmeleri çocuk biriminde yapıldıktan sonra eğitim alması için belediyeye bağlı olan gündüz bakımevlerinde ücretsiz ve çocuğun durumuna özgü koşulları oluşturarak yaşlılarıyla bir araya gelmesi sağlanmalıdır. Eğer belediye kreşleri bu konuda yetersiz kalırsa, Özel Kreş ve Gündüz Bakımevleri ve Özel Çocuk Kulüpleri Kuruluş ve İşleyiş Esasları Hakkında Yönetmeliğe bağlı olarak SHÇEK'in yaptığı ücretsiz yerleştirmelerden yararlanılması uygundur.

Çocuğun korunmasına ve mahremiyetine ilişkin tedbirlerin, sığınanın çocuk biriminden başlayarak yönlendirildiği tüm kurumlarda uygulanmasını sağlamak önemlidir.

2.2.6.4.4. Sağlık Desteği; Sosyal Güvenlik Kurumundan Yararlanma

Sığınakta kalan çocuk, ailesinin sağlık güvencesi olmasa bile ihtiyaç duyduğu sağlık hizmetlerini ücretsiz alma hakkına sahiptir.

“18 yaş altındaki çocukların sağlık hizmetlerinden ücretsiz yararlanmasının Genel Sağlık Sigortası kapsamında hükme bağlanmıştır”.

2.2.6.4.5. Hukuksal Yönlendirme; Baro Çocuk Hakları Merkezi-Komisyonu

Sığınakta kalan çocuğun ihmal ya da istismara uğradığının saptanması ya da suçla karışması durumlarında hukuksal destek almak için baroların çocuk hakları merkezi-komisyonu ile işbirliğine geçilir.

Örnek: Ankara Barosu Çocuk Hakları Merkezi

Avukatlık kanununun 95. maddesi ile barolara verilen “Hukukun üstünlüğünü ve insan haklarının savunulması, korunması ve bu kavramlara işlerlik kazandırılması” görevi toplumda en dezavantajlı kesimler için de gerçekleştirildiğinde bir anlam kazanmaktadır. Uluslararası insan hakları evrensel bildirgesinde **çocukların özel ilgi ve yardım hakkı olduğu** ilan edildiğinin farkında olarak 1924 tarihli Cenevre Çocuk Hakları Bildirisinde ve 20 Kasım 1959 tarihinde Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Kurulunca kabul edilen Çocuk Hakları Bildirisinde belirtildiğini, Medeni ve Siyasi Haklar Uluslararası Sözleşmesinde, Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara ilişkin Uluslararası Sözleşmede, ve çocukların esenliği ile ilgili uzman kuruluşların ve uluslararası örgütlerin kurucu ve ilgili belgelerinde tanındığını hatırla tutarak Ankara Barosu Türkiye’deki ilk çocuk hakları merkezini kurmuştur. Amacı; çocuk haklarının tanıtılması ve korunmasıdır.

İhmal veya istismara uğradıysa, şiddet görüyorsa, eğitimine devam edemiyorsa, anne / baba ile görüşemiyorsa, çocuk ticaretine maruz kalıyorsa, fuhuşa ve pornografiye maruz kalıyorsa, kötü koşullarda çalıştırılıyorsa, çalıştırılmaması gereken yaşta zorla çalıştırılıyorsa, dili, dini, ırkı, cinsiyeti sebebiyle ayrımcılığa uğruyorsa, nüfus kaydında sorun varsa, herhangi bir sebeple okulunu değiştirmek zorunda kalıyorsa, devam eden bir davada avukata ihtiyacı varsa, hukuki yardım danışmanlık hizmetlerini vermektedir.

2.2.6.5. Evden Ayrılma Süreci

Çocuk evden ayrılmadan önce evde kaldığı süre içinde gelişimini ve gözlemleri içeren özet bir rapor hazırlanır. Bu rapor annenin ve çocuğun yönlendirildiği bir sonraki kurumdaki ilgililere de destek sunacak nitelikte, annenin ve yaşına göre çocuğun bu konuda onayı alınarak hazırlanır ve paylaşılır.

Eğer anne için uygunsa çocuğun takibi açısından bir ay sonra Kadın Danışma Merkezinde randevu verilir.

2.2.7. Sığınak Dışı Alan ile İlişkiler

Kadın ve/veya çocuklara sığınak çalışanlarının refakatine gerek duyulduğu durumlar hariç sığınanın dış kurum ve kişilerle kuracağı tüm ilişkiler ve işlemler Danışma Merkezi aracılığıyla yürütülür.

2.3. Kadınların Hakları, Çalışanların Sorumlulukları

- Danışma merkezi ve sığınakta verilen bütün hizmetler kadınların ve çocukların insan haklarını merkeze alarak sunulur. Hiçbir çalışan, hiçbir gerekçe ile kadınların ve çocuklarının haklarını ihlal edemez. Hak ihlali durumlarında çalışanlar hakkında yasal ve idari işlem başlatılır.
- Kadınların yasal ve idari haklarını bilme hakları vardır. Kadınların hakları ve bu hakların ihlal edilmesi durumunda başvurabilecekleri idari ve yasal merciler konusunda bilgilendirme sorumluluğu çalışanlara aittir.
- Sığınakta yaşayan kadınların ve çocukların güvenli ve şiddetten uzak bir ortamda yaşama hakları çalışanlar ya da evde yaşayan diğer kadınlar tarafından ihlal edilemez. İhlal edildiği durumlarda ilgili kişiler hakkında cezai işlemler başlatılır. Ev içinde haklarının çalışanlar veya diğer kadınlar tarafından ihlal edildiğini düşünen kadınlar Yürütme Kuruluna yazılı olarak başvurabilirler.

- Danışma merkezinde ve sığınakta çalışanlar kadınlar adına karar veremez. Kadınların kendi kaderini tayin etme ve aldığı kararlar konusunda yargılanmama hakkı vardır. Kadınların sığınak yaşantısı ile ilgili alınacak kararlara katılma hakkı vardır. Karar mekanizmalarının oluşturulmasından sığınak çalışanları sorumludur.
- Kadınlar ve çocuklar arasında hiçbir biçimde ayrımcılık yapılamaz. Sığınakta sunulan hizmetten kadınların ve çocuklarının eşit bir biçimde yararlanma hakkı vardır.

2.4. Danışma Merkezi ve Sığınak Hizmetlerinin Kadınlar Tarafından Değerlendirilmesi

Danışma merkezi ve sığınak hizmetlerinin hizmetten yararlanmış kadınlar tarafından değerlendirilmesi, hedeflenen hizmet kalitesi standartlarına ulaşmak konusunda yol göstericiliği açısından önemlidir. Bu nedenle, bütün kadınların sığıntan ayrılmadan önce değerlendirme yapması sağlanmalı ve sonuçlar yıllık olarak raporlanmalıdır.

Kadının evden ayrılışı kesinleştiği zaman sığınakta veya danışma merkezinde görev yapmayan bir Araştırma, Planlama ve Destek birimi çalışanı, değerlendirme görüşmesi için randevu alarak, kadınla yüz yüze görüşme yapar. Görüşmeye başlarken, sığınakta kalan kadınların olumlu ve/veya olumsuz değerlendirmelerinin hizmet kalitesini yükseltmekteki önemi belirtilir; yapılan görüşmedeki ifadenin kime ait olduğunun gizli tutulacağı ve adının hiçbir biçimde yazılı veya sözlü üçüncü şahıslara söylenmeyeceği vurgulanır. Bu görüşmede Sığınak Değerlendirme Formu (Ek 2.4.²⁶) araç olarak kullanılır. Değerlendirme formları Araştırma, Planlama ve Destek biriminde yıllık olarak dosyalanır.

---

²⁶ Bu form hazırlanırken KSGM'nin Sığınmaevi Değerlendirme Formu incelenmiştir. Form için bkz. Sultan Karakaş, Ülker Şener, Nur Otaran, *Kadın Sığınmaevleri Kılavuzu* (Ankara: T.C. KSGM Yayınları, 2008), sayfa 213-215

2.5. Sığınak Sonrası Yaşam

Şiddete uğrayan kadınların sığınaktan ayrıldıktan sonra hizmet almaya devam etmeleri tekrar şiddete uğramamaları, rehabilitasyonları ve bağımsız bir yaşam kurabilmeleri açısından büyük önem taşımaktadır. Sığınak sonrası izleme, destek ve danışma hizmetlerinin şiddete uğrayan kadınlara yönelik temel hizmet kategorisinde ele alınması ve planlanması gerekmektedir.

Şiddete uğrayan kadınlar çoğu zaman sığınaktan barınma, güvenceli bir iş ve çocukları için uygun bir kreş gibi temel sorunlarını çözmeden ayrılmak durumunda kalmaktadırlar. Sığınaktan ayrılarak yeni bir yaşam kurmaya çalışan kadınların barınma ve iş ihtiyaçlarının karşılanmasında mevcut sosyal destek mekanizmaları yeterli değildir. Kadınlara yönelik iş piyasasındaki ayrımcı tutumlardan sığınaktaki kadınlar çok daha fazla etkilenmektedirler. İstihdam alanında, şiddete uğrayan kadınlara yönelik pozitif ayrımcı politikaların geliştirilmesi, uygulanması ve uygulamaların denetlenmesi gerekmektedir. Yasal olarak bu sorunların çözümü konusunda bir takım adımlar atılmış olsa da şiddete uğrayan kadınların istihdam, sığınak dışındaki barınma, finansal destek gibi sosyal ve yasal haklarıyla bu hakların gerçekleşmesini sağlayacak kurumlar net olarak tanımlanmamış durumdadır.

Genel olarak, sığınak, sağlık hizmetleri ve çok sınırlı nakdi yardımlar dışında şiddete uğrayan kadınların alabildikleri kamusal destekler bulunmamaktadır (Bkz. Ek 2.5.1.)

Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler konulu 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi'nde (Ek 2.5.2.) kadına yönelik şiddetin önlenmesi kapsamında devletin –bir dizi önlemin yanı sıra- kadın ve erkek arasındaki ekonomik eşitsizliği ortadan kaldırılmaya dönük ve işe alınmada eşitliği sağlayıcı, gereğinde pozitif ayrımcı, tedbirleri alması gerektiği belirtilmiştir.

Kadın İstihdamının Arttırılması ve Fırsat Eşitliğinin Sağlanması konulu 2010/14 sayılı Başbakanlık Genelgesi'nde (Ek 2.5.3) de benzer biçimde alınması gereken önlemlerin yanı sıra kadın konukevlerindeki şiddet mağduru kadınlar ile tahliyesine bir yıldan az kalmış olan cezaevindeki kadınlar ve kocası ölmüş veya boşanmış kadınların sosyal yaşama katılımlarının sağlanması amacıyla gerçekleştirilecek projelere öncelik tanınacağı belirtilmiştir.

Ne var ki, genelgede bu projelerin hangi kurum ve kuruluşlar tarafından, nasıl gerçekleştirileceği, finansmanının kimler tarafından sağlanacağına dair bir açıklama veya zorlayıcı hüküm bulunmamaktadır.

Yine 2006/17 sayılı genelgede “Şiddet gördüğü için kadın sığınma/konuk evine yerleştirilen kadınların buradan çıktktan sonra kendi ayakları üzerinde durmayı başarmalarını sağlamak ve desteklemek için kadınlara devletin sahip olduğu kaynaklardan geçici konut tahsisi yapılmalıdır” denmekte ve Toplu Konut İdaresi ile yerel yönetimler bu konuda sorumlu kuruluşlar olarak gösterilmektedir. Ancak, bugüne dek sığınaktan ayrılan kadınlara geçici konut sağlama konusunda herhangi uygulama örneği ortaya konmamıştır.

Devlet Denetleme Kurulu'nun Sosyal Yardımlar ve Sosyal Hizmetler Alanındaki Yasal ve Kurumsal Yapının İncelenmesi" konulu, 04/06/2009 tarih ve 2009/4 sayılı Araştırma ve İnceleme Raporu'nda²⁷ da belirtildiği gibi Türkiye'de, genel olarak, muhtaç olan kişilerin barınma ihtiyacını karşılama konusunda sosyal yardım sisteminde boşluk bulunmaktadır. Muhtaç durumdaki kişilerin barınma ihtiyacını karşılayacak sistemli bir barınma yardımı yoktur. Barınma konusunda sunulan destek, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları tarafından kişilere bir kereye mahsus bakım ve onarım veya kira yardımları verilmesi şeklindedir. Devlet Denetleme Kurulunun da önerdiği gibi devletin üstlendiği sosyal hizmet ve yardım programları kapsamına barınma yardımlarının geniş bir kapsamda dâhil edilmesi gerekmektedir.

Şiddete uğrayan kadınların bu programların öncelikli yararlanıcısı olarak tanımlanması gerekir. Ayrıca, şiddete uğrayan kadınlara hizmet vermekle yükümlü olan yerel yönetimler şiddete uğrayan yoksul kadınların barınma ve istihdam olanaklarını arttırmaya yönelik projeleri de uygulamaya koymak durumundadırlar.

Sığınak sonrası izleme, destek ve danışma hizmetleri Danışma Merkezi tarafından verilir. Sığınaktan çıktıktan sonra, altı ay boyunca kadınlar en az üç kez yüz yüze veya telefonla aranarak tekrar şiddete maruz kalıp kalmadığı, istihdam durumu, barınma koşulları, maddi ihtiyaçları, çocukların durumları gibi konular araştırılır. İhtiyaçları doğrultusunda gerekli destek hizmetleri sunulur, bilgilendirmeler ve yönlendirmeler yapılır.

---

²⁷ <http://cankaya.gov.tr/sayfa/cumhurbaskanligi/ddk/ddk29.pdf>, erişim tarihi: 16/06/2010

2.6. Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşı Olmayan Kadınlar

Bütün dünyada sistematik insan hakları ihlallerine maruz kalan kesimlerden biri de göçmenlerdir. Ülkelerindeki savaş, zulüm, ekonomik sorunlar gibi nedenlerle başka bir ülkeye göç etmek durumunda kalan kadınlar ve çocuklar şiddete, ayrımcılığa ve yoksulluğa diğer göçmenlerden ve kadınlardan daha açık olmaları nedeniyle “hassas gruplar” olarak nitelendirilmektedirler. Bu kadınların ve çocukların insan haklarını tehdit eden risklere daha açık olmaları nedeniyle korunmaya ve desteğe herkesten daha çok ihtiyaçları vardır.

Göçmen kadınlar hakkındaki çalışmalarda sıkça belirtildiği gibi kendi ülkesinden başka bir ülkeye yasal yollardan göç etmek veya kaçmak durumunda kalan kadınlar aile içi şiddete ek olarak kamu görevlilerinin şiddetine de yoğun bir biçimde maruz kalmaktadır. BMMYK, mülteci döngüsü içinde kadına yönelik şiddeti aşağıdaki gibi özetlemiştir:

Mülteci Döngüsünde Cinsel Şiddet²⁸

Aşama	Şiddet Tipi
Çatışma sırasında Kaçış öncesinde	<ul style="list-style-type: none"> • İktidarda bulunan kişiler tarafından istismar • Kadınların cinsel şiddet ve dayığa maruz kalması • Askerler tarafından gerçekleştirilen cinsel şiddet
Kaçış sırasında	<ul style="list-style-type: none"> • Eşkiyalar, sınır muhafızları, korsanlar tarafından cinsel saldırı • Kaçakçılar, esir tüccarları tarafından kaçakçılık amacıyla ele geçirilme
Sığılan ülkede	<ul style="list-style-type: none"> • Yetkili kişiler tarafından cinsel saldırı, şantaj • Koruyucu aile yanına yerleştirilmiş kız çocuklarına yönelik cinsel taciz • Aile içi şiddet • Yakacak toplarken, su getirirken, vb. maruz kalınan cinsel saldırı • Sağ kalabilmek için cinsel ilişkide bulunma
Geri dönüş sırasında	<ul style="list-style-type: none"> • Ailesinden ayrılmış olan kadınlara, kız çocuklara yönelik cinsel taciz • Yetkili kişiler tarafından cinsel taciz • Eşkiyalar, sınır muhafızları tarafından cinsel saldırı
Yeniden toplumla bütünleşme sırasında	<ul style="list-style-type: none"> • Geri dönenler ceza olarak cinsel tacize maruz kalabilirler • Hukuki statü elde edebilmek için cinsel şantaja maruz kalma

²⁸ Mülteci Krizlerinde Cinsel ve Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddeti Önleme ve Müdahale; (Cenevre: BMMYK, 2001), <http://www.unhcr.org.tr/MEP/index.aspx?pageId=125>, erişim tarihi:10/06/2010

Türkiye'deki göçmenlerin –statüleri farklı olsa da- büyük bir kısmını kadın ve çocuklar oluşturmaktadır. Çoğunluğu çalışma iznine sahip olmadığı için ya gelir getirici bir işte çalışmamakta ya da her türlü güvenceden yoksun bir şekilde ev işi, bakım ve hizmet, fuhuş ve tekstil işlerinde her an sınır dışı edilme tehdidi altında çalışmaktadırlar. Ülkesindeki zulüm ve şiddet ortamından kaçıp Türkiye'ye gelen sığınmacı kadınlar yönelik herhangi özel bir hizmet sunulmamaktadır. Kadınlar Türkiye'ye sığındıktan sonra kendi imkânlarıyla tehlikelere karşı koymak ve barınma, beslenme ve eğitim ile ilgili sorunlarla baş etmek zorunda kalmaktadır. Avrupa Birliği'ne uyum sürecinde sığınmacı, insan ticareti mağduru ve diğer göçmen kadınların sorunlarının çözümüne yönelik bir takım yasal düzenlemeler yapılmış olmasına rağmen uygulamada önemli değişiklikler olmamıştır.

Çeşitli yasal statülere sahip olsalar da, şiddete ve vatandaş olmamalarından kaynaklı ayrımcılığa maruz kalan T.C. vatandaşı olmayan kadınların, sınır dışı edilmelerinden korkmaları, dil sorunu yaşamaları, maddi yetersizlikleri, şiddeti kanıtlama güçlükleri mercilere ulaşma olanaklarının sınırlılığı şiddetten kurtulabilmelerine engel olmaktadır.

Çankaya Belediyesi Kadın Danışma Merkezi ve Sığınağı, din, dil, ırk, etnik köken, milliyet, cinsel yönelim, yerleşim yeri ayrımı gözetmeden şiddete ve ayrımcılığa uğrayan veya uğrama riski olan bütün kadın ve çocuklara evrensel insan haklarının gereklilikleri doğrultusunda hizmet vermektedir. Danışma merkezine ve sığınağa sığınmacılar, göçmen işçiler, T.C. vatandaşı eşinden boşanmış veya boşanma aşamasında olan kadınlar da başvurabilmektedir. Bu kadınlara hizmet sunulurken çeşitli nedenlerden kaynaklı bir dizi sorunla karşılaşmaktadır.

Yabancı uyruklu kişilerle ilgili yasal düzenlemelerin ve sosyal hizmet olanaklarının kısıtlılığı ve alana ait bilginin yaygın olmaması bu kadınlar için gerekli bilgilendirme ve yönlendirmelerin yapılmasında zorluklar yaşanmasına neden olmaktadır. Bu kadınlar için, sosyal hizmet olanakları yetersiz olsa da, Türkiye sınırları içerisinde şiddete uğrayan her kadın aynı yasal haklara sahiptir. Ayrıca, şiddete uğrayan kadınların Türkçe bilmemesi durumunda, başvurduğu kurumların (polis, jandarma, Cumhuriyet savcılıkları gibi) tercüman sağlaması zorunludur. Şikâyetçi kadınların, avukat talep etme hakkı da vardır. Danışma Merkezine başvuran kadınların, gerekli olduğu durumlarda, bu haklarından faydalanması sağlanmalıdır.

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu çerçevesinde Türkiye’de yaşayan yabancı uyruklu kişiler de sosyal güvenlik şemsiyesi altına alınmıştır. Ne yazık ki, bu kişilerin kendileri için sunulacak hizmetlere ilişkin yeterli bilgiye sahip olmamaları, SYD Vakıfları personelinin yabancı uyruklu kişilerin hakları konusundaki bilgi eksikliği, yetersiz danışmanlık hizmetleri, dil sorunu, dinsel ve sosyo-kültürel farklılıklardan kaynaklanan ayrımcılık gibi nedenler yabancı uyruklu kişilerin sosyal hizmetlerden yararlanmalarını engellemektedir. Mevcut durumda, Sağlık Destek Yardımları Programı Uygulama Esasları’na göre Türkiye’de ikamet eden yabancıların tedavi giderleri Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları aracılığıyla karşılanmaktadır. Bu kapsamda, yataklı ve ayakta tedavi giderlerinin yanı sıra, kronik hastalıklarda ortaya çıkabilecek giderlerin de karşılanması söz konusudur. Danışma Merkezi ve Sığınak mevcut sosyal hizmet olanaklarından kadınların en üst derecede yararlanmasını sağlayabilmek için gerekli bilgi donanımına sahip olmalıdır.

Resmi kurumların yanı sıra göçmen, sığınmacı ve mültecilere hizmet sunan çeşitli ulusal ve uluslararası kuruluşlar da (BMMYK, Sığınmacı ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği, İnsan Kaynaklarını Geliştirme Vakfı, Uluslar arası Af Örgütü, Helsinki Yurttaşlar Derneği, Türkiye İnsan Hakları Vakfı gibi) bulunmaktadır. Bu örgütlerle işbirliğinin geliştirilmesi ve sundukları hizmetler için kadınların yararlanması gerekmektedir. Buna yönelik olarak, Araştırma, Planlama ve Destek Birimi tarafından öncelikle, kuruluşların hangi alanlarda ne tür destekler sunduğuna ilişkin bir veri tabanı oluşturulmalıdır. Sonrasında, işbirliği gerektiren konular hususunda bu kuruluşla gerekli görüşmeler ve protokoller yapılmalıdır.

BÖLÜM 3. SIĞINMAEVİ VE DANIŞMA MERKEZİ YÖNETİM VE ORGANİZASYONUN YENİDEN YAPILANDIRILMASI

3.1. Önerilen Organizasyon Şeması

Çankaya Belediyesi Kadın Danışma Merkezi ve Sığınmaevinin kadınlara ve çocuklara verdiği hizmetlerin kalitesinin arttırılabilmesi için daha verimli, planlı ve sistemli bir çalışma yöntemine ihtiyaç duyulmaktadır. Yönetim ve planlamanın daha etkin olabilmesi için organizasyonda aşağıdaki gibi bir düzenleme önerilmektedir:

Birimler		Ekip
Sığınmaevi ile ilgili yöneticiler		Sosyal Yardım İşleri Müdürü, Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü Üst Sorumlusu, Eğitim Koordinatörü, Sığınak Koordinatörü
Yürütme Kurulu		Üst sorumlu, sığınak koordinatörü, eğitim koordinatörü, 1 çocuk birimi çalışanı, 1 sosyal çalışmacı, 1 psikolog, 1 destek personeli, 1 temizlikçi
Araştırma, Planlama ve Destek Birimi		Sosyal araştırma, politika ve hizmet planlaması yapabilecek sosyal bilimciler
Danışma Merkezi		1 psikolog ya da sosyal çalışmacı, 1 çocuk birimi çalışanı
Sığınak	Ev İdaresi	Ev koordinatörü, destek personeli, temizlik görevlileri
	Sosyal Destek Birimi	Sosyal hizmet uzmanları
	Psikolojik Destek Birimi	Psikologlar, süpervizör
	Çocuk Birimi	Çocuk birimi koordinatörü, çocuk gelişimcisi, öğretmen
Destek Birimleri		Hemşire, şoför, çeşitli alanlardan eğitimciler, sağlıkçılar, sanatçılar

3.2. Önerilen Organizasyon Şemasına Göre Yönetim

3.2.1. Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü

Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü Çankaya Belediyesine bağlı olarak çalışır. Model danışma merkezi ve sığınak kapsamında geliştirildiği için aşağıda Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü'nün amacı, görev, yetki ve sorumlulukları danışma merkezi ve sığınak ile ilgili hizmetleri dâhilinde sınırlandırılmıştır. Bu bağlamda, en geniş anlamıyla Çankaya Belediyesinin sosyal hizmetler ve sağlık hizmetlerini yürüten birimdir. Söz konusu sınırlandırma dâhilinde ise, Çankaya ilçesinde yaşayan kadın nüfusa ve kadına yönelik şiddeti önlemeye yönelik çalışmaları, Kadın Danışma Merkezi ve Sığınak hizmetlerini geliştirici çalışmaları koordine eden, planlayan, gerçekleşmesini sağlayan birimdir.

Amaç: Kadına yönelik şiddeti önlemek ve Kadın Danışma Merkezi ve Sığınak hizmetlerini geliştirmek.

Görev, Yetki ve Sorumluluklar:

- Kadınlara yönelik şiddeti önleme amaçlı çalışmalar yapılmasını sağlamak
- Kadın Danışma Merkezi ve Sığınak hizmetlerinin geliştirilmesini sağlamak

3.2.2. Yürütme Kurulu

Sığınak hizmetleri ve faaliyetlerini planlayan, koordine eden ve izleyen birimdir. Sığınağın alt birimlerinden temsilcilerin oluşturduğu kurul, Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü'ne bağlı olarak ve Müdürlüğün diğer birimleriyle koordinasyon içerisinde çalışır. Kurul üyeleri her yıl birimlerden farklı temsilcilerin katılımıyla değişir.

Amaç: Sığınak hizmetlerini ve faaliyetlerini planlamak, koordine etmek ve izlemek.

Görev, Yetki ve Sorumluluklar:

- Sığınmağın aylık ve yıllık planlarını oluşturmak
- Aylık olarak yapılan faaliyetlerin takibini ve değerlendirmesini yapmak
- Sığınmağın hizmetleri, faaliyetleri ve işleyişi ile ilgili sorunlara ilişkin çözümler geliştirmek
- Sığınak iç birimlerinin hizmetlere ve faaliyetlere yönelik karar alma sürecinde danışmanlık yapmak
- Kadınların sığındıktan ayrılma sürecinde durum değerlendirme ekibinin danışmasıyla kadınların çıkışları konusunda son kararı vermek

3.2.3. Araştırma, Planlama ve Destek Birimi

Araştırma, Planlama ve Destek Birimi, Danışma Merkezi ve Sığınak ile koordinasyon içinde kadınlara ve çocuklara yönelik hizmetlerin kalitesinin artırılması için projelendirme, planlama, araştırma çalışmaları yapar. Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğüne bağlı olarak çalışır.

Amaç: Kadına yönelik her türlü ayrımcılığı ve şiddeti önleme, toplumun her düzeyinde kadın-erkek eşitliğini ve kadının insan haklarını geliştirme, şiddete uğrayan ve uğrama riski taşıyan kadın ve çocuklara yönelik müdahale ve rehabilitasyon hizmetlerinin kalitesini artırma amaçlarına yönelik olarak faaliyet gösterir. Çankaya Belediyesi'nin toplumsal cinsiyet yaklaşımli belediyeçiliğe iyi bir örnek haline getirilebilmesi için çalışmalar yapar.²⁹

Görev, Yetki ve Sorumluluklar:

- Belediye yöneticilerinde ve çalışanlarında toplumsal cinsiyet bilincini arttırmaya yönelik eğitim faaliyetleri düzenlemek; bu yolla belediye hizmetlerinin kadınlara özgü ihtiyaçların göz önüne alınarak tasarlanmasını ve sunulması sağlamak
- Belediye sınırları içerisinde yaşayan kadınların ekonomik, sosyal, kolektif ve bireysel güçlenmesini sağlayacak yerel yönetim politikalarının oluşturulmasında aktif görevler almak

---

²⁹ Bkz. Ek 3.

- Belediye içindeki çeşitli hizmet birimleriyle, belediyenin istihdam politikalarında kadınlara yönelik pozitif ayrımcı politikaların geliştirilmesine, kadınların yerel yönetime katılımlarının artırılmasına, ilçe sınırları içinde yaşayan kadınların ihtiyaçları doğrultusunda kentsel hizmet sunumunun şekillendirilmesine yönelik olarak ortak faaliyetler yürütmek
- Çankaya sınırları içinde yaşayan kadınların sosyal, kültürel, ekonomik vb. ihtiyaçlarının saptanmasına yönelik araştırma projeleri yürütmek ve bu projelerin sonuçlarını belediyenin ilgili birimlerine iletmek
- Belediyenin kadınların ev içi emeğinin görünür kılınmasına, kayıt dışı sektörde çalışan kadınların güvenceye kavuşturulmasına yönelik kooperatif vb. birlikler kurması için araştırma-geliştirme çalışmaları yapmak
- Kamuda toplumsal cinsiyet duyarlılığını arttırmaya yönelik, kadına yönelik şiddete ve çocuk istismarına karşı eğitim çalışmaları ve kampanyalar düzenlemek
- Kadınlara yönelik sosyal hizmetlerin geliştirilmesi amacıyla kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları ve üniversitelerle işbirliği yapmak, ortaklıklar geliştirmek
- Şiddete uğrayan kadınlara yönelik sığınma, rehabilitasyon ve istihdam hizmetlerinin geliştirilmesine yönelik projeler geliştirmek
- Birimlerde çalışacak personelin oryantasyonunu yapmak
- Sığınak ve Danışma Merkezinin yıllık stratejik planları hazırlamasına destek olmak
- Sığınak ve Danışma Merkezi personelinin haftalık, aylık ve yıllık raporlarını toplayıp düzenleyerek Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğüne sunmak

3.2.4. Danışma Merkezi

Şiddete uğrayan kadınlara ve çocuklarına danışma, bilgilendirme ve yönlendirme hizmeti veren merkezdir. Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğüne bağlı olarak, Araştırma, Planlama ve Destek Birimi ve Sığınak ile koordinasyon içerisinde çalışır.

Danışma merkezi sığınak çalışmasının önemli bir ayağıdır. Kadına yönelik şiddetle mücadelede sığınaktan daha farklı ve kapsamlı işlevler edinebilir. Danışma merkezinde araştırma ve uygulamayı birleştiren bir yapı kurmak gerekir.

Kadınları güçlendirme; bilgilendirme; amaçları ya da gereksinimleri doğrultusunda ilgili kurum, kuruluş ya da mekanizmalara yönlendirme; bu kurum kuruluş ve mekanizmalarla ilişkiye geçmelerinde kolaylaştırıcı olma rolünü yerine getirebilen bir danışma merkezi yapılanması gereklidir. Kimi zaman sığınakta kalma gereksinimini doğuran sonuçları yaşamadan kadınların hayatlarını düzenleyebilmelerine olanak verebilir³⁰.

Amaç: Şiddetin farklı türlerine maruz kalan kadınlar ve çocuklarına yönelik danışma, bilgilendirme ve yönlendirme hizmeti vermek.

Görev, Yetki ve Sorumluluklar:

- Danışma Merkezine başvuran kadınlara ve çocuklarına gerekli (hukuk, sağlık, istihdam, güvenlik, sığınak vb alanlarda) bilgilendirme ve yönlendirmeleri yapmak
- Sığınağa kabul işlemlerini gerçekleştirmek
- Sığınakta kadınların kalma süresi boyunca diğer kurum ve kuruluşlarla yazışmaları yapmak
- Sığındıktan ayrılan kadınların ve çocuklarının sığınak sonrasında takibini yapmak, destek hizmetlerini gerçekleştirmek
- Danışma Merkezine başvuran veya sığınağa kabul edilen kadınlar ve çocuklarla ilgili gerekli dokümanları dosyalamak
- Danışma Merkezine yapılan başvurularla ilgili verileri aylık raporlar halinde Araştırma, Planlama ve Destek Birimine sunmak
- Haftalık raporları hazırlayarak Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü Üst Sorumlusuna sunmak

3.2.5. Sığınak Koordinatörlüğü

Sığınağın genel koordinasyonunu sağlayan birimdir. Kurumun giderleri, ihtiyaçları ve üst yönetimle ilişkileri konusunda gerekli çalışmayı gerçekleştirir. Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğüne bağlı olarak ve müdürlük bünyesindeki diğer birimlerle koordinasyon içerisinde çalışır.

---

³⁰Gökçe Bayrakçeken Tüzel, *Çankaya Belediyesi Kadın Sığınağı Gözlemci Raporu*, Çankaya Belediyesi Kadın Sığınmaevine sunulan rapor (2009), sayfa 9

Amaç: Şiddete uğrayan kadınların ve çocuklarının şiddetten uzak bir ortamda, yeni bir yaşam planı yapabilmeleri ve dayanışmayla güçlenmeleri için ev içinde gerekli fırsatları, olanakları sağlamak.

Görev, Yetki ve Sorumluluklar:

- Sığınağın alt birimleri arasında koordinasyonu sağlamak
- Evin günlük işleyişine yönelik ihtiyaçlarını takip etmek

3.2.6. Sosyal Çalışma Birimi

Sığınakta kalan kadınlar ve çocuklara yönelik danışmanlık hizmeti verir ve ilgili kurum/kuruluşlara gerekli yönlendirmeleri yapar.

Amaç: Şiddet gören veya görme riski taşıyan kadınların hayatlarının kontrolünü ellerine alabilmek ve maruz kaldıkları şiddetten uzak bir hayat kurabilmek için gerekli güçlenmeyi sağlamak, bu süreçte mevcut destek mekanizmalarını harekete geçirmek

Görev, Yetki ve Sorumluluklar:

- Sığınağa yönlendirilen kadınların eve kabul sürecinde gerekli oryantasyonu gerçekleştirmek
- Sığınakta kalan kadınların güçlenme süreçlerine destek veren görüşmeler gerçekleştirmek
- Sorunların tespiti ve yönlendirmelerin yapılması için gerekli sosyal destek planını yapmak
- Sosyal destek mekanizmalarının bilgisine sahip olmak ve bu mekanizmaların danışanlar için kullanılabilir olmasına yardımcı olmak.
- Sosyal destek mekanizmalarındaki eksiklikleri saptamak, ihtiyaçları ortaya koyup talepler geliştirmek için araştırma planlama destek birimine bildirmek
- Sosyal destek mekanizmalarındaki yanlış ya da eksik uygulamaları tespit etmek ve gerekli yerlere bildirmek

3.2.7. Psikolojik Çalışma Birimi

Sığınakta psikolojik rehberlik uygulamaları yapar. Süpervizörün önerdiği faaliyetleri takip eder ve uygulamaları gerçekleştirir. Psikolojik yönlendirmeler konusunda danışmanlık yapar.

Amaç: Sığınak yaşamı içinde ruh sağlığını olumsuz etkileyen durumlara, uygulamalara ve süreçlere müdahale ederek, bu olumsuzluğu giderecek faaliyetlerde bulunmak.

Görev, Yetki ve Sorumluluklar:

- Sığınakta kalan kadınlarla ilgili psikolojik destek yönlendirmelerini yapmak
- Yönlendirme yapılan kadınlarla ilgili rapor hazırlamak
- Sığınakta çalışan ve kalan kadınların yaşayabileceği çatışmalar için rehberlik uygulamaları planlamak ve gerçekleştirmek
- Süpervizyon çalışmasında önerilen uygulamaların gerçekleşmesi için rehberlik etmek

3.2.8. Sığınak Çocuk Birimi

Sığınak Çocuk Birimi Sığınakta anneleriyle birlikte gelen çocuklara destek hizmeti sunar. Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü Eğitim Koordinatörüne bağlıdır.

Amaç: Sığınakta kalan çocukların, sığınakta kaldıkları süre içerisinde her türlü şiddetten arındırılmış, güvenli ve aynı zamanda çocukların kişisel gelişimine katkı verebilen bir ortam yaratmak amaçlanmaktadır.

Görev, Yetki ve Sorumluluklar:

- Çocukta ihmal ve istismar bulguları varsa gerekli müdahaleyi yapmak
- Çocuk okul çağındaysa okul eğitimine destek vermek
- Çocuğun iyileşme sürecine katkı sunmak
- Çocuğun şiddetsiz bir ortamda bulunmasını sağlamak
- Çocuğun faydalanabileceği materyal, araç, gereçleri temin etmek
- Çocuğun duygusal, toplumsal, entelektüel, fiziksel ve cinsel güvenliğini sağlamak

- Bağılı olduğu müdürlüğün bilgisi dâhilinde ve araştırma, planlama ve destek birimiyle koordinasyon içerisinde yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası kamu, sivil toplum, özel sektör kurum ve kuruluşlarıyla işbirlikleri ve ortaklıklar geliştirmek

3.2.9. Destek Birimi

Sığınak ve Danışma Merkezi uygulamalarında gerekli durumlarda görev alan ve destek sunan Çankaya Belediyesi personelinden oluşur.

Amaç: Sığınak ve Danışma Merkezi'nin ulaşım, sağlık, sanatsal/kültürel etkinlikler vb. alanlarındaki tüm faaliyetlerinin nitelikli bir şekilde yürütülmesi ve imkânlar ölçüsünde faaliyetlerin gerçekleştirilmesinin kolaylaştırılması

Görev, Yetki ve Sorumluluklar:

- Sığınak ve Danışma Merkezi ile ilgili yöneticiler tarafından verilen görevleri yerine getirmek
- Başta gizlilik olmak üzere sığınak kurallarına uymak

3.3. Çalışacak Personelin Nitelikleri, Görev Tanımları, Yetki ve Sorumlulukları

3.3.1. Sığınmaevi Yöneticisi

Sığınmaevi yöneticisinin nitelikleri, görev tanımları, yetki ve sorumlulukları Özel Hukuk Tüzel Kişileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca Açılan Kadın Konukevleri Yönetmeliği Madde 10'a göre aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

Nitelikler:

- Tıp, hukuk, siyasal bilgiler, iktisat, işletme, iktisadi ve idari bilimler fakülteleri ile sosyal hizmetler, psikoloji, sosyoloji, çocuk gelişimi, psikolojik danışmanlık ve rehberlik, eğitim, ev ekonomisi ve hemşirelik alanlarında en az 4 yıl eğitim veren fakülte veya yüksek okulların birinden mezun olmak

Görev Tanımı, Yetki ve Sorumluluklar:

- Kuruluşun idari ve teknik tüm işlerinin amacına uygun olarak yürütülmesinden, kadınlar ve çocuklarının en iyi şekilde bakım ve korunması ile sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarının karşılanmasından birinci derecede sorumludur.
- Bir kişi birden fazla kuruluşun yöneticisi olamaz ve çalışma saatleri içinde başka bir işte çalışamaz.

3.3.2. Süpervizyon

Travmatik yaşantıları olan kişilerin acı veren deneyimlerine tanıklığın stres yaratıcı etkileri nedeniyle travma mağdurlarıyla çalışmanın ruhsal bedelleri olabilir. Travma mağdurlarıyla çalışanlarda ortaya çıkan ruhsal sorunlar travmanın ikincil etkilerinin yanı sıra “mesleki stres düzeyi”, “kurumsal anlayış ve kültür”, “çalışma ortamı” ve “bireysel özellikler” ile ilişkilidir. İkincil travmatizasyon, ağır derecede travmatize olmuş başvuruların olduğu bir ortamda, bir çeşit mesleki tehlike olarak da değerlendirilebilir. Bu nedenle travma mağdurlarına hizmet veren kurumlar, bu risk açısından çalışanları ile ilgili pratik ve ahlaki sorumluluk taşırlar. Bu sorumluluğu yerine getirmek için çalışanların süpervizyon almasını sağlamak gereklidir.³¹

Nitelikler:

- Klinik psikolog ya da psikiyatrist olmalıdır.
- Travma alanında deneyimli olmalıdır.
- Toplumsal cinsiyet perspektifine/kadın bakış açısına sahip olmalıdır.
- Kadınlarla ve/veya çocuklarla ilgili alanlarda deneyim sahibi olmalıdır.

---

³¹ İkincil travmatizasyondan korunma çeşitli faktörlerle ilişkili olarak değerlendirilebilir. Kurumun sahip olduğu değerler ve kültür, çalışanların travmayı nasıl yaşadıklarını ve onunla kişisel olarak nasıl başa çıkma davranışlarının beklendiğini belirler. Travma mağdurlarına hizmet veren kurumların, travmanın hem çalışan hem de kurum üzerine etkisinin bilincinde olmaları gerekir. Çalışanların iş yükü dağılımının organize edilmesi; farklı gruplarla çalışma olanaklarının yaratılması; güvenli ve nitelikli bir çalışma ortamı düzenlenmesi; çalışanların travma konusunda eğitim ve süpervizyon almasının sağlanması; grup desteğinin oluşturulmasının motive edilmesi; kişisel başa çıkma düzeneklerinin ve kendine bakım kaynaklarının geliştirilmesinin sağlanması ikincil travmatizasyondan korunmada önemli etkenlerdir (konuyla ilgili olarak bkz. , Söderfeldt & Warg; “Burnout in Social Work”, *Social Work*, No. 40, Nancy Kassam-Adams; “The risks of treating sexual trauma: Stress and secondary trauma in psychotherapists” *Secondary Traumatic Stress: An Investigation of Canadian Mental Health Workers* ed. B. H. Stamm, (New York: Sage Publishing, 1995); L.J.Schauben, & P.A Frazier; “Vicarious trauma: The effects on female counselors of working with sexual violence survivors”. *Psychology of Women Quarterly* 19 (1995), 49-64

Görev Tanımı, Yetki ve Sorumluluklar:

- İkincil travmatizasyon ve tükenmişliğin önlenmesi ve iyileştirilmesi için çalışır.
- Çalışanın korkularını, endişelerini ve yetersizliklerini paylaşabildiği güvenli bir ortam yaratır.
- Çalışanlara ruhsal destek sağlar.
- Ekibe ikincil travmatizasyon hakkında eğitim verir.
- Süpervizyonu çalışan gruplarını temel alarak “grup süpervizyonu” biçiminde gerçekleştirir.

3.3.3. Sığınak Koordinatörü

Nitelikler:

- “Tıp, hukuk, siyasal bilgiler, iktisat, işletme, iktisadi ve idari bilimler fakülteleri ile sosyal hizmetler, psikoloji, sosyoloji, çocuk gelişimi, psikolojik danışmanlık ve rehberlik, eğitim, ev ekonomisi ve hemşirelik alanlarında en az 4 yıl eğitim veren fakülte veya yüksek okulların birinden mezun olmak”³²
- Toplumsal cinsiyet perspektifine/kadın bakış açısına sahip olmak
- Kadınlarla ve/veya çocuklarla ilgili alanlarda deneyim sahibi olmak

Görev Tanımı, Yetki ve Sorumlulukları:

- Sığınanın bağlı bulunduğu idari birimle ilişkilerini sağlamak
- Sığınanın ve ilişkili olduğu diğer birimlerin (Danışma merkezi, çocuk birimi, araştırma planlama destek birimi) uyumlu ve ilişkili bir şekilde çalışmasını kolaylaştırmak
- Ekip çalışmasının verimli işlemesi için planlama yapmak
- Sığınak yaşantısında ortaya çıkan maddi ihtiyaçların giderilmesi ile ilgili çalışmalarını yürütmek
- Sığınak faaliyetlerinin takibini gerçekleştirmek
- Sığınanın haftalık faaliyetlerini raporlamak
- Aylık özet raporları hazırlamak

---

³² Özel Hukuk Tüzel Kişileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarınınca Açılan Kadın Konukevleri Yönetmeliği, Tarih : 8.5.2001, Sayı : 24396 R.G., Madde 10

3.3.4. Sosyal Çalışmacı

Nitelikler:

- Sosyal hizmetler, sosyoloji, psikoloji, psikolojik danışmanlık ve rehberlik gibi alanlardan birimden lisans ya da kadın çalışmaları alanında yüksek lisans sahibi olmalıdır.
- Şiddet ve şiddete uğramış kadın ve çocukların içinde buldukları durum hakkında ve bu kişilerle kurulacak iletişimde dikkat edilmesi gereken noktalar konusunda gerekli eğitime ve bilgiye sahip olmalıdır.
- Toplumsal cinsiyete duyarlı bir bakış açısına sahip olmalı; özel ve kamusal alanda normalleştirilmiş toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri konusunda duyarlı ve donanımlı olmalıdır.

Görev Tanımı, Yetki ve Sorumlulukları:

SHÇEK'e bağlı Kadın Konukevleri Yönetmeliği ve Özel Hukuk Tüzel Kişileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca Açılan Kadın Konukevleri Yönetmeliği uyarınca sosyal çalışmacının görev, yetki ve sorumlulukları şu şekilde belirtilmiştir:

- Kuruluşa kabulü yapılan kadınlara gerekli evrakın hazırlanması, kuruluşu tanınmaları, kuralları öğrenmeleri ve uyum sağlamalarında yardımcı olmalıdır.
- Kadınlara rehberlik ve danışmanlık hizmeti vermelidir.
- Kadınların aileleri ya da eşleri ile olan anlaşmazlıklarının incelenmesi ve sorunlarının çözümlenmesine yardım amacıyla "Sosyal Kişisel Çalışma", "Sosyal Grup Çalışması" ve "Toplumla Çalışma" yöntemleri aracılığı ile mesleki uygulamaları gerçekleştirmek ve bunlarla ilgili gerekli raporları düzenlemelidir.
- Çocuğu ile kabulü yapılan kadınların, uygun görülmesi halinde çocukları hakkında 2828 sayılı Kanun hükümleri ve ilgili diğer mevzuat uyarınca gerekli önlemlerin alınmasına yönelik sosyal inceleme raporu düzenleyerek, kuruluş müdürüne sunmalıdır.

- Kadınların kuruluştaki kaldığı süre içinde gelecekte kendilerine yeterli olabilecekleri bir iş ve meslek edinmelerinde gerekli önlemleri almalı, bu amaçla kadınların daha kolay ve daha iyi işler bulabilmeleri ve sosyo-ekonomik düzeylerinin yükseltilmesine yönelik, yaygın eğitim, işgücü eğitimi ve benzeri eğitim etkinliklerine katılmalarının sağlanması için çalışmalarda bulunmalı, gerekli görülen kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kişi ve kuruluşlarla işbirliği yapmalıdır.
- Kadınların hukuki sorunlarının çözülmesinde yardımcı olmalıdır.
- Kadınların kuruluştaki kalmaları, kalış süreleri, kalış sürelerinin uzatılması, çıkarılmaları ve kuruluştan ayrıldıktan sonra gerekirse izlenmelerine ilişkin gerekli işlemleri yerine getirmelidir.
- Kadınların ilgilerine göre zamanlarını değerlendirici etkinlikler düzenlemelidir.
- Gizlilik ilkesine uygun olarak, kadınlara ilişkin gerekli kayıtları tutmalı, yapılan mesleki çalışmalarla ilgili rapor ve dosyaları düzenlemeli, saklamalıdır.
- Personelin hizmet içi eğitim programlarının hazırlanması ve uygulanmasında görev almalıdır.
- Genelge ve talimatlarla verilen, görev tanımları çerçevesindeki diğer görevleri yapmalıdır.
- Görevlerini diğer meslek elemanları ile işbirliği halinde yürütmelidir.

SHÇEK tarafından belirlenen bu görev, yetki ve sorumlulukların yanında sosyal çalışmacı tarafından verilen danışmanlık hizmeti aşağıdaki ilkeleri öncelikli saymalıdır:

- Danışmanlık süreci sosyal çalışmacı ile danışan arasında bir karşılıklı ilişki içinde geçmelidir. Hiyerarşik olmayan, karşılıklı ilişki esasına dayalı, dayanışma içindeki kadınların bilgileri ile yaşam deneyimleri arasında bir alışveriş olarak algılanmalı bir ilişki kurulmalıdır.
- Görüşmede ortaya çıkan iktidar ilişkisi yerini güven ve dayanışma duygusuna dayalı bir ilişkiye bırakmalıdır. Güvene dayalı bir ilişkinin kurulabilmesi için sosyal çalışmacı kadınların karşı karşıya kaldıkları sorunları iyi tahlil edebilmek için gerekli uzmanlık bilgisine sahip olmalıdır.

- Kadınlara yönelik danışmanlık hizmetinin kadınlar adına neyin iyi olduğuna karar veren bir mekanizma olarak değil, kadının amaçlarına ulaşmasını sağlayacak araçları ona sunan bir destek sistemi olduğunu unutmamak “kadınla birlikte hareket etmek” yerine, “kadının yerine hareket etmek” tehlikesine düşmemek gerekir.³³ Danışan kişinin amaçlarını net olarak anlayıp bu amaçlara ulaşmak için mümkün olan seçenekleri ortaya koymalıdır.

3.3.5. Psikolog

Nitelikler:

- Üniversitelerin sosyal bilimler fakültelerine bağlı psikoloji bölümlerinden alınan lisans derecesine sahip olmalıdır.
- Şiddet ve şiddete uğramış kadın ve çocukların içinde buldukları durum hakkında ve bu kişilerle kurulacak iletişimde dikkat edilmesi gereken noktalar konusunda gerekli eğitime ve bilgiye sahip olmalıdır.
- Toplumsal cinsiyete duyarlı bir bakış açısına sahip olmalı; özel ve kamusal alanda normleştirilmiş toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri konusunda duyarlı ve donanımlı olmalıdır.

Görev Tanımı, Yetki ve Sorumlulukları:

SHÇEK’e bağlı Kadın Konukevleri Yönetmeliği ve Özel Hukuk Tüzel Kişileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarınınca Açılan Kadın Konukevleri Yönetmeliği uyarınca sosyal çalışmacının görev, yetki ve sorumlulukları şu şekilde belirtilmiştir:

- Objektif ve projektif testler, görüşme teknikleri ve gözlem metotları kullanarak kuruluşa kabulü uygun görülen kadınların ve birlikte kaldıkları çocuklarının, ilk başvuruları ve kuruluşa uyum aşamaları sırasında psikolojik değerlendirmelerini yapmak
- Klinik psikolojide en az uzmanlık derecesine sahip olmaları koşuluyla, saptanan davranışsal ya da duygusal sorunların giderilmesi için psikolojik teknikler kullanarak, kuruluştaki kalan kadınlar ve çocuklarına yönelik bireysel ve grup çalışmaları düzenlemek

---

³³ Bkz. Appelt, Kaselitz & Logar, “Şiddetten Uzakta: Bir Sığınak Nasıl Kurulur? Nasıl Yürütülür?” sayfa 56

- Kuruluşun amacına uygun nitelikte araştırma ve inceleme yapmak, istatistikî bilgiler toplamak ve değerlendirmek
- Psikolojik değerlendirme teknikleri ve gözlem metotları kullanarak kadınların yetenek ve ilgi alanlarını belirlemek ve zamanlarını değerlendirme etkinlik programlarının oluşturulması sırasında, kadınların uygun etkinliklere yönlendirilmesine yardımcı olmak
- Kuruluşta ele alınması mümkün olmayan psikolojik sorunlar için kadınlar ve/veya çocukları için hastanelerle işbirliği yaparak ortak programlar düzenlemek ve yürütmek
- Personelin hizmet içi eğitim programlarının hazırlanması ve uygulanmasında görev almak
- Genelge ve talimatlarla verilen, görev tanımları çerçevesindeki diğer görevleri yapmak
- Görevlerini diğer meslek elemanları ile işbirliği halinde yürütmek.
- Dört yıllık psikoloji eğitimi almış psikologlar 2 numaralı alt bendindeki görev tanımları çerçevesinde ancak en az klinik psikolojide uzmanlık derecesi almış psikologlar denetiminde çalışabilirler. Söz konusu denetimi verecek uzman psikologların olmadığı yerlerde bu psikologların, uzman klinik psikologların denetiminde düzenlenen ve kanunla kurulmuş meslek kuruluşlarınca onaylanmış hizmet içi eğitimden geçmeleri zorunludur.

3.3.6. Destek Personeli

Nitelikler:

- En az lise ve dengi okul diplomasına sahip olmalıdır.
- Kadına yönelik şiddet konusunda bilgili ve maruz kalanlarla iletişim konusunda beceri sahibi olmalıdır.
- Toplumsal cinsiyete duyarlı bir bakış açısına sahip olmalıdır.

Görev Tanımı, Yetki ve Sorumlulukları:

- Eve yeni gelen kadınlar ve çocuklar ile ilgili gerekli bilgileri uzmanlardan almak;
- Odaya yerleşme ve evin tanıtımı konularında hizmet vermek;
- Ev kuralları broşürü hakkında bilgi vermek

- Gerekli durumlarda uzman, koordinatör ya da üst sorumlunun yönlendirmesiyle kadına adli kurumlar, sağlık kurumları vb. işlemlerde refakat etmek
- Ev dışında gerçekleştirilecek gezi, kültür ve eğlence faaliyetlerinde kadınlara refakat etmek
- Acil durumlarda koordinatör ya da üst sorumluyu bilgilendirmek
- Evde mesai saatleri dışında ortaya çıkan, ortak yaşamı etkileyen ya da ev kurallarına aykırı nitelikteki durumlarla ilgili, uzmanlara ve gerekirse yürütme kuruluna bilgi vermek üzere gözlem raporu hazırlamak
- Evde kullanılan temizlik malzemesi, bireysel bakım maddeleri vb. ihtiyaçları tespit ederek koordinatöre bildirmek
- Yemek ve ihtiyaç malzemelerini teslim almak
- Bireysel ihtiyaç malzemelerini dağıtmak
- Evde ortak alanın kullanımı ile ilgili görev paylaşımını yönlendirmek ve hazırlanan listeyi duyurmak
- Tutanak gerektiren durumlarda gerekli tutanağı hazırlamak; durum ile ilgili bilgileri nöbet defterine yazmak
- Bir kadının evden ayrılması durumunda, çıkış sürecinde, emanet teslimi, oda teslim alınması gibi işlemleri gerçekleştirmek

3.3.7. Temizlik Görevlisi

Nitelikler:

- Okuma yazma biliyor olmalıdır.
- Kadına yönelik şiddet konusunda bilgili ve maruz kalanlarla iletişim konusunda beceri sahibi olmalıdır.
- Toplumsal cinsiyete duyarlı bir bakış açısına sahip olmalıdır.
- Temizlik ve yemek konularında deneyimli olmalıdır.

Görev Tanımı, Yetki ve Sorumlulukları:

- Yemekhane ve evin ortak alanlarının temizliğini yapmak ve düzenini sağlamak
- Yemekleri sağlık kurallarına uygun biçimde sunmak ve saklamak
- Temizlik ve yemek ile ilgili ihtiyaç malzemelerinin takip etmek ve eksikleri bildirmek

3.3.8. Çocuk Birimi Koordinatörü

Nitelikler:

- Çocuk gelişimi ya da diğer sosyal bilim bölümlerinden lisans ile kadın çalışmaları, insan hakları ve çocuk hakları alanlarında yüksek lisans derecesine ya da sertifikaya sahip olmalıdır.
- Çocuk ihmali ve istismarını tanıma ve yönlendirme konusunda duyarlı ve bilgili olmalıdır.
- Şiddete uğramış kadın ve çocukların içinde buldukları durum hakkında ve bu kişilerle kurulacak iletişimde dikkat edilmesi gereken noktalar konusunda gerekli eğitime ve bilgiye sahip olmalıdır.
- Toplumsal cinsiyete duyarlı bir bakış açısına sahip olmalı; özel ve kamusal alanda normalleştirilmiş toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri konusunda duyarlı ve donanımlı olmalıdır.

Görev Tanımı, Yetki ve Sorumluluklar:

- Çocukları ihmal ve istismar açısından izler ve yönlendirmek
- Kadınları ve çocukları çocuk ihmali ve istismarı konusunda bilgilendirmek; duyarlılık kazandırmak
- Kadınları ve çocukları çocukların yetişkinlerle ilişkilerinde sınırlar, güvenlik, mahremiyet, cinsel gelişim konularında bilgilendirmek
- Etkinliklerin düzenlenmesini sağlamak
- Sığınak ve eğitim koordinatörleriyle bilgi paylaşımı ve işbirliği geliştirilmesini sağlamak
- Müdürlüğün bilgisi dahilinde dışarıdan destek alınan kişi ve kurumlarla ilişkileri kurmak ve takip etmek
- Çocuk biriminde çalışacak personele oryantasyon yapmak

3.3.9. Çocuk Gelişimci

Nitelikler:

- Üniversite ya da liselerin çocuk gelişimi bölümü diplomasına sahip olmalıdır.
- Çocuk ihmali ve istismarını tanıma ve yönlendirme konusunda duyarlı ve bilgili olmalıdır.
- Şiddete uğramış kadın ve çocukların içinde buldukları durum hakkında ve bu kişilerle kurulacak iletişimde dikkat edilmesi gereken noktalar konusunda gerekli eğitime ve bilgiye sahip olmalıdır.
- Toplumsal cinsiyete duyarlı bir bakış açısına sahip olmalı; özel ve kamusal alanda normalleştirilmiş toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri konusunda duyarlı ve donanımlı olmalıdır.

Görev Tanımı, Yetki ve Sorumluluklar:

SHÇEK'e bağlı Kadın Konukevleri Yönetmeliği ve Özel Hukuk Tüzel Kişileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca Açılan Kadın Konukevleri Yönetmeliği uyarınca çocuk gelişimcisinin görev, yetki ve sorumlulukları şu şekilde belirtilmiştir:

- Anne ve çocuk sağlığı konusunda rehberlik ve danışmanlık hizmetlerini yürütmelidir.
- Aile planlaması yöntemleri, gerekliliği ve yararları konusunda kadınları bilgilendirmelidir.
- Çocuk sağlığı, bakımı ve eğitimi konusunda anneleri bilgilendirici çalışmalar yapmalıdır.
- Anne adayları için beslenme, doğuma hazırlık, bebek bakımı ve çocuk eğitimi ile ilgili eğitim çalışmaları yapmalıdır.
- Kurularda anneleri ile birlikte bulunan çocukların gelişim düzeylerini saptamalı, gelişimlerini izlemeli, sağlıklı gelişimleri ve eğitimleri için yardımcı olmalıdır.
- Gelişim ve eğitimleri ile ilgili sorunları olan çocukların sorunlarının çözümü için mesleki çalışmalar yapmalıdır.
- Genelge ve talimatlarla verilen, görev tanımları çerçevesindeki diğer görevleri yapmalıdır.
- Görevlerini diğer meslek elemanları ile işbirliği halinde yürütmelidir.

Ayrıca;

- Çocukları ihmal ve istismar açısından izler ve yönlendirir.
- Kadınları ve çocukları çocuk ihmal ve istismarı konusunda bilgilendirir; duyarlılık kazandırır.
- Kadınları ve çocukları çocukların yetişkinlerle ilişkilerinde sınırlar, güvenlik, mahremiyet, cinsel gelişim konularında bilgilendirir.
- Sığınakta kalan çocukların gelişim düzeylerinin ölçülmesini, takip edilmesini, desteklenmesini, uyum ve davranış bozukluklarını saptama ve iyileştirme yöntemleri geliştirilmesini, haftalık çocuk gözlem raporları tutulmasını sağlar.
- Anne ile görüşme yapar; anne-çocuk ilişkisini gözlemler ve ilişkinin geliştirilmesine destek verir.
- 0-6 yaş çocukların gün içerisindeki etkinliklerine destek olur.
- Çocuklarla birlikte oyunlar ve faaliyetlerle vakit geçirir.
- Çocukların günlük hayat akışının devam ettirilmesine destek olur.

3.3.10. Öğretmen

Nitelikler:

- Eğitim fakültesi mezunu ya da pedagojik formasyona sahip olmalıdır.
- Çocuk ihmal ve istismarını tanıma ve yönlendirme konusunda duyarlı ve bilgili olmalıdır.
- Şiddet ve şiddete uğramış kadın ve çocukların içinde buldukları durum hakkında ve bu kişilerle kurulacak iletişimde dikkat edilmesi gereken noktalar konusunda gerekli eğitime ve bilgiye sahip olmalıdır.
- Toplumsal cinsiyete duyarlı bir bakış açısına sahip olmalı; özel ve kamusal alanda normalleştirilmiş toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri konusunda duyarlı ve donanımlı olmalı

Görev Tanımı, Yetki ve Sorumluluklar:

- Çocukları ihmal ve istismar açısından izlemek ve yönlendirmek
- Kadınları ve çocukları çocuk ihmal ve istismarı konusunda bilgilendirmek; duyarlılık kazandırmak
- Kadınları ve çocukları çocukların yetişkinlerle ilişkilerinde sınırlar, güvenlik, mahremiyet, cinsel gelişim konularında bilgilendirmek
- İlköğretim dönemindeki çocukların gün içindeki etkinliklerini düzenlemek
- Derslerini takip etmek, ödevlerine yardım etmek
- Anne- çocuk ilişkisinin geliştirilmesine destek vermek
- Çocuğun okul kayıtlarının gizliliği, okulda karşılaşılabileceği sorun ve ayrımcılıklarla ilgili takibi yapmak
- Çocuk gelişimciler ile koordineli çalışmak

BÖLÜM 4. ORTAKLIKLAR ve PAYDAŞLAR

Kadın Danışma Merkezleri ve Sığınakları alanında yapılan çalışmalar tüm toplumu ilgilendiren çalışmalardır. Bu anlamı ile her yerellikte çalışma yapılmadan önce paydaşların nitelikleri, rolleri ve etkileri konusunda bir paydaş analizinin yapılması, yapılan paydaş analizine göre hukuki sınırlamalar ve haklar çerçevesinde katılımcı bir model oluşturulması önemlidir.

Paydaş analizleri ile ilgili KSGM'nin çalışmalarında³⁴ detaylı bilgiler bulunabilir. Öncelikli olarak yerel yönetimlerin yürüteceği çalışmalarda yer alması düşünülen aktif paydaşlar aşağıda tanımlanmıştır. Paydaşlar ile ilgili çalışma ilkeleri paydaşın özelliğine göre belirlenmelidir. Kamu kuruluşları ile olan ilişkide hukuki sınırlar söz konusuysen diğer kuruluşlar ile protokol usulü ile çalışmalar yapılması çalışmanın sınırını belirleme açısından önemlidir.

4.1. Kamu Kurumları

4.1.1. Doğrudan Hizmet Sunan Kamu Kurumları

Kanunla tanımlanan sorumluluğu olan kamu kurumları dışında, 03 Temmuz 2006 tarihli 2006/17 sayılı “Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi için Alınacak Tedbirler” konulu genelgede kadın ve çocuklara yönelik şiddet konusunda alınacak önlemlere ilişkin öneriler ve bu konuda sorumlu kuruluşlar belirtilmiştir. Diyanet İşleri Başkanlığı'ndan Milli Eğitim Bakanlığı'na kadar pek çok kamu kurumu bu konuda sorumlu tutulmuştur³⁵. Yine aynı genelgede “önerilerle ilgili başlatılacak olan çalışmalarda koordinasyon görevi çocuğa yönelik şiddet konusunda Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, kadına yönelik şiddet ve töre/namus cinayetleri konusunda ise Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından” yerine getirileceği belirtilmiştir.

---

³⁴ Bkz. Ebru Özberk, (hz), *Şiddete Maruz Kalan Kadınlara Sunulan Hizmetler*, (Ankara:T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ekim 2008) sayfa 15-65; Sultan Karataş, Ülker Şener, Nur Otaran (hz), *Kadın Sığınmaevleri Kılavuzu*, Bahar Şevkat Özvarış, Fidan Korkut, Ebru Özberk, Serap Şener; Nurperi Teker; Şehnaz Tumay, Sarp Üner, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadelede Sağlık Hizmetleri*, (Ankara: T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ekim 2008)

³⁵ Öneriler, sorumlu kurumlar ve işbirliği yapılacak kurum/kuruluşlar için bkz. 4 Temmuz 2006 tarihli 26218 sayılı Resmi Gazete

Öneriler doğrultusunda tüm bahsi geçen kamu kurumları paydaş olabilecekken, aşağıda sadece şiddet gören veya görme riski taşıyan kadınlara doğrudan hizmet sunan kamu kurumlarına yer verilmiştir.

4.1.1.1. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK)

2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu ile şiddete uğrayan veya şiddete uğrama riski taşıyan kadınlara hizmet vermekle yükümlü olan Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu en önemli paydaşlardandır. SHÇEK'e bağlı Kadın Konukevleri 12.07.1998 tarihli ve 23400 R.G. sayılı yönetmelik uyarınca, "Eşler arası anlaşmazlıklar nedeniyle evini terk eden ya da eşleri tarafından terk edilen ve bu sebeple yardıma ihtiyaç duyan kadınlara; fiziksel, cinsel, duygusal ve ekonomik istismara uğrayan kadınlara; boşanma veya eşin ölümü nedeniyle ekonomik ve sosyal yoksunluk içine düşmüş kadınlara; istenmeyen evliliklere zorlanan kadınlara; evlilik dışı hamile ya da çocuk sahibi olan ve bu nedenle ailesi tarafından kabul edilmeyen kadınlara; daha önce uyuşturucu, alkol bağımlılığı olup, bu konuda tedavi görmüş ve alışkanlıklarını terk etmiş kadınlara; cezaevinden yeni çıkmış olup, yardım ve desteğe ihtiyacı olan kadınlara, kontrolleri dışında oluşan çevre koşulları nedeniyle ekonomik ve sosyal yoksunluk içine düşmüş kadınlara" hizmet sunmakla yükümlüdürler. Kadın konukevleri dışında, SHÇEK'e bağlı ALO 183 Aile, Kadın, Çocuk ve Özürlü Sosyal Hizmet Danışma Hattı (155 Polis İmdat dışında) Türkiye'de şiddete maruz kalan kadınlara acil destek veren ve kadınlara yönelik hizmetler hakkında kadınları bilgilendiren ve yönlendiren ve bu hizmeti 24 saat sunan tek hattır. Tüm bu hizmetlere ek olarak SHÇEK Toplum Merkezileri ve Aile Danışma Merkezleri, Bakım ve Sosyal Rehabilitasyon Merkezleri, Çocuk ve Gençlik Merkezleri aracılığı ile de kadınlara ve çocuklara yönelik hizmetler sunmaktadır.

SHÇEK'e bağlı kuruluşlarla SHÇEK dışındaki Kadın Danışma Merkezleri ve Sığınaklar işbirliği içerisinde kadınlara ve çocuklara hizmet sunmaktadırlar. Ancak bu ilişki biçimi sistematik ve planlı bir düzeyde işlememektedir. Bu anlamda, SHÇEK ve diğer kurum/kuruluşlarla kurulacak ilişki biçiminin ortak mekanizmalar, standartlar ve ortak bir ağ üzerinden işlemesi için çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Ayrıca SHÇEK'e bağlı Kadın Konukevleri Yönetmeliği (Ek 4.) uyarınca alkol ve uyuşturucu bağımlılığı olan kadınlar, fuhuşu meslek edinmiş kadınlar, ruh sağlığı bozuk olan kadınlar, zihinsel özürlü kadınlar, bulaşıcı hastalığı olan kadınlar sığınaklara kabul edilmemektedirler. İşbirliği içinde kurulacak sosyal içerme süreçleri dâhilinde sığınaklara kabul edilmeyen kadınları, bir diğer deyişle, tüm kadınları içeren sosyal politikaların ve destek mekanizmalarının geliştirilmesi gerekmektedir.

4.1.1.2. Kolluk Kuvvetleri

Şiddete maruz kalan veya maruz kalma riski taşıyan kadınların ilk temasa geçtikleri birimlerden biri de Kolluk Kuvvetleridir. İlk temas sonrasında ve süreçte yaşanan genel güvenlik konusunda destek almak için Kolluk Kuvvetleri Kadın Danışma Merkezleri ile sürekli doğrudan ilişki içinde bulunan kurumlardandır. Polis merkezine başvuran şiddete maruz kalmış kadınlarla ilgili yürütülmesi gereken işlemler KSGM'nin çalışmasında³⁶ detaylıca aktarılmaktadır.

Yukarıda bahsi geçen 2006/17 sayılı genelgede İçişleri Bakanlığı'na yüklenen sorumluluklar çerçevesinde kolluk kuvvetlerine ilişkin de bazı öneriler getirilmiştir:

- “Emniyet ve jandarma birimlerinde daha fazla kadın memurun görevlendirilmesi ve bu memurların kadına ve çocuğa yönelik şiddet konusunda özel eğitim almış olması sağlanmalıdır.”
- “Emniyet ve jandarma birimlerinde, çocuğa yönelik şiddet olgularının doğru tanımlanarak değerlendirmesini sağlayacak eğitim çalışmaları yapılmalıdır.”
- “Şiddet mağduru kadına emniyet birimlerinde uygulanacak prosedür ve atılacak adımlarla ilgili olarak genel broşür hazırlanmalıdır.”

Bu kapsamda bazı çalışmalara³⁷ başlanmış olsa da, Çankaya Belediyesi ve Danışma Merkezi ve Sığınmaevinde yaşanan deneyimler bu çalışmaların henüz çok yetersiz olduğunu göstermiştir.

³⁶ Özberk,, *Şiddete Maruz Kalan Kadınlara Sunulan Hizmetler*, sayfa 15-24

³⁷ Bu çalışmalar için bkz. T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2006/17 Sayılı Başbakanlık Genelgesi Kapsamında; Kadının Statüsü Genel Müdürlüğüne Sorumlu/İlgili Kurum Ve Kuruluşlar Tarafından İletilen 15. “Üç Aylık Döneme İlişkin Faaliyet Raporlarının Özeti” (Nisan 2010), s.12, <http://www.ksgm.gov.tr/Pdf/raporlar/15.pdf>, erişim tarihi: 09/07/2010

Bu bağlamda, kolluk kuvvetlerinin şiddete uğrayan kadınların başvurusunu 22.10.2009 tarihli SHÇEK, KSGM ve Emniyet Müdürlüğü protokolüne uygun olarak kabulü ve yönlendirmesini yapması; sığınakların güvenliğinin sağlanması ve kolluk kuvvetlerinin de adres mahremiyetine özen göstererek kurumsal ilişkilerini Danışma Merkezi üzerinden yürütmesi gerekmektedir. Kadın danışma merkezi ve sığınakta kolluk kuvvetleriyle pratikte yaşanan sorunlar nedeniyle Çankaya ilçesi sınırları içerisindeki kolluk kuvvetlerine yönelik eğitim ve işbirliği çalışmalarının yapılması şarttır.

4.1.1.3. Adli Kurumlar

Kadına yönelik şiddetle mücadele çerçevesinde, 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ve Medeni Kanun kadınların haklarını düzenleyen önemli yasalardır. Adli kurumlardan doğrudan ilişki içerisinde bulunan Cumhuriyet Başsavcılığı, Aile Mahkemeleri ve Adli Tıp Kurumu³⁸ söz konusu yasalar çerçevesinde sorumluluklarını yerine getirmekle yükümlüdürler. Danışma merkezi ve sığınağa başvuran kadınlar gerekli durumlarda bu kurumlara yönlendirilmektedirler.

Daha geniş çerçevede, kadınlara ve çocuklara yönelik şiddetle mücadele kapsamında Adalet Bakanlığı da 2006/17 sayılı Başbakanlık genelgesindeki öneriler doğrultusunda sorumlu tutulan kurumlardandır. Bu kapsamda Adalet Bakanlığı ve dolayısıyla ilgili kurumlara yönelik geliştirilen önerilerin³⁹ gerçekleştirilmesi şiddetle karşılaşan kadınların ve çocukların yaşamlarının iyileştirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Öneriler arasından özellikle “hak arama sürecindeki yasal prosedürlerin mağdurlar lehine basitleştirilmesi”; “sağlıkla ilgili kayıtlar başta olmak üzere gerekli belge ve kayıtların ücretsiz hazırlanmasının sağlanması ve bu sürecin her aşamasının kadının özel hayatına saygılı olması” ve “Aile Mahkemeleri ve Çocuk Mahkemelerinde görev yapacak yargı mensuplarının, pedagogların, sosyal hizmet uzmanlarının, psikologların toplumsal cinsiyet bakış açısı eğitimi alması” sığınak deneyimleri sonucunda da gerçekleştirilmesi ihtiyaç duyulan gereklilikler olarak ortaya çıkmıştır.

---

³⁸ Cumhuriyet Savcılığı, Aile Mahkemeleri ve Adli Tıp Kurumu'nun uygulamaları hakkında daha detaylı bilgi için bkz. Bkz. Özberk, “Şiddete Maruz Kalan Kadınlara Sunulan Hizmetler”, sayfa 24-32

³⁹ Söz konusu öneriler için bkz. 4 Temmuz 2006 tarihli 26218 sayılı Resmi Gazete

4.1.1.4. Sağlık Kuruluşları

Sağlık kuruluşlarının şiddete uğrayan veya risk altında olan kadınların ve çocukların doğrudan hizmet alacakları temel kuruluşlardan olmasının ötesinde sağlık hakkı en temel insan hakkıdır. Bu bağlamda, Danışma Merkezi ve Sığınak çalışmalarında sağlık kurumları en önemli paydaşlardandır. 2006/17 sayılı Başbakanlık genelgesinde Sağlık Bakanlığı aşağıda sunulan önerilerin gerçekleştirilmesi için sorumlu tutulmuştur:

- “Sağlık hizmeti sunan kurumlarda çalışan sağlık personelinin kadına yönelik şiddeti tanınması, tespit etmesi, gerekli müdahaleleri yapabilmesi ve şiddete uğrayan kadınları uygun kuruluşlara yönlendirmeleri için gerekli alt yapının oluşturulması ve sağlık çalışanlarının mezuniyet öncesi ve sonrası eğitim programlarında kadına yönelik şiddet konusuna yer verilmelidir.”
- “Tüm sağlık kuruluşlarında şiddet mağduru kadınlara yönelik özel birimlerin oluşturulması zorunlu hale getirilmelidir. Bu birimlerde hekim ve hemşire gibi sağlık çalışanlarının yanı sıra kadına yönelik şiddet konusuna duyarlı sosyal hizmet uzmanı ve psikologların çalışması sağlanmalıdır. Bu birimde çalışanların kadına yönelik şiddeti tanıma ve şiddet gören kadına yönelik hizmet veren mekanizmaları harekete geçirebilmek için gerekli bildirim yapmaları sağlanmalıdır.”
- “Aile planlaması hizmetleri başta olmak üzere bütün üreme sağlığı hizmetlerinin özellikle birinci basamak sağlık kuruluşlarında kadınlar için ücretsiz, ulaşılabilir ve kaliteli bir şekilde verilmesi sağlanmalıdır.”
- “Sağlık kuruluşlarına başvuran şiddet mağduru çocuklara sunulacak koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetleri planlanırken, tüm sağlık kurumlarında hizmet sunucu olan hekim ve hemşire gibi sağlık çalışanlarının yanı sıra çocuğa yönelik şiddeti tanıma, tespit etme ve bildirim konusunda eğitilmiş sosyal hizmet uzmanı ve psikologların yer alacağı bir modelin oluşturulması sağlanmalıdır.”
- “Sağlık görevlileri, yargı mensupları, öğretmenler, sosyal hizmet uzmanları, psikologlar, çocuk gelişimi uzmanları, kolluk kuvvetleri ve diğer meslek gruplarının hizmet içi eğitim programlarında çocuklara karşı şiddete yaklaşım konusu yer almalıdır.”

- “Hak arama sürecindeki yasal prosedür mağdurlar lehine basitleştirilmeli, sağlıkla ilgili kayıtlar başta olmak üzere gerekli belge ve kayıtların ücretsiz hazırlanması sağlanmalıdır. Bu sürecin her aşaması kadının özel hayatına saygılı, kadını koruyucu olmalıdır.”⁴⁰

KSGM “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadelede Sağlık Hizmetleri” adlı çalışması ile 1. basamak sağlık kuruluşları ve hastane acil servislerinde çalışan sağlık personeli için bir el kitabı oluşturmuştur. Kitapçıkta sağlık kurum/kuruluşlarında kadına yönelik aile içi şiddetin önlenmesi için koruma stratejilerine, kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele programına, sağlık kuruluşlarının bu bağlamdaki görev ve sorumluluklarına, sağlık hizmet sunumuna ve şiddete maruz kalan kadınla görüşmeye yer vererek sağlık hizmetlerinde bazı standartlar oluşturmuştur⁴¹.

Tüm bu geliştirilen öneri ve standartlara rağmen, danışma merkezi ve sığınak deneyimleri henüz uygulamada yetersiz kaldığını göstermektedir. Hastanede karşılaşılan sorunlar sosyal servis bölümlerinde çözülmeye çalışılmaktadır. Ancak bu daha çok çalışanların bireysel çabaları ile gerçekleşmekte, standart bir prosedür eksikliği sorunlara neden olmaktadır. Bu bağlamda Çankaya İlçesi sınırları dâhilinde, sağlık kuruluşları ile önerilen standartların uygulanmasına yönelik çalışmalar gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

4.1.2. İşbirliği Yapılacak Kamu Kurumları

4.1.2.1. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları

Son yıllarda sayıları giderek artan ve ilçe düzeyinde örgütlenmeler gerçekleştiren Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları hak temelli bir çalışma yaklaşımından uzak olmalarına rağmen önemli işlevler yerine getiren kuruluşlardır. Hayırseverlik yaklaşımından kurumsal sosyal hizmet yaklaşımına doğru bir değişim sürecinde olan vakıflar şiddet gören kadınların hayatlarının normalleşme sürecinde ihtiyaçlarının kısmi olarak karşılanmasında etkin bir rol oynayabilirler.

---

⁴⁰ 4 Temmuz 2006 tarihli 26218 sayılı Resmî Gazete

⁴¹ Detaylar için bkz. Özvarış vd, “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadelede Sağlık Hizmetleri”

Gerek sığınak öncesi ve sonrasında, gerekse de kadın danışma merkezlerine gelen yoksul ve yoksun kadın ve çocuklarının yönlendirilmeleri açısından işbirlikleri oldukça önemlidir. Sosyal yardımın vatandaşlık hakları çerçevesinde verilmesinin bir süreç olduğu düşünülürse kadın danışma merkezleri ve sığınakları çalışmalarında yapılacak işbirlikleri uzun dönemde kadınlara yönelik bir sosyal hizmet modeli geliştirilmesine ve sosyal içerme süreçleri vasıtası ile toplumsal cinsiyet eşitliğinin geliştirilmesine katkı sunacaktır.

4.1.2.2. İŞKUR

Kadın istihdamının artırılması, hayat boyu öğrenme çerçevesinde nitelik yüzünden işgücü piyasasından dışlanan kadınların içerilmesi konusunda İŞKUR önemli bir paydaştır. Birçok kamu kuruluşunda olduğu gibi toplumsal cinsiyet eşitliği bağlamında dönüştürülmesi gereken İŞKUR, dezavantajlı kadınların aktif işgücü piyasasına erişimi için pozitif ayrımcı önlemler almak üzere kurumsal düzenlemeler yapmalıdır.

Herhangi bir mesleği ya da iş piyasasında geçerli bir mesleği olmayan işsiz kadınların, işgücü piyasasının ihtiyaç duyduğu mesleklerde yetiştirilerek istihdam edilmelerini amaçlayan “İstihdam Garantili İşgücü Yetiştirme Kursları”, “Kendi İşini Kurmak İsteyenlere Yönelik Meslek Edindirme Kursları” ve “Meslek Geliştirme Kursları” bu kurumun önemli hizmetlerindedir.

Kadınların işgücü piyasasına ulaşma süreçlerindeki engeller, şiddetle ilgili temel sorunlarının çözümünde engeldir. Bu anlamı ile danışma merkezlerinin kadınlar açısından özel talepler oluşturmaları ve bunu her yıl düzenli raporlar halinde sunmaları istihdam politikalarının geliştirilmesinde, dezavantajlılığın giderilmesinde, sosyal içerme süreçlerinin gerçekleştirilmesinde İŞKUR’a önemli bir katkı sunacaktır.

4.2. Yerel Yönetimler

Kadın danışma merkezleri ve sığınaklarının yerel yönetimlerin örgütlenmesinde standart hale gelmesi için çabalar sürmektedir. Her ilde hizmetin yerelleşmesi çerçevesinde gerçek taleplere göre politika üretmek ve dinamik bir yerel yönetim hizmeti verme döneminin başlaması ile kadın alanında çalışmalar artmaya başlamıştır.

Ancak yaklaşım ve içerik konusunda toplumsal cinsiyet anlayışının eksik kaldığı ve kadın katılımının olmadığı uygulamalar kadına yönelik şiddet ve diğer talepler konusunda yetersizdirler. Sosyal hizmet sunumunun giderek yerel yönetimlere kayması önümüzdeki dönemde bu alanın düzenlenmesi ve toplumsal cinsiyete duyarlı bir yaklaşım geliştirilmesi açısından önemlidir.

Kadın sığınakları ve kadına yönelik şiddet konularında yerel yönetimler arası işbirliği ve iyi uygulamaların paylaşımı, uzun dönemde bu alandaki çalışmaların toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması açısından önemli bir noktaya geleceği umudunu doğurmaktadır. Yapılan çalışmaların kurumsallaşması, yasal mevzuatın ülke gerçeklerine göre yeniden düzenlenmesi, kamunun sorumluluklarının netleşmesi ve çalışmaların bir kamu politikası olarak düzenlenmesi gerekmektedir.

4.3. Sivil Toplum Kuruluşları

Kadın örgütleri, çocuk örgütleri ve hak temelli çalışma yapan diğer örgütler sığınak ve şiddet gören kadınlarla ilgili çalışmalarda en önemli paydaşlardır. “Hak” kavramının geliştirilmesi ve uygulamadaki eksikliklerin belirlenmesi çoğu zaman kamu kurumları dışındaki “bağımsız” kişi ve kuruluşların yaptıkları çalışmalar ile mümkün olabilmektedir. Bu anlamı ile her türlü çalışmada gerek bilgi/deneyim paylaşımı gerekse nitelikli bir hizmet vermek için bu paydaşların önemi büyüktür. Bu tür paydaşlar danışma kurulu benzeri yapılanmalarda, yerel ve merkezi yönetimlerin eksik kaldığı alanları doldurmada, bağımsız denetimlerde ve deneyimin iyi yönlerinin yaygınlaştırılmasına önemli işlevler yerine getirirler.

4.4. Meslek Kuruluşları

4.4.1. Barolar

Kanunla ihtilaf, vatandaşlık hakları, güncel hukuki sorunlar ve uygulamada karşılaşılan ihlaller, kamu yararına müdahillik gibi özellikleri ile il Baroları son zamanlarda artan oranda çalışmalar gerçekleştirmeye başlamışlardır.

Barolar Kadın Hakları Komisyonları aracılığıyla, özellikle kadına yönelik şiddet ve kadınlara yönelik insan hakları alanında toplumsal bilinç ve tutum değişikliği yaratmada önem işlevler üstlenmiştir.

Barolarla işbirliği, yalnızca bilgilendirme çalışmaları açısından değil; sığınaklar ve kadın danışma merkezleri açısından ücretsiz hukuki danışmanlık ve avukatlık hizmetleri açısından değerlendirilmelidir. Adli Yardım Bürolarınca atanan avukatların kadına yönelik şiddet alanında duyarlı ve bilgili olması adli süreçlerin travmatize edici etkilerinden kadınları ve çocukları korumak açısından çok önemlidir. Kadın Hakları Komisyonlarının varlığı ve sığınaktan yapılan yönlendirmelerde Adli Yardım Bürosunun konuyla ilgili avukatları görevlendirmesi alana değerli katkılar sunmaktadır. Bu yönüyle barolar toplumsal eşitliğin sağlanması noktasında önemli bir kamusal işlevi yerine getirmektedir.

4.4.2. Türk Tabipleri Birliği

Kadınlara şiddet uygulanmasını insan hakkı ihlali olarak değerlendiren Türk Tabipleri Birliği İnsan Hakları Sözleşmesine, Çocuk Hakları ve Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmelerine istinaden her bir kadının ve kız çocuğunun can güvenliğini, beden dokunulmazlığını, haklarını ve sağlığını korumak için Devletin yükümlü olduğunu belirtmiştir.

Türk Tabipleri Birliği Kadın Hekimlik ve Kadın Sağlığı Kolu ülkemizde öncelikli bir halk sağlığı sorunu olarak tanımladığı kadına yönelik şiddetle mücadele etmeyi, bu amaçla kadın örgütleriyle ve diğer kuruluşlarla işbirliği yapmayı amaçlamaktadır.

Kadın bedenini, cinselliğini ve emeğini denetleyen patriarkal kapitalizmin en önemli silahı olarak olan "kadına yönelik "şiddet" konusunu gündemde tutan kol, tıp alanında savunuculuk çalışmalarını aktif olarak yürütmektedir.

2006 yılındaki 55. Olağanüstü Kongresinde kadınların 3/4'ünün yaşamlarının bir döneminde şiddete maruz kalmış olması nedeniyle ciddi bir halk sağlığı sorunu olarak kabul edilmesi gereken kadına yönelik şiddetin tanımlanması ve ortadan kaldırılmasına yönelik koruyucu hekimlik uygulamalarının oluşturulması ve yaygınlaştırılması için aşağıdaki görevleri üstlenmiştir:

- Kadına yönelik şiddetin tanı ve tedavi rehberlerinde yer almasını sağlamak,
- Mezuniyet öncesi tıp eğitimi, mesleki eğitim ve sürekli tıp eğitimi içinde yer almasını sağlamak,
- Sorunla en sık karşılaşan alanlar olan birinci basamak, acil tıp, adli tıp, psikiyatri ve sorunu tanımlayacak olan halk sağlığı eğitimleri ve uygulamaları içinde yer almasını sağlamak,
- Öncelikle acil servisler ve birinci basamak olmak üzere tüm sağlık kurumlarında konuya ilişkin yönergelerin oluşturulmasını sağlamak,
- Uzmanlık Dernekleri Eşgüdüm Kurulu'nun konuyu gündemine alarak ilgili uzmanlık derneklerinin çekirdek müfredatında yer almasını sağlamak

BÖLÜM 5. ÇANKAYA BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ VE SİĞINMAEVİ İZLEME DEĞERLENDİRME SİSTEMİ BAĞIMSIZ İZLEME SÜRECİ TANIM VE AÇIKLAMA NOTU

Kadın Danışma Merkezi ve Sığınmaevi, temel olarak, şiddet mağduru kadınların ve çocuklarının ihtiyaçlarını karşılamak amacı ile geliştirilen kurumsal yapılardır. Bu anlamı ile sosyal içerme yaklaşımı bağlamında çalışmalar gerçekleştiren özgün bir merkezdir. Buralarda gerçekleştirilen çalışmaların kapsamını en genel ifade ile hedef grubun içerilmesi ve şiddet sonucu oluşan sosyal sorunların çözülmesi amacıyla onarıcı bir dönem için özel destek hizmeti sunulması oluşturur. Hizmet sunumu hak temelli olarak kadın bakış açısıyla yapılır. İzleme-değerlendirme sistemi, onarıcı destek hizmetlerinin verilmesi ve şiddet gören kadınların ve çocuklarının sığınmaevinde kaldıkları dönemde nitelikli destekleyici hizmet almaları açısından önemli bir rol oynamaktadır. Buna ek olarak, Danışma Merkezi ve Araştırma, Planlama ve Destek biriminin diğer çalışmalarına yön verecek bilgiyi sağlaması bakımından da önemlidir. Bu çerçevede geliştirilen haftalık raporlar, aylık raporlar ve izleme çalışmaları hizmet geliştirme ve model oluşturmada yerel yönetimlerin yapacakları diğer uygulamalara kaynak oluşturacaktır.

5.1. Amaç

İzleme-değerlendirme çalışmasının, Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğüne bağlı uygulama birimlerinin çalışmalarından yola çıkarak, destek hizmeti almak durumunda kalan kadınlar ve çocuklar ile ilgili politikaların geliştirilmesi için öneriler içermesi ve süreç ile ilgili bilgileri aktararak paydaşların uygulama sürecindeki rollerini ortaya koyması öngörülmektedir.

İzleme-değerlendirme çalışması raporu, ilgili uygulama alanı içindeki değişimleri aktarırken, uygulama birimleri ve hizmet alanlarla yapılacak görüşmelere dayalı olarak değişimi yönlendirecek ipuçları vermelidir. Hizmeti almak durumunda olan kadınların ve çocukların değişen durumları ve ihtiyaçları rapora özellikle aktarılmalıdır. Çalışma raporu yönetim planlarında ve stratejik planda dile getirilen hedefleri belirtilen göstergeler (indicators) ve belirtiler (indication) çerçevesinde ölçebilmeli ve değerlendirebilmelidir. Yapılacak değerlendirme çalışması bir yandan uygulama birimlerinin performansını ölçerken diğer yandan özgün öneriler geliştirerek bir sonraki dönemde yapılacak uygulamalara temel oluşturabilmelidir.

Kurumsal kapasite oluşturma temel alındığından, değerlendirmede farklı bölümlerde paydaşlarla ilgili bilgilere yer verilecektir. Uygulama birimlerinin yaptıkları faaliyetlerin geniş bir alanı kapsaması nedeni ile ayrı bir “gösterge” geliştirme çalışması yapılmamıştır. Gösterge geliştirme çalışması birimler ile birlikte katılımcı bir yaklaşımla oluşturulacaktır. Mevcut durumda stratejik plandaki hedefler ve göstergeler veri olarak kullanılacaktır.

5.2. Kapsam

İzleme-değerlendirme çalışması, uygulama birimleri tarafından tanımlanan destek hizmetini alan kadınlar ve çocukları ile ilgili temel değişim ve sosyal içerme süreçlerine odaklanacağı için öncelikle uygulama birimine gelen kadınlara ve çocuklara, personele, fiziksel mekân kullanımına yoğunlaşacaktır. Başka bir deyiş ile 12 ay-raporluk dönemde gerçekleştirilen faaliyetleri değerlendirerek uygulama birimi ve hedef gurup ile ilgili

- a. Tanımsal/Durumsal değişiklikler
- b. Güçlenme
- c. Sonuçlar
- d. ıktılar
- e. Genel anlamı ile uygulamanın göstergelerinin test edilerek sorunun çözümüne hangi alanlarda katkı verdiğini, hangi alanlarda yetersiz kaldığına ortaya konulması
- f. Sosyal politika geliştirmek için izleme-değerlendirme sonucunda öneriler geliştirilmesi
- g. Aylık izleme ve raporlama çalışmasının işleyip işlemediği, birimlerin bilgiyi kullanma düzeyleri ve bilgi sisteminin genel olarak birimlere katkısının test edilmesi
- h. Kadına yönelik şiddeti nemeye yönelik faaliyetleri izleme ve raporlama çalışmalarının sonuçlarının ne ölçüde şekillendirdiği
- i. Mevcut sistemde toplanan verilerin kullanımı (veri mahremiyeti ve mahremiyete dayalı veriler üzerinden şiddet formlarının ortaya çıkartılması, şiddet önleyici çalışmalar için standart verilerin oluşturulması, şiddet süreçlerinde kadın ve çocukların korunması için ara mekanizmalar geliştirilmesi için veri standardizasyonuna gidilmesi vb.)

5.2.1. Bulgular, çıktılar, sonuçlar ve öneriler:

- İzleme değerlendirmenin temel bulguları nelerdir?
- Temel sorun alanları nelerdir? Hangi sorunlar uygulamanın niteliğine etki etmektedir?
- Uygulama sürecinde örnek olarak gösterilebilecek uygulamalar var mı? Varsa nelerdir? Kadın Danışma Merkezinin, Sığınmaevinin ve Araştırma, Planlama ve Destek biriminin başarılı olduğu alanlar nelerdir?
- Uygulama biriminin kapasitesinin artırılması ve verilen hizmetin niteliğinin artırılması için öneriler nelerdir?

5.2.2. Sosyal içerme ve hedef grubun ihtiyaçlarının karşılanması ve kadına yönelik şiddete müdahale ve şiddetin önlenmesine yönelik faaliyetler için öneriler:

- Mevcut müdahale yöntemi çerçevesinde hangi faaliyetler ve yöntemler hedef grup ile ilgili çalışmalarda öncelikli olarak uygulanmalı?
- Şiddetin önlenmesine yönelik olarak hangi hedef gruplara, ne tür faaliyetler uygulanmalı?
- Önümüzdeki dönem için önerilen yeni standartlar var mı?

5.2.3. Uygunluk ve ilgililik

- Birim faaliyetlerinin ve müdahale yöntemlerinin hangileri uygulama süreci ile uyumlu? Bu faaliyetler ve müdahale yöntemleri gereğince işliyor mu?
- Ana paydaşların karar alma süreçlerine katılımları yeterli mi?

5.2.4. Uygulama süreci, etki ve verimlilik

Uygulama sürecinde karşılaşılan iç ve dış sorunlar nelerdir? Bu sorunlar nasıl çözüldü?

Sorunlar uygulama sürecinin etkisini azalttı mı?

5.2.5. Hedef grup izlemesi ve gelişmeler

- İç değerlendirme ve raporlama yolu ile uygulama birimi yaptığı çalışmaların hedef gurup üzerindeki etkisini ölçmelidir. Bu anlamıyla izleme-değerlendirmenin hedef grup ile karşılıklılığa ve açık iletişime dayalı olarak kurması beklenen ilişki biçiminin nasıl kurulduğu ve bu ilkeler çerçevesinde hesap verilebilirliğin nasıl sağlandığı sorgulanmalıdır.
- Uygulama biriminin planlanan faaliyetleri gerçekleştirerek kadınların güçlenmesine ve çocukların yaşam standartlarının düzelmesine hangi oranda katkı verdiği değerlendirmelidir.
- Uygulamaların kadınların ve çocukların hayatını hangi oranda değiştirdiği aşağıdaki kriterlere göre değerlendirilmelidir.
- Çankaya Belediyesinin hizmet alanında ve genel olarak toplumda kadına ve çocuğa yönelik şiddeti önlemeye yönelik faaliyetlerin ne ölçüde Danışma Merkezinde ve Sığınmaevinde yapılan raporlamalarda ortaya çıkan ihtiyaçlar doğrultusunda tasarlandığı değerlendirilmelidir (örn. hedef gruplar doğru seçilmiş midir?).

Sığınmaevi sürecinde:

Kadınların:

- Sosyal yaşama katılımları (sosyal faaliyetler, meslek edindirme kursları vb.)
- Kültürel yaşama katılımları
- İstihdama katılımları (sığınmaevi sürecinde iş buldu mu?)
- Özgüven artışı
- Çocuk varsa anne-çocuk ilişkisindeki değişim
- Diğer kadınlarla dayanışma
- “Kadın olmak” algısındaki değişim;
- “Toplumsal cinsiyet rolleri”ne dair algısındaki değişim
- Kişisel hakları konusunda bilgilenme
- Hukuki destekten yararlanma becerisi
- Ruhsal sağlık ve fiziksel sağlık ile ilgili hizmetlere başvurma
- Fiziksel sağlık ile ilgili haklardan yararlanma (yeşil kart vb.)

- Finansal desteklerden yararlanma (kira yardımı, çocuk yardımı, kaymakamlık yardımları vb.)
- Güvenlik (Güvenliği sağlandı mı?) Kadın kendisini güvende ve güvenli bir ortamda hissediyor mu?
- Kendisinin ve çocuklarının güvenliğini sağlamak için sahip olduğu haklar ve bu haklardan yararlanma konusunda bilgilenme
- Kendi ayakları üzerinde durma (Üstteki sorularla ilişkisel biçimde; tek başına neler yapıyor? Hangi girişimlerde bulunuyor? İş arıyor mu?)
- Sığınmaevinde gerçekleştirilen faaliyetlere katılma ve bu faaliyetlerden yararlanma (faaliyetlerin kadın üzerindeki etkisi nedir?)
- Sığınmaevi sonrası yaşam planları

Çocukların:

- Ruhsal sağlık ve fiziksel sağlık
- Özel durumlarına göre eğitime katılımları/eğitim hizmetlerinde destek (ücretsiz kreş olanaklarından faydalanabiliyor mu? Okuluna devam durumu nedir?)
- Sosyal aktivitelere katılım (oyun, resim yapma vb. faaliyetlere katılımı)
- Yaşama ve insanlara yönelik güven duygusu geliştirmesine katkı sağlandı mı?
- Güvenlik (Güvenliği sağlandı mı? Çocuk kendisini güvende ve güvenli bir ortamda hissediyor mu?)
  - Gelir düzeyleri
  - Eğitim ve beceri düzeyleri
  - İstihdam düzeyleri
  - Sosyalleşme düzeyleri (toplumsal örgütlenme ve benzeri)
  - Kültürel yaşamları

Danışma Merkezi sürecinde:

Kadınların:

- İhtiyaçlarını gidermek üzere yapılan yönlendirmelerin öngörülen zaman içerisinde gerçekleşmesi (örn. sığınmaevinde hazırlanan sosyal hizmet planında danışma merkezinden kaynaklı aksamalar oldu mu?)
- Sığınmaevi hizmetlerinden yararlanma derecesi (örn. sığınmaevi için başvuran kadınların talepleri ne ölçüde karşılanabildi?)
- Sığınmaevi sonrasında aldığı hizmetler (örn. tekrar ulaşıldı ve durumu hakkında bilgi alındı mı? İhtiyaçları doğrultusunda yönlendirme hizmeti aldı mı?)
- Sığınmaevi hizmeti sağlanamadığı durumlarda barınma ihtiyaçlarının karşılanması için yönlendirmeler (örn. kaç sığınmaevi arandı? Yönlendirme yapılmayan kadınlar oldu mu?)
- Hukuki konularda bilgilendirilme ve destek için yönlendirilme (örn. ilgili mevzuat konusunda bilgilendirildi mi? Ankara Barosu Kadın Hakları Merkezine yönlendirildi mi?)
- İŞKUR'a ve diğer istihdam kuruluşlarına yönlendirilme
- Nakdi yardımlar için yönlendirmeler
- Çocuğun ücretsiz kreş hizmeti alabilmesi için yönlendirmeler

Araştırma, Planlama ve Destek Birimi

- Sığınmaevi ve Danışma Merkezi hizmetlerinin kadınlara duyurulması
- Kadına ve çocuğa yönelik şiddeti önlemeye yönelik faaliyetlerin tasarlanma sürecinde önceliklerin saptanması (Danışma Merkezi ve Sığınmaevinde üretilen bilgilerden yararlanma)
- Sığınmaevi ve Danışma Merkezinde verilen hizmetlerin niteliğini arttırmaya yönelik olarak kapasite geliştirme (çalışanların eğitimleri, proje geliştirme, vb.)

5.3. Yöntem

Stratejik planların izleme-değerlendirmenin kapsadığı dönem hedeflerini temel alarak uygulanmasını test edecektir.

İzleme-değerlendirme, çıkar çatışması olmayan bağımsız bir değerlendirici tarafından dış değerlendirme yaklaşımı ile yapılmalıdır. Performans değerlendirmesi, kapasite gelişiminin ölçülmesi ve destek hizmeti almak durumunda olan kadınların bu hizmetten yararlanmaları ile ilgili değerlendirmeyi kapsamalı, sosyal içerme sürecinde hizmetlerin niteliği ile sürecin özellikleri değerlendirilmelidir.

Değerlendirme süreci kurumsal yükleniciler tarafından üstlenilebileceği gibi örgütlü kadın girişimleri tarafından da yüklenilebilir.

Değerlendirmeye konu olan sığınmaevinin gizlilik kuralları ile ilgili olarak başvurucu kişi, grup ve kurumlar ile ilgili tedbirler bağlayıcı hükümler içermelidir.

İzleme değerlendirme çalışmasında başlıca aşamalar aşağıda tanımlanmıştır.

- Hazırlık Aşaması
Uygulama birimi ile ilgili tüm temel ve düzenlenmiş dokümanları gözden geçirmek
Protokoller ve işbirliği dokümanlarını gözden geçirmek
İzleme değerlendirme göstergeleri ile ilgili ön çalışmalar yapmak
Faaliyet detayları ve kapsamaları ile ilgili ön çalışmalar yapmak
- Uygulama dönemi ile ilgili raporları incelemek.
- Varsa kullanıcı takip sistemi verilerini incelemek
- İzleme-değerlendirme sisteminin verilerine dayanarak yönlendirmeler ile ilgili değerlendirme çalışmaları yapmak
- Uygulama birimi çalışanları ile izleme-değerlendirme süreci ile ilgili bilgilendirme toplantısı yapmak
- Uygulama birimi çalışanları ile görüşmeler yapmak
- Uygulama ortakları ve diğer paydaşlar ile bireysel ve odak grup görüşmeleri yapmak
- Kadınlar ve çocuklar ile bireysel ve odak grup görüşmeleri yapmak.

- Uygulama alanlarını, ihtiyaç durumunda kadınların ve çocukların yaşadığı mekânları ziyaret etmek
- İlgili kamu kurum temsilcileri ve sivil toplum kuruluşları ile görüşmek
- İlgili birimlere mevcut göstergelerin test edilmesi ve yeni göstergeler konusunda bir günlük oryantasyon eğitimi vermek ve iç değerlendirme süreçlerini oluşturmak, var olan iç değerlendirme süreçlerini güçlendirmek.

5.4. Raporlama ve Çıktılar

İzleme-değerlendirme sürecinin sonunda müdürlük düzeyinde bir rapor hazırlanacaktır. Rapor, yönetici özeti, genel çerçeve ve arka plan bilgileri ile her bir uygulama birimine ait bilgileri içerecektir.

Raporlama, analitik ve tanımsal özellikler bakımından güçlü olmalıdır. Mevcut istatistikleri, bulguları ve çıktıları detaylı bir şekilde değerlendirmelidir.

Taslak rapor izleme ziyaretini müteakip 2 hafta içinde sunulur. Düzeltmeler, önerilerin değerlendirilmesi ve eksikliklerin giderilmesinden sonra izleme ziyaretini müteakip 4 hafta içinde son haline ekler ile birlikte getirilir.

5.5. İzleme Değerlendirme Uzmanı Özellikler ve Kıstaslar

- Üniversite mezunu (Sosyoloji, psikoloji, yönetim bilimleri, siyaset bilimi, kentsel planlama, iktisat ve işletme fakülteleri ya da dengi bölümlerden mezun)
- Kadın bakış açısına sahip/toplumsal cinsiyet duyarlılığı olan, kadınlarla ve çocuklarla en az 5 yıl çalışma deneyimine sahip
- Alan araştırması, odak grup çalışmaları, derinlemesine görüşme, veri toplama ve değerlendirme konularında deneyimli
- Program geliştirme ve uygulama, izleme değerlendirme alanında deneyimli
- Kırılma süreçlerini analiz edebilen, sosyal politika oluşturma konusunda toplumsal yapı süreçlerine toplumsal cinsiyet süreçleri bakabilen, kadına yönelik şiddet süreçlerini bilen ve sürecin aşamalarını analiz edecek deneyime sahip.

5.6. Süre

Raporlama dönemi yukarıda belirtildiği gibi dört hafta içinde tamamlanacaktır. Hazırlık ve planlama dönemi için bir, izleme-değerlendirme için iki hafta yeterli olacaktır.

5.7. Diğer

Hukuki olarak hizmet satın alma ilkeleri geçerli olacaktır. Hizmet karşılıkları ilan yolu ile duyurulabileceği gibi görüşme esnasında teklif alınabilir. Teklifler her durumda bir komisyon tarafından değerlendirilmelidir.

Raporun telif ve her türlü kullanım hakkı sözleşme makamına ait olacaktır. İzleme-değerlendirme sürecinde karşılaşılan hak ihlalleri ve benzeri uygulamalar yerel yönetimlerin hukuk birimlerine aktarılmalıdır.

İzleme-değerlendirme ile ilgili kullanılan tüm veriler yerel yönetime ait olduğu için tutanakla teslim edilecek ve değerlendirme süreci tamamlandığında yerel yönetime teslim edilecektir. Değerlendirme sürecindeki veriler hiç bir şekilde değerlendirici tarafından kullanılmayacaktır. Sığınmaevi kurallarına uyulacak, özellikle gizlilik kuralına ve şiddetsizlik ilkesine dikkat edilecektir. Bireysel ve odak grup çalışmalarında kadınlar ve çocuklarla gerçekleştirilen görüşmeler; kadınlara ve çocuklara ait bilgiler/hikayeler/veriler hiçbir şekilde üçüncü bir tarafa aktarılmayacaktır.

BÖLÜM 6. SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

Bu yönetim planında ortaya konulan sistemin sürdürülebilir olması, her şeyden önce, Çankaya Belediyesi'nin kadın-erkek eşitliği ilkesini hayata geçirmeyi kamusal bir görev olarak sürdürmesine bağlıdır. Temmuz 1997 tarihinde Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyi "Toplumsal cinsiyet eşitliğinin hayata geçirilmesi" kavramını şu şekilde tanımlamıştır:

"Mevzuat, politikalar veya programlar ve her alan ve düzeyde planlanan tüm eylemlerin kadınlar ve erkekler üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesi süreci. Tüm politik, ekonomik ve sosyal alanlardaki tüm politikaların ve programların tasarım, uygulama, izleme ve değerlendirme aşamalarında kadınların ve erkeklerin endişelerini ve deneyimlerini sürecin bütünlük bir parçası kılmak. Kadınların ve erkeklerin, bu sayede, hizmetlerden eşit faydalanmalarını sağlamak ve eşitsizliklerin devam etmesini önlemek. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin ana plan ve politikalara yerleştirilmesinde nihai amaç toplumsal cinsiyet eşitliğini hayata geçirmektir."⁴²

Dünya ekonomilerinde 1980'lerden sonra meydana gelen değişimle birlikte sosyal devlet uygulamalarından vazgeçilmekte, daha önceden devletin bir zorunluluğu olan sosyal hizmet sunumu piyasaya devredilmektedir. Eğitim, sağlık, sosyal güvenlik gibi temel insan haklarından yalnızca parası olanlar yararlanabilmektedir. Yeniden dağıtımcı sosyal politikaların ortadan kalkmasıyla birlikte yoksulluk da giderek artmakta ve savunmasız toplumsal kesimler topyekûn bir dışlanmaya maruz kalmaktadır. Devletin görevleri giderek aileye ve sivil topluma terk edilmektedir.⁴³ Sosyal hizmetler ve insan hakları alanında faaliyet yürüten ve dini temelde örgütlenmiş sivil toplum örgütlerinin artan gücü ve bu konuda devletin teşvik edici tavrı karşısında bireyler piyasa ile cemaat ilişkilerinin arasına sıkıştırılmaktadır. Bu durum, özellikle kadının insan hakları açısından ciddi sonuçlar yaratmaktadır. Geleneksel aile kurumunun ve cemaatin ön plana çıkması kadınların geleneksel rollerini daha da pekiştirmekte ve şiddete karşı savunmasız bırakmaktadır.

---

⁴² <http://www.un.org/womenwatch/daw/csw/GMS.PDF>, 20/06/2010

⁴³ Sosyal hizmet sunumunda neoliberal politikalar çerçevesinde piyasa aktörlerinin devreye girmesi toplumsal dışlanmayı ve yoksulluk ve yoksunluk alanlarında etkileri ortaya çıkarmış, toplumsal adalet ve sürdürülebilir toplumsal barışın korunması için farklı mekanizmalar gündeme gelmiştir. Modern sivil toplum alanındaki müdahaleler kamu ve özel sektör alternatiflerinin yanında üçüncü bir model olarak gündeme gelmiş ancak kaynakların sınırlı talebin büyük olması nedeni ile hizmet sunumu alanında etkisi sınırlı kalmıştır. Sivil toplum kuruluşları bu anlamı ile sınırlı kaynakla etkin modeller geliştirerek model oluşturma bağlamında önemli çalışmalar yapmışlardır.

Türkiye'nin de taraf olduğu birçok uluslararası sözleşmeye göre devletlerin, özel veya kamusal alanda kadına yönelen şiddete karşı önlemler almaması kadının insan haklarının ihlal edilmesi anlamına gelmektedir. Devletler, şiddet faillerinin cezalandırılmasının yanı sıra şiddeti önlemeye yönelik politikaların hayata geçirilmesini ve şiddet mağduru kadınların rehabilitasyon, istihdam ve barınma gibi ihtiyaçlarının kamusal olarak sağlanmasını içeren görevler üstlenir. Türkiye'nin 1986 yılında onayladığı Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW) çerçevesinde oluşturulan Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi'nin 19 No'lu Tavsiye Kararı'nda⁴⁴ (1992 Madde 24), “Taraf Devletlerin, ister kamusal ister özel yaşamda meydana gelsin, cinsiyete dayalı her türden şiddetle mücadele etmek amacıyla uygun tedbirleri alması gerekmektedir” ve “aile içi şiddet ve istismar, tecavüz, cinsel saldırı ve diğer cinsiyete dayalı şiddete karşı yasaların tüm kadınlara yeterli korumayı sunmasını ve kadınların bütünlüğü ve itibarına saygı duymasını sağlanması gerekmektedir. Mağdurlara, uygun koruyucu hizmetlerin ve destek hizmetlerinin sağlanması gerekmektedir. Adli ve uygulayıcı personel ile kamu görevlilerinin toplumsal cinsiyete duyarlı bir şekilde eğitilmeleri, Sözleşmenin etkin uygulanabilmesi için zaruridir” denilmektedir.

Avrupa Yerel Yaşamda Kadın Erkek Eşitliği Şartı'nın⁴⁵ “Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet” başlıklı 22 No'lu Maddesinde de şöyle denmektedir:

“İmzacı taraf toplumsal cinsiyete dayalı şiddete karşı politika ve eylemlerini tesis etmek ve güçlendirmek üzere aşağıdaki tedbirleri almayı taahhüt eder:

- Mağdurlar için özel destek yapılarının oluşturulması.
- Esas olarak kullanılan tüm yerel dillerde o bölgede var olan hizmetlere dair kamuoyu bilgilendirme çalışmalarının yürütülmesi.
- Mağdurların saptanması ve desteklenmesi noktalarında profesyonel personelin gerekli eğitimi almalarının sağlanması.
- Polis, sağlık ve konut makamları gibi ilgili hizmetler arasında etkili eşgüdümün temini
- Muhtemel ve gerçek mağdurlara ve faillere yönelik farkındalık yaratma kampanyalarının ve eğitim programlarının düzenlenmesi.”

⁴⁴ <http://www.kahdem.org.tr/?p=140>, erişim tarihi: 03/07.2010

⁴⁵ http://www.bmkadinhaklari.org/unjp/web/Reports/Kadin_Erkek_Esitligi_Sarti.pdf, erişim tarihi: 04/07/2010

1980'lerden bu yana yaşanmakta olan küreselleşme süreci aynı zamanda bir yerelleşme sürecidir. Ulus devletlerin merkezde toplanan gücü yerellere dağılmakta ve yerel yönetimlerin ekonomik ve siyasal güçleri artmaktadır. Bu anlamda, temel hizmetlerin kamusal olarak sunumunda yerel yönetimler çok önemli aktörler haline gelmektedir. Türkiye'de yerel yönetimler alanında yapılan yasal değişikliklerle yerel yönetimlerin yetki ve sorumlulukları arttırılmıştır. 5393 Sayılı Belediyeler Kanunu'nda⁴⁶, belediyelerin sosyal hizmet ve yardım hizmetleri vermesi, kadın ve çocuklar için koruma evleri açması gibi sorumluluklar verilmiştir. Ne var ki, yasada belediyelerin bu sorumluluklarını hangi araçlarla ve hangi standartlarda yerine getireceği konusunda bir açıklık getirilmemiştir. Büyükşehir Belediyeleri ile nüfusu 50.000'i geçen belediyelerin kadın ve çocuk koruma evleri açması ön görülmüş fakat nüfusu milyonlara varan belediyelerin kaç tane koruma evi açacağı ve kadınlar ve diğer dezavantajlı kesimlere ne tür hizmetler götüreceği ve bu hizmetleri nasıl planlayacağı belediyelerin tasarrufuna bırakılmıştır. Bazı yerel yönetimlerin, sunmakla yükümlü oldukları temel hizmetleri ve ihtiyaç maddelerini ihtiyaç sahiplerine yönlendirirken insan onuruyla bağdaşmayan bir biçimde ve dezavantajlı konuma dayalı olarak insanları damgalayan bir tavır içinde olmaları, bu yerel yönetimlerin kamusal sorumluluklarını yerine getirmediğini ve insan haklarını ihlal ettiklerini göstermektedir.

Bu kapsamda belediyelerin kadına karşı şiddeti önleme ve şiddet mağduru kadınların rehabilitasyonuna yönelik hizmetleri hangi ilkelerden hareketle ve hangi standartlarda sunduğu kritik öneme haiz bir sorundur. Kadınlara yönelik hizmetlerin kalitesi, sürekliliği ve etkinliği, kadın- erkek eşitliği sorununa yaklaşımın göstergeleridir. Dolayısıyla, Kadın Danışma Merkezi ve Sığınmaevinin sürdürülebilirliği, temelde, Çankaya Belediyesinin kadına yönelik şiddeti ve toplumsal cinsiyet eşitsizliğini temel kamusal sorun alanları olarak görmeye devam etmesine bağlıdır.

Türkiye'de yerel yönetimlerin kadına yönelik şiddet ve ayrımcılık konusundaki deneyimleri oldukça sınırlıdır ve bu alanda iyi örnekler ortaya koyduklarını söylemek çok zordur. Daha çok uluslararası kuruluşların destekleriyle yaptıkları sınırlı çalışmalar bir süreklilik arz etmemekte ve bu alandaki hizmet biçimlerini ve standartlarını dönüştürememektedir.

---

⁴⁶ <http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5393.html>, erişim tarihi:04/07/2010

Kamusal bir görev olarak kadına yönelik şiddetle ve ayrımcılıkla mücadele için yerel yönetimlerin bütçelerinden pay vermeleri çok önemlidir ama tek başına bu alandaki hizmetin niteliğinin bir göstergesi değildir. Bu bütçenin nasıl tariflendiği, miktarı, sürekliliği ve kullanım biçimleri de kadına yönelik şiddete ve ayrımcılığa yaklaşımın diğer göstergeleridir. Bu bütçe yerel yönetimin şiddete uğrayan kadınlara yardımı olarak değil, eşitlik için onarıcı bütçe olarak tarif edilmeli ve kadınlara yönelik şiddete ve ayrımcılığa karşı etkin faaliyetler yürütmeye elverişli miktarda olmalıdır. “Şiddete uğrayan kadınlara yardım” biçiminde göstermelik miktarlarda ayrıldığı, kadınların ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmayan toplumsal cinsiyete duyarlı olmayan bir bütçelemenin kadınların kamusal haklarını göz ardı ettiği unutulmamalıdır. Kadınların, yurttaşlar olarak ihtiyaçları oranında bütçeden pay almaya, ihtiyaçları olduğunda danışma merkezlerinden, sığınaklardan ve diğer sosyal hizmetlerden eşit biçimde yararlanmaya hakları vardır.

Kadına yönelik şiddet ve ayrımcılıkla mücadele alanındaki deneyimler, bürokratik ve hayırsever yöntemlerle sunulan hizmet ve desteklerle kadınların güçlenmediğini göstermektedir. Kadını muhtaç ve kurban konumuna iterek ataerkini bürokrasiyle ve hiyerarşiyle yeniden üreten destek biçimlerinin kadının insan haklarını temel alan bir biçimde dönüşmesi gerekmektedir. Bu noktada, kadına yönelik şiddet ve ayrımcılık ile mücadele eden ve bu alanda önemli teorik ve pratik bir birikime sahip olan sivil toplum kuruluşlarının desteğine ve denetimine açık olmak da bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır. Finansmanının kamusal olarak garanti alındığı, idari açıdan özerk sığınaklar ve danışma merkezleri dünyadaki en iyi örnekleri oluşturmaktadır. İdari özerkliğe sahip ve kadın sivil toplum kuruluşları tarafından işletilen ve denetlenen sığınak ve danışma merkezlerinin bürokratik ve hiyerarşik zorunluluklardan kurtularak bu alanın gerektirdiği eşitlikçi ve anti-otoriter çalışma tarzlarını yakalayabildiği görülmektedir. Böylesi bir model doğrultusunda yol almak için kadın sivil toplum kuruluşlarını faaliyetlerin aktif olarak içine almak gerekmektedir.

Yerel Yönetimlere Bağlı Sığınaklarda Sürdürülebilirlik⁴⁷

“Kadın sığınakları” köklerini 60’larda başlayan 70’lerde somutlaşan feminist tartışmalarda salmıştır. Dolayısıyla özünde bürokratik bir zorunluluk, Birleşmiş Milletler ya da Avrupa Topluluğu gibi uluslararası kuruluşların dayatmaları sonucu zorunlu olarak kurulan bir kurum olmadığı göz önünde bulundurulmalıdır. Bu kurumların şekil değiştirip, bürokratik yapılanış içinde ataerkil toplumsal yapının özelliklerini taşıyan ve yeniden üreten bir ajan haline gelmemesine özen gösterilmelidir. Örgütlenme yapısından başlayarak ataerkil güç ilişkilerine alternatif oluşturacak bir ilişkisellik içinde olmak kadınlara alternatif bir yaşamın varlığı ile ilgili ilk ümidi verir ve onlara örnek olur.

Sığınak için çeşitli örgütlenme modelleri vardır. Bu modeller, finansman kaynakları, girişimcinin tüzel kişiliği vb. koşullara göre değişebilmektedir. Yerel yönetimlere bağlı sığınaklar için geliştirilecek yönetsel ilke bu kurumun temel amaçları, finansal kaynakları ve yasal bağımlılıkları çerçevesinde düşünülmelidir. Daha önce kısıtlamalarla ilgili tartışma içinde de belirtildiği gibi sığınaklar, yerel yönetimler içinde yer aldıklarında belediye ile organik bağları nedeniyle ülkedeki aktif siyasetin etkilerine maruz kalabileceklerdir. Yönetsel ve örgütsel yapı siyasi farklılaşmalara karşı dayanıklılık gösterebilecek şekilde kurulmalıdır. Bu dayanıklılık öncelikle kurumun dayandığı temel yapının yönetici değil uzman olması ile sağlanabilir. Çankaya Belediyesi Kadın Sığınmaevinde esas olan uzmanlık bilgisi ve kadın dayanışmasıdır. Bu anlamda söz konusu kurum kalan kadınlarla, çalışan kadınların dayanışma içinde devamlılığını sağladığı bir kurumdur.

Çalışma planı dayanışmayı ve uzmanlık bilgisini temel almalıdır. Çalışma planı, şiddete ve ataerkil tahakküme karşı net tavır alabilen bir ekibin sorumluluk temelinde ekip çalışmasıyla örgütlenmesidir. Klasik bürokrasi kurumlarının hiyerarşik yapılanışı sığınak ilkeleri ile bağdaşmaz. Burada, görev ve yetki paylaşımına dayalı yatay hiyerarşiler esas olmalıdır. İş paylaşım süreci diyaloga dayalı ve katılımcı olmalıdır. WAVE raporunda bu tür bir işletme anlayışının önemi vurgulanırken, sığınak çalışanlarının sığınakta yaşayan kadınlar ve çocuklar için rol model oluşturdukları hatırlatılmaktadır.⁴⁸

Çalışanların süpervizyon alması, tükenmişlikle baş etmelerini sağlayan önemli bir olanaktır. Şiddet alanında çalışan kurumlar açısından *sine qua non* olmalıdır. Bu gereklilik WAVE raporunda “sığınak çalışmasının niteliğini artırmanın bir yolu olarak”⁴⁹ görülmekte ve “personel arasında zor ve travmatik durumlarda yakın çalışma içinde olmaktan kolayca doğabilen çatışmaların çözümünü”⁵⁰ kolaylaştıracağı belirtilmektedir.

Kadın erkek eşitliğinin toplumsal cinsiyet eşitliği bağlamında sağlanması kamu politikalarındaki eşitsizlik ve adaletsizlik yaratan kaynakların yeniden tanımlanması ve etkin uygulanması ile mümkün olacaktır. Bu çerçevede kadına yönelik şiddet, üreme sağlığı, istihdam, şiddet görenlerin güvenli yaşam hakkı, adli süreçlerin etkin yapılması, temel ve ikincil hakların kullanılması, genişletilmesi ve geliştirilmesi kamusal kaynakların kullanılması ile mümkün olacaktır. Özerk bir yapıda kamusal kaynakların kullanılması ve gerekli uzmanlığın geliştirilmesi kadınların sosyal, kültürel ve ekonomik anlamda kamusal alanda eşit vatandaşlar olarak yer almalarına katkı sunacak temel sürdürülebilir yaklaşımdır.

⁴⁷ Bu başlık altındaki metin Gökçe Bayrakçeken Tüzel tarafından hazırlanan rapordan alınmıştır. Bayrakçeken Tüzel, “Çankaya Belediyesi Kadın Sığınak Gözlemci Raporu”,

⁴⁸ Appelt, vd., “Şiddetten Uzakta: Bir Sığınak Nasıl Kurulur? Nasıl Yürütülür?”

⁴⁹ A.g.e. sayfa, 76

⁵⁰ A.g.e. sayfa, 90.

BÖLÜM 7. SONUÇ

Türkiye’de kadına yönelik şiddetle mücadele, ancak 2000’li yıllarda resmi politikanın bir parçası haline gelmiştir. Batı Avrupa’da 1970’li yıllarda açılmaya başlayan ve hızla yaygınlaşan kadın sığınaklarının Türkiye’de uygulamaya girmesi 1990’ları bulmuş, ancak hala ihtiyacı karşılayacak hizmet niteliklerine ve sayılara ulaşamamıştır.

Türkiye, kadına yönelik şiddetin –ister kamusal alanda ister özel alanda gerçekleşsin- insan hakları ihlali, dolayısıyla suç olarak görülmesini ve imzacı devletlerin şiddete karşı her düzeyde önlem almasını öngören uluslararası sözleşmelere imza atmıştır. Avrupa Birliğine uyum çerçevesinde yapılan Anayasa değişikliğiyle de (**90. Madde**) onaylanan uluslararası sözleşmeler iç hukuk normları haline getirilmiş, dolayısıyla iç hukuk açısından bağlayıcı bir etkiye sahip hale gelmiştir. Bu hukuksal süreçte şiddete uğrayan kadını korumak devletin görevlerinden biri haline gelmiş; şiddet gören ve görme riski taşıyan kadınlar için bir hizmet hakkı alanı böylece açılmıştır. Son yıllarda yerel yönetimlere ve merkezi kamu kurumlarına bağlı kadın danışma merkezi ve sığınağı sayısındaki artış, toplumsal cinsiyet eşitliği bağlamında olumlu bir işaret olarak görülmelidir.

Ne var ki, yasal alanda gerçekleşen pek çok olumlu değişikliğe rağmen, kadına yönelik şiddet ve ayrımcılıkla mücadelenin uygulama boyutunda ciddi sorunlar yaşanmaktadır. Hukuki alt yapının uygulanmasına dair özellikle kolluk kuvvetlerinin yaklaşımlarında kimi eksiklikler ve yanlış uygulamalar sürmektedir.

Bu anlamda, kadın hareketi ve sivil toplum, kadına yönelik şiddetle mücadeleyle ilgili kamusal düzenlemelerin şekli olmaktan öteye gidememesi kaygısını taşımaktadır. Çünkü kamu kurumları tarafından açılan sığınaklar ve kadın danışma merkezleri hem niceliksel olarak yetersizdir hem de nitelikli hizmetin geliştirilmesi konusunda sorunlar yaşamaktadırlar. Şiddete uğrayan kadınlar, temel insan hakları ihlal edilen kişilere tanınan kamusal hakların gerektirdiği hizmetlerden yararlanma hakkına sahiptir. Sosyal yardım kamusal haklar ile desteklenen bir uygulamadan ziyade, muhafazakâr gelenekçi bir yaklaşımla “devlet baba”nın hayırseverliği olarak tezahür etmekte; kamusal uygulamalar düzeyinde kadın alanının özgün koşulları görmezden gelinmekte, toplumsal cinsiyete duyarlı bir bakış açısı geliştirmekte yetersiz kalınmaktadır.

Bu sorunların ve eksikliklerin temelinde, kadına yönelik şiddet ve ayrımcılıkla mücadelenin kamusal bir görev olarak görülmemesi yatmaktadır. Sığınaklar ve kadın danışma merkezleriyle ilgili yaşanan sorunlar da, şiddetin yapısal nedenlerini kavrama ve ortadan kaldırma niyeti ve kararlılığı taşımayan eğilimin sonucudur.

Modern dönemin en uzun soluklu toplumsal hareketlerinden biri olan kadın hareketinin kazanımları göz önünde bulundurulduğunda, ataerkil yaklaşımlarla işletilen kadın sığınaklarının sorunun çözümüne katkı vermekten uzak olduğu gerçeğini kabullenmek gerekir. Türkiye’de kadın danışma merkezleri ve sığınaklarla ilgili olarak çoğu zaman kamu desteğinden uzak ve kimi ciddi engellemelere rağmen uzun soluklu çalışmalar yapılmıştır. Kadın hareketinin girişimleri sonucu olarak bu alandaki ilkler gerçekleştirilmiştir. Kadın hareketinin kazanımları ve zengin deneyimleri alandaki çalışmalarda hala yaygın olarak kullanılmamaktadır. Kadın danışma merkezleri ve sığınakları, kadına yönelik şiddetle mücadele ve toplumsal cinsiyet eşitliğini kurma yolundaki topyekûn çabanın somut parçaları olmalıdır.

Dolayısıyla şiddete uğrayan kadınlara bireysel hizmetler sunarken, şiddetle mücadelenin genel bir toplumsal dönüşüm alanına işaret ettiği akılda tutulmalıdır. Aksi takdirde mesele, tikel yardımlaşma çabaları olarak kalmaya mahkûmdur. Toplumsal sorunların ve sorun yaşayan toplumsal kesimlerin sorunlarının çözümü bireysel, sembolik ve sınırlı uygulamalar ile gerçekleştirilemez.

Toplumsal eşitlik ve adaleti sağlamaya yönelik bütüncül bir niyetten temellenmeyen, özgürlük fikrinden esinlenmeyen ve toplumsal cinsiyete duyarlı olmayan hizmetler ataerkil pratikleri yeniden üretmekten öteye gidemez. Kadınları ataerkil tahakküm alanı içinde daha derin bir sorun bütünü ile baş başa bırakma tehlikesi içerir. Ne yazık ki 5393 sayılı Belediye Yasasına dayanarak açılacak ve sayıları hızla artacak olan kadın danışma merkezleri ve sığınakları böyle bir tehlike beklemektedir.

Alanda sorunları karmaşık neden-sonuç bütünselliğinden koparan, bireysel başarıları toplumsal kazanımlar olarak gösteren neoliberal ve muhafazakâr bir yaklaşım hâkimdir. Bu yaklaşımla kadın sığınakları sorun çözen ve kamusal hak süreçlerini işleten yerler olmaktan çok, sorunu temellendiren yapıları yeniden üreten yerlere dönüşmektedir.

Örneğin kadına yönelik şiddetle ilgili geleneksel yaklaşımlar toplumsal düzeyde eşitsizliklerin kurumsallaşması, sürdürülmesi ve kadınların toplumsal anlamda kırılmalıklarının artmasına hizmet edebilmektedir. Bu anlamıyla şiddet ve şiddete bağılı alanlarda yapılan çalışmalar toplumsal-kültürel yapıdaki deformasyon ve zayıflama ya da ekonomik zorlukların basit bir sonucu gibi gösterilebilmektedir. Kadın hareketinin bilgisini ürettiği genel feminist teori ve uygulamaları sonucunda oluşturduğu modellerin kamusal hakların gelişiminde kaynak olarak kullanılması gerekmektedir.

Yukarıdaki kaygılarla ortaya çıkan, hak temelli bir yaklaşım oluşturmayı amaçlayan bu çalışma, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin ve kadına yönelik şiddetin yapısal nedenlerine karşı verilen mücadelenin somut bir parçası olan; toplumsal cinsiyet bakış açısına sahip ve ataerkil tahakküm ilişkilerine karşı durabilen; sürdürülebilir ve aktif siyasetin etkilerinden bağımsızlaşabilen; özerk ve bütünsel bir sığınak ve danışma merkezi hizmetinin günümüz Türkiye'sinin özgün koşulları içinde nasıl gerçekleştirilebileceği sorusuna cevap arama çabasıdır.

Bu çalışma çerçevesinde önümüzdeki dönemde kadın danışma merkezleri ve sığınaklarla ilgili yaklaşım ilkeleri, sorun alanları ve önerilerimiz aşağıdadır:

- Her düzeyde katılımcı, açık, şeffaf, hesap verebilir bir hizmet sunum modeli geliştirilmelidir.
- Hizmet sunulan kadınları ve haklarını merkeze alan, kadınları kendi hayatlarının öznesi olarak gören bir hizmet modeli önceliklidir.
- Toplumsal cinsiyet alanında yapılan çalışmalarda, sürecin temel bileşeni olan kadın örgütlerinin çalışmalarını yürütebileceği kamusal kaynaklardan faydalanmaları önemlidir. Yani, sığınakların bir “kadın hakkı” olarak tanınmasını sağlayan ve alandaki ilkeleri uygulayan örgütler bağımsızlıklarını sürdürebilecekleri bir yaklaşımla kamu tarafından desteklenmelidir. Kadın örgütleri tarafından geliştirilen yaklaşımlar sığınaklar için temel oluşturmaldır.
- Danışma merkezleri ve kadın sığınakları yerel yönetimlerin standart hizmet tanımı içine alınmalıdır⁵¹.

---

⁵¹ Unutulmamalıdır ki, uygulamada toplumsal cinsiyet bakış açısının hâkim olmaması, hizmetin amacına ulaşmasına engeldir.

- Kadın sığınakları hizmetini sunan kamu kurumlarının toplumsal cinsiyet bakış açısını içselleştirmeleri önemlidir. Bu çerçevede sığınaklarla çalışan kurum ve kuruluşlardaki ilgili personelin hizmet için eğitimden geçirilmeleri gerekmektedir⁵².
- Kadına yönelik şiddetin özgün bir çalışma alanı olduğu ve çok yönlü zorlukları içinde barındırdığı dikkate alınarak, bir geçiş dönemi için bu alanda deneyimleri olan kadın aktivistlerin çalışmasına ve personele öncülük etmesine imkân verecek istihdam politikaları gereklidir.
- Şiddet gören ve görme riski olan ve bu nedenlerle danışma merkezleri ve sığınaklara başvuran kadınlara yönelik **asgari gelir desteği** verilmesi önemlidir.
- Can güvenliği tehdit altında olan kadınların hayatlarını güvenli bir biçimde sürdürebilecekleri “yüksek güvenlik” özelliklerine sahip sığınaklar kamusal sorumluluk çerçevesinde yapılandırılmalıdır.
- İhtisaslaşmış kadın sığınakları ve ilk istasyon konularındaki eksiklikler kamusal planlamanın gereği olarak giderilmelidir.

Bu metin kadın hareketinin benimsediği eşit, katılımcı ve dayanışmacı çalışma yaklaşımına sahip çıkarak, açık kaynak olarak geliştirilmiştir. Her yerel yönetim kaynağı kendi yerel ihtiyaçlarına göre geliştirebilir. Kaynağın her yıl alanda yapılan incelemeler sonucu iyi uygulamaları ve yeni deneyimleri kapsayacak şekilde güncellenmesi hedeflenmektedir.

Açık kaynak olması herkesçe kullanılabilen, değişebilen, dönüşebilen, yeni deneyimlerin bilgisini içerebilme kabiliyetine sahip bir metin olması anlamına gelmektedir. Amacımız çalışmanın kullanılması ve sahiplenilmesi, sahiplenildiği oranda anonimleşmesi, anonimleştiği oranda deneyimi bilgiye çevirecek bir kaynak olarak devinmesidir. Bu bağlamda, umarız, kadın haklarının ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin geliştirilmesine katkı sunar.

---

⁵² İlk hizmet içi eğitimlerin kadın örgütleri tarafından verilmesi uygulamadaki yaklaşımların toplumsal cinsiyet eşitliği temelinde bir ortaklık kurması açısından gereklidir.

KAYNAKÇA

Adams, Robert, Lena Dominelli, Malcolm Payne (ed); Social Work: Themes, Issues and Critical Debates (London: Mcmillian Pub, 1998)

Appelt, Birgit, Verena Kaselitz, Rosa Logar (der); Şiddetten Uzakta: Bir Sığınak Nasıl Kurulur? Nasıl Yürütülür? Çeviri: Zeynep Korkman (İstanbul: Mor Çatı Yayınları, 2007)

Avrupa Yerel Yaşamda Kadın Erkek Eşitliği Şartı, Mayıs 2006'da Innsburck'da düzenlenen Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Konseyi (CEMR) Genel Kurulu'nda Sunulan Belge http://www.bmkadinhaklari.org/unjp/web/Reports/Kadin_Erkek_Esitligi_Sarti.pdf, erişim tarihi: 04/07/2010

Bayrakçeken Tüzel, Gökçe, Çankaya Belediyesi Kadın Sığınma Evi Gözlemci Raporu, Çankaya Belediyesi Sığınmaevi yöneticisine sunulan rapor(2009)

Bayrakçeken Tüzel, Gökçe; Gelegen, Didem Gediz, "Evim Güzel Evim: Bir Sığınmaevinde Feminist Yapı Çözümü", Fe Dergi, No:2, Sayı:1 (2010)

Brook E & A. Davis (ed); Women, The Family And Social Work (London: Tavistok Publications,1985)

Belediyeler Kanunu, Kanun No: 5393 (03.07.2005) <http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5393.html>, erişim tarihi: 04/07/2010

Bora, Aksu; İlnur Üstün; Sıcak Aile Ortamı: Demokratikleşme Sürecinde Kadın ve Erkekler (İstanbul: TESEV - Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı Yayınları, 2008)

Beyazova, Ufuk, Figen Şahin; Çocuk İstismarı Ve İhmaline Yaklaşımında Hastane Çocuk Koruma Birimleri, Türk Pediatri Kurulu, http://www.tpk.turkpediatri.org.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=202:dergi&catid=59:dergi&Itemid=228, erişim tarihi: 12.07.2010

Butler, Judith; Cinsiyet Belası (İstanbul, Metis Yayınları, ikinci basım 2010)

Feminist Review (ed); Waged Work: A Reader (London: Virago, 1986)

Gender Mainstreaming, Extract From Report Of The Economic And Social Council For 1997 (A/52/3, 18 September 1997), Chapter IV Coordination Segment: Coordination Of The Policies And Activities Of The Specialized Agencies And Other Bodies Of The United Nations System, <http://www.un.org/womenwatch/daw/csw/GMS.PDF>, erişim tarihi: 20.06.2010

Gülçür, Leyla, Pınar İlkaracan, Canan Arı; Sıcak Yuva Masalı: Aile İçi Şiddet ve Cinsel Taciz (İstanbul: Metis Yayınları, 1996)

Herman, Judith; Travma ve İyileşme (İstanbul: Literatür Yayınları, 2007)

Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi- Kadına Yönelik Şiddet Konusunda 19 No’lu Tavsiye Kararı,
<http://www.kahdem.org.tr/?p=140>, erişim tarihi:03.07.2010

Kara, Bülent, Ümit Biçer, Ayşe Sevim Göklap (der);“Çocuk İstismarı”, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi, Sayı:47(2004)

Karataş, Sultan, Ülker Şener, Nur Otaran, (hazırlayanlar); Kadın Sığınmaevleri Kılavuzu (Ankara: T.C. KSGM Yayınları, 2008)

Kuzucu, Yaşar; Sülbiye Cebeci; Okul PDR Uygulamaları İçin 9 Form (Ankara: Mamak Rehberlik ve Araştırma Merkezi Yayını, 2005),
http://www.mamakram.gov.tr/UserFiles/file/MAMAKRAM_9_Form.pdf, erişim tarihi: 05.05.2010

Malchiodi, Cathy A; Breaking the Silence: Art Therapy with Children from Violent Homes (New York: The Guilford Press, 2nd ed. 1997)
Mülteci Krizlerinde Cinsel ve Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddeti Önleme ve Müdahale (Cenevre: BMMYK, 2001), <http://www.unhcr.org.tr/MEP/index.aspx?pageId=125>, erişim tarihi:10/06/2010

Onuncu Kadın Sığınakları Kurultayı Sonuç Bildirgesi;
http://www.ucansupurge.org/arsiv/www.ucansupurge.org/indexfc2a.html?option=com_content&task=view&id=4096&Itemid=77

Özberk, Ebru (hazırlayan), Şiddete Maruz Kalan Kadınlara Sunulan Hizmetler (Ankara: T.C. KSGM Yayınları, 2008)

Özel Hukuk Tüzel Kişileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca Açılan Kadın Konukevleri Yönetmeliği, Sayı: 24396 R.G. (08.05.2001),
http://www.shcek.gov.tr/userfiles/Kadinkonukevi_Kamu.pdf

Özvarış, Şevkat Bahar, Fidan Korkut, Ebru Özberk, Serap Şener, Nurperi Teker, Şehnaz Tumay, Sarp Üner (hazırlayanlar); Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadelede Sağlık Hizmetleri (Ankara: T.C. KSGM Yayınları, 2008)

Resmi Gazete, Sayı: 26218 (4 Temmuz 2006)

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu’na Bağlı Kadın Konukevleri Yönetmeliği, Sayı: 23400 R.G. (12.07.1998),
http://www.shcek.gov.tr/userfiles/pdf/Kadinkonukevi_SHCEK.pdf

T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2006/17 Sayılı Başbakanlık Genelgesi Kapsamında; Kadının Statüsü Genel Müdürlüğüne Sorumlu/İlgili Kurum Ve Kuruluşlar Tarafından İletilen 15. “Üç Aylık Döneme İlişkin Faaliyet Raporlarının Özeti” (Nisan 2010), s.12, <http://www.ksgm.gov.tr/Pdf/raporlar/15.pdf>, erişim tarihi: 09/07/2010

Türkiye’de Sosyal Yardımlar ve Sosyal Hizmetler Alanındaki Yasal ve Kurumsal Yapının İncelenmesi, Aile, Çocuk, Özürlü, Yaşlı ve Diğer Kişilere Götürülen Sosyal Hizmetlerin ve

Sosyal Yardımların Genel Olarak Değerlendirilmesi, Bu Hizmetlerin Düzenli ve Verimli Şekilde Yürütülmesinin ve Geliştirilmesinin Sağlanması Hakkında” Araştırma ve İnceleme Raporu, Sayı: 2009/4 (Devlet Denetleme Kurulu, 04/06/2009)
<http://cankaya.gov.tr/sayfa/cumhurbaskanligi/ddk/ddk29.pdf>, erişim tarihi: 16.06.2010

Vahip, Işıl, Özge Doğanavşargil; “Aile İçi Fiziksel Şiddet ve Kadın Hastalarımız”, Türk Psikiyatri Dergisi, 17(2) 2006): 107-114

World Conference on Human Rights Vienna, 14-25 June 1993 Vienna Declaration and Programme of Action
[http://www.unhchr.ch/huridocda/huridoca.nsf/\(symbol\)/a.conf.157.23.en?opendocument](http://www.unhchr.ch/huridocda/huridoca.nsf/(symbol)/a.conf.157.23.en?opendocument), erişim tarihi: 01.07.2010

2006/17 Sayılı Başbakanlık Genelgesi Kapsamında; Kadının Statüsü Genel Müdürlüğüne Sorumlu/İlgili Kurum ve Kuruluşlar Tarafından İletilen 15. Üç Aylık Döneme İlişkin Faaliyet Raporlarının Özeti (T.C. KSGM Yayınları, Nisan 2010)
<http://www.ksgm.gov.tr/Pdf/raporlar/15.pdf>, erişim tarihi: 09/07/2010

EKLER
EK 2.1.1.

.../.../...

KARAKOLDAN YAPILAN YÖNLENDİRMELERE AİT TUTANAK

Adı ve soyadı ..... olan kadın Çankaya Belediyesi Kadın Danışma Merkezine ..... karakolunda görev yapan ..... ad ve soyadlı, ... sicil numaralı polis memuru eşliğinde başvurmuştur. Karakoldan yapılması gereken yönlendirmelerden aşağıda işaretli olanlar ekteedir. Saat:

- 1) Savcılığa suç duyurusu
- 2) Adli tıp raporu
- 3) Polis merkezinde yapılan risk değerlendirmesi

Tutanağı Düzenleyen
Adı Soyadı:

Polis Memuru
Adı Soyadı:

İmzası:

İmzası:

Not: Bu belge tek nüsha olarak düzenlenir ve kopyası üçüncü şahıslara verilemez.

EK 2.1.2.

.../.../...

TELEFON BAŞVURULARI ÇİZELGESİ

Görüşmeyi Yapan	Arayan	Konu	Verilen Hizmet	Sonuç

EK 2.1.3.

**DANIŞMA MERKEZİ
GÖRÜŞME FORMU**

Görüşmeye başlamadan önce forma ve verilecek bilgilerin gizli tutulacağına dair bilgilendirme yapınız.

A. BAŞVURUYA AİT BİLGİLER

1. Başvuru No:

2. Görüşme tarihi:

3. Görüşmeyi yapan:

4. Danışma merkezine nasıl ulaştı:

☐ Hastane	☐ Karakol/Polis/jandarma	☐ Adliye	☐ İnternet
☐ Kadın kuruluşları	☐ Arkadaş/Tanıdık	☐ Broşür	☐ Televizyon/radyo
☐ Muhtar	☐ Bir başka sığınmaevinden	☐ Diğer	

8. Danışma merkezine kolay ulaştı mı?

- Evet
 Hayır. Hayır ise neden?

B. BAŞVURANA AİT BİLGİLER

9. Adı Soyadı:

10. Yaşı:

11. T.C. vatandaşı değil ise uyruğu ve Türkiye'deki statüsü:

12. En son yaşadığı şehir ve adresi:

13. İş adresi:

14. Telefon Numarası:

15. Kendisine ulaşamaması durumunda iletişime geçilebilecek kişilerin iletişim bilgileri:

16. Medeni durum ve aile bilgileri:

- Bekâr   Resmi nikâhlı   İmam nikâhlı   Birlikte yaşıyor
 Boşanmış   Ayrı yaşıyor   Eşi ölmüş   Akrabalarıyla yaşıyor
 Diğer (açıklayınız):

17.Eğitim durumu:

- Okuma yazma bilmiyor   Okuma yazma biliyor
 İlkokul mezunu   İlköğretim/ortaokul mezunu
 Lise mezunu   Üniversite mezunu (Hangi bölüm belirtiniz)

18.Başvuru öyküsü: (“Cinsel saldırıya maruz kaldınız mı?”, “Can güvenliği sorunu yaşıyor musunuz?”, “Şiddet uygulayan kişiler kim/ler ve nerede yaşıyor/lar?” sorularını sormayı unutmayınız. Buna göre risk analizine gerek olup olmadığına karar verilecektir.)

19. Şikâyet ettiğiniz kişi/ler dışında başkaları da size şiddet uyguladı mı?

- Hayır
 Evet (Aile içi şiddet dışında, işyerinde ve özellikle T.C. vatandaşı olmayan kadınlar için kamu görevlileri ve diğer kişiler tarafından uygulanan şiddeti araştırınız)

20. Varsa çocukların sayısı, yaşları, cinsiyetleri, yaşadıkları yerler:

21. Çocuğunuz şiddete/kötü muameleye maruz kaldı mı? Kim/ler tarafından? (Şiddet ve cinsel istismar bilgisini almaya yönelik bir açıklama yapınız)

22. Maruz kaldığınız şiddetle ilgili olarak daha önce başka kurum/lara başvurduunuz mu? Evet ise hangi işlemler yapıldı?

- Başka bir kuruma başvurmadı
 Başvurulan kurumlar ve yapılan işlemler:
Karakol:
Hastane:
Adliye:
Sivil Toplum Kuruluşu:

Diğer:

23. Darp raporu var mı?

24. Sürekli ilaç kullanmasını veya acil tedavi olmasını gerektiren bir hastalığı var mı? Evet ise hastalığına ilişkin raporu var mı?

25. Madde bağımlılığı var mı?

26. Geliri var mı? Aylık toplam geliri ne kadar? Gelir kaynakları neler?

27. Yaşadığı konut kira mı? Değilse kime ait? Kimlerle yaşıyor?

28. Maddi yardım, barınma ve diğer konularda destek alabileceği kişiler var mı? Kimler?

29. Danışma merkezine hangi beklentiyle başvuru yapıyor?

- Sığınmaevi
 Yönlendirme (Hukuk, sağlık, eğitim, istihdam, maddi yardım):
 Bilgi edinme:
 Diğer:

C. PLANLANAN VE VERİLEN HİZMETE AİT BİLGİLER

30. Sunulan hizmetler:

Belediye içi hizmet

- psikolojik destek
- hukuki destek
- iş konusunda destek
- eşya yardımı
- gıda yardımı
- sığınmaevi

Yönlendirilmiş hizmet

- hukuk
- sağlık
- ayni ve nakdi yardım
- diğer

31. Verilen hizmete ilişkin detaylı açıklama:

Barınma hizmeti verilecekse sığınmaevine ilişkin bilgilendirme yapınız:

- *kalış süresi
- *gizlilik ve diğer ev kuralları
- *alacağı hizmetler

D. GENEL DEĞERLENDİRME

32. Kadınla görüşmeye ait gözlem ve değerlendirme: (Kadının genel durumu, fiziksel görünümü, içinde bulunduğu ruhsal duruma ilişkin detaylar yazılacak)

33. Çocuğa ilişkin gözlem ve değerlendirme (Çocukla görüşme yapan uzman tarafından doldurulacak)

EK 2.1.4. ACİL TELEFON NUMARALARI

POLİS İMDAT	155
JANDARMA	156
ACİL (hastane)	112
SOSYAL HİZMET DANIŞMA HATTI	183
SHÇEK ANKARA AİLE DANIŞMA MERKEZİ	427 18 95
ÇANKAYA BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ	458 89 00/1154
ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ	507 24 27
ADLİYE KADIN DANIŞMA MERKEZİ	416 72 18-21
KADIN DAYANIŞMA VAKFI	432 07 82

EK 2.1.5

ÖZEL HUKUK TÜZEL KİŞİLERİ İLE KAMU KURUM VE KURULUŞLARINCA AÇILAN KADIN KONUKEVLERİ YÖNETMELİĞİ

Tarih : 8.5.2001
Sayı : 24396 R.G.

BİRİNCİ BÖLÜM Genel Hükümler

Amaç

Madde 1 — Bu Yönetmeliğin amacı, özel hukuk tüzel kişileri ile kamu kurum ve kuruluşlarınca açılan kadın konukevlerinin açılış, hizmet, işleyiş, personel şartları ve denetim işlem ve esaslarını belirlemek, çağdaş anlayış ve şartlara uygun düzeyde hizmet vermelerini sağlamaktır.

Kapsam

Madde 2 — Bu Yönetmelik, özel hukuk tüzel kişileri ile kamu kurum ve kuruluşlarınca açılan kadın konukevlerini kapsar.

Dayanak

Madde 3 — Bu Yönetmelik, 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanununun 9 uncu maddesinin (g) bendi ile 34 ve 35 inci maddeleri gereğince düzenlenmiştir.

Tanımlar

Madde 4 — Bu Yönetmelikte geçen;

- a) Genel Müdürlük: Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünü,
- b) İl Müdürlüğü: İl sosyal hizmetler müdürlüğünü,
- c) Kamu kurum ve kuruluşları: Genel, katma ve özel bütçeli kurumlar, belediyeler ve bu kurumların kurdukları döner sermayeli kuruluşlar, kamu iktisadi teşekkül ve teşebbüsleri, özel kanunlarla kurulan diğer devlet teşekküllerini,
- d) Özel hukuk tüzel kişileri: Özel hukuk hükümlerine göre kurulan, kamu yararına çalışan, kazanç amacı gütmeyen dernek ve vakıfları,
- e) Kadın konukevi: Fiziksel, duygusal, cinsel ve ekonomik istismara uğrayan kadınların, psiko-sosyal ve ekonomik sorunlarının çözümlenmesi sırasında varsa çocukları ile birlikte ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla geçici bir süre kalabilecekleri kadın konukevi/kadın sığınmaevi/kadın sığınağı/kadınevi ve benzeri biçimde adlandırılacak yatılı sosyal hizmet kuruluşlarını,
- f) Kuruluş: Kadın konukevlerini,
- g) Kadın: Kadın konukevlerine kabulü uygun görülerek kuruluş hizmetlerinden yararlanan kadınları, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Açılış ve İşlemler

Kuruluş Açmak Üzere Başvuru

Madde 5 — Kuruluş açmak isteyen özel hukuk tüzel kişileri veya kamu kurum ve kuruluşları açılış işlemleri için temsilci ya da kuruluşun açılması ve işletilmesinden sorumlu bir yönetici belirleyip, yazılı olarak il müdürlüğüne başvuruda bulunurlar. Gerçek kişiler kadın konukevi açamazlar.

Açılış İzni İçin Gerekli Koşul ve Belgeler

Madde 6 —(Değişik: 31/07/2009-27305 RG/1 Md) Kuruluş açmak isteyen özel hukuk tüzel kişilerinin aşağıda (a), (b),(c), (d) ve (e) bentlerinde belirtilen belgelerin yer aldığı, kamu kurum ve kuruluşlarının ise kuruluşta görevlendirilecek yöneticinin sadece öğrenim durumunu gösterir belge ile (d) ve (e) bentlerinde yer alan belgelerin bulunduğu üç adet dosyayı hazırlayarak il müdürlüğüne vermeleri gerekir.

a) Yöneticilerden aşağıdaki bilgi ve belgeler istenir.

1) T.C. Kimlik Numarası beyanı,

2) Öğrenim durumunu gösterir belgenin aslı veya idarece onaylı örneği,

3) Adli sicil kaydının bulunmadığına ilişkin yazılı beyan,

4) Görevini devamlı olarak yapmaya engel bir durumu olmadığına dair yazılı beyanı,

b) Kuruluş binasının iskân durumu hakkında ilgili belediyeden alınacak yapı kullanma izin belgesi ya da üniversitelerin ilgili bölümlerinden alınacak statik rapor,

c) Binanın tapu senedi veya kira sözleşmesi örneği,

d) Yangın güvenliği yönünden itfaiye müdürlüğünden alınacak rapor,

e) Kuruluşun fiziksel koşulları, hizmet bölümleri, tefrişi, kapasitesi, personel durumu ve genel olarak hizmete uygunluğu hakkında il müdürlüğüne düzenlenecek rapor.

Özel hukuk tüzel kişilerinince gösterilecek temsilci ya da yöneticide; 29/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile; kasten işlenen bir suçtan dolayı bir yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına ya da affa uğramış olsa bile devletin güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, milli savunmaya karşı suçlar, devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık suçlarından mahkûm olmamak koşulu aranır.”

Açılış İzni İçin Yapılacak İşlemler

Madde 7 — Üç dosya olarak düzenlenen belgelerin belirlenen esaslara uygun olması halinde, kuruluşun hizmete açılması il müdürlüğünün teklifi ve valiliğin onayı ile gerçekleşir. Tüm belgeleri il müdürlüğüne onaylanan dosyalardan biri il müdürlüğünde kalır, ikincisi açılış izin belgesi düzenlenip, imzalandıktan sonra temsilci ya da yöneticisine imza karşılığında verilir, üçüncü dosya ve açılış onayının bir örneği Genel Müdürlüğe gönderilir.

Kuruluşa Kadın Kabulü

Madde 8 — Valilikten açılış onayı alınıp, açılış izin belgesi düzenlenen kuruluşa, varsa çocukları ile birlikte kadın kabulü yapılır ve kuruluş hizmete geçer.

Açılış izin belgesi bulunmayan kuruluşlara kadın kabulü yapılması halinde Yönetmeliğin 18 inci maddesine göre işlem yapılır.

Devir ve Nakil

Madde 9 — Kuruluşun bir başka özel hukuk tüzel kişilerine devrinde taraflar il müdürlüğüne başvururlar ve daha sonra noterde devir senedi işlemleri yapılır. İl müdürlüğünce kuruluşu devir alacak tüzel kişilerden; devir senedinden başka 6 ncı maddenin (a) ve değişiklik yapılması halinde (e) bentlerinde yer alan belgelerin üçer nüsha olarak düzenlenmesi istenir.

Özel hukuk tüzel kişilerinince kuruluşun bir başka adrese naklinde ise, durum il müdürlüğüne bildirilir. Binanın il müdürlüğünce yerinde incelenip uygun görülmesi halinde 6 ncı maddenin (b), (c), (d) ve (f) bentlerindeki belgeler üçer nüsha olarak düzenlenir. Kuruluşların bir başka kamu kurum ve kuruluşuna devrinde, görevlendirilecek yöneticinin öğrenim durumunu gösterir belge ile değişiklik yapılması halinde 6 ncı maddenin (e) bendinde yer alan belgenin üçer nüsha düzenlenmesi istenir. Kamu kurum ve kuruluşlarınca, kuruluşun bir başka adrese naklinde ise konu il müdürlüğüne bildirilir. İl müdürlüğünce yapılacak inceleme sonucunda binanın uygun bulunması halinde 6 ncı maddenin (d) ve (f) bentlerindeki belgeler üçer nüsha olarak düzenlenir. Devir ve nakil için üç dosya halinde düzenlenen belgeler il müdürlüğünce valilik onayına sunulur. Onaydan sonra açılış izin belgesi düzenlenir. Dosyalardan biri onayın bir örneği ile birlikte Genel Müdürlüğe gönderilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Personelin Nitelik ve Sorumlulukları

Kuruluş Personelinin Nitelik ve Sorumlulukları

Madde 10 —(Değişik: 31/07/2009-27305 RG/2 Md) Kuruluşta; bir yönetici, bir sosyal çalışmacı veya bir psikolog, ihtiyaca göre; çocuk gelişimcisi, avukat, tabip, hemşire, çocuk eğiticisi ile genel idare, yardımcı ve teknik hizmetler sınıfından ve tercihen kadın olmak üzere personel çalıştırılır.

Kuruluşta yönetici olarak görevlendirileceklerde tıp, hukuk, siyasal bilgiler, iktisat, işletme, iktisadi ve idari bilimler fakülteleri ile sosyal hizmetler, psikoloji, sosyoloji, çocuk gelişimi, psikolojik danışmanlık ve rehberlik, eğitim, ev ekonomisi ve hemşirelik alanlarında en az 4 yıl eğitim veren fakülte veya yüksek okulların birinden mezun olma şartı aranır. Yönetici yardımcılığında görevlendirileceklerde ön lisans mezunu olma şartı aranır.

Yönetici; kuruluşun idari ve teknik tüm işlerinin amacına uygun olarak yürütülmesinden, kadınlar ve çocuklarının en iyi şekilde bakım ve korunması ile sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarının karşılanmasından birinci derecede sorumludur.

Yöneticinin değişmesi halinde durum il müdürlüğüne bildirilir.

Bir kişi birden fazla kuruluşun yöneticisi olamaz ve çalışma saatleri içinde başka bir işte çalışamaz.

Kuruluşta görevlendirilecek tabip, mesleğinin gerektirdiği görevleri yerine getirir.

Sosyal çalışmacı, psikolog, çocuk gelişimcisi, hemşire ve diğer görevliler 12/7/1998 tarihli ve 23400 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan "Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna Bağlı Kadın Konukevleri Yönetmeliği" ile belirlenen görev tanımları çerçevesinde görev yapar.”

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Fiziki Özellikler ve Kuruluş Bölümleri

Bina ve İskan Durumu

Madde 11 — Kuruluşlar; kent içinde, kadınlar ve çocukların toplumdan soyutlanmadan yaşayabilecekleri, sosyal aktivitelerini sürdürebilecekleri ve günlerini huzur içinde geçirebilecekleri sakin, ilgi çekmeyen bir konumda bulunmalıdır. Gizliliğin sağlanabilmesi için binanın müstakil olması tercih edilmelidir.

Bina güvenli bir sistemle ısıtılmalı, tercihen kaloriferli olmalıdır.

Kuruluş Bölümleri

Madde 12 — Kuruluşlarda; ihtiyaca göre, iklim, binanın fiziksel koşulları ve olanaklar dikkate alınarak düzenlenmiş idari bölüm, görüşme odası, yatak odaları, oturma, yemek, eğitim ve rehabilitasyon, çocuk oyun ve etkinlik odaları veya salonları, çamaşır ve ütü odası, mutfak, banyo, wc ve diğer gerekli bölümler bulunur.

Bölümlerin ev ortamına benzer bir şekilde döşenmesine özen gösterilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Hizmet ve İşleyiş

Sunulan Hizmetler ve İşleyiş

Madde 13 — Kuruluşların; bu Yönetmeliğe uygun olarak belirlenmiş amacı, hizmetleri, işleyişlerine ilişkin esasları; kadın ve varsa çocuklarının kabulünde izlenecek yol, kabul koşulları, kabul edilmeyecek olanlar, güvenlik için alınacak önlemler, kalınacak süre, uyulması gereken kurallar, uyulmaması durumunda yapılacak işlemler, kadın ve çocuklarına sağlanacak ayni ve nakdi yardımlar, personelin nitelik ve görevleri, mali işlemler ve belirtilmesi istenilen diğer hususlar, düzenlenecek iç hizmet yönergesi ile belirlenir. Kadın konukevlerine, bulaşıcı hastalığı olan veya akıl ve ruh sağlığı yerinde olmayan ya da uyuşturucu madde ve/veya alkol alışkanlığı bulunan kadınlar alınmaz. Bu durum sağlık raporuyla belgelendirilir.

Gizlilik İlkesi

Madde 14 — Kadın konukevleri gizliliğin sağlanabildiği il ve ilçelerde açılır. Adresi, telefon numarası gizli tutulur. Kuruluşu tanıtan tabela asılmaz, binasında açılış törenleri düzenlenmez ve kuruluşa doğrudan başvuru kabul edilmez. Başvurular kuruluş dışında oluşturulacak ayrı bir birim ya da merkezde kabul edilerek değerlendirilir.

Kadınlar ve çocukları ile ilgili bilgi ve belgeler açıklanmaz. Dosyalar gizlilik ilkesine uygun olarak düzenlenir ve saklanır.

Nöbet

Madde 15 — Kuruluşlarda hizmetin sürekliliğini sağlamak amacıyla hizmetin özelliği ve personel sayısı dikkate alınarak, nöbet sistemi kuruluş yönetimince düzenlenir.

Beslenme

Madde 16 — Kuruluşlardaki kadınlar ve çocukları ile görevli personele üç öğün yemek, çocuklara ayrıca ara kahvaltı verilir. (Değişik:26/09/2008-R.G. 27009/1md.) tabip tarafından özel diyet uygulaması önerilen kadın ve çocuklara diyet yemeği hazırlanır.

Denetim

Madde 17 — Kuruluşlar yılda en az bir kere il müdürlükleri ve gerektiğinde Genel Müdürlük yetkili elemanlarınca gizlilik ilkesine uygun olarak denetlenir. Denetim sırasında kuruluş yetkilileri her türlü kolaylığı göstermekle yükümlüdür. Denetim raporunun bir örneği il müdürlüğünde saklanır, bir örneği de Genel Müdürlüğe gönderilir.

Denetim sırasında, ilgili mevzuat ve bu Yönetmelik hükümlerine aykırı bulunan hususlar ve görülen aksaklıklar denetim defterine yazılarak giderilmesi için üç aya kadar bir süre tanınır. Bu süre içinde giderilmemesi durumunda kuruluş yazı ile uyarılarak bir ek süre daha verilir. Tanınacak süreler; aksaklıkların giderilebilmesi için gereken zamana, aciliyetine ve önem derecesine göre belirlenir.

Kuruluş, verilen süreler içinde tespit edilen aykırılık ve aksaklıkları düzeltmek zorundadır.

Kuruluşun Kapatılması

Madde 18 — Kuruluşlar aşağıda belirtilen durumlarda il müdürlüğünün teklifi ve valiliğin onayı ile kapatılır.

- a) Açılış izni almadan kuruluşa kadın kabulü yapılması,
- b) Denetimlerde görülen aykırılık ve aksaklıkların tanınan süreler içinde giderilmemesi,
- c) Kadın ve/veya çocuklarının ihmal ve istismarı,
- d) Amaç dışı faaliyette bulunulması,
- e) Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin son fıkrasında sayılan ve diğer kanunlarla belirlenen suçların işlenmesi.

Kapatılma kararı alınan kuruluşlara; kadınlar ve çocuklarının mağdur olmalarını önlemek amacıyla diğer kadın konukevlerine yerleştirilmelerini sağlamaları için en fazla bir ay süre tanınır.

Kuruluşun Kamu Kurum ve Kuruluşları veya Özel Hukuk Tüzel Kişilerince Kapatılması

Madde 19 — Kuruluşların kamu kurum ve kuruluşları veya özel hukuk tüzel kişilerince kapatılması durumunda, kadın ve varsa çocuklarının mağdur olmalarını önlemeye yönelik gereken tedbirler alınır ve en geç bir ay içinde gerekçeli olarak il müdürlüğüne bildirilir. İl müdürlüklerince, kapatılan kuruluşların açılış izin belgesi iptal edilir ve durum Genel Müdürlüğe bildirilir.

ALTINCI BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

İl Müdürlüklerine Gönderilecek Bilgiler

Madde 20 — Kuruluşlar, her ay hizmetten yararlanan kadın ve çocukları ile ilgili istatistiki bilgileri Genel Müdürlükçe hazırlanan formata uygun olarak düzenleyip il müdürlüğüne gönderirler. Alınan bilgiler her yıl sonu itibarıyla il müdürlüklerince değerlendirilerek hazırlanan rapor Genel Müdürlüğe gönderilir.

Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden önce açılmış bulunan kuruluşlar, açılışlarından itibaren hizmetlerinden yararlanan kadın ve çocuk sayılarını da bir defaya mahsus olmak üzere il müdürlüğüne bildirirler.

Kuruluşlarda Bulundurulması Gereken Defter ve Dosyalar

Madde 21 — Kuruluşlarda, aşağıda belirtilen defter ve dosyalar bulundurulur.

- a) Gelen ve giden yazı kayıt defteri,
- b) Kadınlar ve çocuklarına ait kütük defteri,
- c) İl müdürlüğüne onaylanmış denetim defteri,
- d) Personelin özlük ve sağlık dosyaları,
- e) Kadınlar ve varsa çocukları ile ilgili bilgi, belge, psiko-sosyal, sağlık ve ekonomik durumlarını belirten raporlar ve yapılan mesleki çalışmalara ilişkin diğer kayıtların yer aldığı dosyalar.

Hüküm Bulunmayan Haller

Madde 22 — Bu Yönetmelikte belirtilmeyen hususlarda 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanununun ilgili hükümlerine göre işlem yapılır.

Geçici Madde 1 — Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden önce kamu kurum ve kuruluşları ve/veya özel hukuk tüzel kişilerin açılmış bulunan kuruluşlar, Yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden sonra geçen altı ay içinde gerekli düzenlemeleri yaparak açılış izin belgesi almak durumundadır.

Yürürlük

Madde 23 —(Değişik: 31/07/2009-27305 RG/3Md) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 24 — Bu Yönetmelik hükümlerini Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürü yürütür.

EK 2.1.6. Ev Kuralları

“BAŞINIZIN ÜSTÜNDE BİR ÇATIDAN DAHA FAZLASI”

MERHABA,

Şiddetten uzaklaşmak ve yeni bir hayata adım atmak için evimize hoş geldiniz. Evde yaşarken güçlenmek, iyileşmek, bağımsızlaşmak, özgürleşmek ve yeni bir yaşam planı yapmak için fırsat bulacaksınız. Hedeflediğiniz yaşamı gerçekleştirmek için adımlar atarken, güven, saygı, hoşgörü ve kadın dayanışması içinde birlikte olacağız.

EVDE NASIL BİR ORTAM BULACAKSINIZ?

Evde siddetin her türlü biçiminden uzak, güvende olabileceğiniz; kadın ve çocuk haklarına, insanlık onuruna saygılı; sağlık, sosyal güvenlik, hukuk, çocuklara yönelik bakım ve eğitim gibi pek çok alanda destek verecek ve sizi yönlendirecek donanımlı uzmanların görev yaptığı; çeşitli etkinliklerle eğlenebileceğiniz ve bilgi alabileceğiniz; evle ilgili sorunlarınızı rahatlıkla paylaşabileceğiniz bir ortam bulacaksınız.

EVDE NE TÜR DESTEKLER ALABİLİRSİNİZ?

- **Sosyal Çalışmacılar** sağlık ve sosyal güvenlik konuları, hukuki yardıma yönlendirme, iş arama, eşya ve para yardımları, eğitim olanakları, başka kurumlara nakil gibi sosyal hizmetler alanında danışmanlık ve yönlendirme yapar.
- **Rehber Psikologlar** psikolojik sorunlarla ilgili konularda destek ve gereğinde doktora yönlendirme yapar. Alacağınız bu destek hedeflerinizi gerçekleştirirken daha güçlü adımlar atmanıza yardımcı olabilir. Evde toplu yaşamın getirdiği zorlukları aşmamız, diğer kadınlarla yaşayabileceğimiz sorunlarla ilgili çözüm ve dayanışma yolları aramamız için rehberlik eden psikologlar çocuk ve kadın ruh sağlığı ile ilgili eğitimler de düzenler.
- **Sığınmaevî koordinatörü** sığınmaevinin ve ilişkili olduğu diğer birimlerin (Danışma merkezi, çocuk birimi, araştırma planlama destek birimi ve sosyal işler müdürlüğü) uyumlu ve ilişkili bir şekilde çalışmasını kolaylaştırır. Sizlere verilen hizmetin niteliğini artırmak için çalışır.
- **Destek personeli** ev içinde 24 saat sizlerle birlikte olarak ihtiyaç malzemelerinin bildirilmesi, temizlik vb. işlerin takibi gibi ev yaşamı ile ilgili konularda hepimize destek olmak için çalışır.

İLKELERİMİZ

- Hiçbir kadın yaşadığı şiddetin sorumlusu değildir.
- Şiddeti durdurmak mümkündür.
- Kadın sığınmaevleri çocukların da sığınmaevleridir. Çocuklar kendi haklarına sahip bireylerdir.

- Haklı şiddet yoktur. Kadınların yaşadığı şiddet onların çocuklarına şiddet uygulamasının gerekçesi olamaz.
- Kadın haklarına saygılı ve kadına yönelik şiddetle mücadelede kamusal sorumluluğun farkında olmak temel çalışma ilkelerimizdendir.
- Çocuk haklarına saygı ve şiddetin çocuklar üzerindeki etkileri konusunda duyarlı olmak temel çalışma ilkelerimizdendir.
- Evde kadınlar ve çocuklar arasında din, dil, mezhep, etnik köken, renk, siyasi görüş, yaş, ekonomik durum, engellilik, cinsel tercih, meslek, medeni hal, cinsel yönelim gibi hiçbir konuda ayrımcılık yapılamaz.
- Herkesin özel durumunu gözetken bir eşitlik ve adalet anlayışı esastır.
- Herkes kendi yaşamı için özgürce karar verebilme hakkına sahip olmalıdır. Herkes bir başkasının kendi yaşamı için aldığı karara saygı duymalıdır.
- Amacımız yardım etmek değil, şiddete karşı verdiğimiz mücaledede kadın dayanışması içinde olmaktır.

YÖNETİM BİÇİMİ

Kadın sığınmaevi belediyeye karşı sorumlu olmak üzere demokratik kurallara göre işleyen bir ekip çalışmasıyla yönetilir. Kadınlara ve çocuklara yöneltilen destek hizmetleri uzmanlar tarafından her hafta yapılan toplantılarda tartışılarak geliştirilir. Çalışanlar ve evde yaşayanların sığınmaevi çalışmasının iyileştirilmesi ve geliştirilmesi için yapacakları katkılar ve karar süreçlerine katılımları çok önemlidir.

EV KURALLARI NEDEN GEREKLİ?

Sığınma evi çok farklı yaşamları ancak ortak sorunları olan kadın ve çocukların bir araya geldiği ve birlikte yaşadığı bir yaşam alanıdır. Farklı ortamlardan gelen çok sayıda kadın ve çocuğun güven içinde, uyumlu ve huzurlu bir şekilde bir arada yaşayabilmesi için bazı temel değerleri koruyan kurallara ihtiyaç var. Ev kuralları yaşadığımız ortamda kendimizi iyi ve güvende hissetmek için nelere dikkat etmemiz gerektiği konusunda bir yön gösterici olur.

Ev kuralları, haklara saygı duyulan bir huzur ve güven ortamı yaratmak için kaçınılmazdır. Öte yandan toplu yaşanan bu yerde sağlığın korunabilmesi için gerekli temizlik ve düzenin sağlanması ve belediyenin vereceği hizmetin planlanması için de ev kuralları önemlidir.

EV KURALLARI

ŞİDDETSİZLİK KURALI

Evde şiddete yer yoktur. Hiçbir kadın birbirine, çocuklara ve çalışanlara şiddet uygulayamaz. Fiziksel şiddetin yanı sıra ayrımcılık yapmak, yüksek sesle bağırarak, tehdit etmek, azarlamak, aşağılamak, hakaret etmek, alay etmek gibi davranışlar da şiddettir.

GİZLİLİK KURALI

Sığınmaevine gelen bazı kadınların takip edilme kaygısı ve can güvenliği tehlikesi yaşamaları nedeniyle evin adresi gizli tutulmalıdır. Sizin böyle bir sorunuz olmasa bile diğer kadınların güvenliğini tehlikeye atacak bir davranışta bulunmamalısınız. Yeni tanıştığınız kişilerden, sizi merak eden yakınlarınızdan ve kamu görevlilerinden bu durumu saklamak size zor gelebilir. Ama evimizde kalmaya devam etmenin koşulu adres gizliliğimize saygı göstermenizdir. Adresi gizli tutmazsanız hem kendinizin hem de başkalarının güvenliğini tehlikeye atmış olursunuz. Çevrenizdeki insanlara nerede kaldığınıza ilişkin açıklama yapmanız gerektiğinde sığınmaevinde kaldığınızı söyleyebilirsiniz ama adresi söylememelisiniz. Sığınmaevinde kaldığınızı söylemek istemediğinizde “Devletin koruması altındayım” diyebilirsiniz.

Sizi eve bir başkası bırakıyorsa evin bulunduğu sokağa ya da yerinin anlaşılacağı kadar yakın mesafeye gelmemeniz gerekir.

Adresin gizli tutulması gerektiğinden dolayı eve misafir kabul edemezsiniz.

Evin ve evde kalan kişilerin, hatıra amacıyla bile olsa, kamera ve telefon ile kaydını yapamazsınız.

Evde kalan kadınlar ve çocukları hakkında, bu kişiler ayrılmış olsalar bile, güvenliklerini tehlikeye atacak bilgi veremezsiniz.

Evden ayrıldıktan sonra da gizlilik kurallarına uymalısınız.

HABERLEŞME KURALI

Elinizde olmayan durumlar (hastalık, alıkonulma, adli olaylar vb.) haricinde bilgi vermeden geceyi dışarıda geçiremezsiniz. Hastalık, alıkonulma, adli olaylar vb. gibi durumlarla karşı karşıya kaldığınızda, bize ulaşabilecek bir kamu görevlisine (polis, doktor vs.) Çankaya Belediyesinin koruması altında olduğunuzu söyleyip, Kadın Danışma Merkezinin telefonunu verebilirsiniz.

Bir gün önceden yazılı olarak haber verip geceyi dışarıda geçirebilirsiniz. Ertesi gün dönmezseniz, sizi merak eder ve hakkınızda polise kayıp başvurusu yaparız.

YEMEK KURALI

Yemek saatleri aşağıdaki gibidir:

Yemekhane	Başlangıç Saati	Bitiş Saati
Kahvaltı	08:30	10:00
Öğle yemeği	12:00	13:30
Akşam yemeği	18:00	20:00

Bu saatler dışında yemek bulamayabilirsiniz, bu durumda mutfaktaki malzemelerden kendinize bir şeyler hazırlayabilirsiniz. İşiniz bittiğinde kullandığınız yerlerin temizliğine özen göstermelisiniz.

Yemekler yemekhanede ya da mutfakta yenilir. Odalara yemek götüremezsiniz. Yemekhane ve mutfağın temizliğine özen göstermelisiniz.

ÇOCUK BİRİMİ KURALI

Çocuklar ve anneler hafta içi 08.00 – 17.00 saatleri arasında çocuk biriminin eğitim ve etkinlik programından faydalanabilmektedir. Bu saatler arasında anneler, çocuk birimi çalışanlarının yönlendirmeleri doğrultusunda anne çocuk ilişkisini geliştirmek için düzenlenen eğitim ve etkinlik programlarına katılırlar, çocuk biriminin destek çalışmalarına katılım sağlarlar. Bu saatler dışında bakım ve eğitim desteği verilmemektedir.

Çocuklarınızın bakımı ve eğitimiyle ilgili kişiler çocuk birimi personelidir. Diğer çalışanlardan bu desteği talep edemezsiniz.

EŞYALAR KURALI

Eve girişte görevlilere teslim edebileceğiniz eşyalar:

- İlaçlarınız
- Değerli eşyalarınız
- Kişisel evraklarınız

Eve geldiğinizde alabileceğiniz eşyalar:

- Banyo havlusu
- Yatak takımı
- Diş fırçası
- Saç fırçası, toka

Eve ait olan havlu ve yatak takımlarının ayrılırken görevlilere teslim edilmesi gerekmektedir.

ORTAK ALANLARIN KULLANIMIYLA İLGİLİ KURALLAR

Eve son giriş saati 22:00'dir. Çalışma koşullarının gerektirdiği durumlar haricinde bu saatten sonra evden çıkılamaz. Dışarıdaki tüm ihtiyaçlarınızı bu saate kadar karşılamamız gerekmektedir.

Evde kalan diğer kadın ve çocukların dinlenme hakkı gözetilerek saat 22:00'den sonra ortak kullanılan alanlarda ve odalarda gürültü yapılmamalıdır.

Saat 22:00 çocukların odalarına gitme saatidir. Bu saatten sonra çocuklar ortak kullanım alanlarında değil, odalarında vakit geçirirler.

Toplu yaşamın sağlıklı sürdürülebilmesi için herkes üzerine düşen temizlik ve mutfak işlerini yapmakla sorumludur.

Sigara odası dışında hiçbir yerde sigara içilemez. Sigara odasının temiz tutulması sizlerin sorumluluğundadır.

Mutfak, oturma salonu, bilgisayar odası ve kitaplık gibi alanlar temiz ve düzenli kullanılmalıdır.

Tuvalet ve banyolar temiz kullanılmalı ve kullanıldıktan sonra bir sonraki kişinin kullanımına elverecek şekilde temiz bırakılmalıdır.

Makinelerin kullanımına dikkat edilmelidir. Elektrik tesisatına zarar verdiği ve tehlike yarattığı için aynı katta ikiden fazla makine çalıştırılmamalıdır.

ODALARIN KULLANIMI KURALI

Sağlık durumuna ve çocuk sayısına göre odaların dağılımına karar verilir. Çocuklu kadınların mümkün olduğu kadar ayrı odalarda kalmasına dikkat edilir.

Odalarınızın temizliği sizin sorumluluğunuzdadır.

KALMA SÜRESİ KURALI

Evde kalma süresi 3 (üç) aydır. Sağlık sorunları yaşanması, yakın zamanda sonuçlanacak ve önemli sonuçlar doğuracak bir davanın sürüyor olması, yakın zamanda sonuçlanacak ve önemli sonuçlar doğuracak bir eğitimin sürüyor olması gibi durumlarda bu süre 6 (altı) aya kadar uzatılabilir.

EVDEN ÇIKARMA KURALI

Kalış süresinin dolması, kendi isteği ile ayrılma ve kural ihlali nedeni ile evden çıkartılma konularındaki işlemler Yürütme Kurulu kararını takiben gerçekleştirilir.

Evdeki huzur ve güven ortamına zarar verdiğiinden, şiddetsizlik, gizlilik veya haberleşme kurallarına uymama evden çıkarılma gerekçesidir.

Diğer kurallara uyulmaması durumunda ise 3 (üç) kez sözlü uyarı yapılır, kurallara uymama devam ettiği durumda 1 (bir) yazılı uyarı yapılır. 1 yazılı uyarıdan sonra kurallara uyulmadığı takdirde konu Yürütme Kurulu'nda görüşülerek evden çıkarma kararı alınabilir.

EK 2.1.7.

**ÇANKAYA BELEDİYESİ KADIN SIĞINMAEVI
KABUL SÖZLEŞMESİ**

Kadın sığınmaevine kabulüm için verdiğim bilgilerin doğruluğunu, ev kurallarını okuduğumu/dinlediğimi, sığınmaevinde bulunduğum süre içinde kurallara uymayı kabul ettiğimi ve bunlara aykırı davranışımın belirlenmesi ya da verdiğim bilgilerin doğru olmadığının saptanması halinde sığınmaevinden çıkarılmayı kabul ve taahhüt ediyorum.

Tarih

Adı Soyadı

İmza

Ek 1: Ev Kuralları- 3 Sayfa

EK 2.1.8

.../.../...

SİĞINMAEVİNE KABUL TUTANAĞI

.....'ın Çankaya Belediyesi Kadın Sığınmaevinde kalması uygun bulunmuştur. Aşağıda belirtilen evrakın fotokopileri ekte gönderilmiştir.

Gönderilen evrakı işaretleyiniz:

1. Danışma Merkezi Görüşme Formu
2. Risk Analizi
3. Özel Bilgi Notu
4. Nüfus Cüzdanı, Pasaport, BMMYK Dosya No
5. Diğer (darp raporu, boşanma ve diğer davalarıyla ilgili evrak, avukatının kartı, vb.)

Adı Soyadı

Görevi

İmzası

EK 2.2.1.

.../.../...

**ÇANKAYA BELEDİYESİ KADIN SĞINMAEVİ
GEÇİCİ KABUL SÖZLEŞMESİ**

.....'in yönlendirmesiyle Çankaya Belediyesine başvuran
..... Kadın Sığınmaevine geçici olarak kabul edilmiştir. Kesin
kabulüne .../.../... tarihinde yapılacak değerlendirme görüşmesine göre karar verilecektir.

Geçici olarak kabul edildiği sığınmaevinde bulunduğu süre içinde ev kurallarına uymayı ve bunlara aykırı davranışının belirlenmesi halinde sığınmaevinden çıkarılmayı kabul ve taahhüt etmektedir.

Adı, Soyadı:

Adı, Soyadı:

Görevi:

İmza:

İmza:

EK 2.2.2.

EMANET İŞLEMLERİ TUTANAĞI

Tarih	İşlemlerle İlgili Açıklama	Emanet Sahibinin İmzası	Emanet Sorumlusunun İmzası

Yukarıda listelenen emanetleri eksiksiz olarak teslim aldım .../.../...

Teslim Alan:

Teslim Eden:

İmza:

İmza:

EK 2.2.3.

SOSYAL DESTEK PLANI HAZIRLIK GÖRÜŞMESİ

1. Sorun/lar:

2. Güvenlik:

- 2.1. Sığınakta kaldığınızı bilen veya tahmin edebilecek kişiler var mı? Varsa kimlerdir?
- 2.2. Size ve/ya çocuklarınıza şiddet uygulayan veya uygulamasından korktuğunuz kişiler kimlerdir? Nerede yaşıyorlar?
- 2.3. Şiddet uygulayan kişi/ler dışında sizi arayabilecek ya da sizin için kayıp ilanı verebilecek kimse var mı?
- 2.4. Tehdit ediliyor musunuz? Ne ile tehdit ediliyorsunuz?
- 2.5. Sığınakta kendinizi güvende hissediyor musunuz? Hayır ise neden?
- 2.6. Güvenlik sorunlarınızın nasıl aşılabileceğini düşünüyorsunuz?

(Güvenlikle ilgili bölümün sonunda gerekli görülürse risk analizi çalışması yapılacaktır)

3. Hukuk:

- 3.1. Hukuki bir desteğe ihtiyacınız var mı? Varsa → Hangi konularda?
- 3.2. Şiddet uygulayana karşı herhangi bir hukuki işlem başlattınız mı?
  - a. Evet → Ne tür bir dava sürüyor? Avukatın adı soyadı, adresi?
  - b. Hayır

3.3. Şiddet uygulanan birey hakkında herhangi bir tedbir kararı var mı? Varsa → Başlangıç-
bitiş tarihleriyle belirtiniz.

3.4. Yasal haklarınızı biliyor musunuz?

(Bu bölümün sonunda yasal haklar konusunda bilgi verilecek)

4. Sağlık durumu:

4.1. Herhangi bir sağlık probleminiz var mı?

Sürekli bir sağlık problemi var → Nedir?

Tedavi görüyor Tedavi görmüyor

Düzenli ilaç kullanıyor → Ne için?

Acil tedavi görmesi gereken bir rahatsızlığı var → Nedir?

Alerjisi var → Neye?

Cihaz/protez kullanıyor

Hamile → Kaç aylık?

4.2. Kendinizi bedensel ve ruhsal olarak nasıl hissediyorsunuz? **(Açıklanacak)**

4.1. Sorundan bahsediyorsa → Bu sorunlarınız için herhangi bir tedavi gördünüz mü?

4.2. Sosyal güvenceniz var mı? Varsa → Belirtiniz

4.4. Sağlık sorunu varsa (bedensel veya ruhsal) → Sağlık sorununuzu takip eden bir sağlık
bir sağlık kuruluşu ve/veya doktor var mı? Varsa → Hangi kurum/Kim?

(Bu bölümün sonunda sağlık destek mekanizmaları hakkında bilgilendirme yapınız)

5. Eğitim ve İstihdam:

- 5.1. Eğitim Durumu (bitirdiği veya yarıda bıraktığı derece/kurum):
- 5.2. Tamamladığı/Katıldığı meslek edindirme kursları ve diğer eğitim programları:
- 5.3. Mesleği:
- 5.4. Mevcut istihdam durumu (istihdam biçimi, yarı/tam zamanlı) :
- 5.5. Kısaca iş deneyimi:

6. Ekonomik Durum:

- 6.1. Geliri var mı? Varsa→Aylık Geliri (Maaş, gayrimenkul gelirleri, nafaka, vs...):
- 6.2. Maddi birikimleri ve sahip olduğu gayrimenkuller:
- 6.3. Aldığı kurumsal/kişisel yardımlar (Ayni ve nakdi yardımlar, vb.):

7. Çocuklar:

	1. Çocuk	2. Çocuk	3. Çocuk	4. Çocuk
Yaş				
Cinsiyet	☐ Kız ☐ Erkek	☐ Kız ☐ Erkek	☐ Kız ☐ Erkek	☐ Kız ☐ Erkek
Sağlık durumu				
Okula gidiyor mu?	☐ Evet ☐ Hayır	☐ Evet ☐ Hayır	☐ Evet ☐ Hayır	☐ Evet ☐ Hayır
Kiminle kalıyor?	☐ Anne ile beraber ☐ Babanın yanında ☐ Kadının ailesinin yanında ☐ Yurtta kalıyor	☐ Anne ile beraber ☐ Babanın yanında ☐ Kadının ailesinin yanında ☐ Yurtta kalıyor ☐ Babanın ailesi ile kalıyor ☐ Diğer	☐ Anne ile beraber ☐ Babanın yanında ☐ Kadının ailesinin yanında ☐ Yurtta kalıyor ☐ Babanın ailesi ile kalıyor ☐ Diğer	☐ Anne ile beraber ☐ Babanın yanında ☐ Kadının ailesinin yanında ☐ Yurtta kalıyor ☐ Babanın ailesi ile kalıyor ☐ Diğer

	☐ Babanın ailesi ile kalıyor ☐ Diğer			
Şiddete maruz kaldı mı?	☐ Evet ☐ Hayır	☐ Evet ☐ Hayır	☐ Evet ☐ Hayır	☐ Evet ☐ Hayır
Maruz kaldığı şiddet biçimi	☐ Fiziksel ☐ Psikolojik/Sözel / Duygusal ☐ Cinsel istismar ☐ Ekonomik ☐ Şiddete tanıklık	☐ Fiziksel ☐ Psikolojik/Sözel/ Duygusal ☐ Cinsel istismar ☐ Ekonomik ☐ Şiddete tanıklık	☐ Fiziksel ☐ Psikolojik/Sözel/ Duygusal ☐ Cinsel istismar ☐ Ekonomik ☐ Şiddete tanıklık	☐ Fiziksel ☐ Psikolojik/Sözel/ Duygusal ☐ Cinsel istismar ☐ Ekonomik ☐ Şiddete tanıklık

DEĞERLENDİRME:

Görüşmeyi yapan sosyal çalışmacı görüşme sonunda durumun kısa bir değerlendirmesini yapar. Kadının sorunlarla başa çıkabilme sürecinde güçlenmesine yönelik açıklamalarda bulunur. Mevcut sosyal, ekonomik, yasal destek sistemleri ve haklar konusunda bilgilendirir. Adli ya da tıbbi konularda acil müdahale gerekiyorsa girişimlere başlanır. Kadın ve danışmanın birlikte hazırlayacakları planla ilgili görüşme için takip eden hafta içinde randevu tarihi belirlenir.

EK 2.2.4.

Sosyal Destek Planı Değerlendirme Formu:

Bu form, bilgisayarda her kadın için oluşturulan dosyada yer alır. Gerekirse bir kopyası çıktı alınarak dosyalarıdır. Yapılan her sosyal destek çalışmasının rapor edildiği ve ilgili sosyal çalışmacı tarafından değerlendirildiği bir formdur. Sosyal destek vaka değerlendirmelerinin 3 aşamasını kapsayacak şekilde hazırlanmıştır.

1. Aşama

Destek planı hazırlık görüşmesi

(Destek planı, sığınakta kalan kadınların sorunlarının çözümüne yönelik olarak geliştirecek danışmanlığın planlanmasıdır. Sorunun tespiti, ihtiyaçların saptanması, danışanın güçlü yönlerinin vurgulanması, destek planının geliştirilmesindeki kısıtlayıcı faktörlerin değerlendirilmesi yapılır.)

Tarih:

Süre:

Uzman:

Ön Çalışma:

Araçlar: Destek planı hazırlık görüşmesi formu

Açıklama: (Destek planı hazırlık görüşmesi formunun değerlendirilmesi)

Bir sonraki görüşmenin içeriği ile ilgili bilgilendirme:

Bir sonraki görüşmenin tarihi ve saati:

Bu tablo destek planı hazırlık görüşmesinden yola çıkarak tespit edilen sorunları temel başlıklarla içerir. Ortadan kalkan her sorun ile ilgili kısa açıklama yapılır ve ilgili satır renklendirilir.

	Durum	Not (değişim bilgileri)
Hukuk		
Güvenlik		
Sağlık		
Eğitim		
İstihdam		
Uluslararası Prosedür		
Aile		
Sosyal Destek/Çevre		
Çocuk		
Diğer		

2. Aşama

Planlama Görüşmesi

Kadının kendi yaşam planı ile ilgili önerilerini dile getirmesine öncelik vererek ne tür destek mekanizmalarının harekete geçirilebileceği konusunda bilgilendirme ve planlama yapılır.

Tarih:

Süre:

Uzman:

Ön çalışma: Destek planı hazırlık görüşmesinin değerlendirilmesi sonucunda kadının ihtiyaçlarına yönelik öneriler hazırlama.

Açıklama:

3. Aşama

Planlanan Faaliyetlerin Gerçekleştirilme Süreci

Planlanan Faaliyetlerin Gerçekleştirilme Süreci sorunun çözümüne yönelik önerilerin kadın ve danışmanın karşılıklı görüşmeleri ile geliştirildiği ve uygulamasının yapıldığı bir çalışma dönemini içerir. Her hafta tekrarlanan görüşmelerde durum değerlendirilir ve ilgili raporlar aynı dosya içinde toplanır. Planlama aşamasında gerçekleştirilen başvuru ve faaliyet ile ilgili bilgi uygulama tablosuna işlenmelidir. Ön çalışma, Açıklama, Plan ve Sorunlar kısmında o hafta ele alınan her bir konuya bir rakam verilir. Ön çalışmada örneğin 1 rakamı ile belirtilen konunun açıklaması yine 1 rakamı ile belirlenir ve o konu ile ilgili plan da o rakamı alır. Diğer sütunda yer alan sorun ve öneriler yine ait olduğu konunun rakamını alır. Uygulama bilgileri ile ilgili dokümanlar varsa açıklama kısmında dokümanın adı belirtilmelidir. Bu tablo 12 haftalık bir süreç için hazırlanmıştır. Ancak, haftalık planlanan görüşmeler dışında planlanmamış görüşmeler de gerçekleştirilebilir. Bu durumda, lütfen ilgili haftanın altına her görüşme için yeni bir satır ekleyerek aynı başlıklar altında bilgileri doldurunuz.

Haftalık Çalışma Tablosu (12 hafta için):

No	Uygulama Bilgileri	Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar ve Varsa Öneriler
1	Tarih: Süre: Uzman: Ön çalışma: 1. konu: 2. konu: Açıklama: 1. konu: 2. konu: Plan: 1.konu: 2. konu:	1. konu: 2. konu: Diğer:
2	Tarih: Süre: Uzman: Ön çalışma: Açıklama: Plan:	
4	Tarih: Süre: Uzman: Ön çalışma: Açıklama: Plan:	
5	Tarih: Süre: Uzman:	

	Ön çalışma: Açıklama: Plan:	
6	Tarih: Süre: Uzman: Ön çalışma: Açıklama: Plan:	
7	Tarih: Süre: Uzman: Ön çalışma: Açıklama: Plan:	
8	Tarih: Süre: Uzman: Ön çalışma: Açıklama: Plan:	
9	Tarih: Süre: Uzman: Ön çalışma: Açıklama: Plan:	
10	Tarih: Süre: Uzman: Ön çalışma: Açıklama: Plan:	
11	Tarih: Süre: Uzman: Ön çalışma: Açıklama: Plan:	
12	Tarih: Süre: Uzman: Ön çalışma: Açıklama: Plan:	
	Tarih: Süre: Uzman: Ön çalışma: Açıklama: Plan:	

Çıkış Süreci:

Çıkış Süreci Bilgileri	Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar ve Varsa Öneriler
Tarih: Süre: Uzman: Çıkış Nedeni: Çıkması Gereken Tarihi: Ön Çalışma: Açıklama (yapılan yönlendirmeler, uzatma vb): Plan:	
Çıkış tarihi: Yönlendirilen Kurumların İletişim Bilgisi: Kadının İletişim Bilgileri:	

Uygulama Tablosu:

Bu tablo kadının evde kalış süresi boyunca yapılan yönlendirmeler ve uygulamalarla ilgili temel bilgileri içerir

Uygulama-Yönlendirme	Tarih	Açıklama
Adli sağlık raporu		
Adli yardım		
Nakdi yardım		
Çocuk yardımı		
Yeşil kart		
Kimlik		
Meslek edinme kursları		
Okul ve burs		
Kreş		
İstihdam		
İlgili kurum ve kuruluşlar		
Gıda yardımı		
Eşya yardımı		
Kira yardımı		
Ev bulma		
Diğer		

EK 2.2.5.

HAFTALIK FAALİYET RAPORU

BİRİM ADI: Çankaya Belediyesi Kadın Sığınmaevi

Raporun Kapsadığı Dönem (Başlama / Bitiş Tarihi):

GİRİŞ:

Bu rapor Çankaya Belediyesi Kadın Sığınmaevinde, Çocuk Biriminde, Kadın Danışma merkezinde ve araştırma, planlama, destek biriminde ..... tarihleri arasındaki döneme ait tanımlayıcı bilgileri ve gerçekleştirilen faaliyetlere ait bilgileri içermektedir. Birinci bölümde söz konusu birimlerde **gerçekleştirilen faaliyetler**, nitelikli destek hizmetleri, danışma merkezi faaliyetleri, sığınma evi içindeki nitelikli destek hizmeti faaliyetleri, acil müdahale gerektiren durumlar, ev hizmetleri, katılımcı faaliyetler, çocuk birimi faaliyetleri araştırma, geliştirme, planlama çalışmaları, rutin işleyiş dışında kalan diğer faaliyetler başlıkları altında açıklanmıştır. İkinci bölümde dönem içinde karşılaştığımız **sorunlara** ilişkin bilgiler ve bu sorunların çözümüne yönelik önerilerimiz yer almaktadır. **Takip** başlığında yer alan üçüncü bölüm bir sonraki raporlama dönemi için öngördüğümüz çalışmalarla ilgili planlarımızı içermektedir. Dördüncü ve bölümde ihtiyaçların ve harcamaların bilgisine yer verdiğimiz **bütçe**; beşinci bölümde Rapor döneme ait çalışmanın değerlendirildiği güçlü ve eksik yönlerinin bulunduğu **yorum, öneri ve eklerin** yer almaktadır. Rapor önemli noktaların vurgulandığı bir özetin de yer aldığı **sonuç** bölümü ile tamamlanmaktadır.

Raporlama dönemi içinde evde kalan ve çalışanlarla ilgili genel tanımlayıcı veriler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Evde kalan kadın sayısı:		
Evde kalan çocuk sayısı:		
Danışman sayısı:		
Destek personeli sayısı:		
Temizlik personeli:		

I. GERÇEKLEŞEN FAALİYETLER

1. KADIN DANIŞMA MERKEZİ FAALİYETLERİ

Faaliyet 1.1.: Telefonla başvuruların yanıtlanması

(Başvuru sayısı, nedeni/nedenleri, hizmet biçimi, çıktılar)

Açıklama:

Değerlendirme:

Faaliyet 1.2.: Diğer kurum ve kuruluşlarla ilişkiler

Açıklama:

Değerlendirme:

Faaliyet 1.3.: Danışma Merkezine bizzat başvurular

(Başvuru sayısı, görüşme biçimi, süresi, hizmet planlaması, risk analizi, çıktılar)

Açıklama:

Faaliyet 1.4. : Çankaya Belediyesi Sığınmaevine kabul

(Tarih, İlk muayenenin yapılması, Raporlama ve raporu sığınmaevine iletme,Sığınmaevine geçişte kadına refakat etme)

Açıklama:

Değerlendirme: -

Faaliyet 1.5.: Sığınmaevinde kalmakta olan kadınlar için danışmanlık ve destek

(Tarih, Süre, İçerik)

Açıklama:

Değerlendirme: -

Faaliyet 1.6.: Sığınmaevinde kalanlarla ilgili evrakları düzenleme

Açıklama:

Değerlendirme: -

Faaliyet 1.7.: Sığınmaevinden ayrılacak olanların başka kurumlara geçişi sürecinde gereken koordinasyonu sağlama (Tarih, İlişki kurulan kurum ve sorumlu, Çocuk biriminden çocuğa ilişkin rapor, Sosyal çalışmacı raporu, İlgili sağlık raporu, Adli evraklar, Risk analizi raporu)

Açıklama:

Değerlendirme:

Faaliyet 1.8. : Aile üyelerinin, polis vb. kadınlarla ilgili olarak yaptığı başvuruları

(Tarih, Başvuru sayısı ve biçimi, İçerik, Uygulama, Rapor, Bilgilendirme)

Açıklama:

Değerlendirme: --

Faaliyet 1.9.: Diğer Çalışmalar

(Tarih, İçerik)

Açıklama:

Değerlendirme:-

2. SİĞINMA EVİ İÇİNDEKİ NİTELİKLİ DESTEK HİZMETİ FAALİYETLERİ

Faaliyet 2. 1. : Eve Kabul – Tanışma – İlk Görüşme

(tarih, bilgilendirme: ortak yaşam, ev bölümleri, çalışanlar, ev kuralları, bilgi alma, süre, risk analizi, rapor)

Açıklama:

Değerlendirme:

Faaliyet 2. 2. : Yeni Kabul Bilgilendirmesi

(tarih, güvenlikle, destek mekanizmaları, yasal haklar ilgili gerekli bilgiler verilmesi)

Açıklama:

Değerlendirme:

Faaliyet 2. 3.: Destek planı hazırlık görüşmesi

(ön çalışma, tarih, süre, uzman, içerik, rapor)

Açıklama:

Değerlendirme:

Faaliyet 2. 4.: Planlanan Faaliyetlerin Gerçekleştirilme Süreci

Açıklama:

Adli sağlık raporu	
Adli yardım	
Nakdi yardım	
Çocuk yardımı	
Yeşil kart	
Kimlik	
Meslek edinme kursları	
Okul ve burs	
Kreş	
İstihdam	
İlgili kurum ve kuruluşlar	
Gıda yardımı	
Eşya yardımı	
Kira yardımı	
Ev bulma	
Takip ve değerlendirme	
Diğer	

Değerlendirme:

Faaliyet 2. 5.: Çıkış Süreci ve İşlemleri

(işlem sayısı, tarih, nedenleri, kalış sürecinin değerlendirilmesi, yapılan yönlendirmeler, tutanak ve raporlar, çıkış konusunda yapılan görüşme tutanağı, Danışma merkezi tarafından sığınma evinden talep edilen belgeler)

Açıklama:

Değerlendirme:

Faaliyet 2.6.: Destek personelinin çalışmaları

Açıklama:
Değerlendirme:

3. ACİL MÜDAHALE GEREKTİREN DURUMLAR

Faaliyet 3.1.: Acil müdahale gerektiren durumlar
(Tarih, acil müdahale gerektiren durum, sorumlu, uygulama)

Açıklama:
Değerlendirme:

4. EV HİZMETLERİ

Faaliyet 4.1.: Temizlik hizmetleri
Açıklama:
Değerlendirme:

Faaliyet 4.2.: Yemekhane hizmetleri
Açıklama:
Değerlendirme:

5. KATILIMCI FAALİYETLER

Faaliyet 5.1.: Haftalık Değerlendirme Toplantısı
(tarih, katılımcılar, içerik, yöntem, süre, değerlendirme raporları)
Açıklama:
Değerlendirme:

Faaliyet 5.2.: Ev Toplantıları
(tarih, katılımcılar, içerik, -Faaliyetlerin duyurulması, ev kurallarının tartışılması, sığınmaevinde yaşanan sorunlar, kriz durumları ile başa çıkma,- yöntem, kullanılan araçlar, süre, çıktılar)
Açıklama:
Değerlendirme:

Faaliyet 5.3.: Eğitici Toplantılar
(tarih, katılımcılar, içerik, yöntem, kullanılan araçlar, süre, çıktılar)
Açıklama:
Değerlendirme:

Faaliyet 5.4.: Sosyal Aktiviteler
(tarih, katılımcılar, içerik, yöntem, kullanılan araçlar, süre, çıktılar)
Açıklama:
Değerlendirme:

Faaliyet 5.5. : Sığınmaeviyile ilgili gündemli toplantılar
Açıklama:

6. COCUK BİRİMİ FAALİYETLERİ

Faaliyet 6.1.: Tanışma – İlk Görüşme

(Öğretmenleri tanıma, Sınıfı tanıma, evi tanıma, ilk gözlem raporu /gelişim değerlendirmesi raporu)

Açıklama:

Değerlendirme: -

Faaliyet 6.2. : Anne ile Görüşme

(Katılan, süre, biçim, anne ile işbirliği kurmak, çocuğu ilişkin sağlık bilgilerinin ve diğer bilgilerin alınması, destek planı hazırlamak, rapor)

Açıklama:

Değerlendirme: -

Faaliyet 6.3. : İlk gözlem ve destek planı

(Tarih, gelişim değerlendirmesi, sorunlar, ihtiyaçlar, öneri geliştirme, ilk gözlem raporu)

Açıklama:

Değerlendirme: -

Faaliyet 6.4. : Gözlem ve raporların görüşülmesi

(Tarih, katılan, süre, biçim, rapor)

Açıklama

Değerlendirme: -

Faaliyet 6.5. : Çıkış

(Tarih, ayrılan çocuk ve yaş aralığı, anne ile son görüşme, çocuk ile son görüşme, yeni dönemle ilgili bilgilendirme, takip randevusu, raporlama / dosya hazırlama ve iletme)

Açıklama:

Değerlendirme: -

Faaliyet 6.6. : Bilgi paylaşımı

(tarih, katılımcı, çocuklar için SHP geliştirmek, ruh sağlığı konusunda yönlendirme ve destek sağlamak, haftalık toplantı raporu)

Açıklama:

Değerlendirme:

Faaliyet 6.7.: Branş etkinlikleri

(Tarih, duyurma, Etkinlik tipi, biçim /içerik, sorumlu, rapor)

Açıklama:

Değerlendirme:

Faaliyet 6.8. : Şiddetsiz disiplin eğitimleri

(tarih, katılımcı, içerik, süre, raporu)

Açıklama:

Değerlendirme:

Faaliyet 6.9.: Ders ve okul takibi

(Okula yerleştirme, gizlilik ve güvenlik önlemleri, ders takibi, okul değiştirme işlemleri)

Açıklama:

Değerlendirme: -

7. ARAŞTIRMA, GELİŞTİRME, PLANLAMA ÇALIŞMALARI

Faaliyet 7.1.: Araştırma faaliyetleri

Açıklama:

Değerlendirme:

Faaliyet 7.2.: Planlama faaliyetleri

Açıklama:

Değerlendirme:

Faaliyet 7.3.: Kurumsal ilişkiler ve işbirliği faaliyetleri

Açıklama:

Değerlendirme:

8. RUTİN İŞLEYİŞ DIŞINDA KALAN DİĞER FAALİYETLER

Faaliyet 8.1.:

Açıklama:

Değerlendirme:

II. KARŞILAŞILAN SORUNLAR

No	Sorun	Önlemler	İhtiyaçlar
1.			
2.			
3.			

III. TAKİP

No	Planlanan Faaliyet	Planlanan Tarih	Ön çalışma ve ihtiyaç bildirimi
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			

IV. BÜTÇE

V. YORUMLAR /ÖNERİLER/EKLER

VI. SONUÇ

EK 2.2.6.

ACİL DURUM PLANI

*Aşağıdaki plan kullanıcıların kendi koşullarına özgü değişiklikler gerektirir.
Her kurumun kendi acil durum planını geliştirmesi gerekir.*

A. SAĞLIKLA İLGİLİ ACİL DURUMLAR:

- a. Bir kadın ya da çocuk acil bir sağlık sorunu yaşadığında sakin olalım. Paniğe kapılırsak görevimizi yapamayız. Diğer kadınlara ve çocuklara sakin olmalarını söyleyelim. Yardım edecekleri bir durum yoksa odayı boşaltmalarını isteyelim.
- b. İlk yardım eğitimi aldıysak duruma müdahale edelim. Almadıysak hiçbir müdahalede bulunmadan 112'yi arayalım.
- c. 112'ye adresi çekinmeden verelim.
- d. Telefonda sağlık sorununu kısaca anlatalım (yanık mı, bayılma mı, yaralanma mı, intihar girişimi mi?).
- e. Saat 20:00'de gelen ikinci destek personeli henüz gelmemişse onu arayalım ve çağıralım.
- f. İkinci destek personeline ulaşamazsak sığınmaevi koordinatörünü arayalım ve ikinci bir kişinin acilen sığınmaevine gelmesini isteyelim.
- g. Sağlık görevlileri gelince rahat müdahale edebilmeleri için uygun ortamı hazırlayalım. Kalabalığı uzaklaştıralım. Onların işlerini kolaylaştırıcı yardımları yapalım.
- h. Sağlık sorunu burada çözülemedi ve kişinin ambulansla götürülmesi gerekiyorsa:
  - i. Çocuksa yanında annesinin gitmesi gerekir. Kadının başka çocuğu varsa, kadın dönene kadar diğer çocuğun bakımının yapılacağı konusunda kadınla kısa, güven verici bir konuşma yapalım.
  - ii. Kadınsa ve Türkçe bilmeme, kendini rahat ifade edememe, aşırı korku gibi bir sorunu yoksa refakatçi gerekmez.
  - iii. Böyle sorunlar varsa ya da kadın ısrarla yanında refakatçi istiyorsa, 20:00'de gelen ikinci destek personeli ya da başka ikinci kişi henüz gelmemişse ambulansla gitmeyelim.
  - iv. Kadın refakatçi talep ediyor ve ikinci destek personeli gelmişse ambulansla gidilebilir.
  - v. Kadın refakatçi talep ediyor ve ikinci destek personeli gelmişse, kadınlardan biri hastayla birlikte gitmek istiyorsa dikkatli olalım. Yanında gidecek kişiyi seçmek için iyi düşünelim. Kendisi de sağlık sorunları olan biriye gitmesine izin vermeyelim.
- i. Sağlık görevlileri ayrılırken hangi hastaneye gideceklerini soralım.
- j. Hastalanan kişiye nüfus cüzdanını, parasını ve cep telefonunu verelim.
- k. Ambulans ayrıldıktan bir saat sonra hastayı cep telefonundan arayarak durumuyla ilgili bilgi alalım.

B. GÜVENLİKLE İLGİLİ ACİL DURUMLAR:

- a. Kapıya bir erkek gelince:
  - i. Kapıyı açmayalım.

- ii. 155'e haber verelim.
- iii. Belediyede ilgili sorumluya haber verelim.
- b. Kapıya bir polis gelince:
  - i. Kapıyı açmayalım.
  - ii. Belediyede ilgili sorumluya haber verelim.
- c. Bir kadın eve dönmeyince:
  - i. Kendisine ulaşmaya çalışalım.
  - ii. Ulaşamadıysak, evdeki diğer kadınlara soralım.
  - iii. Can güvenliği sorunu olduğunu düşünüyorsak sığınmaevini koordinatörünü ve gerekirse Müdürlükten ilgili sorumluyu arayalım.
  - iv. Can güvenliği sorunu olduğunu düşünüyorsak aradan 24 saat geçmesini beklemeden 155'e haber verelim.
  - v. Güvenlik sorunu yoksa 24 saat dolunca 155'e haber verelim.
  - vi. Kadının evde bıraktığı çocuğu varsa 24 saat beklemeden 155'e haber verelim. Çocuk için bir çocuk gelişimci nöbete kalsın.
- d. TV'de sığınmaevini konu alan bir yayın olunca:
  - i. Sığınmaevi koordinatörüne haber verelim.
  - ii. Müdürlükte ilgili sorumluya haber verelim.

C. SİVİL SAVUNMA İLE İLGİLİ ACİL DURUMLAR:

- a. Yangın, doğal afet gibi durumlarda Sivil Savunma Uzmanının vereceği eğitim doğrultusunda hareket edelim.

EK 2.2.7.

**ÇANKAYA BELEDİYESİ
KADIN SİĞİNMAEVİ
EV TOPLANTISI RAPORU**

Toplantı Tarihi:

Toplantı Saati:

Toplantıya Katılan Çalışanlar:

Toplantıya Katılan Kadın Sayısı:

1. Gündem: Bir Önceki Ev Toplantısının Değerlendirilmesi (Daha önce alınan kararlar uygulandı mı? İşlevsel sonuçlar doğurdu mu? Ortaya çıkan problemler neler oldu?)

2. Gündem:

Alınan Kararlar:

3. Gündem:

Alınan Kararlar:

EK 2.2.8.

**ÇANKAYA BELEDİYESİ
KADIN DANIŞMA MERKEZİ VE SĞINMAEVI**

ETKİNLİK RAPORU

Etkinlik Adı:

Etkinliğin Amacı:

Etkinlik Tarihi:

Etkinlik Süresi:

Etkinlik Sorumlusu/Sorumluları ve Statüleri:

Etkinliğe Katılan Çalışan Sayısı ve Statüleri:

Etkinliğe Katılan Kadın Sayısı:

Etkinliğe Katılan Çocuk Sayısı:

Etkinliğin Özeti⁵³:

Genel Gözlemler⁵⁴:

Etkinlik Amacına Ulaştı mı?

Varsa Yaşanan Sıkıntılar/Sorunlar⁵⁵:

Öneriler⁵⁶:

Diğer⁵⁷:

---

⁵³ Lütfen uygulamaları, etkinlikte neler yapıldığını, nasıl yapıldığını kısaca anlatınız.

⁵⁴ Lütfen gözlemleyebildiğiniz kadarıyla etkinliğin katılımcılar üzerindeki etkilerini; katılımcılardan etkinliğe ilişkin geri dönüş aldıysanız geri dönüşleri yazınız.

⁵⁵ Lütfen etkinlik öncesinde, etkinlik boyunca ve etkinlik sonrasında “sorun” olarak gördüğünüz (organizasyona ilişkin sorunlar, malzeme sıkıntısına ilişkin sorunlar, katılımcılarla yaşanan sorunlar vb.) her türlü tespitinizi yazınız.

⁵⁶ Lütfen özellikle etkinliğe ilişkin ve varsa danışma merkezi ve sığınmaevi ile ilgili her türlü önerinizi yazınız.

⁵⁷ Lütfen raporda başlık olarak yer almayan ancak önemli gördüğünüz her türlü gözleminizi ve düşüncenizi yazınız.

EK 2.2.9

.../.../....

SIĞINMAEVİNDEN AYRILMA BİLDİRİMİ

Sayın .....,

.../.../.... tarihinden bu yana kalmakta olduğunuz Çankaya Belediyesi Kadın Sığınmaevinden

- a. ayrılmak istediğinizi beyan etmeniz
- b. kalış sürenizin dolması
- c. ev kurallarını ihlal etmeniz

nedeniyle .../.../..... tarihi itibarıyla ayrılmanız gerekmektedir.

Bilgilerinize sunarız.

Adı Soyadı:

Okudum

Görevi:

Adı Soyadı:

İmza:

İmza:

EK 2.2.10.

.../.../...

Kalış süresinin uzatılmasına ilişkin talebin kabulüyle ilgili Yürütme Kurulu kararı

Sayın .....,

..... Sığınmaevinde kalış sürenizin uzatılmasına ilişkin tarihli dilekçenizde belirttiğiniz gerekçelerin Sığınmaevi Sözleşme ekinde belirtilen uzatma kriterlerine uygun bulunduğunu ve ...../...../..... tarihi itibarıyla Çankaya Belediyesi Kadın Sığınmaevinde kalış sürenizin ..... süreyle uzatıldığını bildiriyoruz.

Saygılarımızla,

Yürütme Kurulu adına

Ad Soyad:

Görevi:

İmza:

EK 2.2.11.

.../.../.....

Kalış süresinin uzatılmasına ilişkin talebin reddiyle ilgili Yürütme Kurulu kararı

Sayın .....,

Sığınmaevinde kalış sürenizin uzatılmasına ilişkin tarihli dilekçenizde belirttiğiniz gerekçelerin Sığınmaevi Sözleşme ekinde belirtilen uzatma kriterlerine uygun bulunmadığını ve ...../...../..... tarihi itibarıyla Çankaya Belediyesi Kadın Sığınmaevinden ayrılmanız gerektiğini bildiriyoruz.

Saygılarımızla,

Yürütme Kurulu adına

Ad Soyad:

Ünvan:

İmza:

EK 2.2.12.

ÖRNEK GÜVENLİK PLANI⁵⁸

Birinci adım: Aşağıdaki planın size uygun olup olmadığını inceleyin.

1. Eğer evden ayrılmaya karar verirsem gidebileceğim yerler şunlardır: _____.
2. Eğer evden hızlı bir şekilde ayrılmam gerekirse, hazırda bir çanta bekletebilir ve onu gizleyebilirim: _____.
3. Şiddetten _____ a bahsedebilirim ve şiddet başlayacak olursa polisi aramalarımı sağlayabilirim.
4. Çocuklarımın, arkadaşlarımla veya ailemin yardım çağırması için onlarla aramda bu parolayı kullanabilirim: _____.
5. Tartışma başladığında daha güvenli olan şu odaya gidebilirim: _____.

İkinci adım: Evden ayrılıyorsanız, mutlaka yapmanız gerekenler

1. Para, önemli belge, fazla giysi ve anahtarlardan bir grubu bir kenara ayıracağım.
2. Daha rahat olabilmek için _____ tarihinde ayrı bir hesap açtıracam.
3. Daha rahat olabilmek için yapabileceğim diğer şeyler şunlardır: _____.
4. Gerekli telefonlar: _____.
5. Telefon görüşmeleri için bir telefon kartı, ya da bozuk para bulunduracağım. Faturalı cep telefonundan arama yapmayacağım, çünkü bir sonraki ay gelen faturada aradığım numaralar görülecektir. Sığınaklarla ilgili gizlilik kurallarına dikkat etmem gerekir.
6. En güvenli yolu planlamak için güvenlik planımı _____ ayda bir gözden geçireceğim.
7. Geçici süre için yanında kalabileceğim kişiler: _____
- Borç para alabileceğim kişiler: _____
8. Çocuklarımla birlikte kaçış planının provasını yapacağım.
9. Yanıma almam gereken eşyalar
  - Kimlik
  - Ehliyet

⁵⁸ Örnek Plan, İçişleri Bakanlığı ve BM Nüfus Fonu tarafından gerçekleştirilen “Kadın Sığınmaevleri Projesi” kapsamında 27-28 Nisan 2010 ve 29-30 Nisan 2010 tarihlerinde düzenlenen “Kadın Sığınak ve Danışma Merkezleri Çalışanları Eğitimi”nde eğitim veren Viyana Sığınak çalışanı Sevim Aydın tarafından eğitim materyali olarak dağıtılmıştır.

- Çocukların doğum belgeleri
- Para
- Bağ-kur/SSK ve/veya Sosyal güvenlik kartları
- Banka cüzdanları
- Yeşil Kart
- Pasaport
- Sigorta belgeleri/poliçeleri
- Ev ve araba anahtarları
- İlaçlar
- Adres defteri
- Kira kontratı ve evle ilgili diğer belgeler
- Aile üyelerinin sağlık kayıtları
- Çocukların sevdiği oyuncakları
- Küçük satılabilir eşyalar
- Resimler
- Şiddet kanıtları (Fotoğraf, günlük, mektup, vs.)
- Sizin için önemli olan diğer eşyalar

Üçüncü Adım: 4320 sayılı yasa doğrultusunda evden uzaklaştırma kararı aldım.

- Evde aşağıdaki önlemleri alabilirim:
  - . Yeni kapı ve pencere kilitleri taktırabilirim.
  - . Alt katta oturuyorsam, kaçabileceğim bir merdiven bulundurabilirim.
  - . Yangın söndürücü alabilirim.
  - . Biri evime yaklaştığında yanacak dış cephe aydınlatma sistemi kurabilirim.
  - . Pencere demiri, elektronik sensör gibi güvenlik sistemleri kurabilirim.
- 4320 belgesinin, yani koruma emrinin bir kopyasını düzenli olarak yaşadığım bölgenin polis karakoluna vereceğim.
- Bu belgeyi evde _____ saklayacağım.
- 4320 sayılı yasa/koruma emri kararı ile ilgili başka sorularım için kadın danışma merkezini arayabilirim.
- Eğer kocam Koruma emrini ihlal ederse
  - . Polisi arayıp bunu rapor edeceğim
  - . Avukatımı ve/veya Karakolu/mahkemeyi arayıp şiddeti bildireceğim.
- Eğer polis yardım etmezse yerel şiddet organizasyonunu veya avukatımı arayarak polis karakolu hakkında şikâyetle bulunacağım.
- İşverenime, arkadaşlarıma, aileme ve diğer ilgili kişilere koruma emrim olduğunu söyleyeceğim.
- Eğer koruma emrim tahrip olur kaybolursa, savcılığa gidip başka bir kopyasını alabileceğimi biliyorum.

Dördüncü adım: Çocuklarımın güvenliğini nasıl sağlarım?

. Çocuklarıma beni ve seçtiğim kişileri (aile üyeleri, yardım hattı ve diğer kişiler) _____ nasıl arayabileceklerini öğreteceğim.

. Çocuklarımı almak için aşağıdaki insanları bilgilendireceğim ve yetkilendireceğim.

Okuldan: _____

Anaokulu/ Kreşden: _____

Çocuk bakıcısı: _____

Öğretmen: _____

Diğerleri: _____

. Aşağıdaki insanlara kocamın/partnerimin artık benimle oturmadığını ve ikametgâhıma yaklaşacak olursa polisi aramaları gerektiğini söyleyebilirim.

Komşular: _____

Arkadaşlar: _____

Diğerleri: _____

Beşinci adım: İş ve Genel Güvenlik

- Patronuma ve işyerindeki diğer arkadaşlarıma bu durumdaki güvenlik ve diğer koruma tedbirlerinden bahsedebilirim.
- Bana gelen telefonların, bana kontrollü olarak aktarılması için _____ den yardım alabilirim (istenmeyen telefonların bağlanmaması için).
- İşten ayrılırken şunları yapabilirim: _____.
- İşten eve dönerken arabada sorun çıkarsa _____ yapabilirim ya da genel ulaşım araçlarını kullanıyorsam _____ yapabilirim.
- Kocamla/Partnerimle yaşarken yapmakta olduğum şeyleri (alışkanlıkları) değiştirebilirim:

. Farklı/manav ve eczanelerden farklı saatlerde alışveriş edebilirim;

. Farklı bir bankayı, farklı saatlerde kullanabilirim,

. İşe, okula, kreşe gittiğim yolu değiştirebilirim,

. Düzenli olarak gittiğim diğer yerlere farklı saatlerde gidebilirim.

Altıncı Adım: Alkol kullanımı

- Eğer kullanacak olursam, güvenli bir yerde şiddet riskini anlayan ve güvenliğimi taahhüt etmiş insanlarla kullanacağım. Ayrıca şu tür önlemler de alabilirim:
- _____
- Eğer kocam/partnerim uyuşturucu/alkol kullanıyorsa, _____ yapabilirim.
- Çocuklarımı korumak için _____ yapabilirim.

Yedinci Adım: Duygusal Sağlık

- Bunaldığımı düşünürsem ve potansiyel şiddet durumuna (yani kocama/partnerime) dönecekmiş gibi hissedersen _____ yapabilirim.
- Kocamla/partnerimle yüz yüze veya telefonda konuşurken _____ yapabilirim.
- İnsanların beni kontrol ettiğini hissedersen _____ yapabilirim.
- Duygusal destek için şu insanları arayabilirim: _____.
- Kendimi daha güçlü hissetmek için yapabileceğim şeyler: _____.
- Kendi deneyimlerimden aktaracağım diğer düşünceler: _____.

EK 2.2.13.

İZİN FORMU

İSİM:

İzni Kullanacağı Tarih	İzni Kullanacağı Adres/Yer	Telefon	İmza

EK 2.2.14.

**T.C.
ÇANKAYA BELEDİYESİ BAŞKANLIĞI
SOSYAL YARDIM İŞLERİ MÜDÜRLÜĞÜ
ANKARA**

.../.../.... tarihinden bu yana kalmakta olduğum Çankaya Belediyesi Kadın Sığınmaevinden,

- a. ayrılmak istediğimi beyan etmem
- b. kalış süremimin dolması
- c. ev kurallarını ihlal etmem

nedeniyle .../.../.... tarihi itibariyle ayrılıyorum.

Adı Soyadı:

Danışmanın Adı Soyadı:

İmza:

İmza:

Şahidin Adı Soyadı:

Ünvanı:

İmzası:

ÇOCUKLAR İÇİN EV KURALLARI

Mutlu ve eğlenceli zaman geçirebileceğin bu eve HOŞGELDİN.
Annenin ve senin burada rahat edeceğini umuyoruz.
Bizler sen ve annen için buradayız. Seni tanımak için çok heyecan duyuyoruz.
Bunun için bize yardımcı olursan çok seviniriz.

Annenle beraber bir süre kalacağın bu evde neler bulacaksın;

- Seni ve anneni seven insanlar var ve en kısa sürede onlarla tanışacaksın.
- Burada güvenli bir ortamda bulunacaksın.
- Yeni tanışacağın arkadaşların olacak.
- Annenle ve varsa kardeşinle beraber kalacağın kendine ait bir odan olacak; mışıl mışıl uyuyacağın temiz bir yatağın olacak.
- Annen ve evde kalan diğer arkadaşlarıyla hep beraber yemek yiyeceğin kocaman bir yemekhane var. Orada karnını güzelce doyurabilirsin. Üstelik bazen sen de öğretmenlerin ve arkadaşlarınla mutfağa girip hepimiz için yemek yapabileceksin.

Arkadaşlarınla akşamları doyasıya oyun oynayabileceğin, içi oyuncak dolu bir oyun odası,

- Özgürce rengârenk resimler yapabileceğin boya dolu bir resim atölyesi ve resim öğretmenin olacak.
- Eğleneceğin etkinliklerin yapıldığı bir sınıfın ve seni seven öğretmenlerin olacak.
- Derslerinde sana yardımcı olacak ve boş zamanlarında evde keyifle okuyabileceğin kitapların bulunduğu bir kütüphanen olacak.
- Ödevlerini yapmana yardım eden ve derslerinde sana destek olacak bir öğretmenin olacak.
- Evde seninle ve annenle ilgilenecek kişiler olacak. Akşamları sizinle beraber evde kalacak ve ihtiyaçlarınızı karşılayacaklar.

Evde daha mutlu ve düzenli yaşayabilmemiz için bazı kurallara uymamız gerekiyor. Bu kurallar hepimiz için. Bunların dışında aklına gelen bir şey olursa ve bizimle paylaşırsan çok mutlu oluruz.

- Şiddet hepimize zarar veren kötü bir durumdur. Bu yüzden evimiz “şiddetsiz” bir evdir. İlk kuralımız birbirimize şiddet uygulamamak, birinin sana şiddet

uygulamasına izin vermemektir. Burada kimseye vuramazsın, kimseye yüksek sesle bağıramazsın, küfür edemezsin. Kimse de sana bunu yapamaz.

- Daha güvenli bir evde yaşamak için bu evin yeri gizli tutulmalıdır. Tıpkı macera dolu bir oyun gibi. Harry Potter'ın İhtiyaç Odasını biliyor musun? İşte burası da Harry Potter'daki gibi bir İhtiyaç Odası. İşaretlenmez olmasına ihtiyacın varsa, oda işaretlenemez oluyor ve böylelikle Çapulcu haritasında gözüküyor. Bu oda bazen var, bazen yok. Onu arayanın ihtiyaçlarıyla donatılıyor⁵⁹. Bu ev de senin ihtiyaçlarınla donatıldı. Biz de güvenliğimiz için bu evi haritalarda işaretlemiyoruz ve kimseye söylemiyoruz. Bu nedenle, burada kalırken ve annenle birlikte evden ayrıldıktan sonra buranın adresini kimse söyleme. Sana soran olursa annenle konuşmalarını söyleyebilirsiniz. Harry Potter'daki İhtiyaç Odası'na Gelen Giden Odası da deniliyor⁶⁰. Bu eve de senin ve annenin dışında başka ihtiyacı olan çocuklar ve anneleri de geliyor, bir süre sonra gidiyor. Bu yüzden, buradan gittikten sonra da bu evin yerini kimseye söylememelisin.
- Evde yaşarken kendin için ve diğer arkadaşların için temizlik çok önemlidir. Kendini, odanı, oyun oynadığın ve ders çalıştığın odayı, tuvalet ve banyoyu, yemekhaneyi temiz tutmak için hepimiz birbirimize yardımcı olmalıyız. Unutma ki temizlik hepimizin sağlığı için çok önemlidir.
- Yemeğini annen, arkadaşların ve senin için çalışan herkes yemekhanede yemek saatleri içinde yiyoruz. Yemekleri odamıza götürmemeliyiz, bu odamızın temizliği açısından önemlidir. Ama annenle birlikte odanda yemek yemek istersen bunu bize söyle; duruma bir bakarız.
- Ev içinde kullandığın bütün eşyalar senin daha rahat yaşaman için hazırlandı. Bu eşyalara zarar vermeden kullanman gerekiyor. Eğer istemeden zarar verirsen, üzülme, beraber onarabiliriz.
- Evin içinde ve odalarımızda sessiz olursak kimseyi rahatsız etmeyiz. Ama unutma ki senin için çok sesli ve eğlenceli etkinlik zamanlarımız var.
- Evin içinde diğer odalarda yaşayan anne ve çocukların odalarına izinsiz girmemen gerekir. Eğer odalarına misafir olacaksın izin almalısın. Aynı şekilde başkalarına ait eşyaları kişilerden izin almadan kullanmamalısın.
- Evin içinde gündüz saatlerinde kullanabileceğin sizler için hazırlanmış bir çocuk birimi bulunmakta. Burada istediğin etkinliği yapmak için abla ve abi olacak. Her konuda sana yardımcı olacaklar. Orası sizlerin daha mutlu olmanız için düzenlendi. Ancak akşam saatlerinde çocuk birimi kapalı olduğundan annenle ve arkadaşlarıyla evin başka yerlerinde vakit geçirebilirsin.
- Evin dışına çıkmak istersen annenle birlikte ya da grup halinde abla ve ağabeylerle çıkabilirsin. Tek başına dışarı çıkman senin için tehlikeli olabilir. Umarız burada sıkılmazsın, senin için değişik geziler düzenliyoruz.

---

⁵⁹ http://www.harrypotter.gen.tr/root/index.asp?PG=1644&acik_olan=13&dil=1&Renk=

⁶⁰ Ibid.

EK 2.2.16.

ÇOCUK GELİŞİM BİLGİ FORMU

Formun Amacı: Annenin evlilik, hamilelik süreci ve çocuk hakkındaki genel bilgilerinin değerlendirilmesi.

Görüşme Tarihi:

Görüşmeyi Yapan Kişi:

Görüşme Yeri:

Çocuğun Adı, Soyadı:

Doğum Tarihi:

Çocuğun Eğitim Durumu:

Ailenin Sosyo-Ekonomik Durumu

Annenin Adı: Eğitim: Mesleği: Yaşı:
Öz/Üvey
Sağ/Ölü

Babanın Adı: Eğitim: Mesleği: Yaşı:
Öz/Üvey
Sağ/Ölü

Anne Babanın Birliktelik Durumu

- Resmi nikâh
- İmam nikâhı
- Birlikte
- Ayrı
- Boşanmış

Kaç çocuğunuz var?

Sosyal güvenceniz var mı?

Ailede süreğen hastalığı ya da engeli olan birey var mı?

Evlilik ve Hamilelik Dönemi

Kaç yaşında evlendiniz?

Kaç yaşında hamile kaldınız?

Kaç hamilelik yaşadınız?

Yaşayan kaç çocuğunuz var?

Akraba evliliği var mı?

Bu planlanan bir gebelik miydi?

Doğum kontrol yöntemi/yöntemleri kullandınız mı?

Kürtaj oldunuz mu?

Ölü doğum oldu mu?

Hamile olduğunuzu öğrendiğinizde ne düşündünüz ve ne yaptınız?

Hamile iken çocuğunuzla ilgili bir cinsiyet tercihiniz var mıydı?

Hamile iken şiddete maruz kaldınız mı? Ne tür şiddete maruz kaldınız?

Genel olarak nasıl bir gebelik dönemi geçirdiniz? Size yardım eden biri var mıydı?

Doğum nasıl gerçekleşti (sezaryen, normal doğum) ?
hatalar

Doğum esnasında bir zorluk yaşadınız mı? (bebeğin oksijensiz kalması, doğumun vakumla gerçekleştirilmesi, kordon dolanması vb.)

Nasıl bir lohusalık dönemi geçirdiniz?

Bebek anne sütü aldı mı? Kaç ay süreyle?

Çocuğunuzun ismini kim koydu?

Doğumlarınızı kaç yıl arayla yaptınız?

Gelişimsel Durumu

Konuşmaya ne zaman başladı?

Yürümeye ne zaman başladı?

Tuvalet alışkanlığını ne zaman kazandı?

Sağlık Durumu

Şimdiye kadar önemli bir hastalık/kaza/ameliyat geçirdi mi?

Sürekli bir hastalığı var mı?

İlaç kullanıyor mu?

Allerjisi var mı?

Onu üzecek önemli bir olay yaşadı mı(bir yakınının kaybı, şiddet, ihmal, istismar)?

Çocuğun Yaşlılarıyla İlişkisi

Kolay arkadaş bulabilir mi?

Arkadaşlıklarını sürdürebilir mi?

Varsa en yakın arkadaşını biraz anlatır mısınız?

Arkadaşlarıyla birlikteyken neler yapmaktan hoşlanır?

Hangi yaş grubuyla arkadaş etmeyi tercih eder?

Çocuğun Sosyal Etkinliklere Katılımı

Kimlerle oynamayı tercih eder?

(Kendisinden küçüklerle mi, büyüklerle mi, yetişkinlerle mi, kızlarla mı, erkeklerle mi?)

Ne tür oyuncaklarla oynar?

Oynadığı oyunlar nelerdir?

Oyun kurallarına uyum sağlar mı?

Sinema ve tiyatroya gider mi?

Kalabalık eğlencelere katılmaktan hoşlanır mı?

Seyahat etmekten ve gezilere katılmaktan hoşlanır mı?

Çocuğun Yetenekleri

Çocuğunuz size göre yetenekli olduğu bir alan var mı? Bu nedir?

(Spor, müzik, resim, diğer)

Günlük Yaşam Etkinliklerine Katılımı

Beslenme düzeni nasıldır?

Uyku düzeni nasıldır? (Kaçta yatar, kaçta kalkar?)

Televizyon izler mi? Günde kaç saat izler? İzlediği programlar nelerdir?

Parasını en çok nereye harcar?

Öz bakımla ilgili işleri kendisi yapar mı?

Giyinme:

Yemek yeme:

Banyo yapma:

Dişini fırçalama:

Evde yatağını ve odasını toplama, alışverişe yardım etme gibi sorumluluklar alır mı?

Evde başka hangi sorumlulukları alır?

Eğitim Süreci

Okulunu sever mi? Okulda en çok neyi sever?

Öğretmenini/öğretmenlerini sever mi?

Geçmişte okul/öğretmen değişikliği yaşad mı?

Öğretmeninin/öğretmenlerinin çocuğun davranışlarına ve derslerine ilişkin düşünceleri nelerdir?

Okumayı öğrendiği sınıfı ve dönemi hatırlıyor musunuz?

En başarılı olduğu ders hangisi?

En az başarılı olduğu ders hangisi?

Genel olarak çocuğunun okul başarısını yeterli buluyor musunuz?

Dersleri konusunda yardımcı oluyor musunuz?

Derslerine evde daha çok kim ve nasıl yardımcı oluyor?

Dersleri konusunda baskı yapıyor musunuz?

Düzenli çalışma alışkanlığı var mı?

Kitap okuma alışkanlığı var mı?

Okulda katıldığı sosyal faaliyetler var mı? Varsa bunlar neler?

Tutum ve Davranış Özellikleri

Altını ıslatma var mı?

Saldırganlık var mı?

Kardeş kıskançlığı var mı?

Takıntılı davranışlar var mı? (saç çekme, tırnak yeme gibi sürekli yaptığı davranışlar)

Utangaçlık var mı?

Yalan söyleme var mı?

İzinsiz alma var mı? Dikkat dağınıklığı ve aşırı hareketlilik var mı?

Sigara vb. madde kullanımı var mı?

Anne-Çocuk ilişkisine Yönelik Sorular

Çocuğunuzun sizden ayrı kaldığı bir dönem oldu mu?

Çocuğunuzla birlikte oynadığınız oyunlar/yaptığınız etkinlikler nelerdir?

Çocuğunuzun yapabileceği işleri onun yerine yaptığınız olur mu?

Çocuğunuzun kardeşi veya diğer çocuklarla kıyasladığınız olur mu?

Çocuğunuzun eğitimi ve disiplini konusunda eşinizle ortak tutum sergileyebiliyor musunuz?

Çocuğunuzun ödüllendirir misiniz? Hangi durumlarda ve nasıl ödüllendirirsiniz?

Çocuğunuza ceza uygular mısınız? Hangi durumlarda ve nasıl ceza uygularsınız?

Çocuğunuza şiddet uyguladığınızı düşünüyor musunuz?

..... sizce nasıl bir çocuktur?

Çocuğunuzun En Beğendiğiniz Özelliği Nedir?

Çocuğunuzdan Beklentileriniz Nelerdir?

Görüşmeyle İlgili İzlenimler:

EK 2.2.17.

Çankaya Belediyesi Kadın Sığınmaevi Çocuk Birimi Çocuk Müdahale Planı

Çocuk Birimine gelen her çocuk için ihtiyaçlarını dikkate alan dönemsel belirlemeler yapılır. Bir aylık dönemler halinde yapılan planlar çocuğun gelişimsel durumu ve ihtiyaçları dikkate alınarak değiştirilebilir.

Çocuk Biriminde İlk Hafta

- “Hoş Geldin”: Evde kalan çocukların yeni gelen çocuğu karşılaması ve tanışma
- “Hoş Geldin Paketi” uygulaması
- Evin tanıtılması ve ev kuralları hakkında çocuğun bilgilendirilmesi
- Anneye çocuk ilişkisi üzerine görüşme -Şiddetsiz disiplin çalışması 1-

İlk birkaç gün:

Sığınma evine gelen her kadının karşılandığı gibi eve annesi ile beraber gelen her çocukta kendine uygun ve anlayabileceği bir karşılanmaya ihtiyaç duyar. Nerde yaşayacağı, nasıl yaşacağı ve öncelikli olarak neden burada olduğuna ilişkin bilgilendirilmeyi her çocuğun yaşına ve gelişim özelliklerine uygun olarak yapmak gerekmektedir.

Güven vesevgi duygusunu hissettirecek bir karşılama, yaşadığı ya da şahit olduğu şiddet deneyiminin ardından kendisini iyi ve güvende hissetmesini sağlayacaktır. İlk karşılama alanında uzman kişi ve çocuğun akrabaları olan diğer çocuklarla samimi ve hassasiyetler göz önünde bulundurularak yapılmalıdır. Bu karşılamanın çocuk için daha kolay olması açısından “Hoş Geldin” prosedürün içinde daha önce eve giriş yapmış çocuklar yer almalıdır. Bu uygulama Çocuk Birimi Koordinatörü'nün yönlendirmesi ile yapılmalıdır. Bir anlamda çocuğa evde kalan diğer çocuklar “Hoş geldin” derken, hem çocuklarla-arkadaşlarıyla tanışmalı hem de yaşam alanını tanımalıdır. Bu uygulama çocuklar için hazırlana broşür ve her türlü görsel malzeme ile desteklenmelidir. Çocuk kendini ev içinde ne kadar rahat hissederse o kadar çabuk destekleme sürecine dâhil olacaktır.

Ama burada önemli olan bir başka konu çocuğun ya da annenin çocuktan ayrılma sürecinin her çocuk ve kadın için farklılık gösterebileceğidir. Bu konuda anneye ve çocuğa uygun bir yöntem geliştirmek gerekir.

Çocuğun evdeki yaşama alışması için evde çocukla beraber yapılacak etkinlikler önemlidir. Bu etkinliklerin başlangıcı olarak çocuğa içinde etkinliklerin bulunduğu “**Hoş Geldin**

Paketi” hediye edilir. Bu paketin içinde boyama kitabı, boya kalemleri, hikâye kitabı gibi evde iyi vakit geçirmesi ve eğlenmesine yönelik etkinliklerin malzemeleri bulunur.

Çocuğun eve alışması sağlandıktan sonra çocuğa çocuk diliyle hazırlanmış **Ev Kuralları** paylaşılır. Bu bilgilendirme çocuğun yaşına uygun olarak broşür ya da resimler üzerinden yapılır. Anlayamadığı kuralları anlamasını sağlamak üzere sohbet ortamları yaratılarak çocuğun yeni duruma alışması sağlanır.

- **Anneyle Çocuk İlişkisi Üzerine Görüşme -Şiddetsiz Disiplin Çalışması 1-**

Eve gelen her çocuklu kadına evde şiddetsiz bir ortam olacağı belirtilir ve anlatılır. Bunun anne çocuk ilişkisi açısından önemi vurgulanır. Şiddet gören kadın çocuğu ile kuracağı iletişimde zorlanacağı için bu konuda kadınlara bireysel ya da grup çalışmaları uygulanır. Bununla ilgili Çocuk Birimi annelere her hafta Perşembe günleri sabah 11:00-12:00 arasında “Şiddetsiz Disiplin” eğitimleri- görüşmeleri ile destek sağlar. Bu çalışmalar için dışarıdan alan uzmanlarından, ilgili üniversitelerden ve STK ‘lardan destek alınabilir. Bu eğitim bir ay boyunca sürer ve her ay tekrarlanıp, annelerin bu eğitime katılımı sağlanır. Bu çalışmalar sonucunda annenin davranış ve tutum değişiklikleri takip edilerek olumlu geri bildirimlerde bulunmak şiddetsizliğin kalıcılığını sağlayacaktır. Yine bu çalışmalar kadınların ve çocukların özelliklerine göre değişik yöntemler kullanılarak planlanmalıdır.

Çocuk Biriminde İkinci Hafta

- **Eve Alışmasına Yönelik Etkinlikler**

Çocuğun eve geldiği ilk hafta eve alışması için yapacağı etkinlikler kendisini eve ait hissetmesine yardımcı olacaktır. Aşağıda bu konuda örnek olarak bir etkinlik paylaşılmıştır. Bu etkinlikler çocukların yaşlarına ve gelişim özelliklerine göre değişiklik gösterebilir.

“Her Çocuğa Bir Çiçek” Etkinliği (Örnek Etkinlik)

Evde geçirdiği süre içinde kendilerini buraya ait hissetmeleri, evde yaşayanlara güvenmeleri için bir çiçek ekme etkinliği yapılır. Her çocuğun ilk eve geldiğinde kendisinin ekeceği, evdeyken isterse odasında bakabileceği ve giderken yanlarında götürebileceği saksıda bir çiçek yetiştirilmesi için gerekli materyaller sağlanır.

- **Sağlık Kontrollerinin Yapılması**

Eve gelen her çocuğun sağlık muayenesinden geçmesi sağlanır. Bunun için anne hastane veya sağlık ocağına yönlendirilir. Çocuğun geçmişte yaşadığı bir rahatsızlık veya süregelen hastalığı varsa bunun için takip sistemi oluşturulur.

- **Cinsel Gelişim ve Beden Algısı Çalışmaları 1.Oturum**

Özellikle ergenlik döneminde olan bir çocuğun şiddet ortamında ailesiyle cinsel konular hakkında merak ettiklerini ve kendi bendenin de ki değişiklikleri paylaşamaması çocukta davranış sorunlarına, tutum değişikliklerine ve gelişim geriliklerine neden olabilir. 10 yaş üstü çocukların cinsel gelişimlerini, gelişen ve değişen vücutlarını tanımaları için Çocuk Birimi Ekibi bu konuda çocuğun özelliklerine uygun bilgilendirme ve rehberlik yapmalıdır.

Cinsel eğitim her çocuk için özel bir alandır. Zamanını ve yöntemini çocuğun gelişim özelliklerine ve ihtiyaçlarına göre düzenlemeyi gerektirir. Çocukların ilgi ve merakları öğrenilip, bu konuda onlara bilgi aktarılır. Bu eğitim erkek ve kız çocuklara bireysel olarak verilebileceği gibi zaman zaman grubun özelliğine uygun karma grup çalışmaları da yapılabilir. Gerektiği durumlarda anne de bu durumlarda bilgilendirilir. Bu eğitim 3 hafta boyunca verilir. İlk iki hafta bilgilendirme, son hafta çocukla sohbet şeklinde yapılandırılmalıdır.

- **Çocuğun Kendini İfade Etmesine Yönelik Etkinlikler**

Sığınma evine gelen çocuk kendini ifade etme, duygularını paylaşma ve yardım istemek için tıpkı kadınlar gibi birçok farklı özellik gösterebilirler. Kolay kolay kendilerini güvende hissedip duygularını ifade edemeyebilirler. Bu nedenle hem kendilerini rahat ifade etmelerini sağlamak hem sevdiği bir etkinliği yaparak keyifli bir ortamda bulunması sağlanmalıdır.

Bunun için kitap okuma, resim, müzik, dramatizasyon ve film izleme gibi etkinlikler planlanabilir. Bunlar çocuğun yaş ve gelişim özelliklerine bağlı olarak farklı şekillerde düzenlenmelidir. **Unutmamak gerekir ki çocuğun bu çalışmalar içinde gönüllü olarak yer alması çok önemlidir.**

- **Pazartesi Günleri Kitap Okuma Etkinliği (Örnek Etkinlik)**

Daha önceden çocuk birimi uzmanları tarafından içeriği belirlenerek çocuklara tanıtılan öykü kitapları çocuk ya da çocuklar tarafından seçilir. Kitabın çocukların yaşlarına, gelişim özelliklerine uygun olması oldukça önemlidir. Her hafta pazartesi günleri birer saatten iki bölüm okunur(çocukların yaşlarına uygun olarak süre ayarlanmalıdır). Kitap okuma bittikten sonra çocuğun okunan öykü hakkında ne düşündüğü ya da yarım bırakılan öyküyü sen olsaydın nasıl tamamlardın? En çok hangi karakter dikkatini çekti? gibi yönlendirmelerle etkinliğe katılması sağlanır. Böylece kitap aracılığı ile çocuk gözlemlenerek kendini ifade etme olanağı sağlanır.

- **Anneyle Çocuk İlişkisi Üzerine Görüşme- Şiddetsiz Disiplin Çalışması 2-**

Çocuk Biriminde Üçüncü Hafta

- Cinsel Gelişim ve Beden Algısı Çalışmaları: 2.oturum
- Çocuğun Kendini İfade Etmesine Yönelik Etkinlikler
- Bulunulan yakın çevreyi tanıtmak
- Çocuğu Değişik Ortamlarla Buluşturmak
- Anneyle Çocuk İlişkisi Üzerine Görüşme -Şiddetsiz Disiplin Çalışması 3-
- Çocuğu Değişik Ortamlarla Buluşturmak

Evde kalan çocukların aldıkları süre içerisinde sürekli kapalı bir ortamda ve aynı mekânlarda ilişkilenmeleri bir süre sonra sıkılmalarına neden olabilmektedir. Bu nedenle sığınan dışında planlanacak etkinlikler çocuklara iyi gelecektir. Hem farklı ortamları görebilecekler, farklı uyaranlarla karşılaşacaklar ve hoş vakit geçireceklerdir.

Ancak burada dikkat edilmesi gereken en önemli konu özellikle güvenlik sorunu olan çocuklar için farklı etkinlikler planlamak gerekir ve güvenliğin sağlanamayacağı durumlar planlanmamalıdır. Bu durum hem kadını hem çocuğu riske atmak olacaktır.

Sinema, müze, kütüphane, oyun alanları, hayvanat bahçesi, piknik sergi, konser gibi değişik mekân dışı etkinlikler uzman ekip tarafından planlanarak annelerin de bilgilendirilmesi şartıyla düzenlenmelidir. Unutmamak gerekir ki şiddet gören kadın çoğundan ayrılmak konusunda hassasiyet gösterebilir ve ayrılmak istemeyebilir.

Çocuk Biriminde Dördüncü Hafta

- Dramatizasyon etkinlikleri düzenlemek
- Cinsel Gelişim ve Beden Algısı Çalışmaları: 3.oturumu
- Çocuğun Kendini İfade Etmesine Yönelik Etkinlikler
- Anneyle Çocuk İlişkisi Üzerine Görüşme -Şiddetsiz Disiplin Çalışması 4-

Ayrıca;

Bu belirlenen çalışmaların dışında günlük etkinlikler, çocuk ve grup çalışmaları devam etmektedir. Hem çocuğa şiddetsizlik konusunda yönlendirme, hem yaşadığı travmayı ortaya koyabilmesi için uygun ortamları yaratma hem de hoş vakit geçirerek sürece daha kolay uyumunu sağlamak amaçlanmalıdır.

EK 2.3.

Temel Değerler ve Kılavuz İlkeler

Çankaya Belediyesi Kadın Danışma Merkezi ve Sığınmaevinin kadına yönelik her türlü şiddetin ve ayrımcılığın önlenmesine ve şiddete uğrayan kadınların rehabilitasyonuna yönelik çalışmalarındaki başarısı çalışanlarının etik ve profesyonel standartlara uygun davranmasına bağlıdır. Şiddete uğrayan kadınların ne tür hizmetlerden, nasıl yararlanabileceğine karar verecek uzmanlığa sahip olan Sığınmaevi ve Danışma Merkezi çalışanları hiçbir biçimde bu uzmanlığı ve yetkilerini kötüye kullanamazlar.

Bu belge, Danışma Merkezi ve Sığınmaevi çalışanlarına profesyonel yaşamlarında etik kararlar vermelerini, yetki ve sorumluluklarını hak temelli ve kadın bakış açısıyla adalet, dürüstlük, şeffaflık ve tarafsızlık ilkelerine uygun bir biçimde kullanmalarını sağlayacak hizmet sunumunda kılavuz ilkeleri belirleme amacı taşımaktadır. Bu ilkeler evrensel insan hakları uyarınca belirlenmiştir ve statülerinden bağımsız olarak bütün çalışanlar bu ilkelere uymakla yükümlüdür. Buna göre, Çankaya Belediyesi Kadın Sığınmaevi ve Danışma Merkezinde görevli yöneticiler, çalışanlar ve gönüllüler,

1. Görevlerini insan hakları evrensel bildirgesinde ifade edilen temel insan hakları temelinde icra ederler. Kadınların ve çocukların insan haklarının her düzeyde korunması ve geliştirilmesi için çalışırlar.
2. Kadınların ve çocukların haklarının ihlal edildiğine tanık oldukları durumlarda gerekli girişimlerde bulunurlar.
3. Tarafsızlık ve eşitlik ilkeleri çerçevesinde hareket ederler. Hizmet verirken kadınlar ve çocuklar arasında ırk, dil, din, etnisite, cinsiyet, cinsel yönelim, sınıf, siyasi düşünce, mezhep vb. ayrımı yapamazlar. Farklılıklara saygılıdırlar.
4. Bütün uygulamalarında, şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkelerini esas alırlar. Kadına yönelik şiddeti önlemeye ve şiddete uğrayan kadınların tedavi ve rehabilitasyonuna yönelik çalışmalara ve hizmetlere karşı kadınların güvenini zedeleyen davranışlarda bulunamazlar.
5. Kadın bakış açısını içselleştirmek ve hizmet sunumunda hakim kılmak durumundadırlar. Kadınlara yönelik sistematik şiddetin ve ayrımcılığın nedenlerini ve sonuçlarını kavramak, bunlarla mücadele için gerekli araçları yaratma görevinin

farkında olmalıdırlar. Ayrımcı ve cinsiyetçi dil ve davranış kalıplarına karşı duyarlı olmalıdırlar.

6. Şiddete uğrayan kadın ve çocukların şiddetten ve etkilerinden kurtulmak için kamusal hizmet alma haklarının bilincinde olmalıdırlar. Çalışanlar, iç hizmet yönergesinde belirtilen hizmet standartlarına ve süreçlerine uymakla yükümlüdürler.
7. Çalışanlar, kadınların ve çocukların yüksek çıkarları doğrultusunda hizmet vermeyi, onların ihtiyaçlarını üst düzeyde ve hızlı bir biçimde karşılamayı ve hizmet kalitesini yükseltmeyi hedef alırlar.
8. Keyfi davranışlarda, baskı, hakaret ve tehdit edici uygulamalarda bulunamazlar, diğer çalışanlar ve hizmet alanlar hakkında açık ve kesin kanıtlara dayanmayan rapor düzenleyemez, mevzuata ve yönergeye aykırı eylemlerde bulunamaz.
9. Hizmet verdikleri kadınlar/çocuklar ve kendileri arasında hiyerarşik veya eşitsiz bir ilişki kuramazlar. Şiddet mağduru kadınların güçlenmesine katkı sağlamak için gerekli duyarlılık ve profesyonellik çerçevesi içinde davranırlar.
10. Hizmet verdikleri kadınların kendi hayatlarının öznesi olduğunun farkında olarak onlar adına karar alamazlar. Kadınların kendi kaderlerini tayin hakkına saygı göstermek ve aldıkları kararları yargılamamak durumundadırlar. Kadınların kendi kararlarını almaları ve her yönden bağımsız bir hayat kurabilmeleri için gerekli dayanışmayı ve desteği sunarlar.
11. Hizmet alan kadınların ve çocukların mahremiyet haklarına saygı göstermek durumundadırlar. Onlar hakkındaki hiçbir bilgi ve belge kadınların rızası olmadan üçüncü şahıslarla ve diğer kurumlarla paylaşılamaz. Can güvenliği ve çocuklara yönelik istismar durumlarında gerektiği kadar bilgi gerekli kişilerle paylaşılır.
12. Diğer çalışanların ve hizmet alan kadınların güvenliğini tehlikeye atabilecek herhangi bir davranışta bulunamazlar. Sığınmaevinin gizliliğini ihlal eden çalışanları ve diğer kişi ve kurumları ilgili makamlara bildirmekle yükümlüdürler.

EK 2.4.

SIĞINMAEVİ DEĞERLENDİRME GÖRÜŞMESİ GÖRÜŞMECİ KAYNAK FORMU

Bu form sığınma evinden ayrılan kadınlarla sığınma evi hizmetlerinden yararlanma biçimleri ve hizmetler ile ilgili şikâyetlerinin ortaya konulacağı bir görüşme için yol gösterici sorular içermektedir. Görüşme yarı-yapılandırılmış mülakat tekniği ile gerçekleştirilmeli aşağıdaki sorulara görüşme içinde cevap aranmalıdır.

1. Sığınmaevinin bulunduğu yerden memnun muydunuz?
2. Kaldığınız oda sizin ve varsa çocuklarınızın ihtiyaçlarına cevap veriyor muydu?
3. Kaldığınız oda ile ilgili şikâyetleriniz nelerdir?
4. Kullandığınız banyo, mutfak ve tuvaletler ihtiyaçlarınıza uygun muydu?
5. Yemekhane hizmetleri ve yemekler ilgili bir şikâyetiniz oldu mu?
6. Evdeki ortak alanların temizliğinden memnun muydunuz?
7. Oturma odası, mutfak, okuma salonu, bilgisayar odası gibi ortak kullanım alanlarının yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? İhtiyaçlarınıza cevap veriyor muydu?
8. Uzmanlarla görüşmeler yaptığınız alanlar hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?
9. Sığınakta kaldığınız süre içinde ne tür hizmetlerden yararlandınız.
10. Sığınak çalışanlarıyla ilişkiniz nasıldı? (her birim için tek tek görüş alınmalıdır)
11. Sığınakta kaldığınız süre boyunca sorunlarınız ile ilgili ne tür çözüm arayışlarınız oldu? Ne tür sonuçlar aldınız? Ne tür sorunlarla karşılaştınız? Sığınakta sorunlarınıza çözüm üretme konusunda ne tür destek aldınız?

12. Sığınakta kaldığınız süre içinde yeni şeyler öğrendiniz mi? Yaşamınıza ve kendinize dair bakışınızda bir değişiklik oldu mu? Olduysa bu değişikliğin kaynağı sizce nedir?

13. Sığınaktaki çocuk birimi çalışmalarını nasıl değerlendiriyorsunuz? Çocuklarınızla ilişkilerinizde sığınakta kaldığınız süre içinde bir değişim gerçekleşti mi? Neden?

14. Sığınaktaki ortak yaşamı düzenleyen kurallarla ilgili olarak ne düşünüyorsunuz?

15. Sizce daha iyi bir sığınakta neler olmalı?

EK 2.5.1. SORUNLAR VE İHTİYAÇLAR

1- Sığınakta kalan kadınların ücretsiz yararlanabilecekler bir telefon hattının olmayışı

Güvenlik sorunlarının önüne geçebilmek amacıyla sığınakta telefon numarası gizli tutulmaktadır ve kalan kadınlara bildirilmemektedir. Ayrıca, SHÇEK Yönetmeliği'ne göre sığınakların telefon numaralarının gizli tutulması ve kadınların danışma merkezlerinden sığınaklara başvurması zorunludur.

Sığınakta kalmakta olan kadınların mesai saatleri dışında sığınağa telefonla ulaşabilme imkânları yoktur. Sığınağa ancak danışma merkezi aracılığıyla ulaşabilmektedirler. Mesai saatleri dışında ise sığınağa ulaşma imkânları ancak evde kalan diğer kadınlar üzerinden olabilmekte, kadınları maddi veya diğer nedenlerle arayamadıklarında bu imkân ortadan kalkmaktadır. Oysa kadınların sığınak içinde güvenliklerinin sağlanmasının yanı sıra sığınakta bulunmadıkları zamanlarda da güvenliklerini sağlamaya yönelik araçların geliştirilmesi gerekmektedir.

Sığınakta kalan kadınların acil durumlarda gün içerisinde danışma merkezi ve/veya sığınağa ücretsiz olarak ulaşabilecekleri bir hattın gerekliliği yaşanan deneyimler sonrasında ortaya çıkmıştır. Kadınların özellikle mesai saatleri dışında, gerekli durumlarda sığınak ile ücretsiz olarak iletişim kurmaları için bir sisteme ihtiyaç duyulmaktadır.

2- Geçici kabul (ilk istasyon) olanaklarının yetersiz olması:

SHÇEK yönetmeliğine göre, sığınakta kalmak için başvuruda bulunan kadınların durumlarının incelenmesi gerekmektedir. Alkol ve uyuşturucu bağımlılığı olan kadınlar, fuhuşu meslek edinmiş kadınlar, herhangi bir suç nedeniyle hükümlü olan veya adli mercilerce haklarında arama, yakalama, tutuklama kararı verilen kadınlar, ruh sağlığı bozuk olan kadınlar, zihinsel özürlü kadınlar, korunmaya muhtaç çocuk tanımı içinde değerlendirilebilecek kadınlar ile korunmaya, bakıma ve yardıma muhtaç yaşlılar, beden fonksiyonlarında, günlük yaşama faaliyetlerini bağımsız yapmalarına engel olacak düzeyde özürü olanlar, bulaşıcı ve sürekli tıbbi tedaviyi gerektirir ağır hastalığı olanlar ve benzeri özel ve sürekli bakıma ihtiyacı olan kadınlar sığınağa kabul edilmemektedir. SHÇEK, bu değerlendirmenin yapılabilmesi için, sığınak için başvuran kadınların ilk gözlemlerinin yapıldığı, tıbbi kontrol ve tedavilerinin sağlandığı, psiko-sosyal ve ekonomik durumlarının

incelendiği bir ilk kabul bölümü oluşturulmasını öngörmektedir. Çankaya Belediyesi Kadın Danışma Merkezi mesai saatleri içerisinde başvuran kadınların durumunu değerlendirmektedir. Öte yandan, mesai saatleri dışında akşamları, hafta sonları ya da tatil günlerinde başvuran ya da polis tarafından getirilen kadınlara durumlarına uygun geçici barınma olanağı sağlanamamaktadır. Bu durumda ya değerlendirme yapılmadan kadınlar sığınağa kabul edilmekte ya da geceyi uygun olmayan yerlerde ve koşullarda geçirmek zorunda kalmaktadırlar. Sığınak deneyimi her iki durum da sorunlar yaşandığını göstermektedir. Nitelikli hizmet sunumu açısından, 7x24 hizmet verecek bir ilk istasyona ihtiyaç bulunmaktadır. İlk istasyonun (ya da ilk kabul merkezinin) yapısına ve işleyişine ilişkin bir rehber ya da herhangi bir belge bulunmamaktadır.

3. Sığınağa kabul edilmeyen kadınlara yönelik özel sığınak ve rehabilitasyon hizmetlerinin olmayışı

Yukarıda da belirtildiği gibi, SHÇEK'in Özel Hukuk Tüzel Kişileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca Açılan Kadın Konukevleri Yönetmeliği'ne göre, bulaşıcı bir hastalığı olan, akıl ve ruh sağlığı yerinde olmayan, uyuşturucu madde ve/veya alkol bağımlısı olan ya da fuhuşu meslek edinmiş kadınlar sığınaklara kabul edilememektedir. Ne var ki, bu gruptaki kadınlara yönelik özel barınma imkânlarının olmayışı bu kadınları her açıdan toplumsal dışlanmaya maruz bırakmaktadır. Akıl ve beden sağlıklarının yerinde olmayışı, madde bağımlılığı ve fuhuşu meslek edinmiş olmaları bu kadınları şiddete daha açık hale getirmektedir. Bu kadınların dışlanmalarının ve şiddet ortamından kurtulmalarını sağlayacak sosyal içerme mekanizmalarının kurulması gerekmektedir.

Türkiye'de sokakta yaşayan kadınların durumuyla ilgili araştırma neredeyse yoktur. Kadınları sokakta yaşamaya iten değişik sebepler olsa da ruh sağlığı rahatsızlıkları ve madde bağımlılığı bu kadınların çoğunda gözlenen özelliklerdir. Sokakta yaşayan kadınlar şiddetin her türlüsüne karşı son derece korunmasız ve her anlamda dışlanmış durumdadırlar. Ayrıca, ruh sağlığı sorunları, bu kadınların hizmet ve destek sunan kurum ve kuruluşlardan yardım talep etmelerini engellemektedir. Yardım talep etseler veya şiddete uğradıkları durumlarda güvenlik güçleri tarafından danışma merkezlerine götürülseler dahi, sığınaklara kabul edilememeleri nedeniyle sokaklara geri dönmek durumunda kalmaktadırlar. Bu kadınlara ulaşmak, tedavi ve rehabilitasyonlarını sağlamak ve öznel durumlarına uygun ve daimi olarak yaşayabilecekleri merkezler yaratmak gerekmektedir.

4- *Telefonla destek ve danışma (acil hat) hizmetlerinin yetersizliği:*

Türkiye’de şiddete maruz kalan kadınlara acil destek veren iki ulusal telefon hattı vardır. Bunlardan birisi 155 Polis İmdat Hattı; diğeri SHÇEK’in Alo 183 Aile, Kadın, Çocuk, Özürlü Sosyal Hizmet Danışma Hattıdır. Bunlardan başka Ankara’da ya da ulusal ölçekte kadınlara yasal ve sosyal haklar ve kadına yönelik hizmetler hakkında 7x24 bilgi veren bir danışma ve yönlendirme hattı bulunmamaktadır. Çankaya Belediyesi Kadın Danışma Merkezi mesai saatleri içinde bu hizmeti vermektedir. Ancak, şiddet mağduru kadınların ve çocuklarının bu hizmete gün boyu ücretsiz ulaşabiliyor olmaları önemlidir. Bu bağlamda, kadınlara günde 24 saat, haftada 7 gün danışmanlık hizmeti veren ücretsiz bir telefon hattının (acil hat) oluşturulması gerekmektedir. Bu hat kadına yönelik şiddetle mücadelede bilgilendirme ve yönlendirmeyi ve şiddete maruz kalan kadınların uzun süreli takibini sağlayacaktır. Bu tür bir danışma hattının oluşturulmasına ve işleyişine ilişkin bir rehber ya da herhangi bir belge bulunmamaktadır.

EK 2.5.2.

T.C.
BAŞBAKANLIK
Personel ve Prensipier Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.PPG.0.12-010-06-8717

03 TEMMUZ 2006

Konu : Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet
Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin
Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler.

GENELGE
2006/17

Kadın ve çocuklara yönelik şiddet insanlığın gündemindeki yerini korumaktadır. Bu tür şiddetin en acımasız biçimi kamuoyunda “töre cinayeti” olarak tanımlanan kadına yönelik öldürme olaylarıdır. Kadın ve çocuklara yönelik şiddetin ülkemizde de devam ediyor olması yeni ve acil önlemlerin alınmasını gerekli kılmaktadır. Ekonomik kalkınma ve gelişme ile birlikte eğitim ve kültür düzeyinin yükselmesiyle giderek ortadan kalkacak olan bu sorunların çözümü için kamu kurum ve kuruluşları ile birlikte sivil toplum örgütleri ve vatandaşlarımıza büyük görev ve sorumluluklar düşmektedir.

Nitekim Türkiye Büyük Millet Meclisi de sosyal bir yara olan bu olguyla ilgilenme ihtiyacı hissetmiş, 28/6/2005 tarihli ve 853 sayılı kararıyla bir araştırma komisyonu teşkil etmiştir. Bu komisyon çalışmalarını tamamlayarak kadın ve çocuklara yönelik şiddetin sebepleri ile alınabilecek önlemleri belirleyen kapsamlı bir rapor hazırlamıştır.

Mezkûr komisyon çalışmaları sonucunda hazırlanan ve Hükümetimizce de benimsenen bu konuda alınacak önlemlere ilişkin öneriler ve bundan sorumlu kuruluşlar ekli listelerde belirtilmiştir. Bu önerilerle ilgili olarak başlatılacak çalışmalarda koordinasyon görevi çocuğa yönelik şiddet konusunda Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, kadına yönelik şiddet ve töre/namus cinayetleri konusunda ise Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından yerine getirilecektir.

Sorumlu kuruluşların ve bu kuruluşlarla işbirliği içerisinde hareket etmesi gereken kurumların ayrı ayrı belirtildiği önlemlere ilişkin çalışmalar, koordinatör olarak belirlenen Genel Müdürlüklerle işbirliği içerisinde derhal başlatılacaktır. Sorumlu kurumlar tarafından görev alanına giren konularda hazırlanacak ayrıntılı faaliyet raporlar üçer aylık dönemlerle ilgili koordinatör kuruma gönderilecektir.

Bilgilerini ve gereğini önemle rica ederim.

Recep Tayyip ERDOĞAN

Başbakan
NOT : Genelge eki için Resmi Gazete'ye bakınız)

(4 Temmuz 2006 Tarihli ve 26218 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.)

EK 2.5.3.

25 Mayıs 2010 SALI

Resmî Gazete
GENELGE

Sayı : 27591

Başbakanlıktan:

Konu : Kadın İstihdamının Artırılması ve
Fırsat Eşitliğinin Sağlanması

GENELGE 2010/14

Kadınların sosyo-ekonomik konumlarının güçlendirilmesi, toplumsal yaşamda kadın erkek eşitliğinin sağlanması, sürdürülebilir ekonomik büyüme ve sosyal kalkınma amaçlarına ulaşılabilmesi için kadınların istihdamının artırılması ve eşit işe eşit ücret imkânının sağlanması şarttır.

Bu amaçla;

1. Kadının istihdamı alanındaki mevcut sorunların tespiti ile bu sorunların giderilmesine yönelik ilgili tüm tarafların gerçekleştirdiği çalışmaları izlemek, değerlendirmek, koordinasyon ve işbirliğini sağlamak üzere, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Müsteşarı başkanlığında; Adalet, İçişleri, Milli Eğitim, Sağlık, Tarım ve Köyişleri, Sanayi ve Ticaret Bakanlıklarından ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığından müsteşar yardımcısı; Özürlüler İdaresi Başkanlığı, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü ve Türkiye İstatistik Kurumundan Baksan veya Genel Müdür; TOBB, TESK, memur, işçi ve işveren konfederasyonları temsilcileri ile Kurul tarafından bir yıl süre için tespit edilecek kadın istihdamı konusunda faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları ve üniversite temsilcilerinden müteşekkil "Kadın İstihdamı Ulusal İzleme ve Koordinasyon Kurulu" oluşturulacaktır. Kurulun çalışma usul ve esasları ilk toplantıda Kurul tarafından belirlenecektir.

2. Öncelikle kamuda kadın istihdamına ilişkin fırsat eşitliğini ve bu konuda çıkarılan kanun, yönetmelik ve diğer düzenlemelerin uygulanmasını izlemek üzere tüm Bakanlıklarda müsteşar yardımcısı seviyesinde bir görevlendirme yapılacak, ayrıca bir birime "Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği"ne ilişkin görev verilecektir.

3. Gerek kamu gerekse özel sektör iş yerlerine yönelik yapılan her türlü denetimde 4857 sayılı İş Kanununun 5inci maddesinde ifade edilen cinsiyet eşitliğine ilişkin hükümlere uyulup uyulmadığı hususlarına denetim raporunda yer verilecektir.

4. Kamu kurum ve kuruluşları ve yerel yönetimler hazırlayacakları stratejik plan, performans programları ve faaliyet raporlarına kadın-erkek eşitliği yaklaşımını dahil edecekler, bu metinlerde istatistiksel veriler ile bilimsel araştırmalar ve bunlar için kullanılacak ödeneklere yer verilecektir.

5. Kamu kurumlarınca mevzuat taslakları hazırlanırken, fırsat eşitliği etki değerlendirmesi yapılarak taslakların ekinde sunulacaktır.

6. Kamu kurum ve kuruluşlarında işe giriş sınavları ve hizmet içi eğitim programlarına katılım, görevde ve unvanda yükselme (terfi), üst yönetim kademelerinde görev alma hususlarında cinsiyete dayalı ayrımcılık yapılmayacak, kadın-erkek fırsat eşitliği ilkesi gözetilecektir.

7. Tüm kamu kurum ve kuruluşları, hizmet içi eğitim programlarında "kadın-erkek fırsat eşitliği" konusuna yer vereceklerdir.

8. İl istihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları çalışmalarında kadın-erkek fırsat eşitliğini gözetecek ve bu kurullara "kadın" konusunda faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarından bir temsilcinin katılımı sağlanacaktır.

9. İl istihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları tarafından iller bazında yapılacak iş piyasası analizlerinden hareketle kadın istihdamı için ön plana çıkan sektörlerle yönelik mesleki beceri eğitimlerine ağırlık verilecektir. Konuya ilişkin faaliyetler ve sonuçlarını içeren raporlar her yıl ocak ayında Ulusal İzleme ve Koordinasyon Kuruluna gönderilecektir,

10. Halk Eğitim Merkezleri, Toplum Merkezleri, Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü ve yerel yönetimler tarafından yürütülen tüm yaygın eğitim faaliyetleri ve mesleki eğitim programları, sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği sağlanarak kadının insan hakları, eğitim ve istihdam olanakları, iş arama süreçlerinde danışmanlık ve rehberlik hizmetlerine ilişkin konuları da içerecek şekilde planlanacaktır.

11. Kadın konukevlerindeki şiddet mağduru kadınlar ile tahliyesine bir yıldan az kalmış olan cezaevindeki kadınlar ve kocası ölmüş veya boşanmış kadınların sosyal yasama katılımlarının sağlanması amacıyla gerçekleştirilecek projelere öncelik tanınacaktır.

12. Çalışma yaşamına ilişkin istatistikler cinsiyet temelinde toplanacaktır. Ayrıca ev eksenli çalışan kadınlara ilişkin düzenli ve sistemli istatistikler toplanacak, araştırmalar yapılacaktır.

13. 4857 sayılı İş Kanununun ilgili hükümleri gereği kamu ve özel iş yerlerinde kreş ve gündüz bakımevi yükümlülüğünün yerine getirilmesi sağlanacak ve denetlenecektir. Bilgilerini ve gereğini önemle rica ederim.

Recep Tayyip ERDOĞAN

Başbakan

EK 3.

EĞİTİM, YAYGINLAŞTIRMA VE KAMPANYA ÇALIŞMALARI

1. Sığınak ve Danışma Merkezine Yönelik Çalışmalar

1.1. Oryantasyon

Yönetim planı ve eklerinin uygulamada işlerlik kazanabilmesi için personelin bu doğrultuda çalışması gerekmektedir. Bu amaçla, ilgili tüm personele yönelik bir oryantasyon programı düzenlenmeli ve program kapsamında yönetim planı ve ekleri konusunda eğitim verilmelidir.

1.2. Personel Destek Eğitimleri⁶¹

Danışma Merkezi ve Sığınmaevi çalışması hem bir farkındalık hem de bir teknik bilgi işidir. Bu nedenle danışma merkezi ve sığınmaevi çalışanlarının her düzeyde personel için geliştirilecek eğitimlerden yararlanmaları sağlanmalıdır. Ülkemizde üniversitelerin Sosyal Hizmetler bölümleri kapsamında, aileyle ilgili çalışmalar yapan sosyal hizmet uzmanlarına yönelik sertifika programları olmakla birlikte⁶², kadınla ilgili çalışmalar yapan sosyal hizmet uzmanlarına yönelik bu tür programlar geliştirilmemiştir. Bu eksiklik sığınakların kendi eğitim programlarını kendilerinin geliştirmesi zorunluluğunu doğurmaktadır.

Bu eğitimlerin ilk aşaması toplumsal cinsiyet duyarlılığı ve farkındalığının geliştirilmesi olmalıdır. Toplumsal cinsiyete dayalı toplum düzeninde yaşanan eşitsizlikler, toplumda kadınlığın ve erkekliğin konumu tartışılmalı, kadınlık deneyimi ortaya çıkartılmalı ve kadınlar arasındaki ortaklıklar üzerinde durulmalıdır. Bu ortaklıkların ardından, farklılıkların ve farklılıklarımızla birlikte eşit koşullarda yaşadığımız bir toplum yaşamının anlamı ve imkânları üzerine tartışılmalıdır.

Eğitim çalışmaları yerleşik ataerkil dilin değişmesi için de gereklidir. Dil ataerkil toplumsal cinsiyet ideolojisini yeniden üretir. Sığınak, sığınmaevi, konukevi, konuk, mağdur, kurban gibi terimlerin kullanımına özen gösterilmelidir. Bu şiddetle mücadelenin ilk adımı olarak görülmelidir. Burada kalan kadınlar öncelikle kendilerine yönelik tanımlamalarla karşı

---

⁶¹ Bayrakçeken Tüzel, Gökçe, “Çankaya Belediyesi Kadın Sığınma Evi Gözlemci Raporu”, Çankaya Belediyesi Sosyal İşler Müdürlüğü’ne Sunulan Rapor (2009)

⁶² Konu ile ilgili ayrıntılı bilgi Başkent Üniversitesi Sosyal Hizmetler Bölümü sertifika programından alınabilir.

karşıya kalmakta ve bu tanımlamaları içselleştirmektedirler. Dayanışma ve dayanışmaya dayalı çalışma düzenine eğitimde yer verilmelidir.

Bilinç yükseltmeye yönelik bu çalışmanın ardından şiddet ile ilişki kurarken edinilmesi gereken bilgi ve davranış teknikleri eğitim konuları arasında yer almalıdır.

Bu eğitim çalışmalarının öncelikle çalışan kadınlarda, müdahale alanlarında kendilerini yeterli hissetmeleri, gerekli uzmanlık bilgisine ulaşma yollarını tanımları ve kullanmaları konusunda güven duymaları gibi sonuçlar doğurması amaçlanmaktadır.

Eğitim çalışmalarının ilk aşamasının ardından bilgilerin geliştirilmesi ve yenilenmesi için bir dizi faaliyet yapılabilir:

- Uzman personelin kendisini yenilemesi ve bilgilerini geliştirebilmesi için eğitim faaliyetlerinde bulunmasına destek olmak gereklidir. Çalışanların ve kadınların bilimsel toplantılara, konferanslara ve seminerlere katılımı teşvik edilebilir. Eğiticinin eğitimi çalışmalarına katılmaları sağlanabilir.
- Cinsel istismar ve çocuklara yönelik şiddet, kadın ticareti, kadın sünneti, yasal değişiklikler, göçmen ve sığınmacı kadınlara ilişkin yasalar, engelli kadınlar ve çocuklar için destek ve travma sonrası stres bozukluğu gibi kimi özel konularda bilgilenme çalışmaları sürdürülebilir. Bu bilgilenme alanları uzmanlar tarafından listelenip her hafta bir konuda çalışma yapılması sağlanabilir.
- Çalışanların ve kadınların sözü edilen konularda bilgilenmelerine yardımcı olacak kaynakların sığınmaevinde bulundurulması gerekir. Bunun için çeşitli yayın kuruluşları ile irtibata geçip toplumsal cinsiyet ve toplumsal cinsiyet ideolojisi ile ilgili bilgi ve deneyimlere ulaşılabilecek, çocuk gelişimi ve aile ile ilgili dergilerin gelmesini sağlamak gerekir.
- Yangın, doğal afetler gibi durumlarda gerekli önlemleri almak ve gerekli müdahalede bulunabilmek için personelin sivil savunma eğitimi almasını sağlamak gerekir.
- Sivil savunma eğitimi kapsamında ve/veya ayrıca sığınak çalışanlarının ilk yardım eğitimi almaları sağlanabilir.
- Olağanüstü durumlar için çalışanların kriz yönetimi, çatışma çözme gibi eğitimleri alması sağlanabilir.

1.3. Deneyim Paylaşımı (Sığınmaevleri Deneyim Paylaşımı Toplantıları)⁶³

Sığınmaevinin çalışanları ile birlikte kendini yenilemesinin ve geliştirmesinin en önemli araçlarından biri de karşılıklı bilgi ve deneyim alışverişi içinde olmaktadır. Ülkemizde gerçekleştirilmekte olan sığınmaevleri kurultayları bunun için önemli olanaklardan birini sunmaktadır. Bu nedenle kurultaylara katılım büyük önem taşır. Bu konu 10. kurultayda şu şekilde ifade edilmiştir.

“Aile içinde kadına yönelik şiddetle (erkek şiddeti) mücadele eden bağımsız kadın örgütleri olarak kurultaylar aracılığıyla aramızdaki iletişimi güçlendirmeyi, deneyimlerimizi birbirimize aktarmayı, ortak politikalar geliştirmeyi, devleti kadından yana politikalar geliştirmeye zorlamayı, uygulamalarını izlemeyi, değerlendirmeyi, bu çalışmalar içinde bağımsız kadın örgütlenmelerinin de yer almasını sağlamayı, kadın dayanışmasını güçlendirmeyi hedefliyoruz. Kurultaylar, bileşenleri oluşturan bağımsız kadın örgütlerinin yanı sıra, SHÇEK, yerel yönetimler ve feminist kadınların katılımı ve katkılarıyla zenginleşecektir.”⁶⁴

Bunun dışında Çankaya Belediyesi Kadın Sığınmaevi kendi deneyimini paylaşmak ve diğer sığınakların deneyimlerinden bilgilenmek amacıyla karşılıklı ziyaretler ve görüşmeler düzenleyebilir.

1.4. Mesleki Yıpranmışlık ve İyileştirme (Bakım Verenlerin Bakımı Programı)⁶⁵

Travma çalışmaları mesleki yıpranmanın hızlı yaşandığı alanlardandır. Travmaya uğrayan kişiler, iyileşme sürecinde duygularını karşılaştıkları kişilere yansıtırlar. Sığınakta çalışan ve kalan kadınlar arasında oluşan empati ve ortak bilinç, kadına yönelik şiddetin özel değil kamusal bir sorun olduğu düşüncesi ve şiddetle mücadeleden sorumlu olma inancı bu paylaşımın temellerini oluşturur. Çalışanların sığınmaevine başvuran her kadınla birlikte çok çeşitli sorun alanı ile karşılaşmaları ve çözüm üretmeye çalışırken ortaya çıkan sınırlar ve zorluklar sığınmaevi çalışmasında süpervizyonu zorunlu kılmaktadır.

---

⁶³ Bayrakçeken Tüzel, Gökçe, “Çankaya Belediyesi Kadın Sığınmaevi Gözlemci Raporu”, Çankaya Belediyesi Sığınmaevine sunulan rapor (2009)

⁶⁴ 10. Kadın Sığınakları Kurultayı Sonuç Bildirgesi

http://www.ucansupurge.org/arsiv/www.ucansupurge.org/indexfc2a.html?option=com_content&task=view&id=4096&Itemid=77

⁶⁵ Bayrakçeken Tüzel, Gökçe, “Çankaya Belediyesi Kadın Sığınma Evi Gözlemci Raporu”, Çankaya Belediyesi Sığınmaevine sunulan rapor (2009)

Dolayısıyla,

- Çalışanların mesleki yıpranmışlıkla başa çıkmasını sağlayacak rehabilitasyon kanalları oluşturmalıdır.
- Konusunda uzman kişilerce gerçekleştirilecek profesyonel uygulamalar kişisel gelişimi ve ekip çalışmasını destekleyen mekanizmalardır.
- Çalışanların güçlerini artıracak ve tükenmişliği giderecek süpervizyon ve grup çalışmaları yapılmalıdır.
- Alanda çalışanlardan oluşan terapi grupları, kadın örgütleri çalışanları ve travma çalışmaları yapan uzmanlardan oluşan danışma ve dayanışma ağları oluşturulmalıdır.

2. Çankaya Belediyesi Personeline Yönelik Eğitimler

Sığınak çalışması bir yerel yönetim çatısı altında gerçekleştirildiğinde iki olanak ortaya çıkar. Bu olanaklardan birisi sığınak ile ilişki içinde ancak sığınak dışında görev yapan destek personelinin (şoför, yemek sorumlusu, tamirci, doktor vb.) kadına yönelik şiddet konusunda bilinçlendirilmesi çalışmalarını kapsar. İkincisi ise daha geniş kapsamda tüm topluma hizmet veren birimlerin kadına yönelik şiddet konusunda duyarlılıklarının artırılması için eğitim imkânlarının seferber edilebilmesine olanak verir. Bu kapsamda hazırlanacak eğitim programlarında temel yaklaşım toplumsal cinsiyet duyarlılığını geliştirmek olmalıdır. Ancak bu koşul yerine getirildiğinde, farklı toplumsal cinsiyet konumlarından insanların deneyimlerinin dâhil edildiği bir belediyeçilik hizmeti verilebilir. Toplumsal cinsiyet duyarlılığı toplumcu belediyeçilik anlayışının gerçek anlamda yerleşmesi ve sürdürülebilmesi için gereklidir. Bu temel yaklaşım çerçevesinde örgütlenecek eğitim programları aşağıdaki öncelikleri konu alabilir:

- Toplumsal cinsiyet eşitliği
- Kadın hakları
- Kadına yönelik şiddetle mücadele
- Kadın sığınakları
- Çankaya Belediyesi Kadın Danışma Merkezi ve Sığınmaevi'nin amacı, faaliyetleri, işleyişi ve gizliliği

3. Çankaya İlçesi Sınırlarında Gerçekleştirilecek Eğitim, Yaygınlaştırma ve Kampanya Çalışmaları

Kadına yönelik şiddetle mücadelede yerel yönetimler önemli dönüştürücü imkanlara sahiptir. İlçe sınırları içinde görev yapan ve toplumla doğrudan ilişki içinde olan yerel birimlerin toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda duyarlılık geliştirmeleri için yerel yönetimler önemli görevler üstlenebilir.

Bu anlamda eğitim verilebilecek kişiler ilçe sınırları içinde görev yapan muhtarlar, sağlık personeli, polis ve diğer emniyet personeli ile yine ilçe sınırlarındaki okullarda çalışan öğretmenler ve rehberlik ve psikolojik danışmanlık birimlerinde görev yapan personelden oluşur. Bu çalışmalarda toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına yönelik şiddet, çocuk ihmal ve istismarı, şiddetin ne olduğu ve türleri, şiddet gören veya şiddet görme riski taşıyan kadınların ve çocukların ilgili kurum/kuruluşlara yönlendirilmesi, kadın danışma merkezleri ve sığınmaevleri, şiddete tanık olan kişilerin yükümlülükleri vb. konularında bilgilendirmeler yapılabilir. Söz konusu konularda hazırlanacak kısa metinler, broşürler ve posterler de eğitimleri destekleyici ve yaygınlaştırıcı nitelikte olacaktır.

Benzeri çalışmaların Çankaya Belediyesi sınırlarında yer alan mahallelerde gerçekleştirilmesi toplumun farklı kesimlerine yaygınlaştırılması açısından önemlidir. Bu çalışmalarda, özellikle kamusal alanda var olma koşulları sınırlandırılmış ve sessizleştirilmiş olan kadınlara ve çocuklarına ulaşmak, onları ve yaşadıkları problemleri görünür kılmak, hakları konusunda bilgi sahibi yapmak ve güçlenmelerine destek olmak amacı güdülmelidir.

EK 4.

SOSYAL HİZMETLER VE ÇOCUK ESİRGEME KURUMU'NA BAĞLI KADIN KONUKEVLERİ YÖNETMELİĞİ

Tarih : 12.07.1998

Sayı : 23400 R.G.

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Amaç

Madde 1- Bu Yönetmeliğin amacı, kadın konukevlerindeki hizmetin tür ve niteliğini, işleyişine ilişkin esasları, kuruluş personelinin görev, yetki ve sorumluluklarını belirlemektir.

Kapsam

Madde 2- Bu Yönetmelik, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'ne bağlı kadın konukevlerini kapsar.

Dayanak

Madde 3- Bu Yönetmelik 24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kanunu'nun değişik 9 uncu maddesinin (j) bendi ile 15 inci maddesi hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4- Bu Yönetmelikte geçen;

- a) **Genel Müdürlük** : Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'nü
- b) **İl Müdürlüğü** : İl sosyal hizmetler müdürlüğünü,
- c) **Kadın Konukevi** : Fiziksel, duygusal, cinsel ve ekonomik istismara uğrayan kadınların, psiko-sosyal ve ekonomik sorunlarının çözümlenmesi sırasında varsa çocukları ile birlikte ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla geçici bir süre kalabilecekleri yatılı sosyal hizmet kuruluşlarını,
- d) **Kuruluş** : Kadın konukevlerini,
- e) **Kadın** : Kadın konukevlerine kabulü uygun görülerek, kuruluş hizmetlerinden yararlanan kadınları, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Kuruluş ve Görevleri

Kuruluş

Madde 5- Genel Müdürlük, kadın konukevlerini gizliliğin sağlanabileceği, ihtiyaç duyulan il ve ilçelerde açar.

(Değişik: 31/07/2009-27305 RG/1 Md) “Kadın konukevlerinde ihtiyaca göre; müdür, sosyal çalışmacı, psikolog, çocuk gelişimci, hemşire, genel idare, teknik hizmetler ve yardımcı hizmetler sınıfından, tercihen kadın personel istihdam edilir.”

Kadın konukevlerinde **(Değişik: 31/07/2009-27305 RG/1 Md)** Koordinasyon ve değerlendirme komisyonu, disiplin kurulu ve ilgili kanunlar gereği mali işlerin gerekli kıldığı komisyonlar bulunur.

(Değişik: 31/07/2009-27305 RG/2Md) Koordinasyon ve değerlendirme komisyonu

Madde 6- Kadın konukevlerinde, mesleki çalışmaları koordineli bir şekilde yürütmek üzere sosyal çalışmacı, psikolog, çocuk

gelişimcisiinden oluşan bir **(Değişik: 31/07/2009-27305 RG/2 Md)** Koordinasyon ve değerlendirme komisyonu kurulur. Kurul, çalışmalarını müdürün bulunmadığı zaman müdür vekilinin yönetiminde yürütür. **(Değişik: 31/07/2009-27305 RG/2Md)** Koordinasyon ve Değerlendirme Komisyonu 3 ayda bir kez düzenli olarak ve ihtiyaç duyulması halinde toplanır.

(Değişik: 31/07/2009-27305 RG/2Md) Koordinasyon ve değerlendirme komisyonu görevleri aşağıda belirtilmiştir:

- a) Kuruluşa gönderilen kadınların kuruluştaki kalmaları, kalış süreleri, kalış sürelerinin uzatılması ve çıkarılmalarına ilişkin tartışma ve değerlendirme toplantıları yapmak,
- b) Kuruluştaki istihdam edilen personelin, kuruluş hizmetlerinden yararlanan kadınlarla ilişkilerinin düzenlenmesi amacıyla eğitimlerine yönelik programları hazırlamak, uygulamak ve değerlendirmek,
- c) Kuruluş hizmetlerinin en iyi şekilde yürütülmesi için gerekli plan ve programları hazırlamak ve uygulamak,
- d) Üniversitelerle işbirliği yapılarak kadın eğitimi, sorunları ve çözümüne ilişkin yapılan inceleme ve araştırmalardan yararlanmak, sorunlara gerçekçi çözüm yollarının önerilebilmesinde etkili olabilecek kişi ve kuruluşlarla görüş alışverişinde bulunmak,
- e) Kuruluştaki kalan kadınlardan gerekli görülenlerin durumu ile ilgili tartışma ve değerlendirme toplantıları yapmak, gerekli kayıtları tutmak, raporları düzenlemek,
- f) Kadınların eğitimine ilişkin programları, diğer kamu kurum ve kuruluşları ya da gönüllü kişi ve kuruluşların olanaklarından da yararlanarak hazırlamak, müdürün onayından sonra uygulamak ve değerlendirmek,
- g) Çocuğu ile kabulü yapılan kadınların uygun görülmesi halinde çocukları hakkında ilgili Kanunlar uyarınca gerekli önlemlerin alınmasını sağlamak,
- h) Kuruluşun yıllık çalışma rapor ve programlarını hazırlamak, uygulamadan alınan sonuçları değerlendirmek, çalışma ve değerlendirme raporlarını kuruluş müdürlüğüne sunmak.

Personelin Görev ve Yetkileri

Madde 7- Kuruluş personelinin görev ve yetkileri aşağıda açıklanmıştır:

a) Müdürün görev ve yetkileri şunlardır:

- 1) Kuruluşun, idari, mali ve teknik tüm işlerini ilgili kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge ve Genel Müdürlük genelgelerine göre yürütmek,
- 2) Kuruluş hizmetlerinin en iyi şekilde yürütülebilmesi için gerekli plan ve programların hazırlanmasını, görevliler arasında işbirliği ve eşgüdümü sağlamak, denetimleri yapmak,
- 3) Kuruluşun, gizlilik ilkesi göz ardı edilmeden, gönüllü kişi ve kuruluşlar ve kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği içinde çalışmalarını sağlamak,
- 4) Personelin özlük dosyalarının tutulmasını, bunlara ilişkin her türlü işlemin zamanında yürütülmesini sağlamak,
- 5) Kuruluş personelinin kanun, tüzük, yönetmelik ve genelgeler uyarınca devlet memurlarından istenilen tutum, davranış, kıyak, kıyafet ve benzeri özelliklerini izleyerek denetimlerini yapmak,
- 6) Kuruluşun hijyenik şartlara uygunluğunu sağlamak,
- 7) Kuruluştaki kadınlar ve çocuklarının hasta olmaları halinde tedavilerinin yaptırılmasını sağlamak,
- 8) Kuruluşun yıllık bütçe teklifini hazırlamak ve Genel Müdürlüğe gönderilmesini sağlamak,
- 9) Kuruluşun çeşitli ödeneklerinin amacına uygun harcanmasını, alım satım işlerini, kuruluşun ihtiyaç ve özellikleri ile konuya ilişkin esasları göz önünde bulundurarak düzenlemek,
- 10) Ambar, ayniyat, depo ve yazı işlerinin yürütülmesini, kuruluş görevlilerinin süreli ve süresiz ayrılması ya da görevinin değişmesi halinde, ayniyat sayım ve devir teslim işlerini genel hükümler içinde tamamlamak,
- 11) Kuruluşun tahakkuk memuru ve satınalma komisyonu başkanı olarak ilgili işlemlerin yürütülmesini sağlamak,
- 12) Gerekli kayıtların tutulmasını, formların doldurulmasını ve istatistiki bilgilerin düzenlenmesini ve her yıl sonunda kuruluşun ihtiyaçlarını ve hizmetlerinin sunulmasında karşılaşılan sorunları da kapsayan çalışma raporunun hazırlanarak Genel Müdürlüğe gönderilmesini sağlamak.

Müdürün bulunmadığı hallerde, görevlendirilecek personel müdürün görevlerini yürütür.

b- Sosyal Çalışmacının görev ve yetkileri şunlardır:

- 1) Kuruluşa kabulü yapılan kadınlara gerekli evrakın hazırlanması, kuruluşu tanımaları, kuralları öğrenmeleri ve uyum sağlamalarında yardımcı olmak,
- 2) Kadınlara rehberlik ve danışmanlık hizmeti vermek,

- 3) Kadınların aileleri ya da eşleri ile olan anlaşmazlıklarının incelenmesi ve sorunlarının çözümlenmesine yardım amacıyla “Sosyal Kişisel Çalışma”, “Sosyal Grup Çalışması” ve “Toplumla Çalışma” yöntemleri aracılığı ile mesleki uygulamaları gerçekleştirmek ve bunlarla ilgili gerekli raporları düzenlemek,
- 4) Çocuğu ile kabulü yapılan kadınların, uygun görülmesi halinde çocukları hakkında 2828 sayılı Kanun hükümleri ve ilgili diğer mevzuat uyarınca gerekli önlemlerin alınmasına yönelik sosyal inceleme raporu düzenleyerek, kuruluş müdürüne sunmak,
- 5) Kadınların kuruluştaki kaldığı süre içinde gelecekte kendilerine yeterli olabilecekleri bir iş ve meslek edinmelerinde gerekli önlemleri almak, bu amaçla kadınların daha kolay ve daha iyi işler bulabilmeleri ve sosyo-ekonomik düzeylerinin yükseltilmesine yönelik, yaygın eğitim, işgücü eğitimi ve benzeri eğitim etkinliklerine katılmalarının sağlanması için çalışmalarda bulunmak, gerekli görülen kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kişi ve kuruluşlarla işbirliği yapmak,
- 6) Kadınların hukuki sorunlarının çözümlenmesinde yardımcı olmak,
- 7) Kadınların kuruluştaki kalmaları, kalış süreleri, kalış sürelerinin uzatılması, çıkarılmaları ve kuruluştan ayrıldıktan sonra gerekirse izlenmelerine ilişkin gerekli işlemleri yerine getirmek,
- 8) Kadınların ilgililerine göre zamanlarını değerlendirici etkinlikler düzenlemek,
- 9) Gizlilik ilkesine uygun olarak, kadınlara ilişkin gerekli kayıtları tutmak, yapılan mesleki çalışmalarla ilgili rapor ve dosyaları düzenlemek, saklamak,
- 10) Personelin hizmetiçi eğitim programlarının hazırlanması ve uygulanmasında görev almak,
- 11) Genelge ve talimatlarla verilen, görev tanımları çerçevesindeki diğer görevleri yapmak,
- 12) Görevlerini diğer meslek elemanları ile işbirliği halinde yürütmek.

c) Psikoloğun görev ve yetkileri şunlardır:

- 1) Objektif ve projektif testler, görüşme teknikleri ve gözlem metotları kullanarak kuruluşa kabulü uygun görülen kadınların ve birlikte kaldıkları çocuklarının, ilk başvuruları ve kuruluşa uyum aşamaları sırasında psikolojik değerlendirmelerini yapmak,
- 2) Klinik psikolojide en az uzmanlık derecesine sahip olmaları koşuluyla, saptanan davranışsal ya da duygusal sorunların giderilmesi için psikolojik teknikler kullanarak, kuruluştaki kalan kadınlar ve çocuklarına yönelik bireysel ve grup çalışmaları düzenlemek,
- 3) Kuruluşun amacına uygun nitelikte araştırma ve inceleme yapmak, istatistiki bilgiler toplamak ve değerlendirmek,
- 4) Psikolojik değerlendirme teknikleri ve gözlem metotları kullanarak kadınların yetenek ve ilgi alanlarını belirlemek ve zamanlarını değerlendirme etkinlik programlarının oluşturulması sırasında, kadınların uygun etkinliklere yönlendirilmesine yardımcı olmak,
- 5) Kuruluştaki ele alınması mümkün olmayan psikolojik sorunlar için kadınlar ve/veya çocukları için hastanelerle işbirliği yaparak ortak programlar düzenlemek ve yürütmek,
- 6) Personelin hizmetiçi eğitim programlarının hazırlanması ve uygulanmasında görev almak,
- 7) Genelge ve talimatlarla verilen, görev tanımları çerçevesindeki diğer görevleri yapmak,
- 8) Görevlerini diğer meslek elemanları ile işbirliği halinde yürütmek.

Dört yıllık psikoloji eğitimi almış psikologlar 2 numaralı alt bendindeki görev tanımları çerçevesinde ancak en az klinik psikolojide uzmanlık derecesi almış psikologlar denetiminde çalışabilirler. Söz konusu denetimi verecek uzman psikologların olmadığı yerlerde bu psikologların, uzman klinik psikologların denetiminde düzenlenen ve kanunla kurulmuş meslek kuruluşlarınınca onaylanmış hizmetiçi eğitimden geçmeleri zorunludur.

d) Çocuk Gelişimcisinin görev ve yetkileri şunlardır:

- 1) Anne ve çocuk sağlığı konusunda rehberlik ve danışmanlık hizmetlerini yürütmek,
- 2) Aile planlaması yöntemleri, gerekliliği ve yararları konusunda kadınları bilgilendirmek,
- 3) Çocuk sağlığı, bakımı ve eğitimi konusunda anneleri bilgilendirici çalışmalar yapmak,
- 4) Anne adayları için beslenme, doğuma hazırlık, bebek bakımı ve çocuk eğitimi ile ilgili eğitim çalışmaları yapmak,
- 5) Kuruluştaki anneleri ile birlikte bulunan çocukların gelişim düzeylerini saptamak, gelişimlerini izlemek, sağlıklı gelişimleri ve eğitimleri için yardımcı olmak,
- 6) Gelişim ve eğitimleri ile ilgili sorunları olan çocukların sorunlarının çözümü için mesleki çalışmalar yapmak,
- 7) Genelge ve talimatlarla verilen, görev tanımları çerçevesindeki diğer görevleri yapmak,
- 8) Görevlerini diğer meslek elemanları ile işbirliği halinde yürütmek.

e) Hemşirenin görev ve yetkileri şunlardır:

- 1) Kadınlar ve çocuklarının sağlık durumlarını izlemek, hasta olan kadın ve çocukların kuruluştaki veya hastanede tedavisi için gerekli tüm işlemleri yerine getirmek, gereken kayıtları tutmak,
- 2) Kuruluşun tüm bölümlerinin hijyen şartlarına uygun temiz, bakımlı ve düzenli olmasını sağlamak,

- 3) Kadınların kendileri ve çocuklarının yatak, çamaşır, vücut temizliği ve bakımlarına dikkat etmelerini sağlamak,
- 4) Mutfak personelinin gerekli temizliğe uymasını ve eğitimini sağlamak,
- 5) Kuruluşça kendisine zimmetle teslim edilen her türlü malzemenin takibini yapmak,
- 6) Genelge ve talimatlarla verilen, görev tanımları çerçevesindeki diğer görevleri yapmak.
- f) Diğer hizmet gruplarındaki personelin görev ve yetkileri şunlardır:
Kuruluştaki iş hacmine göre teknik, idari, mali ve diğer hizmetlerin yürütülmesi için istihdamı gerekli görülen personel, unvanlarının gerektirdiği görevleri ve kuruluş müdürlüğüne verilecek işleri yürürlükteki kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge ve genelgelere uygun olarak yapmakla görevli ve sorumludur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Hizmet ve İşleyiş

Kadın Konukevlerine Kabul Edilecek Kadınlar

Madde 8- Kadın konukevlerine, durumları aşağıda belirtilen kadınlar kabul edilir:

- a) Eşler arası anlaşmazlıklar nedeniyle evini terk eden ya da eşleri tarafından terk edilen ve bu sebeple yardıma ihtiyaç duyan kadınlar,
- b) Fiziksel, cinsel, duygusal ve ekonomik istismara uğrayan kadınlar,
- c) Boşanma veya eşin ölümü nedeniyle ekonomik ve sosyal yoksunluk içine düşmüş kadınlar,
- d) İstenmeyen evliliklere zorlanan kadınlar,
- e) Evlilik dışı hamile ya da çocuk sahibi olan ve bu nedenle ailesi tarafından kabul edilmeyen kadınlar,
- f) Daha önce uyuşturucu, alkol bağımlılığı olup, bu konuda tedavi görmüş ve alışkanlıklarını terk etmiş kadınlar,
- g) Cezaevinden yeni çıkmış olup, yardım ve desteğe ihtiyacı olan kadınlar,
- h) Kontrolleri dışında oluşan çevre koşulları nedeniyle ekonomik ve sosyal yoksunluk içine düşmüş kadınlar.

Kadın Konukevlerine Kabul Edilmeyecek Kadınlar

Madde 9- Kadın konukevlerine durumları aşağıda belirtilen kadınlar kabul edilmez:

- a) Alkol ve uyuşturucu bağımlılığı olan kadınlar,
- b) Fuhuşu meslek edinmiş kadınlar,
- c) Herhangi bir suç nedeniyle hükümlü olan veya adli mercilerce haklarında arama, yakalama, tutuklama kararı verilen kadınlar,
- d) Ruh sağlığı bozuk olan kadınlar,
- e) Zihinsel özürlü kadınlar,
- f) Korunmaya muhtaç çocuk tanımı içinde değerlendirilebilecek kadınlar.
- g) Korunmaya, bakıma ve yardıma muhtaç yaşlılar, beden fonksiyonlarında, günlük yaşama faaliyetlerini bağımsız yapmalarına engel olacak düzeyde özürü olanlar, bulaşıcı ve sürekli tıbbi tedaviyi gerektirir ağır hastalığı olanlar ve benzeri özel ve sürekli bakıma ihtiyacı olan kadınlar.

Başvuru

Madde 10- Kadın konukevlerine kabulünü isteyen kadınlar; illerde il sosyal hizmetler müdürlüğüne, ilçelerde varsa ilçe sosyal hizmetler şube müdürlüklerine bir dilekçe ile başvuruda bulunabilirler. Başvurular il müdürlüklerince ya da ilçe sosyal hizmetler şube müdürlüklerince değerlendirilir.

İl müdürlüğü veya ilçe sosyal hizmetler şube müdürlüklerince; kadın konukevine kabulü için başvuran kadınlardan aile içi şiddete maruz kalmış olanlara, 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun'un uygulanması amacıyla Cumhuriyet Başsavcılığına yazılı ihbarda bulunmaları konusunda rehberlik yapılır.

Kuruluş Kabul

Madde 11- İl müdürlüğüne kadın konukevine kabulü uygun görülen kadınlar, il müdürünün onayı alınarak kuruluşa kabul edilirler. Kuruluşa kabulü yapılan her kadın için aşağıda belirtilen bilgi ve belgeleri içeren bir dosya hazırlanır:

- a) Başvuru dilekçesi,
- b) Ön görüşme formu,
- c) Sosyal inceleme raporu,
- d) İl müdürünün onayı
- e) **(Değişik: 31/07/2009-27305 RG/3Md)** T.C. Kimlik Numarası beyanı

- f) Kadının bulaşıcı ve sürekli tıbbi bakım isteyen bir hastalığı bulunmadığı, ruh sağlığının yerinde olduğu, alkolik ve uyuşturucu madde bağımlısı olmadığına dair sağlık raporu,
- g) Kadının kuruluş kurallarına uyacağını bildirir taahhütname,

- h) Yapılan mesleki çalışmalara ilişkin raporlar,
- ı) Kadının sorunlarının çözümüne yönelik yapılan yazışmalar ile gerekli form, tutanak ve diğer belgeler,
- i) Kuruluşa anneleri ile kabul edilen çocuklarla yapılan mesleki çalışmalara ilişkin raporlar,
- j) Kuruluştan ayrılacak kadın için son değerlendirme raporu,
- k) Kuruluştan ayrılan kadınlardan, izlenmesi gerekli görülenlerle yapılan mesleki çalışmalara ilişkin raporlar.

Kalınacak Süre

Madde 12- (Değişik: 31/07/2009-27305 RG/4Md) Kadınların kuruluştaki kalma süresi 3 aydır. Bu süre kuruluş müdürlüğünün teklifi ve il müdürünün onayı ile üç ay daha uzatılabilir.

Gizlilik ilkesi

Madde 13- Kuruluşun adresi, telefon numarası gizli tutulur. Kuruluşu tanıtan tabela asılmaz ve kuruluş binasında açılış törenleri düzenlenmez.

Kadınlara ilgili bilgi ve belgeler hiçbir şekilde açıklanmaz. Dosyalar, gizlilik ilkesine uygun olarak düzenlenir ve saklanır.

Uyulması Gereken Kurallar

Madde 14- Kadın konukevinde kalan ve bu hizmetten yararlanan kadınlar, kuruluşun işleyiş, genel temizlik ve düzenini korumaktan sorumludurlar.

Bu amaçla, kadınlar kuruluştaki kaldıkları süre içinde aşağıda belirtilen kurallara uymak zorundadırlar:

- a) Kuruluş adres ve telefon numarasını gizli tutmak, kuruluştan ayrıldıktan sonra da bu kurala uymak,
- b) Kuruluş hizmetlerinin en iyi şekilde yürütülebilmesi için kurul tarafından hazırlanan programlar çerçevesinde kendisine verilecek temizlik, çocuk bakımı, mutfak işleri ve benzeri görevleri yerine getirmek,
- c) Kuruluştaki kalan diğer kadın ve çocuklara, fiziksel, duygusal, cinsel tacizde bulunmamak,
- d) Kuruluştaki kalan diğer kadınların para ve eşyalarına, kuruluşun araç, gereç ve eşyalarına zarar vermemek,
- e) Kuruluşa ziyaretçi kabul etmemek,
- f) İzin almadan kuruluştan ayrılmamak,
- g) Kuruluş içinde ve dışında alkol ve uyuşturucu madde kullanmamak, alkollü olarak kuruluşa gelmemek,
- h) Devletin itibarını düşürecek ya da görevlilerin onurunu zedeleyecek tutum ve davranışlarda bulunmamak, kuruluş aleyhine propaganda yapmamak, kuruluş görevlileri ve kadınlar hakkında asılsız ve onur kırıcı haber yaymamak, kuruluşa fotoğraf makinesi, kamera, teyp ve benzeri kayıt cihazları sokmamak.

Disiplin Kurulu

Madde 15- Disiplin işleri kuruluştaki oluşturulacak disiplin kurulu tarafından yürütülür. Disiplin kurulu müdürün başkanlığında, sosyal çalışmacı, psikolog ve hemşireden oluşur. Oyların eşitliği halinde kurul başkanının oyu iki oy olarak değerlendirilir.

Disiplin Kurulunun Görev ve Yetkileri

Madde 16- Disiplin kurulunca; kuruluşun huzur ve sükununu, çalışma düzenini bozan fiilleri işleyen, kuruluş hizmetlerini gereğince yürütmeyi güçleştiren ve bu Yönetmelik gereğince, idarece konulan kurallara uymayan kadınlara uyarı cezası verilip, tutum ve davranışlarında daha dikkatli olmaları gerektiği yazılı olarak kendilerine bildirilir ve ilgili meslek elemanlarınca sorunları nedeniyle kuruluşa uyum göstermeyen kadınların durumları ayrıntılı olarak ele alınıp, sorunlarının çözümüne, kuruluşa uyumlarının sağlanmasına yönelik mesleki çalışmalar yapılır.

Yapılan mesleki çalışmalar ve uyarıya rağmen, aynı tutum ve davranışlarını yineleyen kadınlara ikinci kez uyarı yapılır. İki kez uyarı cezası alıp, tutum ve davranışlarını sürdüren kadınlar hakkında gerekçeli bir rapor düzenlenerek, kuruluştan çıkarılmaları hususu il müdürlüğünün onayına sunulur.

Ancak, işlenen fiilin niteliğine göre disiplin kurulu uyarıya gerek kalmaksızın çıkarma kararı verebilir ve bu karar il müdürlüğünün onayına sunulur.

Kuruluş tarafından çıkarılan kadınlar Genel Müdürlüğe bağlı kadın konukevlerine tekrar alınmaz.

Güvenlik

Madde 17- Kadın konukevlerinde kadınların güvenlikleri Valiliklerce alınacak uygun önlemlerle sağlanır.

Nöbet

Madde 18- Kadın konukevlerinde hizmetin sürekliliğini sağlamak amacıyla hizmetin özelliği ve personel sayısı dikkate alınarak, nöbet sistemi kuruluş müdürlüğünce düzenlenir.

Beslenme

Madde 19- Kadın konukevlerinde kalan kadınlar, çocukları ve görevli personele, Genel Müdürlükçe gönderilecek diyet planlamasında belirtilen hususlara uygun olarak, üç öğün yemek, çocuklara ayrıca ara kahvaltı verilir.

Kadın ve çocukların hasta olmaları halinde, gerekiyorsa özel diyet hazırlanır.

İzin, hastalık ve diğer nedenlerden dolayı bir günden fazla kuruluştan ayrılmış bulunanların, ayrıldıkları günlere ait istihkakları tabeladan çıkarılır.

Kadınların Kuruluşa Kabul Edilecek Çocukları

Madde 20- Kadın konukevlerine, kadınların 0-12 yaş arasında bulunan kız veya erkek çocukları kabul edilir. 12 yaşın üstünde olan kız veya erkek çocukların durumu meslek elemanlarınca değerlendirilir.

İkram

Madde 21- Kuruluştaki düzenlenecek özel günler ve sosyal faaliyetlerde ikramı gereken yiyecek ve içeceklerin cins ve miktarı kuruluş müdürünce saptanıp, günlük iâşe ve tabela cetveline geçirilerek sipariş verilir, görevlendirilecek personel tarafından ikramı sağlanır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Fiziki Özellikler ve Kuruluş Bölümleri

Bina ve İskan Durumu

Madde 22- Kadın konukevleri; kent dokusu içinde, kadınlar ve çocuklarının toplumdan soyutlanmadan yaşayabilecekleri, sosyal alışverişlerini sürdürebilecekleri, olanaklı olduğu ölçüde il müdürlüklerine yakın ya da kolay ulaşılabilir, kadınlar ve çocuklarının günlerini huzur içinde geçirebilecekleri, sakin, ilgi çekmeyen bir konumda bulunmalıdır.

Binanın, müstakil ve kaloriferli olması tercih edilmelidir.

Kuruluş Bölümleri

Madde 23- Kadın konukevlerinde; iklim, binanın fiziksel koşulları ve olanaklar dikkate alınarak düzenlenmiş, idari bölüm, ilk kabul bölümü, yatak odaları, oturma, okuma, yemek, eğitim ve rehabilitasyon, çocuk oyun ve etkinlik odaları veya salonları, çamaşır ve ütü odası, mutfak, banyo ve diğer gerekli bölümler bulunur.

Bölümlerin ev ortamına benzer bir şekilde döşenmesine özen gösterilir.

İlk Kabul Bölümü

Madde 24- İlk kabul bölümü; kuruluşa acilen kabulü yapılan kadınların, ilk gözlemlerinin yapıldığı, tıbbi kontrol ve tedavilerinin sağlandığı, psiko-sosyal ve ekonomik durumlarının incelendiği bölüm olup, tek kişilik ve gerektiğinde çocukları için yatak ilavesine imkan verecek şekilde düzenlenmesine özen gösterilir.

İlk kabul bölümüne alınan, ancak durumlarının kuruluşa kabule uygun olmadığı daha sonra belirlenen kadınlar için sosyal inceleme raporu düzenlenerek, kuruluştan çıkarılmaları hususu il müdürünün onayına sunulur.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Mali Hükümler

Satınalma, Ayniyat, Ambar ve Depo Hizmetleri

Madde 25- Satınalma, ayniyat, ambar ve depo hizmetleri, kuruluş için gerekli tüketim maddeleri, ilaç, yiyecek, yakacak, temizlik ve benzeri tıbbi ve sıhhi malzeme, demirbaş, döşeme ve cihazların satın alınma, muayene ve tesellüm, depolama, sarf işleri ile her çeşit onarım ve diğer mali işlerin mevcut kanun, tüzük, yönetmelik ve kararname hükümlerine göre yapılmasını kapsar.

Giderler

Madde 26- Kadın konukevlerinin işleyişiyle ilgili her türlü giderler Genel Müdürlük bütçesinden gönderilen ödenekten karşılanır:

Harçlık, Giyim, Tedavi Yardımı, Eğitim ve Yol Giderleri

Madde 27- Kadın konukevlerinde kalan ve hiçbir yerden geliri bulunmadığı ya da geliri olup da temel ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz olduğu sosyal inceleme raporu ile saptanan kadınlar ve çocuklarının harçlık, giyecek, tedavi ihtiyaçları, eğitim ve yol giderleri aşağıdaki usul ve esaslara göre Genel Müdürlükçe gönderilen ödenekten karşılanır.

a) Harçlık:

Harçlık, sosyal inceleme raporlarına dayanılarak kuruluş müdürlüğünün teklifi ve il müdürlüğünün onayı ile Genel Müdürlüğe bağlı huzurevlerinde kalan ve hiçbir yerden geliri olmayan yaşlılara verilen miktar kadar, hiçbir kesinti yapılmaksızın net aylık olarak kadınlara verilir.

Ayrıca, kadınların öğrenim gören çocukları ile çeşitli nedenlerle öğrenime devam etmeyen (ücretli olarak bir işyerinde çalışanlar hariç) çocuklarına, Genel Müdürlüğe bağlı çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtlarında kalan çocuklara verilen miktar kadar hiçbir kesinti yapılmaksızın net aylık harçlık verilir.

Harçlıklar, kuruluşça hazırlanacak bordroya göre, imza karşılığında her ayın birinci günü peşin olarak ödenir. Ayın 10 una kadar kuruluşça kabul edilen kadın ve çocuklarına tam harçlık, 10'undan sonra kabul edilenlere ise kısıtlı harçlıkları hesaplanarak ödenir.

İşe yerleştirilen kadınların maaşlarını alıncaya kadar harçlıkları kesilmez.

b) Giyim Yardımı:

Giyim yardımı aynı olarak yapılır. Bu yardım karşılığında nakden bir ödemede bulunulmaz. Bu yardımdan yararlanacak kadın ve çocuklarına verilecek giyecek eşyasının türü ve miktarı Yönetmeliğe ekli (Ek:1). (Ek:2) listelerde gösterilmiştir. İhtiyaca göre verilecek giyim eşyasının rengi ve biçimi ilgili kuruluşça saptanıp, standart beden ölçülerine, mevsimine, çocukların yaş ve cinsiyetlerine uygun olarak satın alınır ve bir tutanakla kadınlara teslim edilir. Verilen giyecek ve diğer aynı yardımları gösteren, kuruluş müdürü tarafından onaylanmış bir defter tutulur ve her türlü denetimde gösterilmek üzere hazır bulundurulur.

Kadın konukevinde kalmakta iken, haklı bir nedene dayanması ve kadının sorunlarını çözümlemeye etkili olabileceği kanaatine varılması halinde bir başka kadın konukevine nakledilen kadınların nakil dosyasında, kendisine verilmiş olan eşyaların türü, miktarı belirtilir.

c) Tedavi Yardımı:

Kuruluşta kalan kadınlar ve çocuklarının tedavi giderleri;

1) Herhangi bir sosyal güvenlik kurumuna tabi olmaları durumunda anılan sosyal güvenlik kurumunca,
2) Herhangi bir sosyal güvenlik kurumunun güvencesi altında olmayıp, 3816 sayılı Ödeme Gücü Olmayan Vatandaşların Tedavi Giderlerinin Yeşil Kart Verilerek Devlet Tarafından Karşılanması Hakkında Kanun kapsamında olanların, anılan Kanuna dayanılarak Sağlık Bakanlığınca,

3) (1) ve (2) numaralı bentler kapsamında olmayıp muhtaçlığı saptananlar ise 3816 sayılı Kanun kapsamına girenlerin yararlandıkları tedavi yardımından aynen yararlandırılır ve bunların tedavi giderleri Genel Müdürlükçe, karşılanır.

d) Eğitim ve Yol Giderleri:

Kadın konukevinde kalan kadınların, ekonominin gelişmesi doğrultusunda ve istihdam politikasına uygun meslekleri edinmelerini sağlayıcı, kuruluş içinde ya da dışındaki eğitim etkinliklerine katılmaları halinde, gerekli eğitim giderleri ile çeşitli nedenlerle il içinde bir yere veya il dışına gitmeleri halinde kendileri ve çocukları için gereken ulaşım (otobüs, tren, dolmuş ve benzeri) giderleri karşılanır.

Öğrenim gören çocukların eğitim ve öğretimlerine ilişkin araç, gereç ve gerekli olan kayıt, harç masrafları ile okullarına gidiş ve gelişlerdeki ulaşım (otobüs, tren, dolmuş ve benzeri) giderleri karşılanır.

ALTINCI BÖLÜM

Son Hükümler

Yürürlükten Kaldırılan Mevzuat

Madde 28- 16/3/1991 tarihli ve 20816 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kadın Misafirhanelerinin Kuruluş ve İşleyişine Dair Yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

Madde 29- (Değişik: 31/07/2009-27305 RG/5 Md) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 30- Bu Yönetmelik hükümlerini Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürü yürütür.

EK: 1**KADIN KONUKEVLERİNE KABULÜ YAPILAN KADINLARA YAPILACAK GİYECEK YARDIMI****MALZEMENİN CİNSİ MİKTARI**

MALZEMENİN CİNSİ	MİKTARI
Manto	1
Kaşkol	1
Kazak	1
Etek veya pantolon	1
Bluz	1
Ayakkabı veya bot	1
Terlik	1
Pijama veya gecelik	1
Fanila	2
Külot	2
Sütyen	1
Çorap	1
Yüz havlusu	1
Banyo havlusu	1
Mendil	2
Hijyenik kadın bağı	Ayda 10'luk 1paket

EK : 2**KADIN KONUKEVLERİNE ANNELERİ İLE BİRLİKTE KABULÜ YAPILAN ÇOCUKLARA YAPILACAK GİYECEK YARDIMI MALZEMENİN CİNSİ MİKTARI**

MALZEMENİN CİNSİ	MİKTARI
Hazır bez	Günde 10 adet
Mama önlüğü	2
Fanila	2
Külot	2
Çorap	2
Yelek	1
Hırka	1
Patik	1
Pijama	2
Pantolon	1
Etek	1
Kazak	1
Tişört veya gömlek	1
Şort	1
Ayakkabı veya bot	1
Terlik	1
Palto, manto veya kaban	1
Atkı	1
Bere	1
Eldiven	1
Okul forması	1
Okul çantası	1
Yüz havlusu	1